

بسم الله الرحمن الرحيم

حسبکم سرکار نواب مستطاب

قمر کا ب مرتضوی انتساب

انارت و سروری نواب محبوب مار

بنکت بجا و کتاب مختار الجوامع من

تالیفات مرحوم معذور میر محمد حسین طاب

این اقل و دولخواه میرزا محمد ملک الکتاب

در بند ممبئی بریور طبع در اور و تاج پنهان

M.A. LIBRARY, A.M.U.

PE3085

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد و سپاس و شای میقیاس مبعودی اسراست که مجموعه و قریب وجود حرفی از کتاب البیت اوست و نه
عالم شهو و پروسی از انوار جلال عظمت و ذره از شعاع خورشید آسمان سلطنت او جلوت عظمه و عظمت
نعمته و درود نامحدود و بر ذات کامل الصفات اشرف مخلوقات و اکمل موجودات باعث ایجاد
و سموات صاحب معراج قاب قوسین و اودنی مخاطب بختاب فلسوف یطیبت ربک فکرضو
حضرت خاتم الانبیاء محمد مصطفی صلی الله علیه و آله وسلم و بر الی و صحاب کرام آن زبده انام سیمای حق
ابن عمه و وصیه و زوج ابنته و خلیفته المقتدر بختاب من کنت مولاه فعلی مولاه و خلق خلقت
و علی من نور واحد الله العالی علی بن ابی طالب اولاد و الاممه الاختار الاطهار
صلوات الله علیهم و علیهم اجمعین الی یوم الدین اما بعد چنین گوید سرشته و ارد
نادانی و عمر تلف کرده گمشدن دنیای فانی اقل السادات علماء و اکابرهم ذللا ابن الحرم المغفور المبرور
سید محمد علی محمد حسین الموسوی الخراسانی شهید بیوشتری عفی الله عنه و عن والده که این مجموعه سیم
از تفسیر و حدیث و ادویه و علوم متفرقه و تواریخ و عبارات فصیح و طبع و اشعار شین فصیحی بلاغ
شماره و شماری لغز لغز عرب و عجم و لطایف و ظرایف و غیره که این عاصی در اوان مطالع
کتاب لب الهای در از جمع نموده است و چون توفیق اتمام این مجموعه در عهد صدارت و اوار
وزارت صدر عظم و دستور معظم ششم و چراغ ارباب دانش و بنیش رونق بخش محفل آفرینش

[illegible]

وَتَكْرِمَ مِنْ دُونِ غَفْوٍ رَحِمَ قَرِيبٍ حَبِيبٍ وَصَبَّحَكُمْ مَعَشَرٌ مِنْ حَضَرِي وَنَفْسٌ بِوَصْنِهِ رَيْكٌ وَدُرُكٌ
مُسْتَهْلِكٌ فَعَلَيْكُمْ بِرَهْبَةٍ لَنْكُنْ قُلُوبُكُمْ وَخَشْيَةٌ تَدْرِي دُعَاكُمْ وَنَفِيتُمْ نَفْسَكُمْ فَكُنْكُمْ مَسْئَلُ
يَا هَلْكُمْ وَبَلْبَكُمْ يَوْمَ يَقُودُ فِيهِ مِنْ ثَقَلٍ وَزَنْ حَسَنَةً وَخَفَ وَزَنْ سَيِّئَةً وَلَكِنْ
مَسْئَلَتُكُمْ وَتَمَلُّكُمْ مَسْئَلَةُ ذَلٍّ وَخُضُوعٍ وَشُكْرٍ وَخُشُوعٍ وَقُوَّةٍ وَزُورٍ وَتَدْمٍ وَ
رُجُوعٍ وَلِيَعْنَمَ كُلَّ مَعْنَمٍ مِنْكُمْ حَيَّةٌ قَبْلَ سُقْمٍ وَشَبِيهَةٌ قَبْلَ هَرَمٍ وَمَسْعَةٌ قَبْلَ فَرْغٍ وَ
فَرَعٌ قَبْلَ شَعْلٍ وَخَطَرٌ قَبْلَ سَفَرٍ قَبْلَ حَيْثُ يَكْبُرُ وَيَضُرُّ وَيَمْرُضُ وَيَسْقُمُ وَيَمْلَأُ طَبْعَهُ وَ
يُعْرِضُ عَنْهُ حَبِيبُهُ وَيَقْطَعُ عَمْرَهُ وَيَقِلُّ عَقْلُهُ وَيَتَغَيَّرُ لَوْنُهُ ثُمَّ قَبْلَ هُوَ مَرْغُوبٌ حَسْبُكُمْ
مَنْهُوَ لَكِنَّهُ حَزَنٌ فِي نَزْعٍ شَدِيدٍ وَحَضَرٌ كُلِّ قَرِيبٍ وَبَعِيدٍ فَكُنْكُمْ بِبَصَرِهِ وَطُحْ بِمَنْظَرِهِ
وَرَشِّحْ بِجَبِينِهِ وَخُطِّفْ عَرِيضَتَهُ وَسَكُنْ حَبْلَتَهُ وَجَدَّبَتْ نَفْسُهُ وَبَكَدَتْ عَرْسُهُ وَحَضَرَتْ رَسْمُهُ
وَبَتَّمَ مِنْهُ وَلَدَهُ وَتَفَرَّقَ عَنْهُ عَدُوُّهُ وَفَتَمَ جَمْعُهُ وَذَهَبَ بَصَرُهُ وَسَمِعَهُ وَلَقِنَ وَبَدَّدَ
وَجَمَّ وَجَرَّدَ وَغَرَى وَغَسَلَ وَلَشَفَ وَبَسَجَ وَبَسَطَ وَهَشَى وَنَشَرَ عَلَيْهِ كَفَنَهُ وَشَدَّ مِنْهُ دَفَنَهُ
وَحُطِّطَ وَمُخَصَّصٌ وَغَسِمَ وَوَدِعَ وَغَلِيَّةٌ صَلَّى وَسَلَّمَ وَحَلَّ قَوْتُ سَرِيرٍ وَصَلَّى غَايَةً تَكْبِيرًا
نَقَلَ مِنْ دُورٍ مَخْرَقَةٍ وَقُصُورٍ مُشَيَّدَةٍ وَجَهْرٍ مُتَجَدِّدٍ وَحَبْلٍ فِي ضَرْبِ مَلُودٍ ضَبَقَ مَرْغُوبٍ
بَلْبٍ مَنضُودٍ بِجَلْمُودٍ وَهَيْلٍ عَلَيْهِ عَفْرُهُ وَحَشَى عَلَيْهِ مَلْدَرُهُ وَتَحَقَّقَ حَدَرُهُ وَلَسَى خَبْرُهُ وَ
رَجَعَ عَنْهُ وَلِيَّةٌ وَحَبِيبُهُ وَدَائِمَةٌ وَلَسِبَتُهُ وَتَبَدَّلَ لَيْلِيَّةٌ صَفِيَّةٌ وَقَرِيبَةٌ فَهُوَ حُشْوٌ قَرِيبٌ وَرَهْبٌ
فَقَرٌ يَدُبُّ فِي جَنْبِهِ دُودٌ قَبِيرُهُ وَاسْبِيلٌ صَدِيدُهُ مِنْ مَخْرَجِهِ وَاسْتَحَقَّ تَرْبِيَةً لَحْمٍ وَنَيْفَ دَمِهِ
وَبَرَّ عَظْمُهُ حَتَّى يَوْمَ حَشْرِهِ وَنَشَرَهُ فَيْشَرُ مِنْ قَبْرِهِ وَبَنَفَحَ فِي صُورِهِ وَيَدْعَى لِحْشَرٍ وَنُشُورٍ
فَلَمَّ بَعَثَتْ قُبُورٌ وَحُصِّلَتْ صُدُورٌ وَجِيءَ بِكُلِّ نَبِيٍّ وَصَلَّى بِنُوحٍ وَتَهَيَّأَ لِنُطُوقِ حَكَمٍ بِفَضْلِ
قَلْبٍ يَعْبُدُهُ خَيْرٌ بِصَبْرٍ فَكَمْ مِنْ دَفْنٍ تَعْنِيهِ وَحَسْرَةٍ تَصْنِيهِ فِي مَوْضِعٍ مَهُولٍ وَمَشْهَدٍ
جَلِيلٍ بَيْنَ يَدَيِ مَلِكٍ عَظِيمٍ بِكُلِّ صَغِيرَةٍ وَكَبِيرَةٍ عَلَيْهِ حَبْنَتَانِ بِلَاحِي عُرْقَةٍ وَبِخَفَرَةٍ قَلْبَةٍ
عَبْرَةٍ مِنْ مَرْجُومَةٍ وَصَرْحَةٍ غَيْرِ مَسْمُوعَةٍ وَجَلْدَةٍ غَيْرِ مَقْبُولَةٍ وَنُوحٍ صَحْبَقِيَّةٍ وَتَبِينِ حَرْبَةٍ
وَنَظَرٍ فِي سَوَاءٍ عَلَيْهِ وَشَهَادَتٍ عَنْهُ بِمَنْظَرِهِ وَبَدَهَ بِطَبْعِهِ وَرَجَلَهُ بِخَطْوِهِ وَفَرَجَهُ بِلَبْسِهِ وَ
جَلْدَهُ بِمَسِّهِ وَتَمَدَّدَهُ مِنْكَرٍ وَتَكْبِيرٍ وَكَشَفَ لَهُ حِمَّتَ يَصْبَرُ فَاسْلِيلُ جِدِّهِ وَغَلَّتْ يَدَاؤُهُ فِي
لَحَبِّ وَحَدِّ فُورِ جَهَنَّمَ يَكْرَبُ وَيَشْدَأُ وَطَلَّ بَعْدُ بَيْنَ جَهَنَّمَ لَيْقَى شَرِّهِ مِنْ جَهَنَّمَ وَبَسَطَ
قَلْبَتِ حَقْبَتِهِ يَنْدُمُ لَعُودُ رَبِّ قَلْبٍ مِنْ شَرِّ كُلِّ مَصِيرٍ وَتَسْلَةُ عَفْوٍ مِنْ دُخَانِ كُفْرٍ مَغْفُورَةٍ

وَمَنْفَقَةٍ

مِنْ قَبْلِ سَنَةٍ قَبُولُ مَسْأَلَتِي وَمِنْحَ طَلِبَتِي مِنْ زَوْجٍ عَنْ تَعَذُّبٍ رُبَّ صَلَافٍ فِي جَنَّتِهِ وَخَلَدٍ
 فِي قُصُورِ مُشِيدَةٍ وَمَلِكٍ يُخَوِّرُ عَيْنَ وَحَدَّةٍ وَطَيْفٍ عَلَيْهِ بَكُورٌ مَسْكُونٌ حَظِيرَةٌ قُدَّاسٌ وَ
 تَقَلُّبٌ فِي لَعْنَةٍ وَتَبَقِي مِنْ نَشِيمٍ وَشَرْبٍ مِنْ عَيْنٍ سَلَسْتِيلٍ ذَرْجٍ لَهُ بَرْجُجِيلٌ حَتْمٌ بِمَيْسَكٍ وَغَيْرِ
 سُنْدُيَمٍ لِلْمَلِكِ مُتَشَعَّرٌ لِلشُّرُورِ مِنْ خُورٍ فِي دَوْضٍ مُعَذِّقٍ لَيْسَ يَصْدَعُ مِنْ شَرْفٍ لَيْسَ يَنْزِلُ
 هَذَا مَثَرُهُ مِنْ خُشْيِ رَبِّهِ وَحَدَّةٍ نَفْسُهُ وَمَلِكٍ عُقُوبَتُهُ مِنْ عَصِيٍّ مُنْشِدٍ وَسُؤْلَتُ لَرِّ نَفْسِهِ
 مَعْصِيَتُهُ ذَلِكَ قَوْلُ فَضْلٍ وَحُكْمُ عَدْلٍ خَيْرٌ فَضْصُ قُصٍّ وَوَعظٌ نَصٍّ تَنْزِيلٌ مِنْ غَيْرِ حَمِيدٍ زَلْ
 بِرُوحٍ قُدَّاسٍ فِي قَلْبٍ مُهَيِّدٍ رَشِيدٍ صَلَّتْ عَلَيْهِ رُسُلُ مَفَرَةٍ مُكَرَّمُونَ بَرَّةٌ عَدَّتْ بِرَبِّ
 كَرَّمَ حَكِيمٌ عَلَيْهِ رَحْمٌ مِنْ شَرِّ عَدُوٍّ لَعِينٍ رَحِيمٌ يَضْرَعُ مُنْصَرَّعٌ وَبَهْلٌ يَنْهَلُكُمْ فَلَيْسَ تَعْفَرُ رَبِّ
 كُلِّ مَرْيُوبٍ أَلَمْ تَكُنْ قَرَأْتَ لَكَ الذَّارِ الْآخِرَةَ تَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ عِلْقًا فِي الْأَرْضِ
 وَلَا ضَادًّا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ فِي حَدِيثِ الْقُدْسِيِّ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لَا يُزَالُ عَبْدٌ يَتَّقِي
 إِلَيَّ بِالْإِثْمِ حَتَّى أَجْزَأَ فَإِذَا أَجْبَنَ كُنْتُ سَمِيعَةً لِدَعْوَتِهِ وَسَمْعُ بِهِ وَبَصَرُهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ وَيَدُهُ
 الَّذِي يَبْطِشُ بِهِ وَرَجُلٌ الَّذِي يَشْفِي عَلَيْهِمَا فَبِي يَنْفَعُ وَبِي يَبْصُرُ وَبِي يَأْخُذُ وَبِي يَعْطَى وَبِي
 يَقُومُ وَبِي يَقْعُدُ فَإِذَا اسْتَسْلَفْتَنِي أَعْطَيْتُهُ وَإِذَا اسْتَعَاذَنِي اسْتَعَدْتُهُ مِنْ كَلَامِ أَهْلِ الْمُؤْمِنِينَ
 إِذَا قَدِمْتَ مَالِكَ لَا خَيْرَ لَكَ وَاسْتَخَافْتَ اللَّهَ سَخَّاهُ عَلَى مَنْ خَلَفَنِي مِنْ بَعْدِكَ سَعَدْتَ بِمَا
 قَدِمْتَ وَاحْسَنَ اللَّهُ لَكَ الْخِلَافَةَ عَلَى مَنْ خَلَفْتَ وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدِي خَيْرًا
 أَلْهَمَ الْاِقْتِصَادَ وَحَسَنَ التَّذَبُّرَ وَجَبَّهَ سُوءَ التَّبَذُّرِ وَالْاِسْرَافِ لَا آدِرِي
 بِعَشْقٍ هُوَ يَارِخُوهُ يَدُونَ وَرَبَّاشِدٍ يَارِخُوهُ يَدُونَ بِمُرْغٍ هُوَ مَرْغٍ سَرَاكِرِهِ يَدُونَ
 سَرَّاسٍ أَسْرَدِيوهُ يَدُونَ لَا آدِرِي إِذَا كَانَ رَبُّ الْبَيْتِ بِالذِّقِّ مَوْلَا هَشِيمَةٍ
 أَهْلُ الْبَيْتِ كُلُّهُمْ رَفِضٌ مِنْ قَوْلِ الْحَكَمَاءِ مَنْ أَظْهَرَ فَقَرَهُ حَقَّ قَلْبِهِ مَنْ اعْتَصَمَ
 بِاللَّهِ نَجَّاهُ وَقَالُوا الْجُوعُ خَيْرٌ مِنَ الْخُضُوعِ وَقَالُوا فَوْتَ الْحَاجَةِ غَيْرُ مِنْ طَلِبِهَا مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا
 فِي الْحَدِيثِ مَنْ لَا يَرْحَمُ لَأَرْحَمَ وَمَا كَانَ الدَّوَاءُ دَاءً وَالِدَوَاءُ دَوَاءً إِنَّ اللَّهَ يَهْدِي لَكُمْ
 يَمْهَلُ لَا آدِرِي شُحَّاكَ زِيحِرَانِ تَوْمٌ دَرَبٌ وَتَبَا كَيْدُكَ مَرْدُودٌ بِخَوَابِ أَيْنَ جَنَمُ رَبِّكَ
 فِي بَيْدَرِي زَيْدَةٍ أَسُودَ رَجَحْتِ لِي زَيْدَةٍ رَجَحْتَ خَفَةَ أَسُودَ رَجَحْتِ لَا آدِرِي إِذَا كَانَ سَعْدُ الْمَرْءِ
 فِي الدَّهْرِ مُقْبِلًا لَهَيَاتُ الْأَسْبَابِ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ قَالُوا الْحَكَمَاءُ إِذَا ذَبَرُوا الْقَالَ الْفَلْجَةَ
 وَبَالَ وَقَالُوا صَدُورَ الْأَحْرَارِ قَبُولُ الْأَسْرَادِ لَا آدِرِي كَبْرُودِيَهُ خُودُ خَارِبَتِي زَرْكَرُودِي

کری خیال تو بیرون و ده غیر دریا و نعم ما قال دعوى المحبة في الرخاء كثرة ولدى الشدايد
تصرف الاحباب واما القادری مرایا باید بسنگام غم بیادی باشد مرایا ر کم
قال سيد الوصيين عليه السلام ولقد عنت على الزمان وفعل في حفص ذو شرف و رفع لادخل
كطبعة الميزان في عاداته بضع المزداحج والتواضع تقتل لا أدركه شيار زرين زنگار
حکمت هست در کار خانه که بنایش ز غفلت هست لا آدری کلم دوست بدون برادر و کارها
ایمید هست که خرم زبانی هم بدر آرد لا آدری تو عاشق دیده و من عاشق معشوق نادیده مرا انجام
کار است و تو را انجام پرکاری قال لبعض الحكماء اخی اخوانک احب الیک قال من سئل خلیفه
وقبل علی وغفر لی قال یحیی بن معاذ اطلب فرجا لآخرن فیه یحزن لافرح معه یعنی اذا اردت
سرور الجنة فكن في الدنيا حزينا من كلام امير المؤمنين عليه السلام اذا اراد الله سبحانه
صلاح عبده قل له الكلام وقل له الطعام وقل له الماء وقل له الله اذا اراد الله سبحانه
اذا لذه نعمة عن عبد كان اول لا یغیر عنه عقله واشد شئ علیه فقد و قال علیه السلام احسن
الافعال ما وافق الحق وافضل المقال ما طابق الصدق شفاق فصل کل شد چه بر غمی کند
آه که او بی پروا بال کج قضی افتاده هست عاشق وصالش خواهم و دانم که این کار نه کار من نه کارها
است من دهن المشوب للی مولانا امیر المؤمنین و سید الوصیین علیه السلام لنقل التخص من
قلل الجمال احب الی من من الرجال يقول الناس له فی الکسب عار فقلت العار فی ذل المال
علماء گفته اند اگر آب حیات با بر و فروسند نباید خرید که مر و ن بخت باز زندگانی بدست قال الامام
محمد تقی الجواد علیه السلام العامل بالظلم والمعين له والراضی به شرکاء از عارفی سؤال کردند که به
ترین احوال در دنیا کراست گفتم من علت همت و قصرت مقدرتی عن امیر المؤمنین علیه السلام
الدنيا والاخرة كالشرق والمغرب اذا قربت من احدهما بعدت من الاخر فی الحدیث یومیر
المدن علی الظالمه اشد من یوم الجور علی المظلوم صباحی سر کوئی که هر دم جان و صد گناه
فغان کنی زبانی بایدم بدون نایجا چه باکم از نفس اکنون که رفت از باغ گل بیرون بحسرت بایدم چون
خواه اینجا و خواه آنجا لا آدری شکوت و ما الشکوی مثلی بعباده ولكن بغض الکاسر عند
امتلاؤها لا آدری که من اناس حقیرانهم و لم نرهم اهلا لخدمتنا صا و الناز و سا قال
لا عرج فی ما السقم الذی لا یر و المخرج الذی لا یندمل قال احتیاج الکریم للی اللبیم سده
تو هم بر روی بستی امیدوار پس امید بر در شینان برار سخاوتی که باشد دولت درویند

دل دردمندان برآورند ستانده داد آن کس خدای که توانم از باد شده و او خست
 لا ادری ایطع المرء فی ان یتروکوه سدی ولا یحاسبه رغباً لودعی ابدا ان لم یثبت اسس
 محسوراً بموت غدا فی الحديث اذا انا کم کره قوم فاکرهه ایضا البکد علیا خیر من
 ید الشفلی لا ادری خزانه تارون و صورت یوسف و ملک سلیمان قوه رسم
 اذا جمعت فی المزدحم جاهل فلیس له وزن علی قدر سلیم لا ادری پیری که بجاشقی نشان
 نم در عشق تو مشهور جهان است نم هر جا که جوایت بود پیر دیر آن پیر که بی روحانست نم
 فی الحديث الوحده خیر من جلوس السوء ایضا اطلبوا الخیر عند حسان الوجوده رفیق
 دل زارم بود در صید کاشش تجوی که از هر کوشه پش برو کلانی نیز دیری من کلام امیر المؤمنین
 و سید الوصیین علیه السلام عند زوال القدر یبقین الصديق من العدو ایضا عند زوال
 الشدا ید بحرب حفاظ الاخوان لا ادری واحسن ناء لمرضاع اکثره والوہل ان کان
 باقیه کما ضربه لا ادری ضاحه سحبا و خطابن مقلد و حکمه لقمان و زهد بن ادهم
 اذا جمعت فی المرء والمرء مفلس فلیس له قدر علی قدر ذرهم من کلام المحکا قلک لاخو
 فی قمر و لسان العاقل فی قلبه لا ادری و لیس یمکنی شرح الفراق لکم و کفتم یمکن وضع
 المار فی الورق من مقاله المحکماء الشفاء ما کان قبل الشوال و ما کان بعد فحیاء
 فی المثل رب اخ لك لم یلک ابوالک ایضا اجمع کلک یمتبعک ایضا القدر من بالک علیه السلام
 ایضا مقتل الرجل بین فکیه احمد میرزا بناری از آتش بجز سوختی پیکر مایل بودا و مهر شد دلبر
 آمد ز در ترش ما سب می وقتیکه یاد رفت خاکسرا من کلام امیر المؤمنین علیه السلام
 سلیمکم فی طلب النواجی بشراف النفوس و ذوی الاصول الطیبه فانما عندهم اقضا و هی ازکی
 ایضا ضحنه اکثر از یوجب سوء الظن بالآخبار انوری امی سخته کشته از تو کار دکران
 من یار غم تو تو یار دکران من کرده کنار پر خون دیده از هر تو تو دکران رو کران
 قال بعض النظرفا فی بیان اعمار النساء بثلث عشر سنه و بثلث الاعیان و بثلث العشر و بثلث
 الذخایر و بثلث الثلاثین بین الشک و یقین و بثلث الاربعین امر البنات و البنین و بثلث
 الخمسین هی ثمان مئین و بثلث الستین عجوز فی الغابرین و بثلث السبعین تدبج بالنکین
 و بثلث الثمانین تحرق بالشرحین و بثلث التسعین علیها لعنة الله و الملائکة و الناس اجمعین
 شرا العلماء من لا ذر باب الامراء و خیر الامراء من لا ذر مجلس العلماء فخر الجاهل بما له و فخر العاقل بما

نوری چارچرخ است این مردم بختی که مردم بختی این چهار نیست بختی یکی نخواست بعضی چو دستگاه بود
 در یکنا می گویم بخش و بخورست و دیگر اگر دل دوستان نیاز دارد که دوست بدهد باشد چو خاوند زو بخوری
 سه دیگر اگر زبان را بکاه بگفتن کجا چواری تا وقت عذر نمی خورد چارم اگر کسی بجای تو بد کرد
 چو عذر خواهد نام گناه او نبوی لا ادری اصبر علی حاد ثبات الذهر منتظرا الروح رب البرا صاحب
 ما وعدا واستغن بالعلم والتقوی وكن رجلا لا یمرحی غیر ذاق الودی احدا فی الحدیث
 من كان لله كان الله له ايضا سيد القوم خادمهم من وضع رقع من ولد في الفقر ابصره الغنا و
 من نشأ في الفاقة لا يشبع ابدا النصيب يصيب ولو كان تحت الجبلين وغير التصيب يصيب
 ولو كان بين الشفتين حاكم يجوز ككلب عقور في المثل بعد بورت الصفا خير من قري بورت
 انجنا ايضا الى الناس بالعفو اقدرهم على العقوبة لا تكن ممن يلعن بلبس في العلانية ويواليه
 في السر ايضا كل شيء شديدا ومصادقة البخل لا يبي لا تقنع با ما يستينك سدا ولا تزلزل
 سهما بعجزك رده الجاهل عدو لنفسه فكيف يكون صديقا لغيره يوم العاجز عد من ديوان
 المشوب بامير المؤمنين عليه السلام صدق عدوي داخل في عدائي واني لمن وزد الصدوق
 ودود فلا تقرب مني وانت صدوق فان الذي بين القلوب بعيد ومنه عليه السلام الله افاد
 كالعقارب في اذام فلا تفرج بعم او تخال فكم تم يكون الغم منه وكم خال من الاحسان
 خال عاشق كروز كسيك با تو دس را آيد يا با تو شمس همدم و هم را آيد
 از كوی تو كوی بشتن خواند هرگز زود و كرود باز آيد كویم كه شكل است مرا ميتو زند كوی
 با و بسكنی زين بن شكل در كفا بداغ بند كی مردن برين در بجان او كه از ملك جهان به
 بشييم زود با كس نخشيم كه را ز دوست از دشمن بمانم دلاد ايم كدامی كوی او باش
 بحكم اگر دولت جاودان به قبل الخالص من كان مسرورة خير من علانية وقبل الخالص
 يحفظ الغيب ليس الغيب ويدفع الركب قبل الشدايد الناس حشر النفر وكفر سخا والدين ولو
 درهما والمرغ ولو خدشه والفرار ولو هرة والبنيت ولو واجدة وقبل ذلك ان السقاء واعية
 ثروته منه بعد وزوجه مطهرة وابنية رقيقة ومهترعة لا ادری اما يؤولك في الدنيا
 فواسعه كليت قبرك بعد الموت يتسع من سعي في مرضات الله انج من لزم باب الله فالح
 من اتجرته في سوق الله ويخ آذر زلطني كه كشر ديه باشي ايل چو شد خزان شمس استان كبر والي
 سلطان ساوحي انك بكمه بستم و شستم توبه فرید همی كند نه شستم توبه دیروز به توبه شستم ساغر

امروز بیا غریب شوم تو به ایضا لا یكون المؤمن طعنا ولا لعانا رحم الله من اهتد الى عیون
 لا آدری اذا كان عون الله للعبد حاصلا لخصاله من غير قصد مراده اذا سرى يوما و لسم
 اتخذ بذلك ولم استفد علما ذاك من عمری فی المثل تذهب البركات و تخرب الدولات
 شراب العشیات و نومات العذلات ایضا من لم یؤدبه انوان اذ بر الملو ان ایضا حین
 السفله کعبی الثکله و رجل الحیة ایضا و عیش ساعته و رثت حزن سنه فاذا التفت
 متنی من ناقص فی الشهادة لی بانی کامل فی المثل من صبر ظفر و من تجل جمل ایضا کل علم
 لیس فی القسط اس ضاع لا ادری شب ثکرت از ناله ام خلقی کاین فریاد کیت زان بیان کیت کس
 نمی پرسد که این سید و کیت لا آدری و لا تمس فوق الاض الا تواضعا فکم تحمها قومهم
 منک ارفع ما احسن تواضع الاغنیاء للفقراء طلبا لما عند الله و احسن منه تکبر الفقراء
 علی الاغنیاء ما تکبر الا علی الله جل جلاله از حلق علیه الرحمة دلا بسوز که سوز تو کار ما کیت
 و غای شمس دفع هر لایکد طبع شمس سیم است و تقوی کیت چو در در یونیه بسند کرا و او کیت
 تو با خدای خود انداز کاویل خوشا که رحم اگر کند مدعی خدا کیت من قول الحکماء لا تقا و ان
 بالامر الصغیر اذا کان یقبل التوا ایضا الزم بدینک و الا فاسان دغ ما شاء القلب و خذ
 ما شاء الرب از اسرف بخند شمس دل بسته روزگار پر برق شدن یا شفته نهایی چون برق شدن
 چون مردم ناشوار اندر گرداب و سنی درین است و عاقبت غرق قول الحکماء غضب الجاهل
 فی قوله و غضب العاقل فی فعله ایضا لم نفسک علی قبح فعالک و اخرجها عنهما قبلات
 بزجرک ناصح من سائت اخلاقه طاب فراقه العجب افتد اللب فی المحدث من کفارة
 الذنوب اغاثه الملهوف و التفتیس عن المکروب اذ خال للسم و فی القلوب از عرفی
 عرفی ایبرده جهان بیدار و دوست همه جاوشی از آنست که رام است آنجا من قول الحکما اذا
 قدرت علی عدوک فاجعل العفو عنک شکرا للقدرة علیه از ذره سعادته که راه رسکاری
 نوشت و نامه رسکاری خود نوشت و بساط تعلق خود بر جید و از کلین مقصود بر جید و دل از دنیا
 بر گرفت و دوشیزه سعادت در بر گرفت و از سر هوا بر خواست و از دوشه توفیق بر خواست حجت
 المال یفسد المال و در شر الال از حضرت اسد الله الغالب امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام
 مرویست که فرمود ثلث الایمان حیاء و ثلثه عقل و ثلثه جود یعنی کت ثلث ایمان حیاست کت
 ثلث عقل است و کت ثلث بخشش است و نیز فرمود ثلث مملکات تجل و قهوی و عجب یعنی

صد

چه چیز است که موجب پاک است خست و بخیل و بیرونی خواستش نفس آماره و عجب و تخم و کبر و عورت
 و ضعف از اینهم مذکور است که زاهد آنست که سخن جز بمقدار عمل نکند و در هر چه او را ضرورت نباشد
 خوش نگذارد لا ادرست **جسکی می بخوری سبکفت** **بهم خلعت بکوی چتری گفت**
 که تبار می زبان همه گوشتی خلعتی نیست به زخم موشتی **در کارستان سطور است**
 که یکی زاهدان اکثر ظاهر شد و ضعف و شکستگی بروی ستولی گشت در وی بیاید و او آمد گفت بخواب
 که خدای تعالی ثغافیت دهد گفت نه گفت میخوابی که در خستگی در بخوری بانی گفت نه گفت عجب
 حالتی است پس مطلوب تو چیست گفت آنچه او خواهد من بنده ام بنده را خواست نباشد این نظر الا بصبار
 آه که ایام جوانی گذشت **باغ مرا یاد خزان گذشت** **و در جوانی چه پیری رسید**
 رفت اسیری و اسیری رسید **یاد کن ای پیرفتیری بود** **این فتنه یاد پیری بود**
 دور خوشی رفت و دشواری ماند **در سر ازان باده خمار می نماد** **خیل شاهی که تویدی که ریخت**
 بر کمرادی که تو چیدی ریخت **عمر شد و سپهر ترا شرم نمی** **زافد و از کار خود آذر نمی**
 غمگران بایه تلف می شود **حیف که سر مایه زلف می شود** **کار بند پیر چه خواهد شد ان**
 پیر شد می سپید چه خواهد شد **چند هوای کل و باغنت بود** **نرگس و گل چشمه و چراغنت بود**
 نرگس باغ و گل سوختی گذشت **عمر بخواب که کوری گذشت** **لاله صفت هر که درین باغ رفت**
 آخر این باغ بصد دروغ رفت **گشت چو کافور خط غم بن** **یکی و کل روز شب آوری**
 زانش شویت چه فروزی شری **شکل که افروخته در پهنه زار** **خواب مرو و نوبت بیداریست**
 نیست مژده ساعت به شایر است **عمر گشت آمد و از دست رفت** **نیت و وایت چو از دست رفت**
 یارب آن کنج نهانی کجاست **عمر کجاست و جوانی کجاست** **از حضرت امام جعفر صادق**
 مرویست که فرمود پدرم مرا از سه کار منع نمود و به کار مرا فرمود گفت هر که باین کار نشیند سلامت
 نیابد و هر که در داخل بد شروع کند شکم گردد و هر که زبان نکند ازاد پشیمان شود و فرمود همسایگان را
 از خود و این دارا مسلمان باشی و بقیمت مقتدر اخی ثواب تو آنکه کردی و بتمام بر خدایت حال کن تا نامه من
 بر تو درست آید از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مرویست که فرمود که چیر نیل علیه السلام باین کل است
 مرا و عطا کرد و گفت یا محتاج چندانکه خواهی خود را در دنیا زیسته دان بکار آخر من موجود است و از ان چاره نیست
 و بامر که خواهی دوستی کن لکن آخر من رفت است و آنرا عاجی و بجز علی که خواهی اقدام نمایی تا مکه غایت
 آنرا در نظر دار در کتب احادیث مذکور است که هر که بجایت برادرش من بر خیزد و بجز علی که بر زمین می بندد

هفتا و پنجاه روز پسند و هفتاد و سیصد روز و محو کنند و وقتی که از آن کار فراغت یابد و اگر آن هم بحسن تمام
او درستی پذیرد از تمام کمنا بان پاک شود چون روز ولادت و اگر در خلال هشتغال بان امر فرمان الی در
رسد و بعد از آخرت نقل کند اعلی درجات بهشت جای و باشد و آن حضرت سینه الشهدا علیه التحة و الشاه
مرویت که فرمود که اگر حاجت برادر سلمان بردست من برآید آنرا دو ستر میدارم از آنکه هزار رحمت
نماز بگذارم لا آدری که همچو طوک صاحب حاج شری و همچو پیران بمهرج شوی
در حاجت محتاج کن تقصیر نما باشد روزی تو نیز محتاج شوی از این بین از اقصای دور گردون که پیش
آید ترا چند روزی در جهان بقول فعلی دست رس بشود از این بین پندی بنایت مودمند باسلامت عمر
اگر برون ببرداری بوس بدگوی و بدکن با هیچکس در هیچ حال تا نگوی بدگستنی باشدت ترسی کس
لا آدری تا خواری چرا بکشی هیچ بدکن محتاج عذرا نشوی هیچ بدگوی حکما گفته اند اگر چه مرد بدوست
بناید تا هر مرد دوستی نشاید لا آدری دوستی و دل دوست مخزن است ضایع شود درسی که
بود مخزن خراب از آسمان خلیفه است که مردم بر سره فهم اند فسی بشاید غذا اند که از وجود ایشان چاره نباشد
و گوی بر مثال و اند که احیاناً ایشان چیلج افتد و فرق چون در داند که در هیچ زمان بکار نباشد از آنکه لا آدری
ای چو گشت جیب بدست کن و آن صحبت بکشد از آنکه گمان
خیزه چو گل درخ بر کس مخند که چه زانکار کشادت دهمند
جلوه ده همچو خواروار خویش باش چو سایه پس دیوار خویش
فصل کن ابواب خروج و دخول دیر نشین باش چو عیسی دمان
که بود اندرین غایت جای خلقة مارت شده زنجیر پای
مصل هر سفله کنی جای خویش و رشودت در که گوه و سنگت
که دور کان منافق سپر پیش تو بنده بند بخت کمر
یا که در موج بلاکت ز فرق که بگشتی رفیقان خاص
در گلف سایه خود که نشین تا نشو سایه ترا هم نشین
تا زنجیر صورت تو سر ز آب آینه ده داود نظر خود دست
اول فطرت که پدید آمدی از همه کس فرد و وحید آمدی
زین همه شک نیست که تناروی این همه اکنون کرده و بند جبریت
بکار از اینان که زیان تواند خصم دل دشمن جان تواند

زندانی

عبد و سجد که نوروزن شوند
 که تو شوی پندیده چشمش اند
 چون دولت از غصه پریشان شود
 نایه خورسندی ایشان شود
 عمر و بی از دم پستان بباد
 خیز قدم نه بره رفت بجان
 یاد کن از عهد فراموشان
 نکته ستوازل خاموشان
 کل نصیرت کش از آن سرودن
 بالفنس فکنت برآزاد و درون
 از حضرت امیرالمومنین علیه السلام پرسیدند از حسن معاشرت فرمود است که نفس خود را با تو اصل برادرین
 الزام کنی چون از تو قطع کند و رو بر او آوری اگر وی از تو بگریزد و اندو بد و بدل و عطل کنی چون از تو باز نگیرد
 و بر وفق طاعت باشی چون با تو تشدد کند و با تو قریب جوی چون از تو با عدوید و از او غش
 و تجا و زمانه جوی چون از او ناشایسته صادر شود حکما گفته اند بر دشمن خود دشمنی مکن که چه عوی مجتبه
 نماید و بر قول او فریفته نباشد اگر چه در اظهار مبالغه کند اینها حکما گفته اند که ستم کرد و در امتحان
 شجاعت نکرد ستم جای علم را در وقت خشم و شجاع را در روز حرب و دوست در زمان
 حاجت لا آردی یارب رحم آرحم خنبار را بگذارد نمی یاری آن کار مرا نوری ز تجلی صفات نبوت
 کائناتش فکند پرده پندار مرا ایضا ما را بجز از محبت بی نیست هم ایمانی چنانکه دل خواهد بست
 شایدی و زاهدی و سالوی زرق اینها بهر نیست آنچه میبایست چه ای بسنه بخود رسد طول آن
 تا چند خوری فرب از علم و عمل اندیشه آن کن که بزودی افتد ناگاه که میان تو و دوست چلی
 کسی یکی از صلحا گفت مراد صیتی کن که خوابه دنیا و آخرت در آن جمع باشد گفت جمع خیرات خاموشی
 است و تمامی فواید غفلت و جهتناب از صحبت مردمان اگر درین دو خصلت ثبات قدم تو نیستی
 نمود و بقولی که باعث مستدریج و بقای زندگی باشد قناعت کردی بمراد خود و فایز گشتی لا آردی
 معرفت صیت عین خاموشی و ز خود و غیر او فراموشی هر که راه است با فقر و انس
 کند رغبت مشاهد قدس از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام پرسیدند که چرا از صحبت
 خلق احتراز نموده اید فرمود هتک الزمان و تغیر الاخوان فکایت الا فضل دانستن الموادی یعنی مزاج
 زمانه فاسد شده و بازار برادری گاسد پس دیدم که غفلت ساکن میکند مواء را یعنی اینی و آرام در
 غفلت است و تسکین مواء فاشد در تنهایی ذوق الوفاء و ذهاب من الی الله فالتناس باین
 محایل و مآدب یمشون ما بین الموت و الصفا و قلوبهم محشوة بعقارب حکمی برکتش
 میکند شت کنیز که را دید از او بی خطا نوشتن می موخت گفت تیری است بزهر آب میدهد تا روزی

کسی نند و در تخرستان سطور است که یکی از شیخ حکایت کرد که در بعضی از بیابانها بجای کوه سفندان
 رسیدیم شبان که را دیدیم بنام استاده و کرمی در میان کله میکردید و کوه سفندان را و احتراز نمیکردند
 او نیز سببی بکوه سفندان نمیرسانید تعجب کردم و توقف نمودم تا مستبان از نماز فارغ شد با و گفتم
 میان کرم و کوه سفندان از کی صلح شده است گفت از وقتی که من با خدای خود صلح کرده ام خدای
 من کرم را با کوه سفندان من صلح داده است گفتم مرا وحیستی کن گفت کن **لله یکون الله لک** تو با خدا
 باش تا خدا با تو باشد از کلمی پرسیدند که این چیست گفت عقل مصوره صورت خوب و پرسیدند
 که نیکو خلق کیست گفت آنکه بر خلق به صبر کند ایضا از بقوله حکایت که سوخت هرگز کسی در مقابل عدو
 یکت شخص نیاید تا توانی و دست رس را می برال انچکس مجو آزار دوستی و انچه از شخص کم است
 دشمنی را یکی بود بسیار از اصحی منقول است که گفت در بغداد دیوانه را دیدم که در غایت ضعف بود
 که دو کمان رسی را گردن او کرده و بجهت جانب میکشیدند چون مرادید گفت صفای بعضی مایعذب
الله به اهل النار یعنی بعضی از عذاب و دوزخ را برای من بیان کن من شسته از صفت آتش بیان کردم
 و چیزی از وصف آفاق و عقوبت با و گفتم گفت **لوعذاب منکد یا تحب و الرقباء و المنجر لکافوا**
فیه آتش من عذاب النار یعنی اگر حق تعالی اهل دوزخ را آتش عشق بسوزاند و بزهریر صحبت رقیبان
بخشارد و بدرود اندوه و مصیبت بجران گرفتار گرداند از عذاب آتش دوزخ نخته خواهد بود لا ادری
 بچگونگی گفت بکدام چشم بر خضار لیلی بیار ای چشم بدو گفت کی غافل از کا و عشق
 زلفه است در پامی تو خا و عشق نداری خبر هیچ ازین ماجرا که کوئی بلیلی نظر کن مرا
 من از دست لیلی کجاستم که از روی لیلی نظر بسته ام مرا تا غم عشق او در وجود
 خبر دیگر از حال خلیسم نبود نکویم که شاه است و من بنده ام که من در جهان خود بد و زنده ام
 از انیسان که پرورد عشقش انتم اگر بشکوی نیک لیلی منم از بشرحی منقول است که در
 پادشاه ارادت بپادان رفتم دیوانه اعمی را دیدم پیوش افتاده گرد و غبار بر سر و رویش نشسته
 هر چکان گوشت از دوی او می کند و مکسان خون از سجا و لیف عروقتش میکشیدند لم بروسه
 سوخت بنشستم و سرش را در کنار گفتم و مکسان و سوران را از او دور کردم بخدا کند و گفت که مرا فضول
 است که در میان کماله من و خدای من می آید بعزت او قسم است که اگر مرا پاره پاره کنند جز مرگ
 محبت و زیادتی دوستی و ارادت از من هیچ نخواهد دید و این دو بیت بخواند **بآت پاک تو امی و تسکینه نو**
سزای رحمت و لطف تبار که جز وفا می تو در خاطر من نخواهد گرم باره نزن پاره پاره برداری

بش گفت تا این حالت شد به کرم و هیچ معاطه میان بنده و خدای او اعتراض نکردم و انکار نمودم
 لا ادر بر شربت کی نیست زود از افغای عشق باشد ملاک نفس ز سر مایه نجات عاشق دم از محبت معشوق
 سینه از دست چون سبزه و شش مایه حیات در کام عقل تلخی داروی دروغ عشق باشد بر بار بار به اثر شربت نبات
 این گرفتار از خلاص خویش جویند مرا بند تو بخت سر از راهی من آن مرغم که خنوم کبر بر سر
 هزاران به که با لم برکتی از حضرت ایوب علی نبینا و علیه السلام پرسیدند که در او ان بیماری
 و زمان صیبت کدام یک از مصائب بر تو سخت تر بود گفت شهادت ادا از حسنل خان طایر تخاص است
 بت به شد شکنج دام را نبود ز طرف بوستان فرقی چو دل پایا دوش داشت خوا، اینجا خوا، اینجا
 حکما گفته اند که صحبت با کسی دار که تو را از پنج حال به پنج مقام دعوت کند از ظلمت شک بهور یقین ز
 غایت کبر هدایت تواضع و از دناست عداوت بر نفعت محبت و از زین نفاق با ستقامت توالت
 و از حسنل نفسر با شغال او امر حق از عیسی شرف نفس تعلیم است فضیلت بادب نیت بی علم
 ادب هیچ شرف انسان را اگر شدی کاری تر بخور و شوی و خواب پیش بودی شرف از ابل خرد و حیوان
 لا ادر می چون هست تو را یقین که جاوید نه لرزنده چرا از مرگ چون بید نه کس را از عطای خویش نوبید
 مکن از رحمت ایزد تو نویسد نه گفتم چو نمود یار دلاری دل کمتر کرد و صحت و عجز ابری دل
 کی دانستم که خود فرو ن خواه شد از گرمی وصل یا بیماری دل نه دلشکات مکن نمی که صلات باشد
 محنت ز خدا موجب نعمت باشد پس حال که آنرا تو با پندار کسی چون در نمی نایت دوت باشد
 بوزر چه حکیم گفت از انا و خود پرسیدم که چه چیز مجمع نیکو نیاست گفت تند رفتن و نه کندری و اینی
 گفتم ایمن از که باشم گفت از دوستی که از خد دور باش گفتم بجز وقتی چه چیز سراوار است گفت بجز آن
 فریبناک آموختن و در پی گیری کرد کار را از خود راضی نمودن گفتم که اح حق است که انبارش نگوید هست
 گفت از من خود باز گفتن و خویشستن راستم اش کردن گفتم بچنان نه پیشین تر و به پیران چو لایق تر
 گفت بچنانان شرم و دلیری و به پیران دانش و استسکی گفتم بزرگی که است بدقت انکس و به بداند
 و کار بکار دان فرماید گفتم احمر از آنکه باید گفت از مردم چو پلوس و زو تو آنکه خویش گفتم خلی گیت گفت
 آنکه چون چیزی بجس دهدش دشو گفتم چه چیز است که مرگوت را تبا کند گفت دستان بختی و علانان
 عجب و زنان را بی شرمی و مردمان را دروغ گفتن گفتم درین جهان به بخت گیت گفت در و بشن تنگتر
 گفتم در آخرت نعیم بچو توان یافت گفت بفرستد و سبب می گفتم چایم به صیب مجنا ج دشو گفتم
 کم خورم کم کوی و خواب با ندازه کن گفتم خردمند کیست گفت آنکه پیش دان و کم داند گفتم خور می از چه خور

گفت از کمال و فساد کفتم هیچ در حقیقت گفت در تنهایی کفتم نامزدی از حقیقت گفت از بشمار می در کار
 کفتم خردمند را پیشانی چه چیز آرد گفت شتاب کردن در امور کفتم حقیقت را چه چیز می برد گفت طبع کفتم
 اعمال پسندیده که نام نیکوتر است گفت تواضع بی مذلت و هیچ نه از برای این جهان و سخاوت نه از برای
 ملکات گفت کفتم بگرام عمل متواضع گویند گفت خویش ن ستی را خبر گیری نمودن و حقوق ذوی الحقوق را
 ادا کردن و نیکی و خیرات از رعیت والدین فرستادن و بجهت آخوت خود ذخیره حاصل نمودن و
 دشمنان را دوست گردانیدن و دوست درویش را تواضع کفتم حقیقت سخنوری و متن را سه و دارد
 گفت چه اسم نیکو و کریمه مستدل و بوی خوش کفتم چه چیز است که سخنوری و متن را زبان دارد گفت ناخن
 تراشیدن و در درویش کشیدن روی دشمن دیدن کفتم آفت علم چه چیز است گفت بر مردمان بی
 خواستش عیش کردن و بتالین آموختن و به اکیله نقد گفتن کفتم عبادت چند بهره است گفت سه
 بهره یکی حلال دینار نصیب زبان و ستم بهره تمام غصه بهره دل فکر است و بهره زبان دعا و بهره
 غصه طاعت است کفتم از عافیت چه بهتر گفت خوشنودی خدای تعالی از شیخ فرید الدین عطار
 در درون هر یکی صد خلوت است خلوت با یکشت یا زتاب است از جابر بن عبد الله انصاری مرسل است
 که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود اذ کان یوم القیمه نادعی من کائنات که عین الله
 عاهد قلیم قائم یقوم الا من عفا عنی چون روز قیامت شود نادعی ندانند که بر کار خود خدای تعالی عفو است
 بر نیز پس بر نیز فکر کسی که عفو کرده باشد از آن کار می از عین
 رحمت هم که کار خود در گذر به کردست فضل بیست و نه چیز است
 در همه شوازمین علم گایام را بیست و نه در کار کل نهفته در ثلث و حیوان در کتب احادیث از حضرت
 رسول صلی الله علیه و آله و سید موسی که فرمود من سئل سبب الجود سئل علیه سبب العفو
 که شمشیر جود و تعهد می بر بندگان خدای تعالی که شمشیر قهر و غلبه بر او کشیده شود امی شده مغرور و جود
 و مال ترس از آدم که شوی پایا مانع منالت بنهاند بس در طلب مال تو چندان بهال
 از حکمت حکمت است که حکمت در فضل است نه در کبر و هیبت در عدالت است نه در تهور و بزرگی بحد
 و احسان است نه در جمع مال ایضا گفته اند که استوار و زکار پادشاه جابر کبر باشد از زمان بقا و ملک
 عادل بسبب آنکه عادل مصلح است و جابر مفسد و اصلاح موجب وجود است و افساد مقتضی عدم
 یکی از سلاطین بوزراء و صاحبین خود فرمود که چند کلمه مختصه که متضمن صلاح ملک داری باشد را قاف و یل حکما
 بیان کنی گفتند مکمل گفته اند که سعه را از اصل بار کران صیانت نمایی و از هر سخن و هر فعل که از منفعتی خالی باشد

در
عاقبت

نخستین باشد و هیچ سال نرسد که در هیچ روزی از آن روز در هیچ سال
تاریخ را نماند و نه در هیچ روزی از آن روز در هیچ سال
ادیب و عاقل و دانشمند و هر که در هر روزی از آن روز در هیچ سال
در سخن بود گفت ای صیاد بر خیز باش که در دام نهی ایضا که چه سیرت پاک داری ای پسر
پاک داری و دیدی بک مردان را که در خطر دام رگت و دانه خالی نمی آید اگر هیچ سود
نماند از آن روز و هر روزی که ریش خویش بدست زنان و در آن زمان بود چه است که عاقبت جهان را
عاقبت دین و عاقبت مال و عاقبت اهل و عاقبت تن اما عاقبت دین در همه چیز است و عاقبت مال و عاقبت
از متابعت هر امری نفس و بجای آوردن او امر و مرگ نشدن نوای شریعت است و در پاک و دشتن
قلب از حسد و عاقبت مال درسته امر است قضای حقوق و ادای مانت و احسان بخیر و در میان
و عاقبت تن درسته امر است قتل جلع و احتراز از کثرت کلام و اقبال شایسته و منام و عاقبت اهل
درسته چیز است حسن عشرت و قناعت و حفظ طاعت و احوال و عاقبت بدن و عاقبت اهل
ای دامن جهان رندان چکنه مردان جهان کوی نمیدان برود ای ثبات زمان میان مردان چکنی
آسی برده با وج آسمان فسر جاده زهار کن ستم که فتنی در جاده منظم که در در کعبه کرد چه بمان
بر سینه خالمان نماند و کت آه زنی زشت روی نزد عیسی خریف رفت و انچه ال خود بیان نمود
که مرا اغلب اوقات غمشان بشود و بخواهم می کنم و بیان سبب بشتهای غذا اندازم عجیب لذت عیش
این است که در آفتاب نظری و روی خود را نه بینی از بس که از برای غلبه تو
بخواهم نظری نه براده به تجر قد می برید داشت و زنگنه علی می افراشت
عارف نیست دوتا در زنده دس از نور اسلحه زند گفت کی تازه جوان نذر مرد
پند نجیده پیران بشنو این روش نیست چو خوش تو خفا باز گشت زین روش خوش نمی
طبع او از سخن بر شگفت بانگ برداشت بنادانی گفت کی گفتا تو بدین بار رس
میشناسی که گفتم گفت از سه اولت بود یکی قصه زب که از آن شستن ثوابت ثواب
از شکم تا بخت را آمده از ره بون دوبار آمده و اخوت جیفه منته ده بجان
کرده پنجه ان یکی تیره بفاک بر تو آن بوده بفرغی از بدنه چشمه آب است که که گذرند
وین میانت که سر از خوشی است روز و شب که تو سر کنی است قند آمده از کوه بر و زر
چون شکسته شکم از سر کنی پر که بخود نیست تناسا و ریت آب کشادم بشناسا گریست

از من بر بخت فراموش کن درخت روح کران کو شتر کن نقل است که چون جالینوس حکیم
 بجوار رحمت حق تعالی پیوست در حبیب او رفته یافتند بر آن نوشته بود که نادان ترین اصحاب حماقت
 کسی است که معده اند هر چه یاد بگیرد و آنچه بر طریق اعتدال تناول نمائی نصیب تن توست و آنچه برسم
 صدقه دیگری نفقه کنی حار و روح و آنچه بگذاری بجزیره غیر و بی آدم راجع کاری بهتر نیست از قطع علایق
 نفسانی و در بخت نمودن بقصای قدس ممالک ربانی دستت کجا بدامن اقبال جان رسد
 تا در سرت بود بوس نفس رویدی در آرزوی نفس رخز قبول کر بی نومی شهری در شاه کثوری
 تیغ جبار برکش خون بوس بریز در بحر بیکران فنا کن شادوی سرمای کن نیستی خویش تا شود
 بر قامت تو چست قیامی تو انگری خنکسی را گفتند پادشاه ثوراد و دست نمیدار گفت البته کسی تو انگری
 از خود را دوست ندارد از انقباضی پر جز کن صحبت فرمان بان سپر کربایت که عمرش دی سپر بر می
 در بحر غوط خوردن لبان عقل داند اگر چه نیست رسوم شادوی از سخنان حکمت نشان است که
 خوش خوی خویش بیکار گانست به خوی بیکار گان چنانچه گفته اند زخوی نیک و زخلق کیم خوشخوئی
 عجب آید که بیکار گانست به خوی زخوی درشت دیدم هر کسی بود که پسر از پدر چرب کرد
 این غزل از جامع این دراق است صورت خوب تو ام چو در نظر آید از همه جوانان دیدد و خوبتر آید
 عاشق صادق بغیر دوست نم بیند کرد و جهانش به پیش جلوه گر آید بر که بیگیت دوست داده است ارادت
 در نظر او و گویند خسته سر آید خورمالش فرود گرفته همان را لبکت نه بیند کسی که بی بصیر آید
 پانزدهم یکدم زاده و فوایش سنگت غمت هزار گریه بر آید انشراح ازین ابعده وصل و بعدا خوا
 شاید از بخشش و مراد بر آید در کتب تو ایرخ از حسن نفی شاه شجاع این حکایت مسطور است که نوبی
 شاه و یکی بن شاه مضر که برادرش شاه شجاع و پادشاه یزد بود شخصی استیجاسوسی بشیر از فرستاد که دریافت
 نماید که شاه شجاع در این سال بر سر اولش که خواهد کشید یا نه آن شخص بپادشاه شجاع شتافته بطریق
 داد و خواهان زانو زد شاه را کیفیت حال سؤال کرد گفت شاه یحیی را بجاسوسی فرستاده تا معلوم کنم که شما
 سعادت و اقبال درین سال بر سر اولش که خواهد کشید یا نه و چون بر قول گیران اعتمادی نیست خواستم که از
 زبان کبریا بر سرهای حقیقت این کار را بشنوم شاه خندیده گفت الحق درین سال اعیه لشکر کشیدن بر
 اود شتم اما حال محض بجای تو از این اراده گذشتم اما ای موقوف کردم جاسوسین زمین خدست بوسه
 رفت چند قدمی که رفت باز برگشت و گفت ای پادشاه عالیجاه چنان نشود که مدار برقرار خود ندی من
 اراده لشکر کشی کنی و مرا نزد شاه یحیی دروغ گو و شرمسار کنی شاه و مقرران درگاه بسیار خندیدند و

شاه شجاع را بجلست و پرسید خلع و سراج از فرمود و گفت خاطر جمع دار که ما خلافا قرار می که با تو کاریم
سخنایم کرد و نورش بر سر سخنایم نمود و نیز از آن پادشاه دومی چاه این فعل مستند است که روزی سوار
از راهی سبک نشد زنی از بالای جام خانه خود و خضر خود را که فاطمه خوانون نام داشت صدا کرد که زود بیا و شاه
شجاع را به این چون آواز آن زن بگوش شاه رسید و همان کسید است و متعین عرض کرد که سبب تلف
حیث فرمود که از انصاف بعد است که ما بگذریم و فاطمه خوانون را نه پسند بعد از آمدن فاطمه خوانون
بر بام و دیدن آن شاه عالی مقام شاه سر بالا کرده پرسید که فاطمه خوانون ما را دید حال خلعت است
که برویم مادر و دختر عرض کردند که دیدیم تشریف به برید شاه روانه شد ایضا از آن پادشاه این نقل نایک
است که روزی از سر و شکار برگشته می آمد ناگاه پیر زالی بر سر راه او آمد عرض کرد که شوهر نه ارم نهایت
پریشان احوالم و دو دختر دارم که نزد شخصی جدید الاسلام مبلغ چهار صد دینار مرهون است شادوار
از آن کیفیت رفت آمد گفت فردای قیامت چگونه از عهده جواب این مقدمه بر آیم فی الفور در میان
پایه شد و در آن صحرانشست در بوملازان آن ورگفت هر که مرادوست دارد بگذرد ستر مسخری
بنابر آن ایمان و مشربان و سایر سپاه حتی قتل چنان آید دست گشتن بدان میرسد حاضر ساختند
چنانچه صد هزار دینار جمع شد بعد از آن شاد و و سپاه آورده فرمود از شما که ایک سرزوی دامادی
ما را دارید جوانی آیدینه نام از تنوکی امیر صندمان نزد شاه مانورده عرض کرد اقول کسیکه لاف محبت
زند نم شایه بسیار خوش آمده گفت مواجب تو چند است گفت سه هزار دینار فرمود تا به سه هزار
دینار بران افزودند و شخصی دیگر خسرو شاه نام از خلیل امیر علاء الدین بیاق را آن را داده شد و پیش آمد
و مر سوم او را که نهایت قلیل بود نیز بیست هزار دینار قرار دادند و امر فرمود که چهار صد و دینار از خزانه
سرا ببرد جدید الاسلام روانه سازند و یک دختر را بختانه شده داده در ملک و دختر دیگر را بختل شاه
خوانون برده و مبلغ پنجاه دینار از خزانه پادشاه در وجهه بیکتاریت آن مقدمه شده تمامی
وجهات و اموال جمع شده را به پیر زالی انعام فرمود و شاه با تمامی شهر داده با و خوانین در آن جشن
شادی حاضر شدند گاهی شبی بپایان آن کار خیر پرداختند و این رباعی را از انکار شاه شجاع است

نخند طریق بهر آن کیرم پیش	وزنار و نعیم دنا هم کم پیش	مردانه این راه پیویم پیش
ناید که رسم بار زو می دل خویش	عقل بیشع سعدی علیه الرحمه	دل نماز است که گوییم چون چنان پیش
خشم پای می گریز از سر میدان خویش	تا زلف برایشان تو در جمیع آید	بیت مجموع دنا هم که پریشان خویش
در تو خیر انم و اوصاف سجده نور	و اندران کس که بعد دارد و حیران بود	آن چه عیب است که بعد از زیاده می بود

وان چه سراسر است که در نمره همان نوشت
از خدا آمده آیت رحمت بر خلق
نو کجا نامی ازین غار که در پی من است
بوصالت که مرطقت بجان نوشت
یا چه غم داری ازین درو که بجان نوشت
دردی از سرست دید تو دارم که طیب
آخر ای کعبه مقصود کجا افتادی
که خود از سیح طرف حدیثا بآیت تو
در بجان افتی عجب از غایت احسان تو
سعدی از بند غم تو در آید بنیات
و کتاب بخارستان مذکور است که صاحب کشف الغم گوید که من اکثر اوقات حالات غریبه سمعیل بر قلی
در مجلس می شنیدم از آنجمله آنچه در این یک روزی او آن بود که روزی در مجلس شمس الدین محمد بن محمد بن قضا را یکی از
حضار مجلس گفت من سپهر صلیبی اسمعیل بر قلی میباشم مرا آن حسن اتفاق خوش آمد آیتان شخص پر سپهرم که
تو را این پدر خود را در وقت عرض و دض دیده بودی گفت فی دأ فوقت من طفل بودم اما بعد از صحت
مشاهده کردم سویی بر آن رسته و شرح این قضیه این است که اسمعیل بر قلی را جراحی بر آن راست پیدا
شده هیچ چیز علاج نمی شد آخر در خود را بجناب سید رضی الدین بن طلاس قدس سره گفت سید
جراحان را طلبیده از ایشان علاج پرسید ایشان باقی گفتند که علاج سخمه در قطع این ماده است و
قطع این جرحست قطعا جایز نیست چرا که این قرحه در حوالی رکن الکحل واقع شده و در قطع آن احتمال قطعاع
آن رکن است و قطعاع آن رکن ستانم هلاک است سید چون در آن اوان متوجه بغداد بود و اسمعیل را بهر
برده بجز احان آنجا نرینمود ایشان نیز تعجب کردند همان جواب دادند اسمعیل گوید چون از علاج مایوس شدم متوجه
مشهد مقدسه سامه شدم و از روی عجز و در و سندی روی طاعت بعباده عا آورد و شبها احام می نمودم
و از بواطن فیض مواعظ حضرات ائمه علی علیهم السلام استعانت میکردم تا روزی بواسطه تشویه بن کبنا ر
و جلد رفتم در وقت معاودت از آنجا چهار سوار دیدم شمشیر با در میان بسته یکی فرجی پوشیده و یکی نیزه در
دست داشت بمن سلام کردند من جواب سلام گفتم آن نیزه دار جانب است فرجی پوشش بود و آن
دو سوار دیگر جانب چپ او بودند پس آن فرجی دار مرا گفت تو فردا نزد اهل عیال خود خواهی رفت
گفتم آری گفت پیش آبی تا زخم تو را به بینی پیش رفتم دست دراز کرده آرا بپوشید و چنانچه در بسیاری کرد
آن نیزه دار گفت آف لکنت یا ایسمعیل مرا از شناخت او تعجب زیاده شد گفتم اف لکنت یا ایسمعیل
انشاء الله تعالی و هم او مرا گفت این حضرت امام است من بیاب شده و دیدم حضرت ماکنت
بر کوس گفتم بر کز انظار زمت تو جدا شو احم شد بار دیگر فرمود بر کرد که صلاح دایان است و من در رفیق اصرا
میکردم آن نیزه دار گفت شرم نماندی که سخن امام را میشت نوی بالقه و رة توقف کردم چون آنحضرت اندکی

راه رفت رو باز پس کرده فرمود چون بغداد و رسی مستنصر را طلبیده است خبری نخواهد بود و دنیا را رها نموده
مرا حیرت زیاده شد ایضا از نظر غایب یافتن بعد از آن متوجه شد بدین طریقه شد از مردم کیفیت سواران را
استفسار میکردم گفتند میتوان بود که شرفای یا نجای باشند گفتیم چنین نیست بلکه حضرت امام علیه السلام
گفتند امام فرجی دارد بود یا نیزه دار گفتیم فرجی پویش گفتند چرا زخم خود را با و نمودی گفتیم نمودم پس
ران راست مرا ملاحظه کرد و دشمنی از زخم نیاقتند مرا از کمال وحشت کمان شد که شاید از زخم بران چپ
بود لا جرم آن بانیرک دم اصلا اثری نیافتیم بنا بر این مردم بر من هجوم کرده لباس من را برای تبرک یا چه
پارچه می بردند نزد یکت شد که من در زیر درست و پا پاک شوم پس خدام آن عبات عالیات مرا از میان
خلاق بیرون آوردند آنشب بنزد آنها مانده خجسته بخت بعد از شدم چون مردم شهر از این قضیه واقف
شدند خلق بی نهایت بر من جمع شدند هیچ نمانده بود که من در زیر درست و پای من مردم خود و شوم سید
رضی الدین چون واقف شده بود خود را بمن رسانیده مرا از آن محله خلاص نمود بعد از آن نزد وزیر مستنصر
که قوی بود و من شرح آن قضیه را تقریر کردم وزیر جمله حکما و جراحا را احضار نمود و از ایشان پرسید
که بر تقدیر آنکه ماده پای این شخص را ببرند و نمیرد چند مدت باید که اصلاح یابد بجهت خدا اقل و ماه باید
اما در آن موضع مغالک سفید پیدا شود و موی آنجا زوید گفت چند وقت شد که ریش من رویش ما دیده ام
گفتند در روز پس وزیر من را مشاهده کرد و من پای خود را برهنه کردم کی از حکما صحیحه زد و فرمود که بخدا
عَمَلِ الْمَسْخُوعِ و سید علیه الرحمه لغو برود و بیوش شد و اهل مجلس خجسته شدند بعد از آن وزیر را نزد مستنصر
برد و می بعد از استماع این حالات و یقین با عجز امام علیه السلام مبلغ یک هزار دینار بمن اعام نمود من بابر
حضرت صاحب علیه السلام قبول نکردم شمس الدین محمد مذکور میگفت در وقتی که پدرم را بعد از رحل
اقامت نداخته بود با مید این سعادت به امره مکر میرفت و می آمد و بعد از آن قریب خیل نوبت آمد و
شد نمود لکن فیض این سعادت سرفراز شد لا ادرسه ای دل طلب آن اعمال نیست
خاصیت مال کبریا فیض است از کثرت مال بی نیاز می نبود نفسی که مال بی نیاز است غنی است
شیخ وانی که اهل دانش را چیست نیت که جمع مال کنند تامل وستان بدست آرند
یا ترخص یا مال کنند از مطلق الا نوار میر حیدر و ای شده مغرور بشت خیال
خلوه کن در شش ماه و سال پرورش مادر که دون بسین گرفت جان مکس است آنگین
هر که ازین شیشه می کرد نوش خون و می از شیشه بر آوردش با و به اندازه بود و خوشش کوار
بیش خوری بیشتر آرد خوار بر چه رسد بجز زیادت مپوشی بین کنی شمس زیادت مجوی

آزمایشی

ای که بگریه خوشی با سرود تا کنی رقص که افشای سرود لایه بین زمین سکت روبا که
 کرک کس باشد و قصاب پی بوی سلامت ندهد باغ و هر زانکه سرشتش نباشد بر سر
 باغ چه جوی که بهاریش نیست هیچ کجاست که خارش نیست شادی عالم چو سر اسیر غم است
 آنکه بود شاه و عالم کم است از آفرینش حضرت امیر المومنین علی بن ابی طالب علیه السلام
 است که العاقبة خیر من اجزاء شجرة منها فی الصمت الا بذکر الله عز وجل وواحد فی قول خالسه
 الشفا یعنی آرام و راحت ده جزء است نه جزء آن سکوت است که ذکر خدای تعالی و یکجز آن سخن
 همنشین با سفیان است و نیز از آنحضرت علیه السلام است که یلین الزاد للمعاد القدوان
 علی العباد یعنی بدو شسته است از برای آخرت دشمنی کردن بر بندگان خدا و ایضا از آنجناب علیه السلام
 است که من لم یکن له شعاء ولا حیاء قالوا کون اولی بهم من الحجة یعنی کسی نیست از برای او سخا و نه
 حیائی پس مردن بهتر است از برای او از زندگی از جاسی بسج سودی کند تربیت ناقابل
 که تو بر ترستی از خلق جهان مقداری سبزه خرم نشود از نم باران هرگز خارشش که نشانی بسر دیوارش
 از قول حکماست که مردم بدست محتاجند در به حال در زمان بنابر استدلال بخشود ایشان و ثوابت
 و در سنگام شدت بجهت امداد و معاونت از امیر خسرو دهلوی مشرق و مغرب همه پر به هم است
 لیک از آن گونه که باید کم است دیده بدو در آن رنجمند کوشود اندر سر مایان سپند
 در بعضی تفاسیر در شان نزول آیه که یوم یزولون علی أنفسهم یحرقون لکان بهم خصاصة گفته اند
 که یکی از اصحاب حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم خوشه خرما لی یکی از یاران خود فرستاد و او با وجود
 فقر و فاقه همان قدران تصرفی نموده آنرا بجهت یکی از جنایان اهل نمود و سخن او بجهت دوست دیگر بهیه فرستاد
 تا آنکه آن خوشه خرما به فساد خانه فرستاده و باز آخر بمنزل شخص اقل آمد و آن صداقت و صفا مقبول
 درگاه حضرت کبریا گردید و این آیه در شان آن فرقه نازل شد و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم
 مرویت که فرمود لا یؤمن احدکم حتی لا یخیر ما یحب لنفسه یعنی نویسن نیست کسی از شما تا آنکه دوست
 دارد از برای برادر دینی خود آنچه را دوست میدارد از برای خود جایی علیه الرحمه کن هستی جاودانی هو س
 که این خاصه کردگار است و پس رباطی است کیتی و در ساخته پی به روان به کند رساخته
 یکی میرسد و آن دیگر میرود و لیکن بخون جگر میرود ازین رفتن و آمدن چاره نیست
 دل کیست زین غم که صدبار است ره زیرک آخر اندیش گیر ز اقل طریق وطن پیش گیر
 که آدم ترا دی درین دیو لایخ عمارت کن باغ و ایدان کاخ کسانی که گشتند پیش از تو باغ

آنقدر بی سحران رنگیش بر کف آن سر که برنا و شست و سینه کل میگری گاشش است
 چشمه سراب است فرطش مخور قبله صلیب است نازش کن زان به کل بر سر خارست
 که همه هستند تو بارست چون نهی زانچه طبع کرد آن بری از خانه که آورد
 چون نه در بحر قیامت برند بی در مان جان بهلاست برند خواه بنه مایه و خواهی بباز
 کاخچه دهند از توستاند باز از کلمات طنبات حضرت امیر المؤمنین علیه السلام که دلیل عقل المومنین
 قوله و قد لیل اصد فله یعنی راه نما بعقل هر وقت که می دوست و راه نما با صالت او یعنی که نشی را و در
 بزرگ زاده است یا فقیر زاده و پست فطرت یا از اصل او نجیب است یا با نجیب افعال او است
 انما فرمود که حلی الرجال لادب و حلی النساء الذهب یعنی زیور مرد ادب است و زیور زن طلا
 است که طلا و نفیر باشد از تعدی علیه السلام در وقت از نزد سستی خوشتر است ملک و دولتی نهستی خوشتر است
 عقل بهتر بینند از کائنات عارفان گویند سستی خوشتر است خود پرستی خیر از دنیا و جاه
 نیستی و حق پرستی خوشتر است چون گرانباران بسختی میروند هم سبکباری و خستی خوشتر است
 سعادت چون دولت فرمانده است مسلمانانند سستی خوشتر است از شیخ فرید الدین شاد که میگوید شکر است
 که هر که شیب نماز بسیار کنی در روز و واهی در دنیا بکار کنی تا دل بخشی از غصه و کینه بکنی
 صد خرمن گل بر سر یک خار کنی آنحضرت امیر المؤمنین علیه السلام مرویست که فرمود که انما
 بالنفیس ما کرهت لغيرک ترجمه این کلام ولایت نظام این است که بر است ادب از برای نفس
 چیزی که بد می آید تو را از غیر یعنی هر چیزی و هر عملی که از غیر بدی و نه پسندی خود مرکب آن شود و نیز از
 آنجواب ولایت باب است که حسن الخلق خیر قرآن یعنی نیک خلقی خوب رفیق است لا ادری
 آه کسان خورد دنیا بدشهرد آتش سوزان چو بزرگ و چو خور تیر ضعیفان چو کشت دازگان
 بگذر دانه سیه آسمان خواهی که خداوند جهان بس تو دا زندها که در پاس دل شسته دلاکشت
 ز خاری شود خسته گردست تو بدانی که چون است زخم خدایت بر افا دکانت بود مرحمت
 در آید اگر پای خویش بسکت مردم آزار می نه پس کار است خود هر که از طاق دلی افتاد مرد
 بد اندر حق مردم نیک و بد گویای جوانمرد صاحب خرد که بد مرد در اخم خود میبکشی
 و کر نیک مرد است بد میبکشی از یکمی پرسیدند که چند دوست داری گفت حال چه دانم که
 رفعا کلام کام است و توسن ایام رام یار دارد وقت شدت توان شناخت و عدا و ایا کام نیک است
 و نعمه ما قیل چو دولت و نماید بنده را همه بیکانش خویش کردند چو بر کردید روز نیک بخج

در دیوار بروی نیش کردند مؤلف نگارستان از صاحب کزیده نقل کرده که در نسخه القلوب
 در خواص خبر بزه مذکور است که در این چند سال در قزوین شخصی خبر بزه پاده کرد و نوری از آن چنان باطل
 شد که تمام آن خانه روشن گردید و تا سه شب تیره نور از آن خبر بزه می تابید و مردم قوچ قوچ زیارت
 آن میشتا گفتند ایضا از غرایب در آن کتاب مسطور است که در این سال در قزوین زنی زانیده و
 آورد که نیمه بالای آن زنا ف دو یک شده و چهار دست داشت و دو سر هر تحرک و نیمه پائین مثل
 دختران بی زیاده و کم یک سر قریب یک ماه پیش از سر دیگر مرد و قریب شش ماه آن بچه در حیات
 بود ایضا در کتاب مذکور است که مولانا قطب الدین علاء در شرح کلیات قانون گوید که از قد و حکما
 زمان جمال الله و الدین صاعیدین محمد بن مصدق احمدی الاصل کاشغری المولد که سر بهشت بحال الدین
 ترکستانی شنیدیم که در ترجمه الدین جعفر که از فحول علمای خوارزم بود فرزند می خواند که سرش سر آدمی
 بود و بدنش بدن مار یک ماه که در حیات بود نزد ما در آمد شیر میخورد و بعد از آن خود را در بر که آبی
 که در آن حوالی بود انداخته ششما میگردی باز بدستور نزد ما در آمده بشیر خوردن مشغول شدی آخر
 بفتوی علما مقتول شد از کمال الدین سبیل خود گرفت که پس از پنج و گنجایی دراز نگار از انسان دولت خواست بپایان
 کرد و بچه این عالم با پاری جای که یک و مژدش کار کرد که آن دل برین کنبه کرده منکین و قلاب
 آسیات که از خون عزیزان کرد قول حکماست که محک موت محل شدت است امیر خسرو و بوی کید
 شد دلم خوش زنج خود که بدست فرق کردن بیان بشنود دوست بزرگ ناکس قید باصل برشت
 بتعالیب و هر کس نشود سکناس اگر کنی مقلوب قلب او غیر سکناس نشود
 از خداجوی نصرت و یاری تا شوی بر مراد دل منصور و بود حاجتی هم از وی خواه
 تا با در آن آن شوی مسرور از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم مروایت که فرمود حق ستر
 منسلما سر الله فی الدنيا و الآخرة و من قال عن تکروب کبر فک الله عنه کبر من کرب بوم
 الفجبه و من کان فی حاجه آجده کان الله فی حاجه یعنی کسیکه بپوشاند عیب لمانانی را بپوشاند
 خدایتعالی محایب او را در دنیا و آخرت و هر که بکشد اندوه محنت زده را بزداید غم در دهنده می را
 بکشد بدین حق سبحانه و تعالی اندوه او را بزداید جناب باری در دهنده می او را در روز قیامت
 و کسیکه سعی کند در حاجت برادر مؤمن خود یا بزد تعالی حاجت او را بر آورد و هر او را بمذول دارد
 بوقت خلوت آن کی کوشش خلق و خدا خجل نکردی اگر سرتوشد معلوم بجز خدای که ستار عیب پوشش می
 کان مبر که کسی سرتو کند گفتوم مباحث غره به تنهایی و جهان انکار که باز گوید دیوار دهنده او بخوم

از جای است

ط
لاوری

۳
از ترجمه فتح
بعد از
شده

ای نده پر کنه زانده بر سر
زان رود که سوت کند جاوید
ای مرد جویش و سپهره مشو
چو بر کیم کسی حاجتی نماید عرض
و قضا حاجت آن کس بود جواب
که حسن خلق نکوتر از لطف مقال
آسایش مریم از که باشد طعم
چون دانند او که کس ندارد جز او
از کجای کار می و کم آزار سے
بهمه حال بد روی رو رسته
از تیر جگر سوز سحر کا و ترس
بفعل که می جواب ز قول بر خنک
در سینه دل همس ندارد جز او
چو چاکش در جهان نکر و زیان
نا کند فضل از دست یار سے
از تیر جگر در میان سلاطین غم موصوف بفرست و کیا ست
و معروف و بصاحت و
بلاغت است این است که پادشاه چند صفت باید داشته باشد اول استی چه دروغ فی نفسیه
است خصوصاً سلاطین باید در کم سخاوت که پادشاه سخاوت پیشه را رعایا و سپاه می دوست دارد
باشد سیم نفاذ و حکم سیاست تا امور ملک انتظام یابد و اهل ف دانهیم سیاست بر ضد نظام
نکند چهارم حلم و عفو و اخلاص که اگر از یکی از خواص حرکت ناهنجاری صادر کرد و بالکل متوجه
کرد و مایوس از عنایت پادشاه نشود و از بیم جان طریق فرار نگیرد بلکه بحکم و عفو پادشاه
امیدوار بوده میان خوف و رجاء روزگار بسر برد و باید دانست که دنیا را اعتنا در پیشاید دولت
او مانند سایه نهال و نعمت آن مانند خواب و خیال و عاقل باید برامری که زود زوال پذیرد دل
نهند و عدل انصاف را مرعی دارد و ظلم و ستم بر هیچ کس روا ندارد
شیره لطف و رسم دل داری
نه ز پامی بلا خورد آسب
نزد دست شمشیر خاری
پنج خلعت نبرد عاقل نیست
به زود داری و کم آزار سے
نیت در عالم عمل شخمی
به پروندگی و نگو کار سے
آن قصه که بهرام در آن جام گرفت
رو به بجم کرد و شیر آرام گرفت
تا جای گرفته است بجرام کبود
با وجود تو کس بد بهر درویش ندید
با عدل تو بر چرخ دل ریش ندید
دشمنی است ز کعبه تا مقصد پیوست
جز مطرب را هنر کسی پیش ندید
را هست که کاسه میوان آدبیت
وز جانب میخانه بهی دیگر هست
لیکن به میخانه ز با داسنه
در کتاب زینت الحاکم مسطور است که روزی شفیق بن ابراهیم
بلخی نزد هارون الرشید رفت هارون باو گفت شفیق بن ابراهیم را بد توئی جواب داد شفیق بن
ابراهیم منم و اما ز بد توئی هارون گفت من چگونه را بد باشم شفیق گفت من ترک دنیا می فانی کرده ام
و نعیم آخرت در نظر من جلوه میکند و هنوز ز غم اهل من مزید غم پس چگونه را بد باشم ز بد توئی

لا آری

لا آری

ایضا

ایضا

از سر حرف

بجمله شده

لا آری

لا آری

ایضا

ایضا

که بدیاری و جیفه قناعت کرده ترک جنت مخلد گفته با رون گفت مرا پندی ده شفیق گفت حق سبحانه
 و تعالی سرائی ترتیب داده و آزاد و زنج نام نهاده و تورا در بان آن سر کرده و سته چیز بجز که امت
 فرموده بیت المال و بنشین و تا زیاده حکم نموده که باین پیغمبر دم را اند و زنج باز داری هر که خلاف
 فرمان حق کند او را با زیاده تا دیب کنی و هر که کسی را بشا حق کند بنشین قصاص فرمانی و هر که محتاج
 کرد از بیت المال خرج او را بنیاسازی و اگر خلاف فرمان الهی کنی پیش رود و زنجان باشی با رون
 گفت زیاده کن گفت تو بر مثال چشمه و مثال یک بر مثال جویها که از چشمه جدا شوند اگر چشمه تیره
 بود همه جویها تیره کردند لا آوری که آدمی شود خمره اراوت بود فرشته رنکات بر در بخال انسانی
 تو شمع جمیع جهانی و سر و باغ و جوی و چه سود که مقدار خود نمیدانی تو چاهی کنده در ره که خلق را بیند
 نمیشناسی از آن وزی که خود را در میان در کتب میرد که راست که شخصی از مریدان تا تمام اقسام الهی و عظمی
 نمود حاتم گفت خود را از چهار چیز بکار بدار اول آنکه شخصی را که آخر بخشنود می و محتاج کردی از خود بکار
 دویم بنانی را که بمسور کردن آن ملجی کردی خراب ساز می ستم آنکه سخنی بگوئی که بعد از آن محتاج
 کردی چهارم آنکه در روشنائی دنیا کسی را مسخران تا در تاریکی قبر افتد آن گرفتار نشوی لا آوری
 ای من تو زجر و آذیناب برایش پیوسته و آن چو تیر تیر تیر تیر در رفتن این راه که داری در پیش
 مانده شاگرد در سن تیر
 از شر دیدار امثال شما مردم ما شنیدی سیمانی را گفت چرا تحصیل علم مشغول نمیشوی سیمانی
 گفت که آنچه خلاصه علم است بدست آورده ام عالم را از او پرسید که خلاصه علوم چیست گفت
 چیز است اول آنکه آراست با تمام نرسد دروغ نخویم دویم آنکه ما حلال نمیشی نشود دست بحرام
 دراز نگیم سیم آنکه ما از تقیض عیوب خود فارغ نشویم عیوبی عیب مردم نبرد از مردم چهارم آنکه ما
 خزانة رزق خداوند جل ذکره با خورند بدین هیچ مخلوقی الهی نبریم پنجم آنکه ما قدم در بن بست ستم از
 کبد شیطان و از غرور نفس ما فرمان فاضل بنیاسم آورده اند که خلیفه اول و ثانی بلند قد بودند و علی
 مرتضی علیه السلام ستوی الخلقه و سیاه بالا بود اتفاقاً روزی هر سه برایشی میرفتند و علی مرتضی علیه السلام
 در میان ایشان میرفت عمر گفت یا ابا الحسن آنت فی یقیننا کنون لنا حضرت امیر فرمود لا انک
 فکنتما لا لا آوری بس غم که دلیل شادمانی کردو بس رنج که کنج شایگان کردو
 بس چیز که تو علت مرگش دانی آن بایه عیش زندگانی کردو زنجیدن شد کردی بسیر
 نه خنده هست ندان نمودن زنجیر صاحب ذیفته الحاسر گوید که جیبی از اهل سنت و جماعت از

شخصی شیعه مذهبی پرسیدند که امام چند است گفت چند گویم چهار چهار و تیر در آن کتاب است که
 ابو العباس از بهمان با صفه‌ها آن آقا جمعی از اطفال برادرش حضرت سمنک میگردند شکری بر سر ابو العباس
 رسید و شکست او با سر شکسته بشرد آمد و او را در صفه‌ها آن دوستی بود در طلب وی می‌سیما
 نمود بعد از نماز شام او را یافت آن شخص ابو العباس را بمنزل برده چون سبکاه بود طعامی حاضر نکرد و
 ابو العباس بجاست که سینه بود با بدو مجلس پذیرفت و تیر از او پرسید که کدام روز وارد این شهر
 شدی گفت فی یوم خمس ستم رسید که کدام ساعت گفت فی ساعه العشرة و زیر گفت که در
 کجا فرو آمدی جواب داد بود و غیور و ذریع و زیر را از جوابهای او خنده آمد و او را رعایت بسیار نمود و الا
 گناه موجب حرمان است عالم ولیک صعبترین موجب میزدیم جمله مدت در یک بیت منظم آمده
 بشنو ایضا صاحب نظام الملک مولانا شرط و غیره تحت تفسیر است خبر جمده نگار و صلیخیم و استفهام کن
 آنان که در عرض سرگزاند همه وزراء صلاح بر گزاند همه در هر کوئی بسر و استند همه
 بی تاب شده طالب مانند همه دیوانه نباشد آنکه از سر ترسد عاشق نبود آنکه از خنجر ترسد
 تا چند ز سر برید نم ترسانی نکش که سر تو دارد از سر ترسد در کتب سیر مطروحات است که شخص
 از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام التماس نمود که شمه از خلق حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم بیان
 فرماید امیر المؤمنین علیه السلام فرمود که نعمتهای خداستعالی که در دنیا به بندگان خود او را فی فرموده اصحاب
 کن تا من بیان خلق حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم نمایم سائل گفت و آن تعداد و انجنت
 الله لا تحصى ههنا من چگونه حصه آن کم حضرت امیر المؤمنین فرمود که خداوند جل و علا دنیا و نعمه آن را
 قلیل شمرده که قل متاع الدنیا قلیل و خلق حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم را عظیم شمرده
 که انک انک علی خلق عظیم چون تو از تعداد قلیل عاجزی من چگونه حصای عظیم نمایم اما بدانکه برکت از دنیا
 بخلفی کریم متصف بودند و حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله وسلم سبج اخلاق حسنه و صفات حمیده
 متصف بودند از ترجم فرج بعد ازنده هلاک کی شود از ختم نبی و تیر و تیر شکیه در طلب باشد از قصا تا خیر
 جل حصار حصین است رخنه کی کرد بمنجیق ستم جز باری تقدیر مستحق تو شود شیر در بیابانها
 بشرط آنکه سکت نفس را کنی رنجبر از حضرت صادق علیه السلام مرویست که برای دفع دشمن اقل
 دو رکعت نماز بگذارد و بعد از آن بگوید اَللّهُمَّ اِنِّی اَسْئَلُکَ بِقُوَّتِکَ الْقَوِیَّةِ وَ سَمَائِلِکَ
 الشَّدِیْدَةِ وَ یَعِزُّ لَکَ الَّذِیْ کُلُّ خَلْقٍ لَکَ لَبِیْلٌ اَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ اَنْ
 تَأْخُذَهُ السَّاعَةُ الْاُولٰی مَنْظَرِ اِنْ آن باشد که ابرو کار تو سبج و استطاب بر آرد

ایضا

خانه را تو بنده و ارباب بر نام کجاست خدای در بر آرد پایی روی نشانی خدای تین
 بدست خرم ساند چو کشته مجوس نه کلاه محنت شاید از فرج نهند نه کلاه ذلت باید شد از فرج بایس
 مرویت که شخصی قریب العبد و با سلام بخدمت امیر المومنین علی علیه السلام آمده گفت یا امیر المومنین
 در اسلام مناسبتی بسیار است و من نمیتوانم از جمله آنها جستجاء کنم یک فخلت از فضل بل نشود
 و یک فعل از افعال نامرئیه بفرمای از ان اختر از نام حضرت امام الملقب علیه السلام فرمود از
 دروغ گفتن جستجاء کن آن شخص از خدمت آن حضرت بازگشته که را و برخاسته رفت و خواست
 قدحی چند بنوشد اندیشید که اگر حضرت امیر المومنین علیه السلام از من سوال کند که خمر خورده اگر بگویم
 آری مرا حد زند و اگر انکار کنم دروغ گفته باشم و من شراب کرده ام که دروغ گویم و همچنین اراده زنا
 کرد باز بهین اندیشه نمود و ترک کرد و بگریزانی که در خاطرش از کتابه آن خطور میکرد و بهین اندیشه
 مرکب نمی شد پس بخدمت حضرت امیر المومنین علیه السلام آمده عرض کرد بخدمت شماست که ترک
 دروغ گوئی جمله نام و مناسبتی را از من بازداشت و مرا یقین شد که دروغ گفتن را اس صبیح منشاء
 و سر نام است لا آوری صبر است علاج هر دو چون کار افتاد با جور زمان سود ندارد و فریاد
 که با تو سازد تو مشورت بخواه از ان چون وقت رسید بیای از دم بر آرد روح سقران چو کرد و صفائی
 دانست بدل آنچه بینی نظر رسمی است قدیم و کوارسی در شش شری است عظیم سقرای در عشق
 داری سرانجام بدید که چو شمع در باره پای داری در شش از شخصی پرسیدند که بربادت
 چون فوت شد بجهت زن خود چو میراث گذارد گفت چهار ماه و ده روز عده ایضا عربی موسی ام
 صبحگاه بی در باغچه مسجد وضو میبخت کیسه زری یافت آنرا بدست گرفته مسجد رفت که گفت
 امام نماز گذارد و بهین که بنماز ایستاد اتفاقا امام این آیه بر زبان آورد و ما ناک بیهینک یا
 مؤمنی عرب گفت والله أنت ساحر و کیسه زری پیش محراب انداخته روی مگریز نهاد که سعاد
 او را بهمت دزدی گیر لا آوری تا دور شد می شد ستم ای غیرت ما اندوه فزون صبر کم و حال تناه
 آن چون بی و بر چنین و چنان چوگاه انگشت لب کوش بد چشم بر آید که نیم زاده چو سفس شود و پیوند
 که شاخ گل چو تنی گشت بار در کرد نیم زاده چو ستم شود از او مگریز که ستم را چو پر گشت کند و تکرار
 در کوئی قضانه را بگذر میدانم نه ستم قضا و نه قدر میدانم داغ که کس از قضا نیار و جستن
 از ستم قضا بهین قدر میدانم ای طفل هر که تو را چو من آید روزی دوشیر دولت و قیلان کی
 در عهد مدینه مشو از کمال خویش یاد آور از زمان بزرگان بر کنی شده دیده شش زهنون دل من

ایضا

ایضا

لا آوری

ایضا

ایضا

تا ساخت بر غصه درون کن ز هزار اگر دلم نماند روزی از دیده طلبید خون دل سن
 در کتاب شحات الفنون مذکور است که روزی حضرت اسد الله الغالب امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب
 علیه السلام پیوسته بر اسب سوار شود زنی بر سید ظلم عرض کرد که یا امیر المؤمنین ان اخنی ترک
 ستمانه دینار و قد اعطونی دینارا انحضرت فرمود لعل لا یخالف ذوقه و اما دینارین
 و انشی عتشر انا و ایاک آن زن گفت نعم انحضرت فرمود قد استودعتک حقک و سوار شد
 سخی این است که آن زن عرض کرد که برادر من ششصد دینار میراث که داده است و بمن یک دینار
 حصه میدهند انحضرت فرمود شاید برادر تو زنی دار و و مادر و دو دختر و دوازده برادر و تو یکت خواهر
 آن زن عرض کرد بلی انحضرت فرمود که حصه حق تو مساوی است یعنی یک دینار که بتو داده اند بهمان
 حصه تو است که بتو رسیده است از سید علی هدائی است ز نثرات هوس که بر بون کاهی
 نزول در حرم که را توانی کرد و کر آب یا صنت بر آوری غلی همه که ورت دلا صفا توانی کرد
 و یکت این پیش بر روان چاک است تو ما زین جهانی کجا توانی کرد از جرم کل سیاه تا هیچ رخل
 کردم همه شکلات گیتی اهل هر بند که بسته بود از مکر و جمل از بند کش ده شد مکر بند اهل
 از سر در مدح حضرت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم ایزد بزرگ از وی قدر با خویشید
 چون جنس مکنونی رحمت بیجا این بسکه گران بود بخشدنجا و ان بسکه بیک بود با فلک رسیده
 گیتی که یکی است بسج و عیشش این هر دو جهان چو گفته امی همان این دور زانه همچو فانوس خیال
 بر چند رو و یکی بود اوضاعش آنکه تورا از گرم خود سرشت رزق تورا بر گرم خود نوشت
 بجز گرم بر سر جو شش بود کار بخشش نه بگو شش بود که بد و کرنیک بلا شکست و ریب
 رزق همه میرسد از خوان غیب روزی ما گرم و کرنیک از دست رزق که خود در ویش از دست
 بلکه کی نیست از لطف حبیب کیست ز دریای گرم الی غیب سورچه که بر زمین در بود
 روزی او نیز مقرر بود شاه و وزیرت زهرشت نه است روزیت از ده که روزی ده است
 لب بکش که چه لب جان رسد تا لب که لب مان رسد روزی تورا از تو پذیرفته اند
 روز تو و روزی تو گفته اند از پی روزیت چرا غم بود چون همه است تورا هم بود
 صید قضایه شست تو نیست روزی مگر این دو بدست تو نیست نزد خود سوی مزال شت
 خوبتر از زدار اذل شدن در نجاتستان مسطور است که در تار سیخ آل عباس مذکور است
 که در عهد معتمد عباسی در سنه ست و سبعمین و مائین در تل التمه که معروف است بل بنی شفیق

لا اودی

از ملا
همچون

از

منظر

بصهار

عباس فرمود الا علمات بکلمات یتنفع بهن قال بلی یا رسول الله قال احفظ الله
 يحفظک احفظ الله تحمده اما لم تفرط الله فی الرخاء یعرفک فی الشدة واذ استسألت
 قال سأل الله واذ استسأنت فاستمع بالله جف القلم بما هو کائن قالو جهک الیبار ان یفعلوا
 بما لا یکنه الله عز وجل لک لم یفقدوا علیهم واذ استطعت ان یعامل الله عز وجل
 بالصدق والیقین فافعل فان لم تستطع فان الصبر علی ما یکره خیر کثیر واعلم ان
 الصبر مع الصبر ان الفرج مع الکرب واذ مع العسی شراً خلاصه معنی آنکه آنحضرت
 بعد از این عباس فرمود یا مؤمنان توراتی که در نعمت نافع بود و در بلیت دافع گفت بلی یا
 رسول الله گفت خدای را نگاه دار تا خدای تورا نگاه دارد یعنی او امر و نواهی حق سبحانه و
 تعالی را محفوظ دارد و خدای را در هر حال حاضر و ناظر و قادر دان تا او تورا از آفات دنیا و آخرت
 نگاه دارد و خدای را در وقت خوشی و آرامش شناس تا خدای تعالی در وقت سختی تورا بشناسد و خلاصه
 این عبارت آنکه در وقت آرام و خوشی از خدا غافل مشو و با و رجوع باش تا در وقت سختی تورا
 نگاه دارد و بفراید و تورا رسد و دشگیری بندگان خدا سکرده باش تا حق تعالی تورا دستگیری کند و
 چون سوال کنی از خدای کن که هیچ سائل از درگاه او خایب باز نگردد و چون یاری خواهی از خدای
 خواه که هر که نصرت از او خواست منصور گشت و قلم خشک شد بد آنچه بودنی است یعنی آنچه در ازل
 تقریر یافت از اعمار و اوراق و آجال و اخلاق و غیره و غنا و راحت و غنائیه و تبدل و تنقل و تحویل
 از آن ممکن نیست و اگر جمله عباد و اصناف خلایق چه کنند که نفع رسانند بقوی بخیری که نوشته شده
 است برای تو خدای عزوجل یعنی مقدر شده است آنچه برای تو قادر نتواند شد برسانیدن آن
 نفع بتو اگر بتوانی که عبادت کنی و پرستش نمائی خدای را بصدق و یقین پس بکن این نوع پرستش را
 و اگر نتوانی که عمل کنی باین قسم بندگی و پرستش و توفیق این قسم طاعت رفیق نشود صبور می را در
 شداید و شکایات با در نامرادی پیشه خود کن که صبور بنصرت اینوی منصور گردد و نامرادی و شداید
 شکایات با براد فایز گردد و بدانکه نصرت با صبر و فرج با کرب است و شداید از غم و دوا و
 بعد از شوم و نشت طبع عیب اندوه و غیره و این عشر از جامی علیه الرحمه اگر رسم حوادث مصیبتی است
 در این نشین جرمان که موطن خط است مکن دست جریع جاده صبور جان فوات اجر مصیبت مصیبت و کربت
 و کربت و دشمنی این سپهر ناپیدا خور جامی است که جمله را چنانند بند نوبت چو رسد عجز نتوان کردن
 با ساقی این بنم که دور است چو حکما گفته اند که هر که را از خود بهره هست داند که خلال غمام و ظلم

اهل ظلام و محبت عوام را زود و در گذراست ایضا گفته اند که اذ الهیسا علی المقادیر خیریت التبت
 خلاصه معنی این عبارت ازین شعر اهل شیرازی مستفاد میشود **عنان کارنه در دست مصلحت بین**
 معنای این بیت تضاده که مصلحت است **مجدلا اینکه تدبیر وقتی مفید فایده خواهد شد که موافق تقدیر باشد** حافظ علیه
 بر آن سرم که نوشتم می و گفته سخنم **اگر موافق تدبیر من شود تقدیر** حکیم گفت که تقدیر ساقی است و بی
 هیچ وقت تو تدبیر خود فردو بگذار **اگر موافق حکم خداست تدبیرت** بکام فل رسی از کار خویش و بر خور
 و گر بخلاف است دادت معدو **کیکه دارد از انوار عدل استظما** صاحب کتاب ترجمه فرج بعد
 از شده این اشعار را از حضرت صادق علیه السلام دانسته است **فلا تجزع فان اعصرت قوتها**
فقد ايسوت في الدهر الطويل فان العسر يلقه يسارا و قول الله اصدق كل قيل
فلا يتاس فان اليأس كفر لعل الله يعنى عن قليل فلا تظن بربك ظن سوء فان الله
أوفى بالجميل قلوا ان العقول بسوء رذقا لكان المال عند ذوي العقول خلاصه ترجمه این
 اشعار از این قطعه مستفاد میشود **ای ملامحت و پیران کن جرع** چون هیچ حال نیست که آزار زوایل
 جاه و جلال همچو زمانه بسند بی وفا **عاقل کسیکد به جاه و جلال است** خون میوزند اهل سعادت که در جهان
 چیزی زمانه را بجز از خون جلال است **ای تب دیه پاکه در وفات** بستمکار می شکار کند
 بس تو انگر گز شود در رویش **بس عزیزی که اوش خوار کند** نه یکت قول ستم رسید توئی
 روز کار نخستین هزار کند حکم گفته اند **العاقل لا يبدل بأقل بليته ولا يفرج بأقل نعيته**
فربما أقبل الحبوب عما يضمره و اقل المكره عما يستر به یعنی عاقل باقل بلیتی و شدتی که باور رسد
 اند و بکین و خوار نشود و باقل و اقلی که باور و نماید شادی و نشاط استاید زیرا که نتوان است که درونی
 در زیر محنت پوشیده باشد یا ستمی در ضمن سترت مندرج بود **کوزه بلبعت آنچه شود واقع می حکم**
 خوردن غش کیست نغمه نایب **میوزد بکام تو یا خود نمی شود** در هر دو حال خوردن نغمه را چه فایده
 در کتاب زینة المجالس از شیخ بلخی که از اکابر شیخ خراسانی نقل میکند که او گفت سبب تو بهین
 از تعلقات دنیوی این نامه سال چنان چینی شد که کرده مانده در حق خورشید عزیز گشت
 آنها از چشمه و گارین منقطع کردید خفگی گید یا ستمقا از شهر برب ساقی به تضرع و زاری زخاوند
 بخشنده طلب باران بیکروزه و آن میان ظلام زنگی ماویدم که گشت می سیکر و میخندید با و گفته این
 چه وقت نشاد و خرمی است نمی بینی که تنغ غلام مردمان را میزد و تخم میزد که ان و تالان بطلب
 دارند غلام گفت مرا ز تو و غلام چه بکند چرا که خواهم من و انا با غلام را و او از تو پاک ندارد و سید غلام

لا ادري

لا ادري

لا ادري

ار این
بین

از یاد فضل کما شسته	با خلق بختی زندگانی میکن	نیک همه وقت تا توانی میکن
کار همه کس بر آرد و نیست و دنیا	و آنکه بر شش و کامرانی میکن	آنکه بد ابراج در دل هوس
کز کبر بجا بی نرسیده است کس	چون زلف بتان شکستنی عمارت کن	تا صید کنی هزار دل و نفس
و آنکه رحمه الله	کرد در بی قول فعل سجده شوی	در دیده خلق مردم دیده شوی
ز بهار جهان غمی که فضل قور	هم با تو عمل کنند رنجیده شوی	این اشعار ضوابط است بجزر است
امیر المؤمنین علی علیه السلام در معرفت اعمال ایام هفته که هر روز که	ام کار مناسب است	
اروی لا تحدا المباد و لا تؤمر مستدا	لیترأس العود یصلح الکناد	و فی الایستین للتعظیم اضر
و بالبرکات یغفر الزخاء	و ان رقت الحیاته فی ثلاثا	فذلک الیوم اهرق الدماء
و ان احبت ان تسقی دواء	فینم الیوم یوم الاذیاء	و فی یوم الخمس طلاب یذ
لا ذرک القوا ید الغناء	و یوم الجمعة الترویج فیه	ولذات الرجال مع النساء
و یوم السبت ان سافر فیه	وقت من المکاره و العناء	و هذا العلم لا یعلم الا
نبی او وصی الایلیاء	خاصه معنی این است که روز یکشنبه مبارک است از برای دختر	
کما شترج بانهادن و روز دوشنبه بجهت تعلیم و تعلم و روز سه شنبه از برای حجامت کردن دعا و روز چهار		
شنبه از برای دوا و منسل خوردن و روز پنجشنبه بجهت طلب رزق و فایده حاصل نمودن و روز جمعه		
از برای ترویج مردان با زنان و روز شنبه بجهت مسافرت و سفر رفتن و طلب فایده نمودن و این علم را		
نمی دانند که نبی یا وصی نبی از هر یوم یکبار می که در پنج تو جلوه پیرانش می		
در نقطه نور تو نمک شستی هرگز	نه دایره فلک پیویداشدی	از سر ووی
دنیا مطلوب طالب دین نشود	شاید آن شیعه این نشود	بار دل عارف نشود جلوه دهر
آینه ز عکس که سنگین نشود	ز موی موی موی	هر کس تو را شناخت حود را چکند
فرزند و عیال و خانمان را چکند	دیوانه کنی هر دو جهانش بختی	دیوانه تو هر دو جهان را چکند
از سر عید لغا در بیدل	گیرم که سر برت نه بود و چشم است	سنگش دهر هرگز آردا چیست
چون سست قاتم و سمور در بخت	در دیده بوی یا نشینان بخت	از حاکمی علیه الرحمه
یکباره ز در زان برانید است	کز تو تو لکنه و ان پیدا است	از عیالیش ان بوی چشمی
امروزه غیر زشتان بر است	لاد	مست فرق عید من و ما شخت
اندوه زنا و دی و سوزنا شخت	خود بر کس شناخت تو رفت ترا	انکس که تو را شناخت خود را شخت

از رکن الدین مشهور بام زاده
 در صورت ثابت کل عیان غیر نیت
 کشتی که ز غیر من برپردارد و نیت
 ای جان جهان در دو جهان غیر نیت
 در ذکر تو هر دل زبان دارد
 هر ذره بتور از نهانی دارد
 بی فکر تو نیت هر که جانی دارد
 ایضاً
 عالم نمی از بحر عطای تو بود
 نارا چه حد و ثنای تو بود
 ایضاً
 ابری که نظر با قیاس دارد
 کرد نظر خیال و می آید
 ابروی بخت که دل بر او شاک دارد
 در دیده خلق سرفرو می آید
 جفت است و نی بی فریض طاق
 محراب جهان قبله آفاق است
 خود را بشکست که بت شکستن این است
 از فضیحتی تبریزی
 در کتاب بیان از حضرت امام محمد باقر علیه السلام نقل کرده که آنحضرت تمام حکمت عملی و علم سلوک
 با اهل دنیا را در دو کلمه جمع فرموده چنانچه فرمود که صلاح جمیع زندگانیهای دنیا در یک کلمه جمع شده
 و دو کلمه آن نیز یکی و فطانت است و دیگر ثلث آن تقاضا و نیت است
 چون گردش حرج را بداری نبود
 در رفتن ماندن اختیار می نبود
 بر خاطر ماندگان فبازی نبود
 از جامی علیه الرحمه
 و ز جمله خلق برگزیده آن خود را
 از مرد بکند دیده بیاید استیضاح
 مخلص سیب باش حق گذاری است
 جرجی پیر است در کسی اندر پسند
 در راه چنان بود که سلامت کنند
 در پیش نخواهند و امانت کنند
 هیچ است تمام این تماشا هیچ است
 از غریب اهل دنیا خوردیم
 فی ما روئیدیم و فی مفرین باید
 چشم و دل و اشک استیضاحی باید
 هر کام که می نخی پسندیده بنبه
 از غریب شیشه هیچ ناکشاید کار
 از غریب شیشه هیچ ناکشاید کار

خشتی ز جگر تراش و بر دیده و نه
 از آسیر علی شیر در وقت رخسار مولا جامی بفرج جاز با و نوشته
 رفتی که چه آفتاب کیتا باشی
 وزیر تو نو - عالم آرا باشی
 آید و یاری که تو آنجا هستی
 در کتب ادعیه از حضرت صادق علیه السلام روایت شده که
 چون سجدی بجز اینی آیه الکرسی را در صورت او بخوان و بعد از آن بگو عز و جلت علیک یعنیز الله
 و یعنیز الله محمد بن رسول الله و عز و جلت سلیمان بن داود و عز و جلت امیر المؤمنین علیه السلام
 و الا تمیز من بعد الا یتحیت عن الظرفی لا ادری
 بر آتش خشم خویش نشان کنی
 کر راحت جاودان طبع سیدگار
 آشی آنکه بقبله بیان روست تو را
 بر سفر چرا حجاب شد پست ترا
 یکدل داری سر است یکدوش ترا
 دوست من آن کار ریای نیست
 در سر اغیار نیساید هست
 از کفن الدین مشهور با نام زاده
 هر خبر که در حیرت اسکان آید
 امیال طلب کمال در مدرسه چند
 در سر اغیار نیساید هست
 شرمی خدا بدار اینج سوخته چند
 با حال تو شکهای از فرج کنم
 از آن فو رس
 صد جان بهیم در آرزوی دل خوش
 یکجوش بشو که گویم از وفاداری تو را
 نه بدو ششانی به عشق راه دارد
 از آن فو رس
 من الایمان و الایمان فی الحیة یعنی حیا از ایمان است و ایمان در بهشت است پس معلوم شد
 که هر کس حیا دارد در بهشت است و ایضا حدیث است که الحیاء و الایمان مقرون فی قرآن
 فاذا اذ هبت احداهما تبتعه صا چند یعنی حیا و ایمان بهم بسته شده اند در یک ریسای سپهر
 وقت که رفت یکی از آنها تابع میشود او را در رفتن دیگر می و نیز وارد است که فرمودند لا ایمان لمن
 لا حیاء له یعنی ایمان نیست بکسی که حیا نباشد چنان حدیث است که لا استیخاء من
 الله حق الحیاء یعنی حیا نمودن از خدای تعالی حق و حقیقت حیا است از شیخ بهائی علیه الرحمه

از خوان فلک قرص جوی شش مخور نخست غسل مجواه و صدقش مخور
 خون دل صد هزار درویش مخور از امیر سادات متخلص کنی
 سرمایه محنت ای بد زیش توئی خواهی که بشوی بکام دل بهم دوست
 لا آدرس انی در زمانه رحم جهان مطلب
 درمان طلبی در دلتوا فروزون کردو یاد در بهار زو به در میان مطلب
 که در حدیث قدسی حق تعالی فرموده است یا ذنبا اظلمی من خدامنی و آخر حق من خدامن یعنی
 ای دنیا اطاعت کن کسی که مشغول خدمت من باشد و محروم کن کسی که مشغول خدمت تو باشد الا اوی
 تو خدا را شو اگر خود همه عالم در پناه بخدا اگر سر بوی قدست ترک کرد
 ای آنکه توئی محرم راز به کس شرمند نه از تو نیاز به کس
 از بهر تو میکشیم باز به کس از دست شریف جبر جانی
 وی از تو بجهر دشت پیامی کشت که نیست بجهر ناز تو دل
 از مولانا زکریا نیاید مبنظر دیگری که چشم را
 از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام مرویست که در تفسیر آیه وانی هدایه
 الارض وافی انفسکم الا فی کتاب من قبل ان تبارها ات ذلک علی الله سیر الیک الاناس
 علی ما فانکم ولا تقرحوا ایما الیکم یعنی نرسیده هیچ مصیبتی و هیچ دردی و محنتی از زمین و نه در
 نفوس شما مگر آنکه ثبت نموده شده است در کتاب لوح محفوظ پیش از آنکه ایجاد بفراشته آنها را در عالم حسن
 و ظاهرو یعنی را یقین بدانید تا آنکه آستف بخورید و مخزون و اندو بکن شود بر قوت آنچه از شما فوت
 شده است و سرور و فرح نیاید بآدم آنچه بسوی شما آمده است آنحضرت فرمود که خداوند تعالی بیان
 حقیقت زهد را درین دو کلمه لکیلا تا سوا نموده است و فرمود که مؤمن حقیقت ایمان نمیرسد مگر وقتی که
 یقین نماید که آنچه بآن رسیده است محال بوده است که از آن درگذرد و آنچه از آن درگذشته است
 محال بوده است که بآن برسد و فرمود ان صبرت صبرا الا کاد و الا سلوت سلوا لیها الله
 یعنی اگر صبر کردی صبر کردن بخیسمان و خوبان و کارم و الا پس سلی بخورده مثل سلی یا فتنن بهانم
 و فرمود ان صبرت فانت مأجور و ان جرحت فانت مازور و الا قصاص تجری علینا
 فی الحاکمین یعنی اگر صبر نمائی در برابر ستم تو مجاز داده میشوی و اگر جرح نمائی پسر تو زرداشته و گنهار سبکدوی
 و قصاصی خداوند در هر دو حال صبر و جرح در تو جاری میگردد و الا محاله و بلا علاج پس برسان لازم است

که فرج زیاد یکم موجب آن دستگیری بخیر است اول بخود راه ندهد و دل بخیری که غالی در معرض نوال
است بنده و ترک دستگیری را بقسمیکه عادت جمیده انبیا و اولیا است عادت کند تا آنکه در وقت
فوت و فقدان آنها تائیف و تلمیف نخورد لا ادری چه باید از شو و کاهش از قبالی و ادبای
که تا بر نعم زنی دیده نه این بنی این از مترجم فرج بعد از شده است در حوادث صبور باید بود
اضطراب و جریخ ندارد و سود چون بفتاد کار اندر دفع سوی تدبیر رفت باید زدود
زنگنه آینه دل پر عنصم هیچ صیقل به از خود نرزد در پناه خود به پیشی را می
از بهر رنجها توان آسود ای جنب آن یار که بهمن نفس ندارم جز او
در سینه و دل هوس ندارم جز او چون اندم او که کس ندانم جز او
لا ادری خود را بعبث در گشت تا زاندازد خود را بعبث در گشت تا زاندازد
آسوده کسی که یاد از زاندازد کار خود را بخار و سازاندازد ای جنب
چون همان بدر و می باشد که خوشی تا بر تو باد که همه شخم نکولی بخاری در کتاب خصال از ابو دلف
گرفتی حدیث طولانی روایت کرده در آخر حدیث میگوید از حضرت امام علی نقی علیه السلام پرسید
از معنی حدیث حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم لا تغادوا الا یام قتلک ادیکم که ترجمه اش این
است که دشمنی نکنید با روزی که ایشان نیز دشمنی میکنند با شما فرمودن که یا زماست و بهر روزی
ستعلقی یکی از ما بایا شد چنانچه حرکت آسمان و زمین بایا خاست و دوام شما با آنهاست گردیدن
و دوام آنها نیز با شما باشد که زمان از ما خالی نشود و آسمان و زمین بدون یکی از ما نمکد و پس شنبه گناه
از رسول خداست صلی الله علیه و آله وسلم و یکشنبه گناه از امیر المؤمنین علی علیه السلام میباشد
و دوشنبه گناه از حسن بن محمد و سه شنبه گناه از علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و چهارشنبه
گناه از موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی و من و پنجشنبه از پسر حسن و جمعه گناه از قائم
حمدی است که فرزند زاده من است و طایفه محقه با و رجوع خواهند کرد و او زمین را مملو از عدل
کند بعد از آنکه مملو از ظلم و جور شده باشد سپس معنی حدیث این است که دشمنی با پیغمبر و اهل بیت
او در دنیا نکنید که ایشان در آخرت با شما دشمنی کنند لا ادری از دولت عشقم هوس چاه نماند
اندر نظرم هیچ جز العدم نماند هر کس که بخی رسیده کرده گویند که راه از آخر که مرا راه نماند
ایضا و همسایه و همنشین و همزه همداست اردلق که او طلس شده چه است
در انجمن ذوق نهانخانه جمیع بالند همداست شمه بالند همداست از امیر سادات حسینی

در دلم از شمار و قهر گزشت
 وین قصه بجز محفل و محضر گزشت
 من آشنه آب و آیم ز سر گزشت
 اندر ترقی کاشی
 سرخا در دیت از برای دل گزشت
 آن شعله برق غم من مجنون بود
 اناسیر حسن و بدو
 شمرنده شوم اگر بر پی عسلم
 و ارم و لک غمین بیا مر زو پسر
 کر آدم و کرمات و کرمه و خور
 ای گرم اگر مین بیا مر زو پسر
 بیرون الکا فی و کان از تو پسر
 از باده هستی تو پناه خور
 حکما گفته اند که شخص سخن چنان را نرزد خود راه ده و از صحبت او
 احتراز کن و در حدیث آمده است که التمام لا یدخل الجنة یعنی سخن چنان داخل نشود درشت
 و ایضا در حدیث وارد شده است که لا یستجی بین الناس الا و لد بقی او من فیه شیء فمینه
 یعنی غازی نکند در میان مردم مگر ولد الزنا یا کسی در وی چیزی از زنا باشد لا ادرے
 ز غما نیست شک چن سید روی
 که از صد پرده بیرون سید روی
 هر صورت و لک شکر که تراوی نمود
 خواهد فلکش منور چشم تو بود
 بوده است همیشه با تو هم خواهد بود
 از غما شش
 زخمی زخمی که طر ف سوزی دارم
 مردم گویند کس بیروز تو مباد
 از امیر شاست
 کرمیک شادند و کرم بد گویند
 یار آمد از زمان بر سر که در تن جان نماند
 سبار کاتبی این جان ام کرده بجان
 بپر کشتم و بهر همای جوانان بجان
 بگوش بگوش شی منی ندارد داد
 یقین بدان که نیاید بر زو نصیب
 از حضرت رسول صلی الله و آله وسلم مرویست که ده قوم اند از امت من که دعوی میکنند که ایمان
 بخدا دارند و حال آنکه بخدا ایمان ندارند و کافرانند اول ثارک الصلوة و دوم مانع الزکوة سیم اکل الزبوا
 چهارم فاعل الزنا پنجم شارب الخمر ششم اکل البیج هفتم تمام غنا و هشتم غیبت کنند و نهم ایذا
 دهند به سایر خود و بهر ساعی در میان ظلمه بظلم ما ادرے
 این واقعه در جهان شنیده نیست
 هر جا سوز نیست آشنای دل است
 چار و بکش در سرای دل است
 صد واقعه در کین بیا مر زو پسر
 لا ادرے
 فارغ ز جهانی و جهان غیر نیست
 از کین الین شهر با ما م زاده
 رد دل کسی که در اطوار وجود
 سوزی در دل زول فرو زنی دارم
 می پندارند بیروز زنی دارم
 کس را ز من و کار من آراستی
 از سفت پنبالی
 از کالاست
 از نقد علی بن ایجاد
 از حافظ علیه الرحمه
 که ای عزیز کسی که خوار می نصیب
 کلیم سخت کسی که بافتند سیاه
 از حضرت امام علی بن ابی طالب علیه السلام مرویست که ده چیزند که ایمان را از انسان دور می کند
 اول شرب الخمر دوم اکل البیج و غیره
 و این قصه بجز محفل و محضر گزشت
 من آشنه آب و آیم ز سر گزشت
 سرخا در دیت از برای دل گزشت
 آن شعله برق غم من مجنون بود
 و ارم و لک غمین بیا مر زو پسر
 ای گرم اگر مین بیا مر زو پسر
 بیرون الکا فی و کان از تو پسر
 از باده هستی تو پناه خور
 حکما گفته اند که شخص سخن چنان را نرزد خود راه ده و از صحبت او
 احتراز کن و در حدیث آمده است که التمام لا یدخل الجنة یعنی سخن چنان داخل نشود درشت
 و ایضا در حدیث وارد شده است که لا یستجی بین الناس الا و لد بقی او من فیه شیء فمینه
 یعنی غازی نکند در میان مردم مگر ولد الزنا یا کسی در وی چیزی از زنا باشد لا ادرے
 ز غما نیست شک چن سید روی
 که از صد پرده بیرون سید روی
 هر صورت و لک شکر که تراوی نمود
 خواهد فلکش منور چشم تو بود
 بوده است همیشه با تو هم خواهد بود
 از غما شش
 زخمی زخمی که طر ف سوزی دارم
 مردم گویند کس بیروز تو مباد
 از امیر شاست
 کرمیک شادند و کرم بد گویند
 یار آمد از زمان بر سر که در تن جان نماند
 سبار کاتبی این جان ام کرده بجان
 بپر کشتم و بهر همای جوانان بجان
 بگوش بگوش شی منی ندارد داد
 یقین بدان که نیاید بر زو نصیب
 از حضرت رسول صلی الله و آله وسلم مرویست که ده قوم اند از امت من که دعوی میکنند که ایمان
 بخدا دارند و حال آنکه بخدا ایمان ندارند و کافرانند اول ثارک الصلوة و دوم مانع الزکوة سیم اکل الزبوا
 چهارم فاعل الزنا پنجم شارب الخمر ششم اکل البیج هفتم تمام غنا و هشتم غیبت کنند و نهم ایذا
 دهند به سایر خود و بهر ساعی در میان ظلمه بظلم ما ادرے

تا بتوانی بدی کن از کم و بیش چون نیت و بد تو بر تو میگردد بیا
در کتاب مذکور که الاخوان مذکور است که حضرت داود علی نبینا و علیه السلام پسر ابراهیم فرمود که
داخل کشید در دهان خود مکران و طیب و بیرون میاورد از دهان خود مکران و طیب خلاصه
معنی این است که چیزی را می حرام و نجس یا مخوف و حرامی بدین شکل بخش و مذمت و غیبت و از
بیشتر که نجس گویند و در این باب از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم مرویست که اِنَّ الله حَرَّمَ
اَلْجَنَّةَ عَلٰی كُلِّ فَاشٍ قَلِيلًا الْجَنَّةُ لَا بَالٰی لَهَا فَاكٌ لَا قِلَابَ فَبَدَّ مِیْنِ حَقِّ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰی حَرَامُ كَرَامَتِهِ
بهشت را بر هر فاشی که بپندد کم چنانکه پروا نداشته باشد هر چه بگوید و هر چه بداند و آیتها آن
حضرت با سیر المؤمنین علیه السلام فرمود یا علی مَنْ خَافَ النَّاسَ لِيَاثَرَةٍ قَتَلَهُ مِنَ الْهَيْلِ النَّارِ یعنی کسی که
ترسد مردم را از زبان او پس از ازل جزم است لا آدری
در باب طست آتش لغاف فروری در پخت آش که غم و شتر است
ای تو تو ام سولس جان در همه حال
جز فکر نمانی تو ندام شب در روز جز نامه حمد تو سخا نعمت و سال
هم فتم تو را که د جهان میجوید ای احم جان دل عجب دارم من
ایضا بگذر ز طمع که آفت جان و دست
صاحب کارستان ز تاریخ احمد بن محمد کوفی نقل میکند که اهل اسلام در حین فتح جا دلا که در زندقه
سنة ست عشر هجری واقع شد سیصد نفر از مسلمانان بسر داری فصلی نامی باخت ناحیتی از
نواحی علوان ارسال شده بعد از معاودت نماز عصری در میان دو کوه نزول نمودند و متوجه ادا می
نماز شدند چون الله اکبر بر زبان را ندانند که آوازی آمد که کثرت بکنی یا فصلی چنین در برابر هر کلمه اقامه بجا
در غایت بلاغت باور رسید لاجرم بعد از ادا می نماز آواز برکشید که ای باقت اگر از مجلس ملاکه فصل
الله علیک و اگر از صنف ارواحی در جوابت و اگر از نوع بنی آدمی بیرون آیی تا از انفس شرفیت ناید
بریم مقدار این خیال پیری سر برهنه بیرون آمد بر عصا تکیه زد و گفت ایسلام علیک و رحمة الله وبرکاته
فصلی بجا بیاوردت نمود و پرسید تو کیستی گفت من در رب بن ترسانم و صبی حضرت عیسی علیه السلام
و برکت دعای آنحضرت تا حین نزول آن منبع السعادات در قید حیاتم و حسب الامر و در اینجا
در باب ششم الفقهیه بینما صحبت منعقد شده حکایت بعلاست قیامت کشید که گفت ای فصلی هرگاه
مردان با مردان و زنان با زنان جمع شدند و با وجود و فقه غایت رفیع از آن گذرد و خواندند بیکدیگر

پنجم شود و در پیش کردنی کند و در میان و حفاظ قرآن ابالحن خوانند و ساجد انعامش
 کنند علامت قرب قیامت است و در یب بعد از ادای این کلمات نباید پیشد لا آدرسه
 اهل هنر که بشمار می درند بی هنر این نیز جاری درند **لا آدرسه** آن که نمی بداند طرف او و
 که ندید بار سر آید سرود و قهقهه زد و کلب زرقار زان **لا آدرسه** آن که چرخ کام پریشان بیاض
 زان بدو گفت که پرواز کن که روان من بر می ناز کن **لا آدرسه** هیچ کسی نیست ز زبیا و زشت
 کشته حکیم از بی کاری مرث **لا آدرسه** مفسرین در تفسیر آیه وافی **لا آدرسه** **بِالْعَدْلِ الْإِحْسَانُ**
قَابِئَانَهُ ذِي الْقُرْبَىٰ ذِي الْقُرْبَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبِغْيِ آنرا گفته اند که مراد از عدل انصاف
 سیاه خلق و بجای آوردن واجبات است و از احسان نیکی کسی کردن در مجمع السیما مذکور است
 که عدل نسبت به هم دارد خود از مردم بستاند و هم داد مردم از خود بدد و احسان انکار کردن بعد از
 اخیر است یعنی داد مردم از خود داد و بعضی گفته اند که تساوی بودن ظاهر و باطن عدل است و بهتر
 بودن باطن از ظاهر احسان است و بعضی عدل را واجب و احسان را بست تفسیر کرده اند و در
 کتاب اخلاق عدل را توسط میان افراط و تفريط گفته اند مثل سیاه بخل و اسراف و در تفسیر ذی القربى
 بعضی خویش مطلق که مراد صله رحم باشد گفته اند و بعضی اقربای حضرت رسول را گفته اند و تفسیر
 فحشاء و منکر و بغي بعضی گفته اند که فحشاء را کناه پوشیده و پنهان و منکر کناه آشکارا است و بغي ظلم است
 و بعضی فحشاء را کناه بمقتضای شهوت و منکر را کناه بمقتضای غضب و بغي را کناه بمقتضای طلب یاست
 و استیلا و تسلط و فرمان فرمانی باطل گفته اند و در اخبار اهل بیت وارد شده که عدل قرار باشد و نهین
 احسان قرار باشد حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام و الله ظاهرین علیهم السلام است از سجایا شرابا
 آنکه شراب عاشقی نوش کنند از هر چه بجز دوست فراسوش کنند آنرا که زبان بهند و دیدن ندهند
 و آنرا که دهنند دید خاصوش کنند **لا آدرسه** جز یاد تو احم از دل نا شاد بر رفت
 از مینه هوای کل و شمشاد بریت مستغرق که تو چنانم که دگر در ذکر تو احم ذکر خود از یاد رفت
 از زلالی خراسانی چششی که بود لایق دیدار غلام دارم کله از چشم خود از یاد غلام
 از جامی غلبه الرحمه خواهی که خداوند جهان با تو دارم ز نهار تو در بام دل خسته دلان که بر
 در کتاب تحفه الملوك مذکور است که در احادیث متواتره تحریص و ترغیب زیادی بر موالات و دوستی
 اقبال یعنی آل حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم که کاشف و دلیل است بر موالات داشتن
 با آنجناب شده است از آنجمله مرویست از خود آنجناب که فرمودند **أَلَا مَنْ مَاتَ عَلَىٰ حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ**

مات شهيدا الا من مات على حب آل محمد مات شهيدا متفورا الا من مات على حب آل محمد مات
 مؤمنا مستكمل الايمان الا من مات على حب آل محمد بشره ملك الموت بالجنة ثم منكوت
 تكبر الا من مات على حب آل محمد فتح له بابا ن الى الجنة الا من مات على حب آل محمد
 حصل الله قبره منار الملائكة الرحمة الا من مات على حب آل محمد مات ميتا نفا الا
 ومن مات بغض آل محمد جاء يوم القيمة مكتوب بين عيني ايس من رحمة الله الا من
 على بغض آل محمد مات كافرا الا من مات على بغض آل محمد لم يشهد راحة الجنة من اياه شهيد
 ومانند که هر کس میرد دوستی آل محمد مرده است شهید و آگاه باشد که هر کس میرد دوستی آل محمد
 مرده است در حالتی که آمرزیده است از برای او گناهان و هر کس که میرد دوستی آل محمد مرده
 مؤمن و کامل الا یان و هر کس که میرد دوستی آل محمد بشارت میدهد او را ملک الموت بهشت
 و بعد از آن نکو نمیکرد و هر کس که میرد دوستی آل محمد کشته میشود از برای او دو در بومی بهشت و هر کس
 میرد دوستی آل محمد میگردد خدای تعالی قبر او را زیارتگاه ملائکه رحمت و هر کس که میرد دوستی
 آل محمد مرده است صدیق و آگاه باشد و بداند که هر کس میرد بغض و دشمنی آل محمد من باید
 روز قیامت و حال آنکه نوشته شده است ما بین دو چشم یعنی بر پیشانی او که این شخص یا یوسف و یا اسید
 است از رحمت خداوند و هر کس میرد دشمنی آل محمد مرده است کافر و هر کس که میرد دوستی
 آل محمد بخوابد بویید بوی بهشت را یعنی بوی بهشت با و بخوابد رسیده یعنی از بهشت دور خواهد بود
 بحیثیتی که بوی آنرا نخواهد شنید و شوق است که جمال یعنی شتر از زبان علی بن موسی الرضا
 با انتخاب بخراسان رسیده و خدمت خود را بجای آورد و عرض کرد که دعای من نوشته بدید که
 بجهت من مفید باشد آنحضرت بدست مبارک بر کاغذی نوشت و با و عطا فرمود که کن نجبا لال
 محمد و ان کننت غاسقا و نجبا لیه و ان کانوا غاسقین یعنی باش دوست و مستدرا آل محمد و
 هر چند تو در عالم غاسق باشی و باش دوست و مستدرا آل محمد هر چند که آنها در سایر عالم
 غاسق باشند لا آوری اگر صحیفه اعمال خود بخشم خود کنی مطالع خود را بزرگ شمار ای
 تواضع است بزرگی سیرت محمود نه کبر و سلطنت سرکش و جفا کنی لا آوری
 در اول چه خواهی کنی جمع مال بسی سنج بر خویش باید کاشت پس از بهر آن که تا ماند بجای
 شب و روز میبایدت پارس داشت از پنجه استحال مشکل تراست که آخر بجزرت بیاید که داشت
 هر کس که بقول خصم مغرور شود شمع خردش تیره و بی نور شود

شمن انی در چه زمان کرد دوست	آنوقت که تیرد کی شب دو شود	ایضا
ببخت نیست نسبت هر کس	بر کسی با نفس خود شرف است	شرف در جوهر خویش است
نه پاک جوهر صدف است	ایضا	ایضا
حقیقت نبش آتش است و خاست	ایضا	ایضا
زاده تاقی همان بر تناب	که نا کرده را میتوان کرد زود	چیز شد کرده باز از دست چه بود
ایضا	هرگز هیچکس مکن بدوست	خاچه بگردان که در این نیست
هر زنده که خشمی از مرده بود	آن مرده زنده بود آن زنده مرده	در کت با خلاق محسن مذکور
است که در مضاجح الملوک آورده است که هر پیری که او را خرد نیست	همچو چشمه آبی است که آب	ندارد و هر جوانی که او را ادب نیست چون بوستانی است که گل ندارد و درویشی که او را سعادت نیست چون دیدم است که نور ندارد و عالمی که او را تقوی نیست چون درختی است که میوه ندارد و سلطان
که او را عدل نیست چون بری است که باران ندارد و عالم گیر می که او را شجاعت نیست چون بزرگانی	است که سرمایه ندارد و لا آدری	زان پیش که دست ساقی دهر
از سر بنه این کلاه دستار	جدی بکن بدلی بدست آرد	کین سر همه روز با کلاه نیست
وین روی همیشه همچو نیست	ایضا	ز غم نقد ریش ناید کار
که در نفع خلق حسد ابد کرد	و زان زنده گانی چه حاصل بود	که در کار نفس و هوا بگذرد
ایضا	اسید خلق و اکن بگریست که تو نیز	مقرر است که در دل امید دارد
بده مراد فخران لطیف تا بدو	مراد با که تو از حضرت خدا دار	در کتاب تذکره الاخوان از
حضرت صادق علیه السلام مروست که وَجَدْتُ عَلَیْهِمُ الثَّامِسَ كُلَّهَا فِی اَذْنِیْهِمْ اَقْلَمُ الْعَرَفِ		
وَبَلَکَ وَالثَّانِیَةَ اَنْ تُعْرِفَ مَا صَنَعَ بِکَ وَالثَّالِثَةَ اَنْ تُعْرِفَ مَا اَرَادَ مِنْکَ وَالرَّابِعَةَ اَنْ		
تُعْرِفَ مَا یَخْرِجُکَ مِنْ دِیْنِکَ یعنی یا فیم علمای مردم ما قدم در چهار کلمه اول آن اینکه بشناسی پروردگار		
خود را دوم آنکه بشناسی که چه کرده است بتو سیم آنکه بشناسی که چه ابراه کرده است انو و چهارم		
بشناسی چه می کند بیرون میکند تو را از دینت در کتاب تفسیر الملوک مسطور است که در احادیث وارد		
است که اَلشَّهْرَةُ اَقْدَرُ وَ الْخَوَلُ رَاحَةٌ یعنی شهرت آفت است و گوشه نشینی راحت است لا ادری		
آنکه ز عشق رنگ و بونی دارند	در کاشن عیش آبرونی دارند	چون نخچه اصد زبان غموشند و
در پرده خویش گفتگو دارند	ایضا	لذات حیات و ذوق شادی و شاد

انگس دانند که نماند و آید و آید از سر خوش و دلویست
 دوزخی نبود و برادر می صحبت از بسیدل
 که عرق بیشتر در فضل ایشان بود درکت حکما بر سر است که انسان را رعایت چهل خلعت ملاست
 و این خلعت همه را لازم و واجب است خصوصاً پادشاه که او را الزم است اول عبادت که آن
 پرستش حق سبحانه و تعالی است با دایم فرائض و واجبات و ترک منہیات و محرمات و انقیاد و اودام
 و نواهی و اتباع سنن حضرت رسالت پناهی و مقررات که عبادت خدای تعالی در دنیا و آخرت
 سلامت و در عقبارابطه نجات و کرامت است دوم خلاص و آن پاک ساختن عمل است از زیاده
 غرض و سایر غل و راست داشتن نیت با خدای عز و جل سیم دعا و آن عرض نیاز است بدرگاه
 الهی درخواست مرادات از فیض و فضل نامتاسی و هر صاحب دولت را که لایزال دعا بدست آمد
 بر آید بحدود اذ غوثی استیجاب لکم در اجابت بروی و می کشاید و بشود خواه دعا برای تحصیل
 یا برای دفع مضرت باشد چهارم شکر و آن پاس و ستایش است هر نعم را بر انعام او و بر لازم است
 که هر که را نعمت زیاده باشد شکر گذاری و بیشتر باشد و چون حکم کنین شکر گذاری بکنانکم که گزاری
 سبب زیادتی نعمت است حق سبحانه تعالی نعمت شکر گذارنده را موزر و بزرگوار کند ساعت بساعت
 زیاده خواهد نمود پنجم صبر و آن شکیبایی باشد بر کاره و ولیامتیکه از حق سبحانه و تعالی به بند
 رسد و صبر صفتی بنات مقبول است و در تعریف همین بس که بمصدق ان الله مع الصابرین
 عون الهی در دنیا با ایشان است و یقوای ایما یوفی الصابرین اجرهم بغير حساب نزد
 ایشان در عقبی بسیار و بی پایان است ششم رضا و آن خوشنودی است بجهت رضای
 الهی به بند رسد و باید دانست که تیر قضا را هیچ سیری تا بسته تر از رضایت و در شکیبای رضا
 حدیث الرضا باب القضا باب الله الا عظم بس و کافی است بفهم توکل و آن دل برداشتن
 از اسباب امید داشتن بجهت سبب اسباب و کفایت کارهای خود از حق سبحانه تعالی
 طلبیدن چنانست که هر که بمضون و من یوکل علی الله فهو حسبه کار خود را بخدای تعالی
 تفویض کند و در هر چه پیش آید اعتماد بر کرم الهی نماید همه کار او بروی و دلخواه ساخته و پرداخته کرد
 ششم حیا و آن خلعتی شریف و سیرت مقبول است و در تعریف آن همین بس که حضرت رسالت
 پناه همه حیا باشد از درخت ایمان فرسوده که الحیا شعبه من الایمان نعمت است و آن
 است از خودی زان کتاب محرمات است مخصوصاً از شهرت و ابرام و این از جمله کارهای مخلوق است

وَمَا يَرَى الْبَشَرُ إِلَّا شَانِ وَجْهَ الْوَجْهِ وَهُمْ أَدَبُ أَنْ صَيَّاتُ الْفُضْلِ اسْتَزُولُ الْبَسْمِ وَفَعْلُ الْخُذُ
وَحُودُ أَوْ مَرْدَمُ رَا دِرْ بِهٖ حُرْمَتِ نَگَا هَاشَتِ وَآبِرُ وِیْ خُودُ وِیْ کِرَانِ نَگِیْخَتِ وَحَقِیْقَتِ اَدَبِ اَسْتِ
دِرْ جَمْعِ اَحْوَالِ مَتَابَعَتِ حَضَرَتِ رَسَالَتِ پَاهِیْ نَمَیْدِ کِهْ اَدِیْبِ کَامِلِ اَوَسْتِ چِهْ دِرْ کِتَبِ خَالِیْهِ اَدَبِیْ
رَبِّیْ کَا حُسْنِ تَا دِیْجِیْ کَسِیْ شِلِ اَتَحَضَرَتِ مَوْذَبِ وَ مَعْدَبِ نَشْدِ اَسْتِ یَا زُودِ هِمْ عِلْمِ اَهْمِتِ
چِهْ دِرْ خَبَرِ آدَمِهْ کِهْ اِنَّ اَللَّهَ یُحِبُّ مَعَالِیَ الْاِحْسَانِ عِنِیْ حَقِّ سَبْحَانِهْ وَ تَعَالٰی مَرْدَمِ بِلَدِ حَقِّتِ رَا وَسْتِ
سَیْدِ رُو وِیْنِ خُصْلَتِ شَرِیْفِ هِمْدِ رَا زِیَا سَتِ خُصُوصًا پَادِشَاهَانِ رَا کِهْ خُصُورِ بِلْکِهْ وَ اَحْبَابِ سَتِ چِهْ
سَلَاطِیْنِ رَا هِمَّتِ عَالِ بِشِکَا رِیْ سَتِ وَ اِنِیْ وَ مَدْدِ کَا رِیْسَتِ کَا فِیْ دَوَا زِ دِهْمِ عَزْمِ وَاَنْ پِشْرُ وَاَوَّلِ
مِرَادِ اَسْتِ وَ کُنَیْسَتِ کَسْمَدَهْ اُمُورِ وِعَمَالَاتِ سَتِ خُصُوصًا پَادِشَاهَانِ رَا وِیْ کِهْ بِمَصْدَقِ قَاذِ اَتَحَضَرَتِ
قُلُوْکُلِّ عَلٰی اَللَّهِ دَرْ کَرِیْمِ پَایِ هِمَّتِ دِرْ کَا بِ غَلْمِیْتِ اَرْدِ وَاَسْمِ طُطْفِ خُدَایِ تَعَالٰی اَسْتِ بَا شَدِ
هَرِ اَتِیْنِ فِیْ وَ طُفْرُ وَاَسْبِهْ بَا سَتَقْبَالِ اَوَا یْدِ زِیْرَا کِهْ عَزْمِ دِرْ سَتِ نِشَانِ غَلْبِهْ نَصْرَتِ سَتِ سِیْرُ دِهْمِ جِدُو
چِهْ دِرْ اُمُورِ وَاَنْ سَعِیْ کِرُوْنِ دِرْ نِیْچِ کِشِیْدِنِ اَسْتِ دِرْ کِتَابِ مَقَاصِدِ وَاَقْرَبِ وَاِیْنِ صِفَتِ مَاتِیْجِ
هِمَّتِ اَسْتِ کِهْ هَرِ چِیْ هِمَّتِ عَالِ تَرَبُّوْ جِدُوْ جِدُوْ جِدُوْ رَطْلِبِ مَقْصُودِ بَیْشَرِ وَاَقِیْعِ شُودِ تَا بِمَصْدَقِ
لَیْسَ لِلرَّسُلِ اِلَّا مَا سَعٰی کُوْهُرِ مَقْصُودِ هِمْدِ سَتِ شُودِ چَا رُوْ دِهْمِ ثَبَاتِ وِیْسَتِ قَامَتِ وَاَنْ
پَا یْدِ رِیْسَتِ دِرْ کَفَا یْتِ عَمَالَاتِ وِیْدَا وِیْسَتِ دِرْ دَفْعِ مِکَا رَهْ وِلَیَّاتِ پَا تَرُوْ دِهْمِ عَدَلَتِ وَاَنْ اَدَا وِیْنِ
مُظْلَمِ اَسْتِ اَزْ ظُلْمِ وِیْمُضْمُوْنِ اِنَّ اَللَّهَ یَاْمُرُ بِالْعَدْلِ الْاِحْسَانِ وِیْمَصْدَقِ قَاذِ اَقْلَمْتُمْ فَاَعْلَمُوْا
وَلَوْ کَا نُوْا اِذَا قُرْبٰی عَدْلِ رِقُولِ وَ فَعْلِ لَازِمِ اَسْتِ وَاَحْبَابِ سَتِ هِمْدِ کِسْ رَا خُصُوصًا سَلَاطِیْنِ رَا
کِهْ دِرْ خَبَرِ آدَمِهْ کِهْ کِیَا سَعَتِ عَدْلِ پَادِشَاهِ دِرْ سِیْرَانِ طَاعَتِ رَا حِجْجِ تَرَا سَتِ اَزْ عِبَادَتِ شُصْتِ سَالِهْ
زِیْرَا کِهْ نِیْچِ جِهَادَتِ جَزِیْعَا لِ نَرَسِدُوْ فَا یْدِهْ عَدْلِ نِجَاحِ وَاَعَامِ وَاَخُورِ وِیْرِزْکِ وَاَنَاثِ وَاَذْکُورِ وِیْلِ
کَرْدُوْ وَاَوَابِ عَدْلِ اَزْ حَسَابِ اَفْرُوْنِ وَاَزْ حِیْزِ قِیَاسِ سِیْرُوْنِ اَسْتِ شَا نَرُوْ دِهْمِ عَقُوْ وَاَنْ تَرْکِ
عَقُوْبَتِ کِنَا هَا رَا سَتِ دِرْ حَالِ قَدْرَتِ رَا وِیْنِ خُصْلَتِ دِرْ قِضِلَتِ بَرْجَلِ خُصَالِ فَا لِقِ اَسْتِ وَاَنْ
حَقِّ سَبْحَانِهْ تَعَالٰی سَیْرَا یْدِ اَلْکَا طِیْلِیْنِ الْغِیْظِ وَالْعَافِیْنِ عِنَا لِنَا یْسِ وَاَللَّهَ یُحِبُّ اَلْحُسْنَیْنَ
وَحَلِیْ کَفْتِهْ اِنْدِ کِهْ هَرِ چِیْ کِنَا هَرِ بَزْکُتْرَا سَتِ قِضِلَتِ عَقُوْبَتِ اَنِ بَیْشَرَا سَتِ اَكْرُوقِ نِجَالِیْشِ اَزْ خُفَا
وَاِیْ زِ رُوْیْ عَقُوْ وَاَنْ کَرْمِ بَرْکِنَا هَا رَا نِجَشِ هِمْدِ هِمْ حِلْمِ وَاَنْ خُشْمِ کِیْنِ نَشْدِنِ دِرْ وِیْدِنِ بَا شِیْدِنِ
خُلَافِ رِضَا اَزْ زِیْرُ دِسْتَمَانِ وَاِیْنِ مِکِیْ اَزْ صِفَاتِ جَنَابِ بَارِیْ تَعَالٰی اَسْتِ چَا نِخِیْ فِرْعُوْدِ اِنَّ اَللَّهَ
عَقُوْدِ حَلِیْمِ پَسِ لَازِمِ اَسْتِ کِهْ اِنْسَانِ حِلْمِ رَا زِیْرُ وِیْرُ وِیْ کَا رُخُوْ سَا زِدُوْ بَدِ سِتْ قَا رِیْ اَنِ بِلْیَا وَاَخُشْمِ رَا

انگس داند که کس نداند و از آن سر خوش و دلوس نیست در عالم هستی خوشتر از خلوت
 و در خفا بنود بر از کرمی صحبت را از بسیدل امان خواه اگر ندخلت در کرم خفا فیما
 که عترت بیشتر در فضل ایشان بود در کتب حکما مستور است که انسان را رعایت چهل خلعت لازم است
 و این خلعت همه را لازم و واجب است خصوصاً پادشاه که او را الزام است اول عبادت که آن
 پرستش حق سبحانه و تعالی است با دایمی فراغ و واجبات و ترک تنهات و محرمات و انقیاد و احوال
 و نواهی و اتباع سنن حضرت رسالت پناهی و مقررات که عبادت خدای تعالی در دنیا و اسلم
 سلامت و در عقبها را بطه نجات و کرامت است و دویم خلاص و آن پاک ساختن عمل است از زیاده
 غرض و سایر عطل و راست داشتن نیت با خدای عز و جل ستم دعا و آن عرض نیاز است بدرگاه
 الهی در خواستن مرادات از فیض و فضل نامتناهی و هر صاحب دولت را کلید از دعا بدست آمد
 بر آینه بوعده اذ عوفی استجب لکم در اجابت بروی و می کشاده شود خواه دعا برای تحصیل منفعت
 یا برای دفع مضرت باشد چهارم شکر و آن پاس و ستایش است مبرسم را برانعام و در لازم است
 که هر کس را نعمت زیاده باشد شکر گذاری و بیشتر باشد و چون حکم کنین شکر گذاری بپنداریم که اگر کسی
 سبب زیادتی نعمت است حق سبحانه تعالی نعمت شکر گذارنده را روزی بیک ساعت بسات
 زیاده خواهد نمود پنجم صبر و آن شکیبایی باشد بر کاره و بلیات که از حق سبحانه و تعالی بر بند
 رسد و صبر صفتی بغایت مقبول است و در تعریف همین بس که بمصدق ان الله مع الصابرین
 عون الهی در دنیا با ایشان است و یقوای ایما یوفی الصابرین اجرهم بغير حساب فرود
 ایشان در عقبی بسیار و بی پایان است ششم رضا و آن خوشنودمی است بهر چه از قضای
 الهی بر بند رسد و باید دانست که بر قضا هیچ سیری نیست تر از رضایت و در منقبت رضا
 حدیث الرضا باب القضاء الا عظم بس و کافی است بهفتم توکل و آن دل برداشتن از
 از اسباب امید داشتن بجهت سبب اسباب و کفایت کار باسی خود از حق سبحانه تعالی
 طلبیدن چرچین است که هر که بمضون و من یوکل علی الله فهو حسبه کار خود را بخدای تعالی
 تفویض کند و در هر چه پیش آید اعتماد بر کرم الهی نماید همه کار او بروفق دلخواه ساخته و پرداخته کرده
 ستم حیا و آن خصلتی شریف و سیرت مقبول است و در تعریف آن همین بس که حضرت رسالت
 پناه هم حیا را شای از درخت ایمان فرموده که الحیاء شعبه من الایمان هم عفت است و آن
 احتراز نمودن از ارتکاب محرمات است خصوصاً از شهوت حرام و این از جمله کارم اخلاق است

وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا النَّاسَ وَجَعَلَهُمْ دُوبًا أُولَئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ
 و خود را و مردم را در پایه حرست نگاها داشتن و آبروی خود و دیگران بر بخشن و حقیقت ادب آنست که
 در جمیع احوال متابعت حضرت رسالت پیاپی نماید که ادیب کامل اوست چه در مکتب خانه آدینی
 ربّی قَا حَسْبُنَا اللَّهُ بِمَا نَعْمَلُ کسی مثل آنحضرت مودب و معذب نشد و است یا زوهم علو بهمت
 چه در خبر آمده که إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ معالیه الحکم یعنی حق سبحانه و تعالی مردم بلند بهمت را دوست
 میدارد و این خصلت شریف هم در ارباب است خصوصاً پادشاهان را که ضرور بلکه واجب است چه
 سلاطین را بهمت عالی پیشکاری است وافی و مددکاریست کافی و دوازدهم عزم و آن پیشرو و قائل
 مرادات و کنایات گمنده امور و مهمات است خصوصاً پادشاهان را و هر که بمصدق قَاذَا عَزَمْتُ
 فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ دیگرانیکه پای بهمت در کتاب غزمت آرد و امید طلیف خدای تعالی داشته باشد
 بر آینه فتح و ظفر و اسب به با استقبال او آید زیرا که عزم درست نشانه غلبه نصرت است سیزدهم جِد
 جِد در امور و آن سعی کردن و در پی کشیدن است در کتاب مقاصد و آداب و این صفت تابع
 بهمت است که هر چند بهمت عالی تر بود جِد و جِد در طلب مقصود بیشتر واقع شود تا بمصدق
 لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى که هر مقصود هم دست شود چهاردهم ثبات و استقامت و آن
 پایداریست در کنایات عفات و مداومت در دفع مکاره و بلیات پانزدهم عدالت و آن ادوای
 مظلوم است از ظالم و مضمون إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ و بمصدق قَا إِذَا قُلْتُمْ فَاعْدُوا
 قُلُوكَا قَا إِذَا أَقْرَبْتُمْ عدل در قول و فعل لازم است و واجب است همگی را خصوصاً سلاطین را
 که در خبر آمده که کیساعت عدل پادشاه در میزان طاعت راجح تراست از عبادت شصت ساله
 زیرا که نتیجه عبادت جز بمایل نرسد و فایده عدل بخاص و عام و خورد و وزرک و اناث و ذکور و صل
 کرد و ثواب عدل از حد حساب افزون و از خیر قیاس بیرون است شانزدهم عفو و آن ترک
 عقوبت گناه کار است در حال قدرت بر او این خصلت و فضیلت بر جمله خصال فائق است و
 حق سبحانه تعالی میفرماید الْكَافِرِينَ الْغَيْظُ وَالْعَاجِبِينَ عَنِ النَّاسِ قَا اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ
 و حکم گفته اند که هر چند که بزرگتر است فضیلت عفو کننده آن بیشتر است اگر توقع بخشایش از خدا
 داری ز روی عفو و کرم بر گناه کار بخشش هفدهم حلم و آن خشم کین نشدن در دیدن با شنیدن
 خلاف رضا از بزرگستان و این یکی از صفات جناب باری تعالی است چنانچه فرمود إِنَّ اللَّهَ
 عَفُوفٌ عَلِيمٌ پس لازم است که انسان حلم را زیور روزگار خود سازد و بدستگیری آن بنیاد خشم را

بر اندازد و بنیجند هم خلق نیک و رفق و مراد از خلق خوش خلقی است و از رفیق زمی و دلجوئی آفاق خلق
نیکو بهترین نعمتی و زیبا ترین خصلتی است مر انسان با حق سبحانه تعالی پیغمبر خود در مقام تعریف
آنحضرت میفرماید اِنَّكَ اَهْلِيْ خَلْقٍ عَظِيْمٍ و در حدیث است که بهشت در دنیا بدخیل و بدخول
ورفق و نرمی ملائمت با بنندگان خدا صفتی است پسندیده و مقبول حضرت عزت بدین صفت
حبیب خود صلی الله علیه و آله وسلم را فرمود فَمَا ارْتَجَمْتُمْ مِنْ اللّٰهِ لَيْتَ لَكُمْ و ظاهر است که
در شتی در سخن سبب دشمنی و قطیعت و نرمی و ملائمت و سیاه بودت و وصلت است و نور و هم
شفقت بزرگستان چه بنندگان و ادب حضرت پروردگارند که با بل خستیار و اقتدار سپرده بجهت نظام
عالم پس بر اهل خستیار و اقتدار عموماً و سلاطین خصوصاً لازم و چشم است که در کافه رعایا و برابرا و
ممالیک را در سایه لطف و شفقت آورده خاطر دارند و دانی می شکسته تا بعین را با بهتمام مرحمت
کسری بدست آرند و همه را از هجوم غموم فارغ و مطمئن نمایند تا بمصدق اِذْ حَمَّ الرُّجْمُ وَ مَبْضُونِ اِذْ حَمَّ
مَنْ فِي الْاَرْضِ يَرْتَجِلْ مَنْ فِي السَّمَاءِ سَلَامٌ اِنَّ آفَاتِ دُنْيَا سَعَادَتِ الْاٰخِرَةِ بِرَأْسِهَا
حاصل نموده باشند بستم خیرات و بمرات است نمید خوار و خیرات و تا سبب سبانی بمرات
بر ذمه هر صاحب دولتی واجب است چه یکی از آن اعمال که بعد از نشأ حیات آثار فیض و برکت
آن بروج عامل میرسد صدقه جاریه است مثل ساجد و معابد و مدارس و حوضها و جسر و امثال آنها
از ابواب برگه ما دام اثر آن باقی باشد هدیه ثواب آن بروج باقی آن و اصل است و همچنین
صدقه دادن و دستگیری بنندگان خدا صدقه المقدور موجب دفع بلا و در دنیا و حصول اجر عظیم در
عقبی است کَمَا قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰی اَمْثَلُ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ جَذْءٍ اَنْبَتَتْ
تَحْتَهُ سِتْرَةٌ لِّهٖ كُلُّ شَيْءٍ كَزَيْتُونَةٍ اَوْ اَخْرَاجَ لَهَا لَبَنٌ سَائِغٌ و احسان بدانکه سخاوت
سبب نیکنامی و احسان موجب دوستکاری است و هیچ صنعت آدمیان را خصوصاً بزرگان ایشان
بهتر از جود و سخاوت شرف و بجد است و گراست بسجود هر که این هر دو ندارد و عدلش در جود
از عظمی رسیدند عیسی که جمیع بندگان محقق کند حقیقت گفت بخل پسند که بهی که همه عیبها را
پوشاند که ام است گفت سخا اسکندر را از سطور رسید که سعادت میج و دنیا در چه چیز است
گفت در جود و کرم و احسان اما سعادت دین حق سبحانه تعالی میفرماید مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ
قُلَّةٍ عَشْرَ امْثَالِهَا یعنی هر که یار دین حسنه او را ده حسنه گراست که بخواهد سعادت دنیا بسبب
این است که مرغ دل خلق را بجا که آنرا نشان عیبها را احسان بهر عیب نه آن کرد و چون با کم سلطان

بدن است در قید کسی افتاد قلب بتبعیت قلب البشتمه بدام افتد گرم پیش کن که آدمی زاده صمد
 با حسان توان کرد و حسی بقید . بیت و دویم تواضع و احترام است تواضع سبب رفعت
 چه در حدیث آمده که مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ یعنی هر که فروتنی کند برای خدا خدای او را برادر و
 درجه او را بلند گرداند و تواضع نسبت که شخص مقدار خود را از مقدار دیگری کمتر بیند پس دیگر از
 عزیز و محترم دارد و از این امر کسی خجسته نباشد که فی الحقیقه شرف ذات و علو مرتبه نداشته باشد
 و اما هر کس فی نفس الامر عالیقدر و بزرگ مرتبه است از تواضع کماره نباشد زیرا که تواضع بزرگ
 و جلالت قدر او را کم نمیکند و حق این است که تواضع از بزرگان نهایت خوش آیند است
 و از این مراتب معلوم شد که کبر از خصایص ناقصان و پست فطرتان است . بیت و ششم امانت
 و دیانت و آن هر دو رکن اعظم اند از خصایل عسیده و اخلاق پسندیده و بنیاد ایمان با امانت
 تمام گردود که فرموده اند لا ایمان لمن لا امانته که قاعده شرع بخط تواضع دیانت استحکام
 پذیرد و شرع که بنیاد صیانت نهاد قاعده دین بدیانت نهاد . بیت و چهارم وفا و آن حسن عهد
 و آن واجب و لازم است بحضرت سبحانه تعالی میفرماید يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا
 بِالْعُقُودِ یعنی ای مؤمنان وفا کنید بعهده ها که با من یا با یکدیگر می بندید و در جای دیگر میفرماید اَوْفُوا
 بِالْعَهْدِ اَوْفُوا بعهده که می بانی و وفا کنید بعهده من یعنی عهدی که با من می بندید تا وفا کنم بعهده شما
 یعنی جزای خیر شما بدهم و در حدیث وارد است که لا ینکح المؤمنون الا عتدا که یعنی کمال دین داری نیست
 کسی را که رعایت عهد نبیند و پنج صدق آن راست گوئی و راست کار می است و راستی
 سبب ایمنی موجب استحکام دین است و شخص دروغ گوئی در نظر با سبک است ولی جهالت بود اگر چه با دشمن
 روی زمین باشد بنابر آن که راجع است بسیار که از لوث دروغ آلوده سازی اگر پاسبنداری از
 صدق سر از گردون گردان برافزای و ثواب صدق و عقاب دروغ در آخرت علاوه در نتیجه
 و نیوی است از کجی انبی کیم و پاکستی از همه غم رستی اگر راستی . بیت و ششم انجح حاجات
 بندگان خدای تعالی هر که خواهد که حاجات دنیا و آخرت او از نزد حضرت قاضی الحاجات روا
 شود باید آنچه تواند داد و تسلیم و قدما بجهتتم از اقسام که ممکن شود حاجت خلق را بر آورد در
 حدیث آمده که حق سبحانه تعالی یاری میدهد بنده خود را تا دام که آن بنده یاری میدهد بندگان
 خدای را در قضاء حاجت . بیت و هفتم تانی و تامل حدیث است که التَّائِي مِنَ الرَّحْمَنِ
 الْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ نسبت تانی و تامل فرمودن در کارها بحضرت رحمان است و التائب

بر اندازد هیچ دم خلق نیک و رفیق و همراز خلق خوش خوشی است و از رفیق نرمی و دلجوئی اما خلق
 نیکو بهترین نعمتی و زیبا ترین خصلتی است مرا نشان حاجی سبحانہ تعالیٰ به پیغمبر خود و در مقام تعریف
 آنحضرت میفرماید **أَنْتَ إِبْرَاهِيمَ خَلْقَ عَظِيمٍ** و در حدیث است که بهشت در نیاید بخیل و بدخوی
 و رفیق و رفیقی ملائمت با بندگان خدا صفتی است پسندیده و مقبول حضرت عزت بدین صفت
 حبیب خود صلی الله علیه و آله و سلم را فرمود **قَدْ نَزَّلْنَا وَجْهَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَيْتَ لَكَ هَاسِتُ** که
 درشتی در سخن سبب دشمنی و قطیعت و نرمی و ملائمت و سیما مودت و وصلت است نود و نهم
 شفقت بزرگ در میان چربندگان و دایع حضرت پروردگارند که باطل خستیار و اقتدار پیروزه بجهت نظام
 عالم پس بر باطل خستیار و اقتدار نمودن و سلاطین مخصوصا لازم بخشمت است که در کار قدر غایب و برابری و
 ممالک را در سایه لطف و شفقت آسوده خاطر دارند و دلهای مشکته تابعین را با اهتمام مرحمت
 کسری بدست آند و همه را از هجوم غموم فارغ و مطمئن نمایند تا بمصدق **إِذْ خَمَّ تُرْكُمُ وَبُغْمُونَ** از خیم
مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْجُو تَحْتَهُ السَّمَاءُ سلامتی از آفات دنیوی با سعادت اخروی برای خود
 حاصل نموده باشد یستم خیرات و مبرات است نمیدخواهد خیرات و مایس سبانی سبرات
 بر دهنده هر صاحب دولتی واجب است چه یکی از آن اعمال که بعد از نشأ حیات آثار فیض و برکت
 آن بروج عامل میرسد صدقه جاریه است مثل ساجد و معابد و مدارس و حوضها و جسر و امثال این
 از ابواب بر که مادام اثر آن باقی باشد هدیه ثواب آن بروج بانی آن و اصل است و همچنین
 صدقه دادن و دستگیری بندگان خدا حد المقدور موجب دفع بلا و در دنیا و حصول اجر عظیم در
 عقبی است **كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ جَذْءٍ أَكْبَرَتْ**
سَبْعَ مِثَالٍ فِي كُلِّ سَبْعَةٍ مَائَةٍ جَنَّةٍ تا آخر آیه نیست و یکم سخاوت و احسان بدانکه سخاوت
 سبب نیکنامی و احسان موجب دوستکاری است و هیچ صنعت آدمیان انحصارها بزرگان ایشان
 بهتر از جود و سخاوت شرف مرد بجز و است و کرامت بسجود هر که این هر دو ندارد و عدلشن زیاده جود
 از حکمی رسیدند عیسی که مجموع بنزد حضرت گفتی که عیسی که بنزدی که به عیب ما را
 بپوشاند که ام است گفت سخا سکندر را از سطور رسید که سعادت دین و دنیا در چه ضرات
 گفت در جود و کرم و احسان اما سعادت دین حق سبحانہ تعالیٰ میفرماید **عَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ**
فَلَهُ عَشْرُ امْتَالٍ یعنی هر که نیارد یک حسنه او را ده حسنه کرمه با سعادت دنیا بسبب
 این است که مرغ دل خلق را بجهت آنکه ایشان عجبند از احسان بفرموده که آن کرد و چون دل ملک سلطان

بدن است در قیاسی افاد قابل تبعیت قلب البسته بام افند کرم پیش کن کاد می ناده صید
 با حسان توان کرد و حسی بقید بیت و دویم تو اضع و احرام است تو اضع سبب رخصت
 چه در حدیث آمده که من تو اضع لله رفعة الله یعنی هر که فروتنی کند برای خدا خدای او را بر دارد و
 در جهاد را بلند گرداند و تو اضع الشئ که شخص مقدار خود را از مقدار دیگری کمتر بیند پس دیگر از
 عزیز و محترم دارد و از این امر کسی خستنا ب نیاید که فی الحقیقه شرف ذات و علو مرتبه نداشته باشد
 و اما هر کس فی نفس الامر عالیقدر و بزرگ مرتبه است از تو اضع ناره نباشد زیرا که تو اضع بزرگ
 و جلالت قدر او را کم نمیکند و حق این است که تو اضع از بزرگان نهایت خوش آیند است
 و از این مراتب معلوم شد که بجز از خصایل ناقصان و پست فطرتان است بیت و تیمم بمانت
 و و بمانت و آن هر دو رکن اعظم اند از خصایل حمیده و اخلاق پسندیده و بنیاد ایمان بمانت
 تمام کرد و که فرموده اند لا ایمان لمن لا امانته له و قاعده شرح بجهت قواعد دین است حکام
 پذیر و شرح که بنیاد و حیاتیات نهاد قاعده دین بدینست و چهارم وفا و آن حسن عهد
 و آن واجب و لازم نه نیست است حق سبحانه تعالی میفرماید یا ایها الذین آمنوا اوفوا
 بالعقود یعنی ای مؤمنان وفا کنید بعهده که با من یا با یکدیگر می بندید و در جای دیگر میفرماید اوفوا
 بالعقود اوفوا یعنی اوفای بعهده که من و فاکن سید بعد من یعنی عهدی که با من می بندید تا وفا کنم بعد شما
 یعنی برای خیر شما و در حدیث وارد است که لا ینکح المؤمن الا عتدا که یعنی کمال دین را می نیست
 کسی که رعایت عهد نکند و بیت و پنجم صدق و آن راست گویی و راست کاری است و راستی
 سبب ایمنی و موجب استکار می است و شخص دروغ گوئی در نظر با سبک و بی مهارت بود اگر چه باو پشاور
 روحی من باشد زبان پاک را حیض است بسیار که از لوث دروغ آلوده سازی اگر پابرنداری از
 صدق سر از گردن گردان برافزای و ثواب صدق و عقاب دروغ در آخرت علاوه در نتیجه
 و نیوی است از کجی افتی کیم و کاستی از همه غم رستی اگر راستی بیت و ششم انجح حاجات
 بندگان خدای تعالی هر که خواهد که حاجت های دنیا و آخرت او از نزد حضرت قاضی الحاجات روا
 شود باید بداند آنچه تواند بداند و اما و قدما بجهتتم از قسام که ممکن شود حاجت خلق را بر آورد و در
 حدیث آمده که حق سبحانه تعالی یاری میدهد بنده خود را تا دام که آن بنده یاری میدهد بندگان
 خدای را در قضاء و انجایشان بیت و هفتم تاتی و تامل حدیث است که التاتی من الرحمن و
 العجل من الشیطان نسبت تاتی و تامل فرمودن در کارها حضرت رحمان است و انساب

تعیل کردن و شتابکاری نمودن در امور شیطان ثانی همه کارها بسیار آید و بسبب تعجل بسی کارها زیان
آید چنانچه گفته اند بآهستگی کار عالم برآرد که در کار گرمی نباید بکار بست و ششم مشاوره است
فضلت مشاوره همین بس که حتی سبحانه تعالی حبیب خود را صلی الله علیه و آله و سلم امر بشاوره
فرمود که و شاور ذلهم فی الامر یعنی مشاوره کن با اصحاب خود در کاری که واقع شود با وجود آنکه آنحضرت
از همه خلق داناتر بود و بدین وحی پیسج کاری را متوجه نمی شد باز او را امر بشاوره فرمود تا در میان
آنحضرت سستی شود بعد از او چه در مشاوره قواید بسیار است و هر کار که بشاوره شود البته صورت
درستی و نیکویی خواهد پذیرفت بست و نهم حزم و آن اندیشه کردن در عواقب امور است و احتراز
نمودن بعد از امکان از غفلت و زلل آن دایر خلعت هم را خوب و مسالین را خوبتر است از کلام افرا
که هرگز زهر حزم در پوشش اندیز کید دشمن امن باشد بست که یک عاقبت اندیش و دور بین باشد
نهال دولت او بر دوام باور است سی ام شجاعت و آن قوتست متوسط میان جهن و تنویر
و بحکم ان الله یحب البتجاج حتی سبحانه تعالی مردم شجاع را دوست میدارد در خبر است که بترک
جوئید بعی مردم شجاع که ایشان به پروردگار کمان نیکو دارند و این خلعت پادشاهان را عظم خدای
است بلکه کن اعظم سلطنت است سی و یکم غیرت بر هر شخص لازم است که رعایت غیرت دین و
غیرت دنیا نموده باشد اما غیرت دین آنست که در شیت امر معروف و نهی از منکر سعی نماید و ملازمان
و تابعین خود را بطاعت امر فرماید از محاصی مناهی منع نماید و غیرت دنیا آنست که چیزی که را حق
نباشد تسخّل نشود و همیشه در تدبیر برتری از امثال و اقران باشد و اگر کسی با او متوسل شود یا پناه جوید
حد المقدور در محافطت حیوانات اعدا درستی احتمال امورات او سعی نماید و او را بدست دشمن
ندهد و اگر دشمنی قصد او کند در دفع او سعی و کوشش نموده خود را بر دشمن غالب گرداند و حرم خود را از
نا محرم محفوظ و پنهان دارد و بر حرم کسی که او را محرم باشد نظر نمیدارد و در استکشاف گناه بندگان
خدا سعی نماید و در حدیث وارد است که هر که عیب مسلمانی را بپوشد خدا وی عفو و جلی عیوب او را در دنیا
و آخرت پوشیده دارد سی و دوم سیاست آن ضبط کردن است و بر شایسته و سیاست دو
نوع است یکی سیاست نفس خود و دیگری سیاست غیر خود اما سیاست نفس خود را بدفع اخلاق فیه
و کسب اوصاف حمیده نماید و سیاست غیر خود این است که بدان همزاد و پیوسته آنها را ترسان
هر سان دارد و نزدیکان خود را بقسی ترسیده دارد که جزا را بترسب خلاف نکنند و این خلعت
سلطین را از همه بیشتر بکار آید تا مکتب نظام پذیرد و رعایا در محض و امان آید باشد از آوا

ز جهر پدیدند که کدام پادشاه قابل تعریف و بزرگی است گفت آنکه یکنه مان از او ایمن باشند و کنه
 کاران ترسان اگر سلطان افزاید سیاست زندهرنا کسی لاف ریاست سی و سیم خبرت و آن
 آگاهی از احوالات و امورات است و این خصلت هر کس را ضرور است بخصوص پادشاهان را چه
 با خبر بودن از احوالات مملکت و رعایا سلاطین را واجب و لازم است و لهذا اکثر از سلاطین شبها
 تغییر لباس کرده در شهر میگردند و از احوال رعایا استفسار می نمودند و مخبران صادق معتد در مملکت
 سحر میکردند که اخبارات را بی کم و کاست بعرض میرسانند تا بعد از اطلاع اگر در جانی خللی شده
 باشد یا حادثه رود داده باشد یا دشمنی بر بر داشته باشد بزودی بتلافی پردازند با قول توان کرد
 اصلاح کار از آن پیش گرفت و در اختیار سی و چهارم فراست و آن نیز خصلتی است پسندیده
 و فراست نوری است که حق سبحانه تعالی هر بنده مؤمن را عطا فرموده چنانچه مضمون حدیث
 اَقْوَمُ اخْرَاسَةً الْمُؤْمِنُ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِخُورٍ اللَّهُ بَرَأْنِ بَعْضِ دَلِيلٍ وَافْضَحٍ وَفُتْسِرْنَ دَرِیْنِ آیه که آن بے
 ذَلِكِ إِلَّا فَا نَ الْكُتُوبِ بَیِّنٌ تَوْسَمُ رَا بْتَفَرَسُ مَعْنَى كَرْدَه اَنْد وَتَفْصِيلُ قَوْلِ حَكَمًا وَفَرَاست لایق مقام
 نیست هرگز منظور دریافت آن باشد که تب تفصیل رجوع کند سی و پنجم گمان برادر و آخرم از خصال ضروری
 است چنانچه حدیث اَسْتَرِذْ هَبَكَ وَذَهَابَكَ وَتَذَهَبَكَ بر این معنی شامی است معتبر و در اخبار
 آمده که حضرت رسالت در بعضی اسفار توریه میفرمود یعنی پوشیده میداشت بر آن وجه که بعضی اصحاب
 چنین میدانستند که آنحضرت بطرفی خواهند رفت و آنحضرت بطرفی اراده فرمودی که مخالف
 خیال آنها بود چنان باید آیین کرد ارتو که کس ره نیابد از سرارتو سی و ششم غنایم فرصت و
 طلب نیکمی چون ظاهر است که بر هیچ چیز در دنیا اعتیاد نیست و عمر عزیز در گذر و ساعتی که از عمر
 سیکند در بی بدل است پس فرصت را غنیمت میباید دانست و در کسب نیکم می نویسی و اجر اخروی
 باید کوشید که گفته اند کسی که شود بنام نیک مشهور پس از ترکش بزرگان زنده خوانند ولی آنرا که
 بد فعل است و بد نام اگر چه زنده باشد مرده خوانند سی و هفتم رعایت حقوق ادای حقوق بر ذمت
 بخت کافی برای عموم و ارباب دولت و اصحاب قدرت خصوصاً لازم است چه این معنی بر طاعت
 ذات و لطافت صفات و علو نسب و سمو حسب دلیل ظاهر و حجتی باهر است بعد از ادای حق
 لغای آتی ادای حقوق والدین باید نمود چه حق سبحانه تعالی رضای خود را بنضای ایشان توأم نموده
 چنانچه در حدیث قدسی است که مَنْ رَضِيَ عَنْهُ وَالِدَاهُ فَإِنَّهُ رَاضٍ عَنْهُ یعنی هر که خوششود باشد از
 پدر و مادر او من از او خوششود با شوم و همان بوالدین با عبادت خود و قرین ساخته و فرموده وَ قَضَى

رَبِّكَ أَنْ لَا تُعْبَدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَقَالُوا اللَّهُ بَيْنَ يَدَيْهِ كُتُبٌ رُحُومٌ يَرْتَفِعُ عَنْهَا الْأَعْيُنُ يَرُودُ عَلَيْهَا يَوْمَ يُنْفَخُ الْأَشْجَارُ فَتَبْلُغُ أَرْضَ الْبَرِّ وَتَبْلُغُ أَرْضَ الْبَرِّ وَتَبْلُغُ أَرْضَ الْبَرِّ وَتَبْلُغُ أَرْضَ الْبَرِّ
 نیکوئی کنید با پدر و مادر و سقراط است که خوشنودی الدین در دنیا موجب دولت است و در آخرت
 بسبب سعادت و آن به جز حاصل شود اول دوستی خالص با والدین بجان مال دویم سعادت
 با ایشان در مصالح معاش پیش از طلب بی منت و بی توقع عرض سیم اظهار خیر به بی ایشان در سر و علی
 و محافظت و ضایعی ایشان در حیات و ممات و خدای کردن اینها حقوق است به از ادای
 حقوق والدین ادای حقوق ذوی الارحام و بهای هر کس که شخص نکی کرده باشد باید نمود و احسان
 به کس از فراموش نباید کرد سی و هشتم مصاحبت خیار مصاحبت نیکان و مجالست دانایان
 گیسای سعادت ابایی و راینه ای دولت سرد می است چنانچه مشهور است و در تواریخ مسطور که
 ملوک فرس را قاعد و این بود که هرگز صحبت ایشان از حکما و فضلا غای نبود و هیچ حکم لای را می دستور
 ایشان نکرده می بلیت همیشه توارق به باید تا نور عقل و بین بفرزاید سی و نهم دوری و دفع
 چنانچه میل به مصاحبت اختیار و ابرار واجب است اجتناب و احتراز از مجالست اشرار و قبیحان است
 چه صحبت با آنها صدمه مؤثر می باشد و چنانچه از شنیدن نیکان فواید کثیری حاصل میشود و از اختلاط با بدان
 نسیج نالاین ظاهر میگردد صحبت نیکان سبب مزید دولت و مسرت است و مخالفت با بدان
 موجب طالع مذامت بآیدان کم نشین که صحبت بد که چه نکی تو را پلید کند و اشرار و دشمنان
 یکی واجب دفع و یکی واجب المنع است اول در دان و در نود خون ریز و او باش فتنه انگیز و نکلا
 دل آزار که قصد مال منال سلمانان کند و از حقوق خدای تعالی ترسند و بدخشان
 کسان بر وقت همت سلاطین و حکام ذوی الاقدار واجب است و متمم دوم که واجب
 المنع اند کسان که بصفت ناستوده و سیرتهای ناپسندیده موصوف و معروف اند مثل سخن
 چپان و دروغ گوین و غارتان و حسودان و بخیلان و غیبت کنندگان مردم حق شناس
 و غدار و ناسپاس که حقوق دلی لغت نشناسند و شکر نعم را بفرمان بدل سازند و مردمان بیک
 و بریشان سخن از این فرق مذکور دوری بهتر و از صحبت ایشان احتراز خوشتر چه که تربیت خدم و
 حشم چه شخص را از خدمت گیر نیست و علی قدر مراتب هم هر کس محتاج است به سعادت و نفع خود هم
 در حفظ شخص و هم در حفظ نفع چه که هر کس نفس خود تربیت غذا و مسکن و لباس و سلاح و سباب
 مشغول شود البته فراهم نخواهد شد و بی غذا و لباس و مسکن خود را ماند تا چون همه جمع شده و دیگر
 سعادت کنند بهای معیشت مستفهم کرده و قیاس سلاطین بن مردم و شمره و زرا و امرا و عمال و

و غیر مردمان کارکنان را ز ساینس بیشتر است پس لازم است که قسمی آید بنا بر خیر نیت و بخشیم جهات
 نظر کنند که هر با لحاظ اشتقاق او امیدوار و شادان باشند و هم از سطوت و غضب و ترسان و هر آنرا
 چنانچه در این باب گفته اند بی شاه را و هر کین بایستی و در ریاض در استین بایستی یکی از دو پنج
 کرد آب و دیگر مایه زندگی آب و باقی اشخاص علی قدر مراتب هم هر کس با با بعین خود همین طریقند
 مرعی اوستا اجزای امورات بخوبی شده و انتظام باین همین بعل آید و نظام از ظلم باز است و ظلم
 در ممدان آسوده باشد همیشه ره لطف نتوان گرفت که اگر بگویند چنانچه خویش نه بینی که
 هر هم نباید کار چو کرد و جرات سه او از نیش و ملوک را لازم است که هفت خلق را با
 یکدیگر متکافی دارند تا اعتدال تنگ حاصل شود و اصناف چهار طایفه اند اهل قلم که بمنزله آبند و اهل
 شمشیر که بمنزله آتش اند و اهل معاطه بمنزله باد و اهل زراعت بمنزله خاک و مانند غنای صحرای غلبه
 یکی از این اصناف بر دیگر صنف سبب بطلان نظام و جد و مشاغل شود و بعد از رعایت تکافو
 میان اصناف در احوال هر یک از آحاد نظر باید نمود و مرتبه هر یک بقدر اشتقاق تعیین باید فرمود
 و رعایت عدالت و قتی منظم شود که سلطان بنفس خود تقفا احوال عایا فرماید و هر یک را بحق
 خود برساند شاه را به بود از طاعت صد ساله زند قدر یک عمر می که در آن داد کند و پادشاه باید خزان
 آبا دارد و بر عایا مشفق باشد و کارهای بزرگ مردم خورد نظر نماید و بجس نیز کند که ازین هر دو فعل
 در سلطنت افتد این رباعی اعلی قلینان و الم تخلص استمانی در واقع فوت برهان الملکت کوسیل
 استطقت محمد شاه پادشاه هندوستان گفته است
 بنور که زمانه بیو چون سیکرید رفتی جهان و پشت شمشیرت
 لا ادرسه دنیا خواست کش عدم تعبیه این صفحه خاک هر دور و دوری است
 هم روی من پرست و هم زرتین سفر ز کوی تو بیا مشکل است مرا
 بآب دیده ز بس با می کل است قربان سر تو میتوان رفعت
 از کوی تو مشکل است رفتن سویی چمن خرام و بیز آبروی کل
 پنجم ثانیه است کرده است غصه گره در کوی کل
 آن غم نیست از حد روی چون از سر ام خان خانان
 خادش دیده که نظر افتد بروی خوش آنکه بجز به عنایت ساجی
 وی روی تو قبل عبادت مارا وارسته ز قید رسم عادت مارا

از سرز جعفر آصف خان جعفره کوی یارو است مشکل که در زیانشند
 از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم مرویست که فرمود ما خلق الله عز وجل نبینا ابغض الیه
 من الاحمق لانه سلب عنه احسان الشیاء الیه وهو عقله یعنی خلق نفرموده خدای عز
 وجل چیزی را که سبغوض تر باشد بسوی او از شخص احمق بجهت آنکه سلب فرموده است از او محبوب
 ترین چیز را بسوی خودش آن عقل اوست در کتاب ذیئنه المجالس مسطور است که در روستائی
 بنجد آمد بر دراز کوشی نشسته و بری از جلاجل در گردن بسته و بریان برادر عقب بالان خر
 بسته بود و بر زری او سید ویدست فقر طرار در وضعی نشسته بود و در او دیده میبستم گفتند که این روستائی
 مرد احمق است یکی از آنها گفت من بر او را چنان بزنم که خبردار نگردد و دیگری گفت اگر تو این کار
 بکنی من خرا و را بیا ورم طرار سیم گفت اینها سهل است من جوامعی دارم و نذر دشا حاضر کنم پس طرار
 اقل برخاست و در عقب روستائی روانه شد در موضعی که تردد مردم کمتر بود فرصت یافت
 جلاجل را از گردن بزبان کرده بر دم خر بست و بر را برد خردم میخست بماند و از جلاجل کوشش
 روستائی میسرید و گمان میکرد که بز موجود است دیگری از طرار آن که استیاد بود و گفت روستائی
 مردمان بی فهم اند که زنگت را بروم خرمی بزند روستائی بعقب نگاه کرد و بر زانید فریاد برآورد و که بر
 برد آن طرار گفت که من همین لحظه مردی را دیدم که بدین کوچه رفت و بری همراه داشت روستائی
 گفت ای خواجه لطف فرما و لحظه خرم را محافظت کن تا من بر خود را از دزدیکم طرار گرفت
 دارم روستائی خرا باو داد و کوچه رفت طرار خرا با پای پیرون برد چون روستائی لحظه در آن
 کوچه کرد و بر خود را ندید باز کردید که خود را بستاند بر چه باطراف ملاحظه کردند این را دید و نه
 امانت را حیران مانده چند قدم پیش رفت طرار سیم را دید که بر سر جایی استیاده و گریه و نوحه میکند
 روستائی گفت ای خواجه بر و خرم را برد تو را چه شده است که فریاد و فغان میکنی طرار گفت
 ای جوانمرد صند و قچه مملو از خلی و ظل بدار الخلافه میبروم که بخلیفه برسانم چون آتی وضع رسیدم
 پام بستک خور و افتادم و صند قچه از دستم رها شد و در این چاه افتاد که بخلیفه معلوم شود مرا
 سیاست خواهد کرد و دیار طلا کنی که صند و قچه را برآورد سیم روستائی با خود گفت آنچه
 از من برده اند دوسته دینار کمتر بود حال صند و قچه را برمی آورم و با گلش سیم و ده دینار میگیرم مملائی
 مافات یا ضعاف مضاعف خواهد شد حق تعالی وسیله ساز است آنگاه لباس از تن برآورد و
 با سنجاه درآمد طرار جاها را برداشت بکوشه رفت روستائی هر چند در چاه تفتیش کرد صند و قچه

نمید فرماید که درین چاه صفت و قیاس نیست جواب شنید لاجرم طول شده از چاه برآمد از لباس خود
 و از آن شخص اثری و نشانی یافت حیرتش زیاده شد چوبی بدست گرفته بجهت طرف حمله میکرد
 مردم گفتند ای شخص کرد یوانه شده گفت شتر سم که مرا بدزدند از این چوب بجهت طرف حمله میکنم
 که کسی نزدیگت نیاید از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام مرویست که فَقَدْ الْعَقْلُ فَقَدْ الْحَيَاةُ
 وَلَا يِقَاسُ إِلَّا بِالْأَمْثَالِ یعنی نداشتن عقل نداشتن حیات و تشبیه کرده میشود شخصی که فاقد
 العقل است مگر بردگان خلاصه کلام این است که حیوة و زندگانی و سعادت و شرافت نفس
 انسانی و مفارقت بنی نوع انسان بچو و عقل است ایضا از حضرت رسول صلی الله علیه
 و آله و سلم مرویست که إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ كَثُرَ الصَّلَاةُ وَكَثُرَ الصِّيَامُ فَلَا تَبْأَاهُوا بِهِ حَتَّى
 تَنْظُرُوا كَيْفَ عَقْلُهُ یعنی هر وقت که دیدید مردی را که بسیار است نماز او و بسیار است روزه
 او پس بهایات و مفارقت با و ننمایید تا آنکه ببینید و معلوم نمائید عقل او را و ایضا فرمود
 إِذَا بَلَغْتُمْ عَن رَجُلٍ حَسَنَ هَالٍ فَانْظُرُوا فِي حَسَنِ عَقْلِهِ فَإِنَّمَا يُجَانِبُ بِنِ عَقْلِهِ عَنِ بَرِّهِ قَتِ
 رسید شما از جانب مردی حسن حال او پس نظر بنمایید در حسن عقل او بجهت آنکه فرود و جدا داده میشود
 بقدر عقل هر کس نه بقدر عمل او ایضا فرمود مَا هَسَبَ اللَّهُ لِلْعِبَادِ شَيْئًا أَفْضَلَ مِنَ الْعَقْلِ يَعْنِ
 قیمت نظر نموده است خدای تعالی از برای بندگان خود چیزی را که بهتر باشد از عقل از ذره آنکه باقی

که ما بگذشت این دل از بهمان	سر ما بگذشت و این دل از بهمان	القصه هزار گرم و سدر عالم
بر ما بگذشت و این دل از بهمان	از رو و سکه	زمانه پندی از او دارد دست مرا
زمانه را چه مگو بگری همه پند است	ز روز نیک کسان غم خورد لا یوما	بساکسی که برو تو آرزو مند است
از فغانی	خط سبزه بخون عاشقان محض	دل یوانه ام میدو از اقل این ای
از حشمت	بار قبیان بکنم سجده خاکدوست	این نمازیست که بی شرط جماعت باشد
لا آدری	بر هر که گرم کنی از آن تو شود	و ندر همه عمر مدح خوان تو شود
با دشمن خویش اگر سخاوت در زنی	شک نیست که یار مهربان تو شود	لا آدری
در خان بلیقان بر سیدم بکشد	گفتم مرا بریت از جمل پاک کن	گفتا برو چو خاک تحل کن ای فقیه
یا هر چه خوانده همه در زیر خاک کن	لا آدری	در هر دشتی که لاله زاری بوده است
آن لاله زار خون شهرداری بوده است	هر شاخ بنفشه که زمین میروید	زلفی است که بروی نگاری بوده است
القیف	این گونه چو شوق زاری بوده است	در بند سر زلف نگاری بوده است

این دشته که گردن آن می بینی	دستی است که گردن یاری بوده است	ایضاً
پیش از من تو قلیل و نهاری بوده است	که دنده فلک برای گاری بوده است	ز بهار قدم سخا که بسته به
کان مزد یک چشم نگاری بوده است	در حدیث است که مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ إِذَا عَصَبَ وَدَعَبَ وَهَبَ	و در حدیث است که مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ إِذَا عَصَبَ وَدَعَبَ وَهَبَ
فقد بختی یعنی هر کس که مالک شود نفس خود را در وقتی که غضب کند یا رغبت کند یا بیست رسا ند	بختی که نجات یافته است آدری	چنان با ط غرامیت در گذر که
بگوشتی با سلامت برآسی برسی	که راه بخت مخوف است منزل پس	لا آدری
ای برادر ما دروهر را خورد و خونت مرگ	چون تو را خون برادر پنج پیر دارد	ایضاً
هر که را چون بر شد ترد و بهش	برق افتد عاقبت درویش	لا آدری
نه خود را بهم تو محرم شو که محرم نیست	به هم خود باش خود را که به هم یاقیت	دوستی که می کیدل چشم از میر خود
گفت بگذر که آنچه میجویی بعالم یاقیت	لا آدری	ای نور وجودت بجهت موجود
از جود تو عرش و ترش آمد بوجود	لطف تو اگر مسعدت نمودی	هرگز نشدی آدم خاکی مسجود
ایضاً	آنگاه طریق معرفت می پویند	پوسته کل علم و ادب می پویند
هر که سخن از کمال غلش گذرد	سبحانک لا علم لمن میگویند	حافظ علیه الرحمه
هر آنکه جانب اهل و فاکند دارد	خداش در همه حال از بلا کند دارد	کرت هلاست که معشوق کسل برود
شکاه در سر رشته تا نخند دارد	حدیث دوست گویم که بخت دارد	که ششما سخن آشنایان کند دارد
سر و زرد و دل جاغم فدای آن محبوب	که حق صحبت جزو فاکند دارد	صبا در آن سر زلفار دل برائی
ز روی لطف بگویش که جان بکند دارد	دلا سعاش چنان کن که کفر و وفا	فرشته ات بدو دست دعا کند دارد
نکه داشت دل با و جای بخشش نیست	ز دست بنده چه خبر و خدا کند دارد	غبار را بگذشت کجاست تا خط
بیاد کار نیم صبا بکند دارد	از سخنان ذمیه طایس حکیم است که آدمی اور وقت عزت و رقت	ایضاً
بختان باید گردن در وقت خواری مذلت و گفت که بر انسان واجب است که لوح دراز از لوث	مگر خود ندان که چنانکه جامه را از آلاش و سنج پاک بگرداند لا آدری	زمانه چو باد است با و از نخست
نقاب از رخ گل عبرت کشد	پس از بهت در میان چمن	غش را بجان مذلت کشد
لا آدری	از آب الم سرشته آمد گل من	وز آتش عشق حل شد شکل من
اصل نشد از سعی مراد دل من	مسکین بر من و سیمای بیجا صل من	ایضاً
ای دل طلب مال از اعمال نیست	خاصیت مال که برای تو نیست	از کثرت مال بی نیازی نبود

نفسی که ز مال بی نیاز است یعنی **لا آدرس** بهر خندیده دیده حسرت روا
 گوشت شسته لطف گفتار روا دانسته دلم خوش رفتار روا از جان ظلم دولت دیدار روا
 در تاریخ حبیب السیر مبطوره است که بعضی علماء کبار منجمه گانی که در باب انحصار ائمه هدی بدو ازده
 ذکر کرده شش وجه در اینجا ذکر میشود و بهین وجه را صاحب کشف الغم از کمال الدین محمد بن طلحه
 نقل نموده است اول آنکه بنار دین اسلام بر دو کلمه لا آله الا الله محمد رسول الله است که اصول دین
 میباشد و هر یک از این دو کلمه دوازده حرف است پس باید که امری باشد که از جمله فروع دین است
 و در آن دوازده حرف باشد و دوم آنکه لقب الهی اسرائیل بمصداق آیه کریمه وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ
 عَشَرَ نَقِيبًا دوازده بوده اند و حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم سرور لئله لعقبه از انصاف
 دوازده کس را بنقابت تعیین فرمود قصار ذلک طریقاً متبعاً و عدد المطلوب با لاجرم عدد ائمه
 نیز شصت و هفتین عدد شده است سیم آنکه اسباط یعنی اولاد حضرت یعقوب علیه السلام بمقتضای
 آیه وافی به اید و قطعنا لهم اثنتی عشر اسباطا دوازده بوده اند پس لایق چنان بینما بد که عدد
 ائمه هدی از عشرت طاهره مصطفوی موافق ایشان باشد چهارم آنکه نظام بعضی از مصالح تنجیح
 بزمان است و زمان عبارت از ساعات شب و روز است و آن در وقت اعتدال هر یک دوازده
 ساعت است و بر این قیاس مصالح امور عالم متعلق بوجود امام عادل است بناء علی هذا عدد آن
 منحصر بدوازده باید باشد پنجم آنکه چنانچه اشعه ماه و آفتاب رهنمای یسار خلائق است در هر یک
 طریق محسوسه انوار امامت تیزم دمی قلوب و عقول است بسلوک سبیل هدی و تقوی و بهیچا آنکه
 محل نور شمس و قمر بروج اثنی عشر است موضع ظهور نور امامت نیز از ائمه دوازده است ششم
 آنکه حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم امر امامت را در تبیین قریش حضرت فرمود که الا ائمه من
 قریش و نزد علماء انساب بصحت پیوسته که میان حضرت خاتم النبیین صلوات الله و سلامه علیه
 و آله تا آخر که قریش عبارت از اوست دوازده نفر واسطه بوده اند پس هر گاه که حضرت رسالت
 پناه صلی الله علیه و آله وسلم مرکب باشد متصاعده شود در وجه آمانت و منجدر گردد در مرتبه انبیا
 تا حضرت صاحب الزمان و در هر یک از درجته دوازده قریشی اند چه به ثبوت رسیده که
 خطوط خارج از مرکز باید برابر یکدیگر باشد و جامع این اوراق گوید که بمصداق **ان عِدَّةَ السُّعُودِ**
عِنْدَ اللَّهِ اِثْنَيْ عَشَرَ شَهْرًا آخر آیه عدد و شصت که اساس نظام حساب و تاریخ عالم بآن است دوازده
 است پس لازم که عدد ائمه که استحکام بآء دین اسلام بهدایت ایشان است نیز دوازده باشد

و الله اعلم این رباعی در مدح جناب ولایت مآب است شاه قرشی که مصطفی مآبانی است
 و نیز تو باطلش جهان نورانی است تجلی سلب رحمت حلالی است بخشش از عذاب جاودان است
 از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم مرویست که فرمود کن فی الدنیا کما تکت غریباً و غایباً
 سبیل معنی این حدیث شریف از این رباعی مستفاد می شود رجب معشوقه و هر چون کند جلوه کری
 در وی کنی نظر اگر دیده وری در دار فنا که از نباتت بری مانند غریب باش یا ربکذری
 در تاریخ حبیب السیر از تاریخ سیر السلف منقول است که چون عبدالله بن عباس رضی الله عنهما را
 بعد از فوت بنجر و تکفین کردند مرغی سفید آمد و میان نقش در رفت و پیدان شد و فی رواية
 عن یحیی بن مهران قال شهدت جنازة عبد الله بن عباس بالطایف فلما وضع
 لیصلی علیه جاء طائر بیض حتی دخل فی آکفانه فلم یس قلم یوجد فلما سوی علیه
 سمع صوفاً و لا نونی شخصاً أحدًا یا ایتهما النفس المطمئنة راجعی الی ربک راضیه و راضیه
 فا دخل فی عبادتی و اذ خلی جنتی لا ادری ای لطف تو سرمایه صفا فرم
 بخش کردی علم با صفا فرم از مدح تو عاجز است مدح زبان از وصف تو قاصر است صفا فرم
 ایضاً بود ظاهر نزدایت خرم شد نیاید کار لیک از دل شکسته
 شکسته دست بتوان کار کردن اندیشه من بجز نباتات تو نیست
 که خروم در خور نباتات تو نیست اندیشه من بجز نباتات تو نیست
 داننده ذات تو بجز ذات تو نیست ایضاً در کس منکر که آشنای تو نسیم
 در کس منکر که آشنای تو نسیم که بر سر کوی عشق ناکشته شوی
 برای خلاصی از جسد و برآمدن حاجات از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم مرویست که
 دو رکعت نماز بکند از چون از نماز فارغ شوی این دعا را بخوان یا سائق القوت و یا سائق الضو
 و یا کاسی العظام بعد کتبت صل علی محمد و آل محمد و اجعل لی من امری فرجاً و خراجاً
 انک تعلم و لا اعلم و تقدر و لا اقدر و وانت علام الغیوب یرحمک یا ارحم
 الرحیمین لا ادری مشغول تو را خبر عالم نبود مخرج تو را حاجت مرهم نبود
 در عشق تو که بر سر از غم پیش خورم چون در نظرم قوی از آن غم نبود از شرجم فرج بعد از شده
 بختیارت که مکن کسی که بود هیبتش بر تو لیده زانکه اندر زمانه بسیار است
 کنجهای بخاک پوشیده لا ادری خواهی که توانی در معنی سخن

و رخا نه دل غبار غفلت رفتن آراسته دار خویش با بسته کار کم خوردن و کم گفتن و کمتر گفتن
 ایضاً تاکی از خلق اسیر غم پیوده شو از همه رو بخدا آرد که آسوده شوی
 انصاف شمع که ز نور ایزد افروخته شد از مردم پندیده فرو نشیند
 از سقوله حکماست که مردم در همه حال بدوست محتاجند در هنگام رفاهیت بجهت استیلا و بختور
 ایشان و موالت و در هنگام شدت بنا بر امداد و معاونت از کمال الدین ابو عمر اهری است
 بچاره دلم چو محرم باز نیافت و اندر قفس جهان بهم آواز نیافت در سایه زلف خوب و بی که کم شد
 تا رنگت بشی بود اسش باز نیافت از کلمت جمعی با کان آنکه جمعیت در جمع سباب است در تفرقه
 بنامند و فرقه یقین استند که جمع سباب از اسباب تفرقه است دست از همه پست نهند لا ادر
 ای دل مدار خویش را ندر بهای ندر چون خاک پایمال شود از پای ندر ز بیوفاست صرف مکن جان را بی
 چون هیچکس ندیده ایمان غامض حکیمی گوید نیکو گوی تا غنیمت یابی و خاموش باش تا سلامت باشی قطعه
 که هر غم خوب تر خوش گوی سببی در حصول نعمت نیست هست خاموش سالم از آفات
 نعمتی بهتر از سلامت نیست لا ادر سندی و تیزی مکن در هیچ باب
 تا رفعتی آن سست می شود نیز ند چنگال چون شیر پکات کرد با شیر چو مضطرب می شود
 حکما گفته اند که کار دانی آنست که چه گیتی تا خود را در خطری نیندازی نه آنکه چون در خطر افتی خود را
 بسجده خلاص سازی از قول حکمای فاضل و فضلامی عارف است که حق خدای تعالی را نکا بهدار
 ناحق تعالی را در حفظ و حمایت خود نگاه دارد و در زمان محاح خود را آشنای او کن تا در وقت
 شدت تو را دست گیرد و چون تو را حاجتی روی دهد روی نیاز جز بدرگاه او مکن و استعانت جز
 از وی مجزاه و یقین آن که اگر خلق عالم در صدد آن شوند که لغتی که مقدر نباشد بتورسب نهند
 هرگز نتوانند رسانید و اگر خواهند که مضرتی که قضا بر آن نرفته باشد بتولا حتی که دانند هرگز ممکن
 نباشد لا ادر سبب جانا بجم از ذکر تو خاموش مباد یا تو ز خاطر مفراموش مباد
 بهر جاز شایست حدیثی گذرد و زبات و بحد من بحر کوشید از نشر اللالی مروی از حضرت
 امیر المؤمنین علیه السلام من کظم غطا و هو یقصد علی انفاذه ملا الله قلبه امنا و
 انما نا و تحسنه من خاف الله خاف منه کل شیء و عنه من اصبح لا بنوی ظلم احد
 عقر لیه ما حی و ان لو کینه غیر و عنه اعجاب المرء بنفسه کذلک علی ضعف عقله
 از ظاهر من می شود متراشید و احسان تو را شمار تو را غم کرد

شیر

کبر بر تن من زبان شود هر موی
 یک شکر تو از هزار نتوانم کرد
 لایق آید
 هر دیده که بر خطرات اول باشد
 با آنکه ز نور حق کجیل باشد
 جز روی تو هر چه خیزد عالم
 نقش دوم دیده احوال باشد
 هزار بارم چشم کفت
 که بوسه با کفشتی ارے
 جز صبر بود که شیوه نگرینی
 از مقوله حکایت که بر غلبه
 دست نکشید اگر فرو بندد کار
 تا بکشی و دیده کشایش بینی
 موجب نجات است مگر غلبه در ظلم که باعث هلاکت دین و جانست کلبی
 که با مقدم حکمای یونان بود
 که در طلب خود او را عذر خواست و پیغام فرستاد که تو را کبر و مناعت است و مرا صبر و
 قناعت تا آئینا با تو هست نزد من نیایی و تا آئینا با من هست پیش تو نیایم
 در ویش قناعت که سلطان تو بود
 و در کتب زنده تصانیف است قبل او احد است و اح
 لا عقل له قال لا بل مستراح من لا عقل له یعنی پرسیدند از عارفی که آیا استراحت دارد
 کسی که عقل ندارد گفت نه بلکه مستراح است کسی که عقل نداشته باشد لا آوری ای غم تو جسم را جانی دیگر
 هر زمانی تازه ایامی درک نیست بیمار غم عشق تو را بهتر از درد تو در مان درک
 سیکان آباد که آید دست تو بر عاشقان و خدایان جمیعت
 قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم قال الله عز وجل من استسلم رضائي وصبر
 على بلائي وشكر نعماتي كتبت له الجنة مع الصديقين مني حضرت رسول
 صلى الله عليه وسلم فرمود که حق سبحانه تعالی فرموده است که هر آن بنده که حکم مرا گردان نهد و
 و بقضای من راضی شد و بر بلاهای من صبر کرد و بر نعمت های من شکر نمود بنویسم او را و برای یکم از من او را
 در روز قیامت با صدیقان و یقین ما قیل عنما ی تور بشادمانی بهم درد تو راحت جانی بهم
 آن لحظه که غمزه ات کشد خجسته من مرگ هزار زندگانی ندیسم بچها تا مرد بدین عشق بی نشود
 در حضرت معشوق مطهر نشود هم عشق طلب کنی هم برخواهی آری خواستی و ای سیه نشود
 در کتاب زبایج التصانیف مسطور است که قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم من استسلم
 المؤمن عند الله كشل ملك وان المؤمن عند الله اعظم من ملك و ليس شيء احب الى الله
 تعالی من مؤمن تائب آمنه منة ثابتة یعنی مؤمن نزد خدای تعالی مثل فرشته است و مؤمن نزد

خدای تعالی اعظم از فرشته است نیست چیزی دوشتر نزد خدای تعالی از مرد مؤمن توبه کننده یا

زن مؤمنه توبه کننده لا ادری ای عفو تو بخشنده گناه چو می وی لطف تو بار داد راه چو می

بهستم بهیقین که رحمت شامل تو مو قوف نکرد و گناه چو می ایضاً

زین بعد من شکستی و در ره دوست چون دوست دل شکسته میدرد از نظر می

ای بازل بوده و نابوده ما وی باید زنده و فرسوده ما در جنبیت کش فرمان بست

بهفت کلمات غماشید گردان بست بی طعم از همه سازنده جز تو نذریم نوازنده

ازلی است این همه میت بدیم بهم تو بخشش می بخشش ای کریم چاره ما سار که بی یا ویریم

گر تو برانی که رو آتو ریم داغ تو داریم در سکت و اغدار می نپذیرد ششسان در کار

هم تو پذیر می که زباغ تو ایم قمر می طوق و سکت اغ تو ایم در صفت کلمات فرو مانده ایم

من عرف الله فرو خوانده ایم چون خجلم از سخن خام خویش هم تو باید تو خند آیدیم

نزد تو کربی سر و پا آیدیم قافله شد و ایسی باه بین ای کس با یکسی ماه بین

چاره کن ای چاره بیچارگان در تتر التالی از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام است من اعطی الله و احب الله و انقض

الله و منع الله فقد استكمل ابانه و ایضا من احب لطاء الله احب الله لقاؤه و من كره لقاؤه كره الله لقاؤه

مرض از ماکولات رذیه اعراض می نماید و بسبب حب جاه از ذنوب و خطیئات که بیم خلوه در

جمیم و در کلمات است اغراض نمیکند لا ادرس حق می طلبی از زن فرزندی بر

مرد اگر همی خویش پیوند بر هر جن که هست بند را بست با بند چگونه میروی بند بر

حکما گفته اند که بدترین خصلت کریم ترک عمل است و بهترین شیوه لایم ترک عمل ایضا از کلام حکما

که پادشاه چون رود بزرگناست و ارکان دولت چون جویهای کوچک از آن نشعب شده چنانکه طعم و در سکت آب رود باشد آب جویها نیز چنان خواهد بود پس پادشاه واجب است

سیرت نیکو داشتن تا دیگران نیز سیرت نیکو گیرند لا ادرس نیکوئی کن اگر تو را امر دزد

هست بر نیز دست خود دستی با فرو دست اگر کاسه بد بد سگالت کند زبردستی

به لبندی جاه غره مشو که بود بهر بلند را بستی ایضاً

با دشمن و دوست فعل نیکو بکوت بد کن اگر نیکیش عادت دوست با دوست چه بد کنی شود دشمن تو

بادشمن اگر نیک کنی کرد دوست در کتب تو اینج مسطور است که یکی از نویسندگانی وقت هارون
 الرشید نیکبخت که وقتی بر دفاتر جمع و خرج خلیفه نظر میکردم نظم بر قوسی افتاد که در آنجا نوشته
 بود که انعام ابو الفضل جعفر بن یحیی ادا مالتدیر گاتة نقد چندین و تقاضایش انقدر و در وجهت
 عطریات این مبلغ چون همه را جمع کردم هزار درم شد و در قزو و مکر و طحله کردم که در همان سال
 قیمت لفظ و بوری که جعفر را سوخته چهار درم نیم دلت لا آدری اتی شده مخور و جوانی و مال
 تر سن از آنم که شوی با مال مال منال نه بماند سبب در طلب مال تو چندین سال
 که تو چو رسیدی بادی با دکن از محنت وقت زوال یکی گفتند که خط خود را از نظم
 دنیا بر گیر که مرک در عقوبت است گفت در این صورت ترک خطا و اسباب است لا آدری
 آنرا که همچو مرک بود خستی زنی و آنرا که همچو کور بود منزل پیش بر خود اگر بگریه گستر گذشت ط
 باشد ز روی عقل بصیرت بجای خویش در کتاب زینة العجاس بود که شخصی جبهه داشتی
 بمقتضی خلیفه داد بمضمون آنکه فلان کس از سارقان و فانی یافته و دارش او شنیده است به
 پسری مغیر و اموال بسینایت گذاشته است اگر خلیفه فرمان دهد تا کفاف طفل جدا کنند و
 بانی را بخرانه غامره داخل کنند تا خزان را تو فیری حاصل آید مناسب است بمقتضی برشت
 عریضه نوشت که فاما لیت فرجه الله و اما المال فتم الله و اما الیقین فابتد الله و اما
 الشاهی قل الله یعنی متوفی را خدا بیا مرزد و مال را خدا زیاد کند و اما طفل ندای او را پیر و داند
 و غماز ملعنت خدا گرفتار کرد لا آدری صبر است علاج مرد چون کار افتاد با جو نمان بود
 ندارد فریاد که با تو سازد تو مشهور بجهان و چون وقت رسید جای از مهر در آن روز تو را رخ مسطور است
 که هارون الرشید مجلس محمد بن یحیی رفته گفت هر انصیحی کن گفت زیان کار آن مردی که در پشت
 که طول آن برابر هفت آسمان و عرض آن برابر هفت زمین است سکنی نداشته باشد هارون گفت
 زیاده کن گفت چون در خلوت کنایه ای اشتغال مینالی در بروی تشناده بیگانه می بندی گفت
 آری محمد گفت حالت از دو بیرون نیست یا نیدانی که آفرید کار حال شما میداند که چنین است
 لغزیت ایمنی خود بداند که از ابل بیرونی و اگر میدانی که میداند و می بیند چو است که از مخلوق
 شرم میداری و از خالق آرزو نمیداری هارون چنین سخن میجو شش شد لا آدری بالفکر تیشه در بنه و بکنم
 مذکوره خویشتر بر دم حکم کیرم که نرسد کند آن بجزیم اینحال که دانی که چه کردم بکنم
 ای تن تو ز جرح آنه بیاب بری پیوسته روان چو تیر بر تیر بپاش
 لا آدری

در دفتر این راه که داری در پیش مانده شاکر در سن باب بباش از ابو زر چهار حکیم است که اگر
قضا و قدر حقست خدا باطل است و اگر خدا و فریب در ذات آدمی سرشته اند بر هر کس اعتماد
کردن خطاست و اگر مرکب حق است دل بر جهان مبتن محض حماقت است و اصل نادانی بصفت
از ابو زر چهار بر رسیدند که امام عظیمی است که از خدای تعالی نسبت به بنده عظم عطایا تواند
بود گفت خرد و طبعی گفتند اگر آن نباشد گفت ادبی که بتعالیم آموخته باشد گفتند اگر آن نباشد گفت
خوبی خوش که با ظایق مدارا و موارا کند گفتند اگر بدین صفت متصف نباشد گفت موت او
بر جانش راجع باشد لا آدری منتظر این آن بباش که ایزد کار تو بی رنج انتظار بسازد
طاعت او را تو چنده و از سر بر تا به کارت خدای و از بسازد انصاف
رسبت قدیم سوگوا می شنو شرفیت عظیم سیرای درشت داری سر این حدیث باید که چو شمع
سرور با منی بامی در آن و درشت از ابو زر چهار رسیدند که لایق شغل وزارت کیست گفت
کسی که هفت خصات داشته باشد اول آنکه در او ایل احوال خواتیم اعمال بنظر فکرت به بیند و دوم
بر داری و مصابرت در مزاج او باشد تا پیش از فرصت شروع در امورات نکند و سیم دلیری که
از از کجا با امور عظیم متوجه چهارم جو اتمزی و تهت که مال عالم در نظر او قدر می نداشته باشد
پنجم آنکه جوان او را خدمتی نیست بیگنا فایده نماید ششم آنکه از حوادث زمان غافل نباشد و
اعتماد بر امان نباشد هفتم آنکه کار آمد و زرا بعد دانند که وفای الت خیر اخات لا ادری
آن مرد که در مان غنیمت است آید جسد قاعده دیو و دشت کینند سود خشم مردم باشد
کز آنکه که در فکر می شود است آیت ای یافته از تو نفس آمار نیست
زنها که مشت کاش از فردم باید که بنفس خود تو کار باشی یا قطع نظر کنی زبیر فکله که هست
از سلطان عادل غافل باشی منقول است که گفت پادشاهی کسی را مسر که آزاد مردان را
بنده تواند کرد و بنده گان را بکرم آزاد و گفت جامه که هرگز نکند نشود نام نکست و آرایشی که بود
وزن نیک آمد را سلیت و شربتی که هر که بیاشامد نیر و خدا شناسی و خود شناسی است و عالم
ترین مردم است که اند او را از کردنی باز دارد و عاقل ترین آنکه بر ستور کردن ثروت و غضب
قادر باشد علم تو اگر است که خداوند آن هیچ حال در ویش نکرد و هیچ جای غریب نباشد چهل
در ویشی است که مناسب آن که نیمنی باشد در ویش بود و در وطن خود غریب باشد از مطلع اندازد
صید جان که رست خود است راحت مردانک دست خودت خواجه بسا واکه به پیران

بند و فرزند شوهر خود	ده پسر از یک پدر آسوده گشت	یکتد پدر از ده پسر افتد بدشت
ناخلفی را که بود شوم چهر	بر پدر و مادر و خویشان چهر	هر که در افتاد بسبب عیال
بر قدم خویش نهاد سیلیم	کوری من که فلک آید پیش	چند گمان دیدم از چشم خوش
کان بهر بود بهر پهلوی من	ریزه خور من چو سگ کوری من	چون بهر شان از خور ز غفلت گمان
سپیش نکر و ندیدیم نگاه	سخنم از آنجا که بیار من است	سپل بهر سفینه کجا بر من است
آنکه علیکم نکوید تمام	به که سگش نکم و التام	کو که نکست و سخن کم کند
که تو سگاش کنی او بهم کند	آنکه نکوید بهلاست جواب	سنگت باز وی بطریق صواب
میل کسی کن که فایات کند	جان پیر تیر لایست کند	بهر چنین دوست که جانی بود
دوستی جان ز گران بود	جان که از تو به جهان یاریت	بهر نیز ز جو و ناداریت
سگت که وفای بر نیشتش	ز آدمی به که وفایستش	یار تو آن بافت بکستی بسی
لکت و فادار نیکی کسی	صحبت آن کس که بعد از وفاست	داسن او که کز اهل وفاست

کل گفته اند طبع از حله آفات است لهذا میان آن و عدالت منافات است در خارستان
سطور است که چون کیوک خان بعد از پدرش او کتای قات آن بر سر جیسلطنت نشست بنا بر آنکه
تتقلد ملت عیسوی شده بود و در هیچ آن شریعت مشوخ بدل چند می نمود و علی ای نزد سب را
سعر و گرم میداشت یکی از معارف فرقه ربهانان است که نزد خان نهایت سحر بود
همیشه در حق ارباب اسلام مقصد می اندشید و میخواست و بیعتی هلاک نکستی آورد کاهی
سبحان میگفت که کافه اهل اسلام را از شیخ باید گذرانید و خان بنا بر کثرت مسلمانان سبغی
شود آخر بجا طر شقاوت تا اثر آن مخدول سید که اهل اسلام را ختم مایه کرده که بواسطه عدم قول
و تناسل القطن یا بدین خیال باطل سبحان عرض کرد و در چه پذیرائی یافت و بر این تمام مالک
محرور و حتم کرده در روزی که تمامی ربهانان و کشتیان و امداد و نوایان در دیوانه
خان حاضر بودند بر بیغ را بآل مغار رسانیده به سترتی تمام بدست گرفته از آنجا بیرون آمد
که ملک بر این اجرامی غلبه ببرد و بایران و توران بفرستد که یکی رغبت آتشی منصب
ظهور آوه بمصدق و لا یجفی المکر التبی إلا با هله سکل در اید او نخته اقل بر لیغ را
ماره مار کرد بعد از آن چنان در خستین او زده برد و را بکند و اثر آتخته سلیط علیه کلها
مین کلایک ظاهر کرد و یغ ما قبل توبی می کنی و می خواهی که بدت نک پیش در هر حال

نیک پاداش بدخواه بود بگذرای خواجہ از خیال محال لا آدرے
 ہر یکہ سیکنی تو پندار کان ہی کہ دون فرو گذار دو دوران بکند قرض است فطامی بت شیرین کار
 در ہر کدام دور کہ خواهد ادا کند حکما گفته اند کہ ہر کہ سہ جز شناخت از سہ خیر برست ہر کہ دانست
 کہ آفرید کار در آفریش تقصیر نکرده از عیب برست و ہر کہ دانست کہ مہتمم در فہمت حیف و
 میل نکرده از حسد برست و ہر کہ دانست کہ او را از جہ آفریدہ انداز کبر برست لا آدرے
 ای یافتہ مال چاہ و سہاب ہی از شکر خدا سبایش غافل نشے فیضی برسان کہ تازنی چشم ہم
 ز اسباب جان بیج نمذکبی از شیخ سعدی بنزدیکت من شہر و راہ زن
 بہ از فاسق پارسا پیر ہن نگو سیرت بی کلف بدون بہ از نیک نام خراب اندرون
 بزدگان بگردند در خود نگاہ خدا بینی از خویش تن بین بچا بزرگی بہا موس و گفتار نیست
 بلند می بدجوی و پندار نیست بگردن فہد سرکش تندخوی بلندیت باید بلند می مجوی
 حکما گفته اند کہ خواہش غلامی سلاطین در خون خود ساعی شدن است چہ لفظ غلام را مرکب است
 از عمل دار کہ اولش عمل است و آخرش دار لا آدرے آنکس کہ سلامت است تانی دارد
 و زہر نیست آشیمان دارد نہ خادم کہ نیست نہ مخدوم کی کوشا دہزی کہ خوش جہالی دارد
 از حضرت امیر المؤمنین علی علیہ السلام مرویت کہ فرمود بیع الدنیا بالآخرۃ ترجیح خلاصہ معنی
 آنکہ بفروش دنیا را آخرت ناسود کنی و نیز فرمودتکاد بل فی آخر النہم ما فاتک فی اولہ معنی
 عوض کن و تلافی نما در آخر عمر چیزی را کہ فوت شد از تو در اول عمر و ایضا فرمودتوکل علی اللہ فکفک
 یعنی توکل کن بر خدا کہ گرفتاریت نیک بند تو را لا آدرے از خجرو دست ہر کہ قیام کرد
 شک نیست کہ پای اسیر جان در آتش اگر قدم نخی از سر صدق آن آتش سوزندہ گلستان کرد
 ایضاً تا جان بجزیرہ وصل جانان نرند دل از خبری ز عالم جان نرند
 تا کایت رفتنی ہستی خود بینی کار تو درین راہ بمان نرند ایضاً
 رنج تو بعد کج مسلم ندہم ملکات غم تو بملکت حجم ندہم چون درو تو دوران انارست
 یک ساعت اردت بدو عالم ندہم از حکیمی پرسیدند کہ جو اندازی چیست گفت آنکہ از عشرت
 اخوان در گذرند و دست منع بر روی پیچ خواہند نہند لا آدری دانی کہ ختم قصہ نوشیہ ان پیچ
 روزی کہ پند نامہ شافی تمام کرد خرقہ یک نام بگوید و ماندازو چون نوشتش نہانہ جانی تمام کرد
 حکما گفته اند فاضلترین مردم کسی است کہ بہ پنج خصلت موصوف باشد لعبادت پیش دستی کند و متعش

بخت رسد و مردم را از شر خود این دارد و از خیر کسان طبع منقطع دارد و مرگ را همیشه منع
 باشد و گفته اند شش خلعت از علامات جاهاست ششم فتن پیوده سخن گفتن بی فایده عطا
 میسوز این بودن از همه کس فرق ناکردن دوست از دشمن و فرمان شیطان و نفس اماره را
 مطیع بودن از امیر و بدوی هر که در او سیه ت نیکی بود آدمی آزاد میان او بود
 نیکی مردم نه گزینی است خوی گونا میگوئی است مرد و درون تیز بیرون سلیم
 زشت بودا شتر و سب کلیم بخل عیان به که بعثت و نوب روی سیه به که زنی سفید
 الجذر از تیره دل پر حجب کوز پس پیش نماید جفا آنکه بزرگ است و بزرگ شربت
 گرمی کمتر همه بر رخ نوشت ششم برق در آرزون است قاعده بخر فرو خوردن است
 سینه دریا نشود پر بخار که چه که باران کندش نکات با نور خدا ببرد هار و خوی خوش
 میبفیدی کشد از بوی خوش آنکه سیه روی خلقت در او سرخ کجا کردش از عازه پوت
 خلقت آن کپی کار بد است او همه تن الت کار خود است مار که رسته است همه تن راه
 خواه بکنگر شو و خواهی بجاه شیر که رواق صیدش خدا خنجر و تیغست همه دست و پا
 گرگ که نوشد ذول شرفان رنج دل پیش نداند که چون مرد تنی از مردم بی رو که دید
 روی در آینه را آنکه دید پیشه مبارک نبود شوم را سیاه به جا یون نبود بوم را
 از تن بد سیرت زیبا نرا و از ملک الموت سیحان را از چلبی رسیدند که نه هر
 چیت گفت دست باز داشتن از دنیا و آرزو بودن بر عقی و عبادت نکردن بر موی جیت
 اگر قرب حق می باید است دنیا بر دوست گونا و عبادت کت فلک همه را در
 سخنین قدم از پی جاوین و نیز گفته اند دوست از دنیا بر و از بسین از آنکه او دست از دنیا
 بردار و مرگ را مستعد باش پس از آنکه او بتورسد و خدای تعالی از خود خوش شود کن
 قبل از آنکه بخیرت و برسی و چون آب تاب نعمت بر تو کشد خود این جهان که ز جاده رست
 شرف شوی و اگر درهای محنت و بی نوالی بر تو مفتوح گردد حشمت روشن دارد که در طریق اولیا
 قدم نهادی و هر چه از دوست رسید را خنی و بنا که باشی لا درمی ترک گویش نمی انداشتی از حق پاک
 روانش زندگنجش است از مردن چه پاک بجا و لا چون غم گوی عشق داری بجز از راحت که راحت
 نشی الماس است بر لسان پاک استی آبنا غم دل آنکه از ستم آید سیاه برون خورشید کاه کرد
 چون شمع ز سوز دل سیر شد و نه امن شعله دست کجا نگیرد

أربعين حديثاً يطلب بذلك وجه الله عز وجل والدار الآخرة خشية الله يوم القيمة مع
 التبتين والصدقين والشهداء والصالحين وحسن أولئك رفيقاً مثال على غايب السائر
 يا رسول الله أخبرني فإلهذه الأحاديث فقال ان تؤمن بالله وحده لا شريك له وتعبدا
 ولا تعبد غيره وتقيم الصلاة بوضوء ما يغني عن قبته لا توافرها من غير صلاة غضب
 الله عز وجل وتؤدي الزكاة وتصوم شهر رمضان ويحج البيت اركانك مال وكنت
 مستطيعاً وان تعق والدريك ولا تأكل مال اليتيم ظلماً ولا تأكل الربوا ولا تشرب الخمر
 ولا شئنا من الاشربة المسكرة ولا تزنق ولا تلوط ولا تمسح بالنميمة ولا تخاف بالله كاذباً
 ولا تشرق ولا تشهد شهادة الزور ولا حلق ربها كان او بعيداً وان تقبل الحق من جاء به
 صغيراً كان او كبيراً وان لا تترك الى ظالم وان كان حميماً قريباً وان لا تعمل بالهوى
 ولا تقذف الحصنة ولا ترائ فان ايسر الربا الشرك بالله عز وجل وان لا تقول لقصير
 يا قصير ولا طويل يا طويل ترهد بذلك غيبه وان لا تتخبر من احدهن خلق الله و
 ان تصبر على البلاء والمصيبة وان تشكر نعم الله التي انعم بها عليك وان لا تأمن
 عقاب الله على ذنب تصيبه وان لا تقط من رحمة الله وان تقرب الى الله عز وجل
 من ذنوبك فان التائب من ذنوبه كمن لا ذنب له وان لا تصر على الذنوب مع الاستغفار
 فتكون كالمستمرى بالله وانبيائه ورساله وان تعلم ان ما اصابك لم يكن لخطيئتك
 وان ما اخطاك لم يكن ليصيبك وان لا تطلب سخط الخالق برضى المخلوق وان لا تزين
 الدنيا على الآخرة لان الدنيا فانتهت والآخرة باقية وان لا تتخل على اخوك بما قد ر عليه
 وان يكون سريرتك كهلانيتك وان لا تكون علانيتك حسنة وسريرتك قبيحة
 وان فعلت ذلك كنت من المنافقين وان لا تكذب ولا تخالط الكذابين وان لا
 تغضب اذا سمعت حقاً وان تؤدب نفسك واهلك وولدك وجيرانك على حسب
 الطاقة وان تعمل بما علمت ولا تعاملن احداً من خلق الله وحده الا بالحق وان
 تكون منهلاً للقريب والبعيد وان لا تكون جباً واعنيداً وان تكثر من التسبب و
 التهليل والدعاء وذكر الموت وما بعده من القيمة والجنة والنار وان تكلم
 قراءة القرآن وتعمل بما فيه وان تستغفر البر والكرامة بالمؤمنين والمؤمنات
 وان تنظر الى كل ما لا ترضى فعله كفساك فلا تفعله باحد من المؤمنين ولا قل من

فعل الخیر ولا تمقل علی احد و لا تمن علی احد اذا انعمت علیه وان تكون الدنيا عندك
 بجنای حق یجعل الله لك جنة فمذه اربعون حدیثا من استقام علیها وحفظها عفی من
 امتی و دخل الجنة برحمة الله و كان من فضل الناس واجتمعوا الى الله عز وجل بعد
 النبیین والوصیین وحشره الله یوم القيمة مع النبیین والصدیقین والشهداء
 والصالحین وحسن اولئک دقیقا لا ادر کونه تراست مدت عمرت را که تو
 نمی شدی که غم و بیهوشی که بدی ساغات غم خویش غنیمت شمارا تا بیکدیگر بخت چو باد بگذرد
 حافظ علیہ الرحمه بسر بنامم چه آنکه نظر توان کرد که خاک سیکه کل بصرت توان کرد
 که ای در میخانه طوفان کیست که این عمل بخی خاک زرت توان کرد بعزم هر خطه عشق پیش نه قدمی
 که سودا کنی از این غم توان کرد بیا که چاره و فوق حضور و نظم بغیر نفسی اهل نظر توان کرد
 کل مراد تو آنکه نقاب است که خدش چه نسیم سحر توان کرد تو که سرای طبیعت نیروی بر
 که بگوی حقیقت گذر توان کرد جمال یار ندارد نقاب پرده غبار ره نشان تا نظر توان کرد
 دلا نور ریاضت که گوی بدی چو شمع خنده زمان ترک سرو توان کرد ولی تو طالب معشوق جام می
 ضعیف و اگر که در تو توان کرد که این نصیحت شا به بشنوی بشا هر راه طریقت گذر توان کرد
 در کتاب تفاسیر مثل مجمع البیان و تفسیر علی بن ابی حمیم و تفسیر ترجمه الخواص و غیره در تفسیر آیه من
 عمل صالحا من ذکرا و انثی و هو مؤمن فلننجیناه جنة و لنجزینا له اجرهم باحسن
 ما كانوا يعملون حیوة طيبة بقاءعت تفسیر شده چنانچه در هیچ البلاغه نیز از حضرت امیرالمؤمنین
 علیه السلام مرویت و من الواقع خواهد تو آنکه خواه در ویش تاب داده خدای تعالی از کم و بیش
 راضی و خورسند نشود در دنیا یا آسایش و فراغ حال نمیتواند نیست پس چون این حالت بخوش
 صالح عطا شود زندگانی خوش خواهد داشت هم از فقره و تشویش طول امل و غمهای لازم آن
 فارغ و بهم از خلوت ایمان و لذت عبادت و امید بهشت بهشت و سرور و بعضی از مفسرین
 حیوة طيبة را برزق حلال تفسیر کرده اند و الله اعلم از نعم الهی گفت پیغمبر که هر کس در جهان
 رحم و شفقت نابد بر که چنان هم نباشد با بزرگان روز و شب برده تعظیم و توقیر و ادب
 نیست از من یعنی آن تیره درون نامندان است از است برین گفت سرور بشنوی نیکو شربت
 خلق خوش باشد و رشتی درشت صاحب خلق نکو راحت ثمر هست چسبیده بشاخ آن شجر
 آخر آن شانش سوی خلد نفیهم میکشد از فضل و بابا کریم خلق بد باشد بدو رخ میگذشت

صاحب آن خمی بپرگشته بخت دست در شانش نزد جوید
پس تو را حسن بگو آمد مدام بهتر و لجوازه تر در خاص و عام
عالی را بنده سازد بی درم دشمنان را میکند البته دوست
خوی بد سازد تو و دلها نفور هر که نزدیکست بگریزد بدور
دوستان با تو دشمن میکند و ز جناب حتی تو را سازد بعید
از حضرت رسول صلی الله علیه و سلم مرویت که بزرگترین حسرتی در روز قیامت آن باشد
که بنده صلاح را به بهشت برند و خوابه طالع را بد و زنج بر غلامی که طبع خدمت است
خشم بیدمان و تیره گیر که فضیحت بود روز شها خبر یافت کرد بخشی در عراق
از سعدی عظیمه الرحمه پس امید بردر نشینان بر آرد
تو بزم روزی هستی امیدوار پریشانی خاطر داد خواه
که هرگز نباشد دولت در دست غریب از برون کو بگریز یا بسوز
تو خفته خاک در حرم نیکو از دوزخ نماند دل از شخ و برگ حص ناپاک
که تواند از پادشاه او خست بخنی و ریشه نخل از زمین طبع بی پاک نماند
چگونه خوری دست نیالای از پیشانی و هریشانی بی عیب و نیی بچینی و چون از دم
و برد و خرد و جهان چشم پوشی آنچه از سوسوی دی دیدی فردا بینی دم را مستم دان
که دم دیگر نه چشم خواهد بست مانند بنی اشرف الفنی ترک المستی
ای خواجه که از تو یافت عالم بزم و زراعی تو شد روی من غلبرین
هر که بخوای سگداری در دین و در محصل نام از روی دیرین و زود که بس و دین را بدین
در آزار بدین مفروضش که مانده پیش می غرور است و نعمت نیش اهن من متاع
انفرد فلا تفزیکم الحیوة الدنیا ولا یفزیکم بالله الفردی لا تفرقه باین آدم کیف
دشنت کما تدین تدان من رضی من الله بالقلیل من البرق قبل الله منه
بالیسیر من العمل و من رضی بالیسیر من الجلال خفت مؤنند و در کیت مکاسبه
و خرج من حال الفجور قیام رسول الله صلی الله علیه و سلم استدا لایمال انصاف
الناس من نفسک و مواساة الاخر فی الله و ذکر الله تعالی علی کل حال از شرت

میرالمومنین علیه السلام	ای یومین من الموت افرو	یوم لم یقدر ام یوم قدر
ترجمه بیت مذکور است	از مرگ حذر کردن دور و زود	روزی که قضا باشد و روزی که قضا نیست
روزی که قضا باشد که شکر کند	روزی که قضا نیست در آن روز	از جامع این اوراق
کلی که در آن هر که سری داشته باشد	سریل است اگر در سری داشته باشد	پایند محبت نتوان گفت کسی را
از او سر خود خبری داشته باشد	در تزیین عشاق حرامست که عفت	جزایر خیال و گرمی داشته باشد
که بود از حالت یعقوب کسی کو	که کرده چو یوسف سری داشته باشد	نبود عجب از افسر و لحظه زهرش
نون کبر و چه شمر تری داشته باشد	فی الکافی عن رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم قال	یجئ یوم القيمة و لعل السانیه فی قفاه و اخر من قدامه یلهم بان نار احق
یلهم اجسدک ثم یقال هذا الذی کان فی الدنیا ذ اوجهمین و ذ السانین یعرف بذلك		یوم القيمة و فید عن ابی عبد الله علیه السلام قال اوحی الله تبارک و تعالی الی
موسی علیه السلام لا تقفر بکثرة المال و لا تدع ذکری علی کل حال فان کثرة المال		تذنی الذنوب و ترک ذکری ینسی القلب ان یحیی علیه ارحم
شیدم که وقتی سحرگاه عید	زکرمه آمد برون با یزید	فرورختند از سرالی بر
بمی گفت بویده و ستار و موتی	بمی گفت خاکسترش بی خبر	که ای نفس من در خور تاشم
بنا کسری روی در چهره شدم	کف دست تکرانه مالان بر تو	خدا بینی از خویشتن من محو
بزرگ با موسس و کفایت	بندی بدعوی و پندار نیست	قیامت کسی بینی اندر بهشت
که معنی طلب کرده و دعوی بهشت	نواضع سر رفعت افرازد	تکبر بجا که اندر از دست
بگردن فتنه سرکش بند خوی	بندیت باید بپندی محوی	حکلی گفته اند که چون وسعت
یابی آن کن که اگر بگرد و شغل	ش آن توان کرد و یک در خوابی از بیداران	بیدیش اسی که توانائی
بنا توانان بس از این فراخ	دستی تنگستان را مراعات کن	دیدمی که پیشینان بهم کردند
و چه بردند و برفتند چهار مضنون	به آمد و ببال بر طالمان با ندر	استی خواهی در ویشی
بسلامت به که پادشاهی و ولایت	میر که کسی از سخنان از کس نرسد در حالت آسانی	دلایست
آرا در حیات و شوخی بتاراج آید	کرازان کس که فرامنده نیست اندیشه	کی بر آن کس که
فرمان بهشت انتف کن	از پنجم الهدهد	گفت شاه و اهلای مستطاب
بار کس نشین که خوشی شد	اولا با فخری یک دل	کو تورا چون خویش بدنام و خجل

خاکی که غریزون و دنیا گردی در صحن عت به کل جو کن خود را مکن آلوده این دیر خراب
 تا چند خوی غریب این صبح سراسر بر آب بنای بهرلی رمزی نیست یعنی که جهان تمام نقشی است بر آب
 از او سبب آدمی که نوشد گوشت که نشد لب بیده که نشد گوشت که نشد
 منت کش حرف می آید که کار تو گوشت گوشت که نشد لا آدوی اذ اکان رب البیت
 بالطالب شاربا فانه تلم الصبیان فیه علی الرقص فی الکافی عن ابی جعفر علیه السلام
 قال قال امیر المؤمنین جمیع الخیر کل فی ثلاث خصال النظر والسمکوت والکلام فکل نظر
 لیس فیه اعتبار فهو سهو وکل سمکوت لیس فیه فکره فهو غفلة وکل کلام لیس فیه ذکر
 فهو لغو فطوبی لمن کان نظره عبرا وسمکوته فکرًا وکلامه ذکرا و بکی علی خطیئة وامن
 الناس بشرة الرسولی اناس فرزند ما کت آمده است که بهمانی او شخصی شده است
 او حکایت کرد که بعد طعام دیدند دستار خوانان در راه اند را مکن در تنور شش بکیده در تنور بر آتش درفشند
 جمله دهان در آن تپان شدند انتظار رو و دگندوی بدند استخوان خوانان بر آتش تنور
 پاک و سبب از این دو سبب قوم گشتند ای صحابی عزیز چون نوزید و منقا گشت نیز
 گفت زانکه دست خف دست و دکان پس ببال اندرین دستار خوان ای دل ترسده از نار عذاب
 با چنان است و لبی که قرب جان چوادی را چنین شریف را چنان مردان باش ای جان بزرگ
 مرگوخ کعبه را چنان قبله کرد چون قلندی زود این از گفتنی خاک مردان باش ای جان بزرگ
 تو کوئی تل خود با این تب چون قلندی اندر آتش ای شی
 این چنین دستار خوان قیمتی میزری چیه داکر او کویدم گفت دارم برگه بیان اغتیب
 از عباد الله ارم بر آب نیتم ذکر ارم بستان ناسید در رو اندر همین شش لبم
 اندر اقم از کمال اعتقید ای برادر خود بر این اکسیر زن سهر در اندام نه این دستار خوان
 ز اعتقادم برگه را زردان کم نباید صدق مردان صدق زن از سخن شلیت علی نبیا و آت
 آن دل مردی که از زن کم بود اندکی باشد که کم ز اشکم بود
 که بهترین توانگر میان دینی است و بزرگترین شادید افران دلیست و بلند بختی بهم او کوید که فاضلترین
 اعمال و شریفترین اقوال آنست که در دین شمشیری خوب و در عقبی موجب نجات بود و گفته که خاموشی
 و نه محاورت جهان پنهانی و نه محاورت اشرار لا ادرے آن قصر که بر چرخ همی زد پهلوی

بر در که او شمان نهادی رو دیدم که بر نگاره اش فاخته بنشسته می گفت که کو کو کو
 و نیز بر این مضمون آن خواجه که خویش را با کو می گفت و ز کبر سخن چشمه و ابرو می گفت
 روزی بر سر ساری او فاخته دیدم که نشسته بود و کو می گفت این رباعی از حاجی علی مخلص
 بضیع است که در بیج نواب مختار الملک بهادر وزیر باندیر آصف جاه نظام الملک افضل الدوله
 بهادر فرمان فرمای ملک دکن گفته صدر احوتام دسر نازاد نژاد صدری بشی حق چو تو باد ادا
 از جایه لطف تو باد ادا داد گشتند ز غم بنده و آزاد آرا از افلاطون پرسیدند که در دنیا
 چگونه زندگانی کردی گفت با ضطره آدم و تحیر ریتیم و اینک با کراه از آن بیرون میروم و اینقدر
 معلوم شد که هیچ معلیه نشد از سخنان ارسطو است که هیچ فقر نیست و در آن نیز که زوال موسوم است
 و هیچ غنائیت در آن چیز که بعد م ثبات موصوف باشد پس قناعت و رزق است غنی کردی گفت
 بر کار یک نفس خود را بار کتاب آن رخصت میدی دیگری را محبوت کن و فرمود بر دنیا شیفته مشو
 و حریص به باش که بقای تو در آن اندک است از شیخ سعدی امروز که دستگاه داری تو به
 سخنی که بر سعادت آرد بشان پیش از تو از آن دیگری بپوشا بعد از تو از آن دیگری بشان
 و که رحمه الله بشو بارادت سخن پر کنن تا فیه کنی کار جهان را سر و بن
 خوابی که کسی از سرسد بر تو سخن بنگر تو هر چه آن نه نیکوست مکن تا هیچ جلوس ندر شاه افشار
 که صاحب دره نادری در کتاب مذکور ثبت کرده است اکنون شایسته خبر و تائید و تفسیر
 بر سنجیدم گشت عدالت کسر تاریخ جلوس سیمین و انوشش ده القرنین است تاج اقبال
 و الخیر فیما وقع تیر تاریخ است و ظرفا لا خیر فیما وقع گفته اند که کتاب رشحات الفنون
 از امام شافعی لوان الموقفی ابداحله لطل الناس خطرا سجده کنفی ففضل مولانا
 علی و قوی الشک فیه انه الله رفیعاً و رورخت طلبی آن کو تر کش و زیاده کثرت می حدت بر کش
 لا یطأ اصلاً ابداً شاربها زمری است ازین می ارثوال در کش فی تلح البلاء غه عن اید القوم
 علیه اذا تم العقل نقص الکلام و قال علیه العفاف زینة الفقر و قال علیه السلام
 من اصلح ما بینة و بین الله اصلح الله ما بینة و بین الناس و من اصلح امر اخر قدام
 الله امر دنیا و من کان له من نفسه و اعطاکان علیه من الله حافظ و کان علیه السلام
 کفارات الذنوب العظام الملهوف و التنفیس عن المکروب زوده
 چون نیست بهر چوبت جزا بدست چون است بهر چوبت نقد بدست نخنده بهر چوبت در عام نیست

پندار که هر چه نیست در عالم هست زدهات حکماست که چرخ چیز است که اندکش بسیار است و در دو
 تخم و عار و دشمنی و ذل بنده کی و گفته اند کمال محبت را در غیاب توان شناخت و اندازه عقل را
 در صین غضب و نیز از مقوله حکماست که حلم جواب معقول است مرصفا را و توانگری در غرور است
 و در بیتی در جستن مثنوی این رباعی ذوقا فیه است که تشریح نیز گویند ای من بر آسمان اری تخت
 ست عرو تا تو کجای از تخت حاکم سبک آری و کز آن ارجحت پیری تو و پیر جوان اری تخت
 و یا خون من و جان من است از عیش الخی انصاف خواهی عاری است از عیش
 لا ادرسه

فی الکافی عن ابیالموئبل عن علی علیه السلام قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
 اذا غضب الله عز وجل علی امة و لم یزل یها العذاب غلت استعادهها و قصرت اعمارها
 و لم تر یخرج احدونها و لم تزل تمادها و لم تفرق اذهارها و حاسس عنها امطارها و سلسط
 علیها شواردها حکما گفته اند که اگر از آنس که فرمانده هست اندیشه ای بر آن کس که فرمانبر است رحمت
 سدی رحمت الله بسیار سدی بود ز سودای تو تا سر برود امن امید بدست

بنیو همیشه طبع در ملک وجود و هیچ نباشد چو تو هستی بهیست و له الحیف
 و یو اگر صومعه و اری کند اندر ملکوت همچو ابلیس همان طینت ماضی دارد تا کس است که بداند و سار کس است
 و زود و زود است که جسد قاضی دارد و آنگاه از تو این است از و این مباحش که ما را بیم کنند خویش قضیه
 مردم کند فی الکافی عن رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم قال قال الرسول فی الدنيا تکثر الکفم
 و الحزن و الرقة فی الدنيا ترجح القلب و البدن و قال صلی الله علیه و آله و سلم
 شئنا یکده لها بخی دم یکوه الموت و الموت و اخذ المؤمن و یکوه قلذ المال و قلذ المال
 اقل الحساب از ابراهیم ادبم پرسیدند که چنی گفت چون باشد کسی که عمرش کما بدو کما بهش افزاید
 از بقراط حکیم است که آدمی باید در دنیا خویش را چون کسی دانند بضیافت در سرای رفته اگر قرضی
 بدو دهند تمامه آن کند و اگر از وی بگذرانند قصد طلب آن نکند و اگر اقول با و دهند و بعد و پس خواهند
 و راست داد آن تا مل نکند و بعد از دادن طول نشود پس میباید که اهل عیال و اولاد و مال آن
 قرض داند و دنیا را سرای ضیافت و قضا و قدر را سیربان از و صفات حکما گفته اند که در خصلت
 مذموم است و بلبت باده طایفه مذموم تر اول مضایقه در سلوک و ویم عذر در شرافت سیم
 دروغ در قضا چهارم فریب در علم پنجم شرم در نکو کاران ششم شرمه در تو انکار آن هفتم مصیبت در
 هیران هشتم خود پسندی نعاقلان نهم بیاری در طبیعت دهم کمال از جوانان و ده خیر محمود است

و پست باز کرده بخود تر اول طاعت از جوانان دویم شفقت از خویش را ستم فروتنی از بزرگان
چهارم شکر از درویشان پنجم بی تکلفی از توانگران ششم حلم از پادشاهان هفتم صبر از مصیبت
زندگان هشتم ثبات از دوستان نهم راستی از اهل جان دهم صداقت از یاران و هر که را در
و نیاده عادت پیرایه مفاخر و سرمایه آثار باشد هرگز از گردش روزگار خرو شده و ناخن ندانست
رخسار جان نخرانند اول با حق بصدق دویم با خلق برفق سیم با دوست بوفا چهارم
با دشمن بنفاق پنجم با نادانان بوضوح ششم با نادان بجله هفتم با محترمان بنحیست هشتم با فرو
تنان بشفقت نهم با سلطان بمطاعت و دهم با ظالم بهمانندت لا ادرسه
باطمکیت ماهی در آب باشد که بجوی رفته باز آید بگوشت خوش قد کشم تو کباب
دنیا پس مرگ ما چو دریاچه بر آب فی الکافه عن ابي جعفر علیه السلام قال قال رسول
الله صلی الله علیه و آله و سلم مَنْ كَفَّ نَفْسَهُ عَنْ غِرَاضِ النَّاسِ قَالَ اللهُ نَفْسَهُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَمَنْ كَفَّ غَضَبَهُ عَنِ النَّاسِ كَفَّ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَنْهُ عَذَابُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
لا ادرسه نیکه بکنت جهان نیکند هر که را دل پرازد صفا باشد
ز آنکه در پیش صاحب دلش قلب اقبال لا بقا باشد لا ادرسه
بود و دلش قریه و دوست در پیش کسی بود دشمن از دوستش و آخس و بدوی
قلمش بشکن سپاس بزرگ از خود و دشمن حسن این قصه شش است در روز قیامت
ان قتل له قال سبحان الله و تعالی قل هو الله احد و لم یقل قل هو الله واحد قلت
لان الاحد یستعمل فی الذات و الواحد یستعمل فی الصفات و المراد هنا ذات
لا صفات از کتاب پنجم الهی در معنی حدیث نبوی صلی الله علیه و آله و سلم مَنْ قَتَعَ مِیْثَ
اَزْوَاجِ اللهِ فَهُوَ اَعْفَى النَّاسِ یعنی آنکس که قناعت اختیار کرد و بچیز نی که او دشمن کرد کار
کرد چنانکه خیر باشد در جهان او توانگر تر بود در مردمان وین قناعت باشد نه بزرگوار
مربک خوشنود می پروردگار که رسانند را ک بخود را معام تا بسوی خانه با آرامه و کام
پس قناعت ترک حرص است طبع بگذر از خواهش که عزت من تیغ بر قدر و دل قناعت گستر است
حرص افزون شمع حکم است از طبع و ز حرص بگریزایی پس کا شعله را پروردگار داد که
باید تو کرده و متذکر میرسد بی تلاش و سعی دل رنج و نه در کتب سجده از حضرت رسول
صلی الله علیه و آله و سلم مرویست که فرمود احب الخلق الی الله اربع سبحان الله کلما

فِيهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتَ وَفِي كِتَابِ الْمَذْكُورِ أَيْضًا عَنْ
 سَيِّدِ الْبَشَرِ وَشَفِيعِ الْحَشَرِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ
 لَا شَرِيكَ لَهُ كَلِمَةُ الْمَلِكِ وَلَهُ الْجَلَدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ يَوْمَ مَائَةِ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عِدَّةُ
 عَشْرَ قَابٍ وَكَتَبَتْ لَهُ مَائَةٌ حَسَنَةً وَبُحِثَ عَنْهُ مَائَةٌ سَبِيحَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِزْنًا مِنَ الشَّيْطَانِ
 فِي يَوْمِهِ ذَلِكَ حَقٌّ يَسَى وَلَهُ يَاتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلٍ مِمَّا جَاءَ إِلَّا رَجُلٌ عَمِلَ أَكْثَرَهُ مِنْهُ وَرَوَى
 أَنَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ قَالَ ذَلِكَ عِنْدَ لَا تَنْبَاهُ مِنَ النَّوْمِ غَفَرَهُ
 اللَّهُ تَعَالَى ذُنُوبَهُ وَكَانَتْ مِثْلُ ذَبْدِ الْبَحْرِ وَرَوَى أَيْضًا عَنْهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ
 وَسَلَّمَ أَنَّهُ مَنْ قَالَ ذَلِكَ عَشْرَ مَرَّاتٍ عَلَى أَقْرِ الْمَغْرِبِ بَعَثَ اللَّهُ لَهُ مَسْلَحَةً يَتَكَلَّمُونَ
 مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُخَيِّجَ وَكَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ مُوجِبَاتٍ وَمُحَاطَةٍ عَشْرَ
 سَيِّئَاتٍ مُوجِبَاتٍ وَكَانَتْ لَهُ بَعْدَ عَشْرِ قَابٍ مِائَاتٌ وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ
 أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْكَوْبِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَدَبَّ
 الْأَرْضِ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَوْنِ الْعَظِيمِ وَرَجَحَ بِخَبِيرِ

از دیده مردمان نهانست آن را صفی است لایذوقون
 نی دید و کسی از آن نموند نه یافته کسی از این نماند
 نمان تو و آب زندگانی ایضا
 نماند شایسته پیش از بنی آبی عذاب
 آن شسته نشود و مکر از باران
 تو را اینجا چه کار ساکن برخوان
 شب از نیک قصه بیان شیرینست
 که در دعوی عجز شایسته
 بستان گفتیم ای فلان بدست
 سایدش دست نسوی کاسه بدست
 یادست توان که بدان رسد نرم و طالب راستی که بدان رستگاری دو جهان شود نشود

آبی است درین جهان و نمانی
 وین را وصفی است لن تراستی
 دانی که کدام نمان و آب است
 خواج که خواهد که در طوطی طوطی
 وزد که جانب گیران میرساندش
 از آن آب هر دو بریده است
 ایضا
 چو بر نطع کردون سفره را
 اگر چه داغ این کار بسته است
 ایضا
 گفت ترسد ز روشنی که بسا
 از صفا از صاحب خرد کجا در خورد که از وی خبری بغیری

سر بریدن چارو این کار بود هر روز در ششم سر سر واردا
 این بدان گفته که تا هر بی فروغ کم زند در عشق مالا ف دروغ
 تو آنکه صفت را عادت است که بدیده طبع در مال و نعمت پادشاه نکرده سلطان کدا
 طبع را نشان آنکه طبع در مال به عیت کند لا ادرست
 لطف و کرم که در پیش است از حلقه بند کیت بیرون مردم
 آیت
 دل گشت ز یاد من فراموشی باد تو فراموش نشاد دل من
 که بر خوردان به بخت است و علامت حال بختی آنکه بر مال مسکینان دست نیالاید ایضا
 بادوست و دشمن طریق احسان پیش گیر که دوستان را محبت یغیرایه و دشمنان را عداوت
 کم گردد از حافظ علیه الرحمه آسایش و لذتی نصیب این دوست
 از سعدی علیه الرحمه نه داری ای استخوان نفس
 چو مرغ از قفس رفت بگست فید در گره بخور و بسی تو صید
 و می پیش دان به از عالی است سکن در که بر عالمی حکم داشت
 بیشتر خودش که ز عالمی ستاند و دولت و بندش من
 نماید بجز نام نیک و زشت چرا دل بر این کار و آنکه نسیم
 پس از مایه کل به دوست نشیند باید که دوستان
 که شست با کس که دل بر کند چو در خاک کدان لحد خست مرد
 سر از جیب غفلت بر آویزون که فردا نماید بجزرت گمین
 سفر کرد خواهی اخیری غریب بر آرزو و سر حشمت دیده چو
 و که تو بر جای آمانی که رفتند و گمانی که خواهند آمد پس وجود میان دو عدم عتبار را نشاید
 در حدیث قدسی وارد است که لا يزال عبدی یقرب الی بالهوا فلحقه آتیه
 فاذا الحینه لکنف سمعه الذی یسمع به و بصره الذی یبصر به و بده الذی یبصر
 بهما و رجلا الذی یمشی علیهما فقی یسمع و بی یبصر و بی یاخذ و بی یعطی و بی
 یقوم و بی یفعل فاذا سئل انی اعطیناه و اذا سئل انی استعذت به حافظ علیه الرحمه
 بر در صف تو را کم نیست مرد که بر چه با تو بخت عین الطاف

از سرمد و در مدح حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم
 باطن همه خون ارم خاطر گل سرخ زان دیرتر آمدی یوسف کیبانش
 ای از رخ تو شکسته خاطر گل سرخ
 اول گل نرود آید آخر گل سرخ
 و آله ایضا فی مدح الرسول ص
 ایند و نیز از وی قدر باخویشند
 چون جنس نخوی رخت می سنجید
 این بیکه گران بود بخت بد زها و آن بیکه سبک بود بر افلاک سید
 در حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
 مرویت که رستم الله امرا عرف من این و فی این و فی این حکا گفته اند که کارهای خود را بکار ساز
 حقیقی بسیار و بر عقل و تدبیر و قوت و قدرت خود نیکه مدار و بر عیوب خود آگاه شود و در پی دریافت
 عیوب دیگران مرو و وجه تسبیح قریش این است که نضر بن کنانه را که از اجداد حضرت رسول صلی
 الله علیه و آله و سلم بود قریش میگفتند بچهار سلب اول آنگاه در سجده است مستول بر دو
 بحر می سستی بقریش چون که نضر بر آنجا بزده است یافا و او قریش گفتند دویم آنگاه قریش را خود
 از نقریشش معنی نقیش و چون او نقیش حال مردم کمانی می نمود و آداب رعایت
 سجای می آورد بقریش ملقب شدیم آنکه مشتق است از قریش معنی کسب و چون او
 شعلقان خود را بجا رت میفرستاد بقریش ملقب شد چهارم بعضی گفته اند قریش معنی فراهم
 آوردن آمده است و چون نضر و اولاد و احفاد آباء خود را جمع کرد بقریش مشهور شد و الله علم
 از تاریخ روضه الصفا نقل شد از رفیع کردی وی گرفته سر رشته است
 و بقان بها و فریغ کشته است با وحدت و زکرت غیر چرباک صد جای اگر که زنی رشته کجاست
 لا آدر در کعبه و دیر عارف کامل پر کردید و نشان یافت از هشیخ
 چون در همه جا جامه گلپوشه گریست خواهی در کعبه کوب و خواهی در دیوار
 چون در نهاد و روی و بیرون شوند یکی مان بپسند زیر بغل از باطن چو کبک شنی در معشیت
 ازین تیره مرید با وج تحمل از صایب
 زاد را بی بریداری نایب منزل چا سلاطین عجم چهار طبقه اند اول پیت دیان دویم کیان سوم
 اشکانیان چهارم ساسانیان طبقه اول که پیشدادیان باشند چهارمده نفر سلطنت کرده اند
 مدت سلطنت ایشان دو هزار و چهار صد و چهل و یک سال یکروز کم بوده اول کیومرث
 سی سال دویم هوشنگ چهل سال سوم ظهروث و یوننبیسی سال چهارم جمشید بیست و یک سال
 پنجم ضحاک یک هزار سال یکروز کم ششم فریدون پانصد سال هفتم منوچهر یکصد و بیست سال هشتم
 نوزدهم هشتاد و پنج سال نهم کرشاسب نه سال دهم دویم کیانند و جمله ده نفر سلطنت

رسیده مذات ایشان بقصد و سحر دو سال بوده است آقول کیقب یکصد سال و یکم
 کی کاوس یکصد و پنجاه سال ششم کخیر و شصت سال چهارم لهراسب یکصد و بیست سال پنجم
 ششم سب یکصد و بیست سال ششم همن ارد شیر طقب بدر از دست یکصد و ده سال هفتم
 ههای دختر بن سبی و دو سال هشتم داراب دوازده سال نهم دارا پسر داراب چهارده سال
 دهم سندر چهارده سال طبقه ستر اشکانیان و بدت سلطنت ایشان دو صد سال بوده
 و نام آنها در کتب ذکر نشده طبقه چهارم ساسانیان و ایشان بیست و شش نفر و مدت
 سلطنت ایشان چهار صد و نود و شش سال و نه ماه و بیست و سه روز بوده آقول ارد شیر
 با بکان چهل سال و دو ماه دوم شاپور ارد شیر سی سال و دو ماه سیم هر فر شاپور یک سال و دو
 ماه چهارم بهرام اور مرد بن هر فر سه سال و سه ماه و سه روز پنجم بهرام بن بهرام نوزده سال
 ششم بهرام بهرامیان چهار ماه هفتم نرسی سی سال ششم اور مرد پسر نرسی نه سال نهم شاپور و فرزند
 طقب بدوی الاکتاف هفتاد سال و بیست و یک روز ارد شیر پسر ارد شیر پورده سال یازدهم بهرام بن
 شاپور چهارده سال و دوازدهم بهرام بن یزدگرد سی سال سیزدهم بهرام گور شصت و سه سال چهار
 و بیست یزدگرد پسر بهرام گور بیست و یک سال یازدهم هر فر پسر یزدگرد یک سال شانزدهم پسر یزدگرد
 یازده سال هفدهم با شش خیال و دو ماه و بیست و یک روز و بیست و یک سال نوزدهم نو شیر و
 عادل چهل و بیست و بیست و یک روز دوازده سال بیست و یکم خسرو پسر یزدگرد سی و بیست سال بیست
 و دوم قباد مشهور بشیر و بیست و یک ماه بیست و یکم ارد شیر و بیست و یک ماه بیست و چهارم کر از
 مشهور بفرا این پنجاه و دو روز بیست و پنجم یوزان دخت شش ماه بیست و ششم آرم دخت
 چهار ماه بیست و هفتم فرخ زاد یک ماه بیست و هشتم یزدگرد بیست سال و نهم ناهنل
 تاریخ جهان که قصه پیرو جوان ثبت است در آن پادشاهان جهان در هر و شش جوان که فی عالم کذا
 قدمات فلان و فلان و فلان و علیه در قایل دنیا همه سیج و کار دنیا به هیچ
 امی هیچ زنجیر برنجایش هیچ از آفتا طون حکیم پرسیدند که ظالم ترین مردم بر نفس خود
 کیست گفت آن کسی که قدر خود شناسد و کسی را تو اضع کند که او را اگر ارام نماید و دج کسی گوید که
 از فضیلت و بخیر باشد و گفت ضعیف ترین آدمیان آنکس باشد که از گمان سیر خود عاجز باشد
 و قوی ترین مردم کسی است که در وقت خضب صابر و بر کثیم غیظ قادر باشد و گفت علامت
 کمال آدمی در اینست که دشمن او دوست تواند نمود و گفت شرف محفل بر هوای نفس است که

عقل روزگار را بنده تو می سازد و هوای نفس تو را بنده روزگار میگرداند از قفس کار
ای آنکه بقل بر آری بسته است و زبرد و جهان سخت است آنجا ای کسی که سر راحت بهر دو جهان
از حق مطلب جز آنکه او خواسته است از نیاز
که شادی و دو جهان ارم و غم و فزیم لا ادرس کما ید بین العقی بومایدان به
من بزوع التوم له یقانه حیا نا فی کتاب خزانه الخیال ایها الناس الدنیا دار فناء لا
دار بقاء و دار سفر لا دار مقر فاعلموا دنیا که بقدر دنیا که بود و بخواه و بخواه که
القی هی ما واکم بقدر و متواکد ما هذا الغفلة و طول الامل و رجاء الخالص من
غیر عمل لا یدخل الجنة الا من کان فی ذمّة الابرار و من کذکد العبد تنعم تنعم
الاحرار از و آری بسته آنکه چشتم و کم دیدیم در کار بسته و حقیقت نیست جز آن که بسیار بسته
در آخبار آمده که اول چیزی که در میزان قیامت سنجیده میشود اخلاق حسنه باشد بعد از آن اعمال
حسنه و مردیست که مؤمن با دوازده خلق نیک در چو کسانیکه قائم اللیل و صائم لیل باشد
حاصل گردد در تعریف اخلاق حسنه همین بس که حق سبحانه تعالی در تعریف رسول خود میفرماید
وَ اِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ و کسانیکه بد خلق میباشند در الحقیقه بصورت انسانند بهیبت چنانکه
مولاوی معنوی گوید اینک می بینی خلاف آدم اند نیستند آدم خلاف آدم اند
و شیخ سعدی در این معنی گوید کبر بکند اگر شاه در رویش نی دیو خوش خلق به از حور که میباشند
و حضرت عالم سطق جل جلاله و عظم شانه در مذمت بد خلقی دستور العمل سلوک باینسان
بحضرت رسول صلی الله علیه و آله میفرماید وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ
فَاعْتَف عنهم و استغفر لهم و شاورهم فی الامر غرض از این فقرات ظاهرست
که نیک خلق باعث تالیف قلوب خلائق و موجب بزرگی و سرور می باشد تا کسی میمنتج
خوشنودی خالی است از امیر خیر و دلوست هر که در وسیرت نیکو بود
آدمی از آدمیان و بود نیک مردم نه کور و نی است خوی نیکو مایه نیکوئی است
اعلم انّ الحَمَل و الاسد و القوس من البروج الاثنی عشر شتی بالمثلثة الثاریة
و یسب الیهما الحرارة و البیوسه و الثور و الشبله و الجدا ی بالمثلثة الارطیه
و یسب الیهما البرودة و البیوسه و الجوزا و المیزان و الدلو بالمثلثة البوائیه
و یسب الیهما الحرارة و الرطوبة و الشرطان و العقرب و الخوت بالمثلثة اللیثیه

در ذاق خود مسوزای و یسفا ثانی مرا طایم مسعود کرد و آخرم تابان شود کر نظام خسته بنجر خود خوانی مرا
 از غمان فیا غورث حکیم است که باید لبان چون وقت شب بر سبیلین ستراحت گذارد اعمال
 آنروز که سخته را حساب کند اگر کارهای نیک کرده شکر آبی بجا آورد و اگر مصدر افعال نشت
 گردیده نفس خود را طاعت کند و توبه و استغفار نماید و بار دیگر و آن کار نکرد و و نیز که بدین هیچ
 عبادات معرفت آبی را فاضل تر باید دانست حافظ علیه الرحمه آنکه خاک را بنظر کیمیا کنند
 آید بود که گوشه چشمتی پاکشند دوم هفته بزرگببین مدتی باشد که از غم غشیش دو انگشت
 چون حسن عاقبت نه بر نهایی ناپاکست آن به که کار خود بعبادت برآمد کند حالی درون پرورد پس گشته میرو
 تا آن زمان که پرده برانند چاک کنند حافظ مدام وصل میسر نمیشود شایان کم التفات بجمال که لکن
 قال ابو ذر جهم المال لا یفعلک ما لہ یفارقک و قال ابو الیقظان من کثر ماله کثر
 حساده و من قل ماله قل ملاله و من قولهم من طلب ما یحیت تحمل لاجله ما یکوه
 لا ادری الا یا نسیم الیج مالک کلها تجاوت مبتلا زاد فشرک طلبا
 اظن سلیمی خیرت بسقامنا فاعطتک ایاها فجنحت طیبا قال عبد الله بن ابراهیم
 من ولدی فی الفقر بطوره الغنا و من نشاء فی الفاقه لا یشبع ابدا سعدی علیه الرحمه
 کس مالی آمد بر پیش طیب ز نالیدنش تا ببردن قریب که درستم بک بر نهایی نیک
 که با همی بر بنیاد ز جای بدان ماندین قاست خفته ام که کوئی بکل در فرو رفت ام
 بدو گفت دست از جهان بکش که پایت قیامت بر آید ز کل نشاء جوانی سپری مجوی
 که ناید و کراست رفته به جوی فخر راز به بزدل من ز علم محروم شد
 کم ماند ز اسرار که مفدوم هفتاد و دو سال فکر کردم و برف معلوم شد که هیچ معلوم نشد
 غشی که بر احوال زار من خوریت که بر احوال زار من نکوریت
 سلطان یعقوب ترکچان دنیا که دران ثبات کم می بینم در هر فرحش هزار غم می بینم
 چون گفته با طیب است که از بی طرب راهی به بیابان عدم می بینم
 بایران کس که بنده بودم بهر در بند و قاسی خود ستودم بهر زهار و فانوس مجوید که سن
 ندیدم همه با او نمودم همه را در عالم میوفا کسی خرم نیست شاد می و شاد و بر بنی آدمیت
 اینکس که در این زنده اورا غم یا آدم نیست یا درین عالم نیست کان لبان بخلاط اللین بالما
 فجاء السیل فذهب بالغیم فجعل یلکی و یقول اجتمع تلك القطرات فصار سیلا

سئل بعض الحكماء عن الغنى فقال شر محبوب وضر مطلوب قتل فافقر قال ملك ليس
فيه حاسد وصلاح يدفع به الفاسد وقالوا غنى النفس لمن يعقل خبر من غنى المال
وفضل الناس بالانفس وليس الفضل بالمال اللهم احفظنا عن الضر ولا تحوجنا
الى العبر واجعل خاتمتنا بالخير لا عبد الباسته در کوی تیان چیک پیوس ساز کن
خود بینی و خود فروشی آغار کن اگر کام دلت نشد شیر مستیز از حبس نیا ز آنده ناز کن
از قشونے از دست جهانی تو اگر بگریزم دور از تو بگو چه خاک بر سر ریزم
بر خاک ره که اقم از بشنم بر کرد سر که کردم از بخشیم از جیکی پرسیدند که فرزند ما
خلف چگونه باشد گفت مثل آنست ششم است که اگر بپرند در دکن و اگر بگذرند سیب باشد و بیا
پرسیدند که صاحب دولت را که ام عمل بهتر است گفت اعانت محتاجان و تواضع مهمانان
نما اوصی به امیر المؤمنین علیه السلام اولاده یا بقی عاشر و الناس غیره ان غنیم جوا
الیکم وان فقدتم بکوا علیکم یا بنی ان القلوب جنود مجنده یتلخط بالموذة
ویناجی بها وکذلک هی فی البغض فاذا احببتم الرجل من غیر خبر سبق منه الیکم
فارجوه و اذا بغضتم الرجل من غیر سوء سبق منه الیکم فاحذروه صواب الترای
بالدول و نذهب هذه بها بابا فغانے بیاک در دل تنک من از خزانة غنفت
اما کسی است که روح الامین نباشد مولا ناضیا الدین کاشی راه بخوابات بیار است ستر
ترسی که در این راه خطر است اگر کسی که در ترس او نیای نریا پنهان تو در خرابی است ستر
شرف شرف مکو که سکتا شانه یارم سخن نمرتبه خود زیادتوان است
من کلهم ممنون المحب اول وصال العبد للحق هجرانه لنفسه واول
هجران العبد للحق موصله لنفسه فی المثل سعادة المرء ان يكون خصمه عاقل
امیر خسرو آه که فرصت همه بر باد رفت عشره برقا عده داد رفت
باغ جهان بومی فانی نداشت سبز و او چه کیانی نداشت چرخ شکر ز ستم بس نخرده
آرمه لانا عهدی س و حق سوی سید را چو بیاض او فداو سید هارا آخر عمر تو یاد
نار نه زبیده که انقضا من بر طرف مار نوید بیاض لا ادرے
صد پرت خوب چواری ملک سکن تا تو را پادشاه صورت و معنی نه لا ادرے
اتی سلیمان یوم العبد غلنه بنصف رجل جراد کان فی قها ولا ملام علیها فی هدبها

در کوی تیان چیک پیوس ساز کن

ان الهدايا على قدامها
 از عفت شیرازی
 صیرتم آید که دیده با همه طوفان
 نقش خیانت نشست از نظر من
 غرق کمر کرد و دانستم که کوئی
 جامی تو خالی گذاشت چشم من
 با آنکه من گویا یکبار صد بار آنگیسنه درست پیش آنگیسنه ساز بری از تو بگیرد و گوید که من
 آنگیسنه شکسته بخوابم تا استادی من ظاهر گردد در قیامت نیز جمله مطیعان چون خود را عصبه
 دارند نثار درسد که من عاصی بخوابم تا رحمت من بر همه ظاهر گردد ای دوست جمله گفتندی
 لیل امانه چنانکه مجنون و جمله گفتندی یوسف امانه چنانکه یعقوب و جمله میگویند خدای لیکن نه
 چون عاصی زیرا که همه میگویند و میسازند و عاصی میگوید و میوزد پس ای بنده عاجز می طلب
 کن که حق سبحانه تعالی یا ضعیفان است از خرقه یوسف
 دانی که کلام این شب روزه است
 خوش بودی دارد و خوش بومی شامی
 شامی که شام آورد و دوستی
 صبحی که صبا آورد از ابر پامی
 قیل لیخی بن معاذ مالنا لا تنفع موعظة علماءنا قال لان القائل خصي المستمع عقیم
 والاطباء خوافة یطون مکان التریاق سما فی فنج البلاغة قال علیه السلام ان قوم
 عبدوا لله رغبت فذلک عبادة التجار وان قوما عبدوا لله رهبة فذلک عبادة العبد
 وان قوما عبدوا لله شکرا فذلک عبادة الاحرار و فی الخبر ایضا قال علیه السلام
 ما عبدک خوفا من نارك ولا طمعا فی جنتک بل وجدک اهلًا للعبادة فعبدک
 در کمال یف و خراف سطور است که زنی نهایت که به نظر سنجح مرد ظریفی درآمد آمد از دیدن او
 نهایت دلگیر و طول بود روزی آن زن از شوهر خود پرسید که برادران و خویشان تو اکثر در این
 می آیند از کدام روی پوشم آمد و لاسوخته گفت از من روی پوشان و باقی باختیار تو است
 از سلمان ساوجی
 ای بر بهار خاد بر زده شست
 ای خنجر عروس باغ در برده شست
 ای باد صبا این عهد آورده شست
 از کمال الدین اسماعیل
 دی سب که گفت که درین چشمت است
 که صطلیل تو از اوید با می فلکست
 نه آب در آتش سبز نه کاه و نه جو
 این جای توریست جای ملکست
 قال واعطاء عصا الشوان والهوی واطح ماشئت من
 المنی فان الهوی هوان والشوان شیان فی متابعتهم خسران قال بعض الاکابر
 عبد اللهکم کثیر و عبد اللهکم قلیل
 از بسمل شیرازی
 یکی کرد در خاک سیسی نهان
 بد و گفت کارا کنی کی فلان
 بعد سعی کرد و شد از خاک دور
 تو باز شد سنجاک اندر آری بنور
 اگر بپوشندی و داندشوری
 در رخ بست بگذاری و بگذری
 شد فصل بهار و سبزه کشته بهار

شد موم شادمانی و عیش و نشاط خوش باش که غنقریب نبوی است از قافله عمر در این کهنه باد
 فی نهج البلاغه الاوان من البلاء الفاقه و اشده من الفاقه مرض البدن و اشده من
 مرض البدن مرض القلب الاوان من النعم سعة المال و افضل من سعة المال صحة
 البدن و افضل من صحة البدن تقوی القلب قال مرناض ذین باطنك للحق و
 ظاهرک للخلق واعز امر الله یعزک الله قال عارف سکوتی کلام و الکلام
 سکوت ولی طمع احمی به و اموت و لبس لروحی غیر و صلاک حاجت و لا لغوا دی
 غیر قربت قوت از تمام علی حقه ترسم که اشک بر رخ من برده شود وین راز سر بجه لب عالم تر شود
 گویند سنگ لعل شود در مقام بر آری شود و لیکت بخون جگر شود روزی اگر غمی سدت تنگدل بشی
 رو شکر کن بهاد که از بدتر شود ای دل صبور باش و مخور غم که غایت این شام صبح کرد و این شب سحر شود
 بر نکته غیر حسن بیاید که تا کسی مقبول طبع مردم صاحب شکر شیخ سعدی گوید از بزرگ
 رسیدم که معنی این حدیث که از حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم مرویست که اعطاک
 نفسک التي بآین جنبیک مکفیت بحکم آنکه هر آن دشمن که با وی حسن کنی دوست گردد مگر
 نفس که خدا که با و بدای این کنی مخالفست زیاده کند قطعه فرشته خوی شود آدمی بگو خورد
 و کر خورد و پو بهایم پیوفتد چو چاه مراد بر که براری طبع امر تو شد خلاف نفس که گردن کشد چو یاقوت
 قال رجل لواعظا و صنی و اوجز فقال اوصیتک بان توذی نفسک و تذیب کسبک و
 قال حکیم الشکر قید للنعم الموجوده و صید للنعم المفقوده و قيل الشاکر من یشکر
 علی النعماء و الشکور من یشکر علی البلاء و قال عارف الزیاضة مخالفة النفس و
 الهوی فی ایام العشر آخرین رسیدند که از کلام الله کدام آیه را خوش داری گفت ما لکم
 لا ناکلون یعنی چه شد شما که نمی خوردید گفتند کدام امر الهی از قرآن بیشتر پسند کرده گفت
 کلاوا و اشربوا یعنی بخورید و بیاشامید گفتند کدام دعا را از قرآن ورد ساخته گفت ربنا
 انزل علینا ماء فکذا من السماء یعنی ای پروردگار ما را بفرست بر ما خوان طعام از آسمان آید و بطلای
 ای عشق تو که عارف و عوامی سودای تو کم کرده گونا می را شوق آب میگون تو آورده برین
 از صومعه بایزید بطلای را از شیخ فریدون شور بگر کنج همو مرغ نیم بسل بردت
 در میان خاک و خون پرینم فی خزائن الخیال اولو العقل را موفی الامور و مستطای
 ذوالعقل کل اما مفرط او مفرط و قید ايضا طوی لمن لزمدینه و اکل قوته و اشتغل بطای

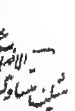
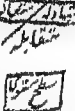
و یکی علی خطبته فكان من نفسه في شغل والناس منه في راحته وفيه ايضا ستميا
 عاينت احسن من اشياء ما ظننت حقا عليه الرحمه
 اسباب جمع داری کاری میکنی چو کان بدست داری کوئی نمیزنی
 در تهمین کام تو صد نامه بند ریج آزار فدای طره داری میکنی
 در کار رنگ و بوی کاری میکنی ساعه لطیفه دلکش داری میکنی
 ترسم زین چهره زری آستین کل که کلبش تحمل خاری میکنی
 که جمله میکنند تو باری میکنی بد آنکه قرآن نزد آنکه ابله است علم سلام یکصد و دوازده سوره است
 چه سوره و الطحی و الم نشرح نزد ایشان یک سوره است که پنجاه سوره فعل و الا یاف را یک سوره
 میداند و دوازده هزار و چهار صد و بیست و شش آیه است آیات کی شش هزار و دویست و
 دوازده آیه و مدنی شش هزار و دویست و چهارده و کلمات هفتاد و شش هزار و چهار صد و
 و حروف یکصد و بیست و یک هزار و یکصد و هشتاد و تفصیل که در کتب تفسیر و غیره مسطور است
 و فرق فیما بین تفسیر و تاویل این است که تفسیر کشف معانی ظاهر قرآن است و تاویل کشف معانی
 باطن آن و بعضی گویند هر چه در آن بشر بجاتی معانی آن رسد تفسیر گویند و هر چه عقل بشری آن را بفرستد
 نمواند کرد تاویل گویند چنانچه حق سبحانه تعالی میفرماید و ما یعلم تاویل الا الله و المترا سینون
 فی العلم و لغزوده و ما یعلم تفسیره الا الله الی اخره حکما گفته اند که این بر سه قسم است
 یکی عاقل و دو نیم عاقل و نیم نادان و جاہل عاقل است که پیش از ظاهر شدن واقعه و روی نمودن علامت
 اندیشه کرده و از کیفیت وقوع آن خبر دار شود و در علاج دفع آن اندیشد و آنچه دیگران در آخر کنند
 او در اول بعمل آورد و نیم عاقل است که بعد از نزول بلا و وقوع حوادث دل خود را قوی و مستقل
 داشته و هم و هراس و اضطراب را بخود راه نهد و پیاپی مودی عقل و تدبیر خود را گرداب بلا
 ب حل نجات رساند و نادان کسی است که در وقت وقوع حوادث سر اسیمه و مضطرب شود و از فکر
 و تدبیر دفع آن عاجز بوده سرگردان بادیه حیرانی و پیاپی بند زنجیر پریشانی باشد تا آدرسه
 ای هرگز که تو حیرت افزای دلم تا سو رکن داغ تنهای دلم
 چون خانه زنبور سراپای دلم لا آدرسه
 پند روزی خاک خیزد و آخرت چو چید و وقت بگوش خوش که چون تنی زاریان
 ان النکاح من عباس قال قبل علی ابن ابیطالب علیه السلام الی النبی صلی الله علیه و اله

وسم فساله شیئا فقال له النبي صلى الله عليه وآله وسلم يا علي والذي بعثني
 بالحق نبيا ما عندك قليل ولا كثير اوكنت اعلمك شيئا اتاني به جبرئيل خيل
 فقال يا محمد صلى الله عليه وآله هدية لك من عند الله عز وجل اكرمت الله بها لم
 يسطها احد من قبلك من الانبياء وهي تسعة عشر حرقا لا يدعوا بهن مملوف
 ولا مكروب ولا مخزون ولا مغمووم ولا عند سرق ولا عند حرق ولا يقولها
 عبد يخاف ساطانا الا فرج الله عنه وهي تسعة عشر حرقا ربعة منها مكشوبة
 على جهنمة اشراقيل واربعة منها مكشوبة على جهنمة ميبكابل واربعة على
 جهنمة جبرائيل وثلاثة منها حيث شاء الله فقال علي بن ابي طالب عليه السلام
 كيف ندعوا بهن يا رسول الله قال قل يا عباد من لا عباد له ولا ذخرك من لا ذخرك له
 ويا سئد من لا سئد له ويا حزين من لا حزن له ويا غياث من لا غياث له ويا
 كريم العفو يا حسن التجاوز يا حسن البلاء ويا عظيم الرجاء ويا عون الضعفاء
 ويا منقذ العرقاء يا منجي الهلكاء يا محسن يا مجيد يا منعم يا مفضل انت الذي
 سجد لك سواد الليل والنهار ورضوا القميص شعاع الشمس ودوى الماء وحفنف
 الشجر يا الله يا الله لا اله الا انت وحدك لا شريك لك ثم تقول اللهم
 انقلني كذا وكذا او اذكر حاجتك فانك لا تقوم من مجلسك حتى يستجاب
 لك انشا الله تعالى شيخ عبد الله الناصري كويد كناه ش كرم زبون است
 نيزك كرم قديم كناه النون بيا كه غفوشه ثبات ان ارد كه منزه شود از جنس برار كه
 ترجبا الفاظ كه بار حضرت سائند الغالب عليه السلام به كه عيب خود و يد غافل شد از عيب برك
 به كه شمشير بر غير كشيد بدان شود كشته شد به كه چاهي كند براي برادر خود تا چار دران افتاد به كه
 بهت پرده ديگري رواداشت در كشف عورت حرم خود سعي كرد به كه بر دم كبه كرد خوار س
 يافت به كه سفاهت پيش ساخت خود به ف دشنام و سخن نافر جام ساخت لا ادر س
 اي سر كاشان زد دست قهر پاي دشمني كن چو داري پگاه مروي كايقدر سجد مشغول كرد فلك
 ملك جشدي نامود و لك بگفت از و صاف به كه بزل كزيند كز زمانه بنيند و به كه بزرگتر بخود بزرگتر خود
 از حضرت امام محمد باقر عليه السلام مرويت چه رشت است بدخوي نرود ظفر يا فتن رب مقصود و
 اندوهناك در حالت بلا و درشتي با درو بش و سخت دلي با همسايه و مخالفت با يار

و بدخوئی با اهل و عیال و غیبت بهشتین و دروغ و رخن و سعی در سنگرات و غدار سلطان کند
 ازار باب مروت از وصف کردن آن بزن کن غل جو دانه دلو آبرخت باغی چند چو جگر سحرین
 و که ای لایک باز بین یکت نازنین خورشید شو جوان نوجوان بسیار باش و الا ترک بر کن
 عاقبت عاقبت خواهی کردن هر کس که نیکت کرد و یا بد روزی جزای خویش یابد
 لا ادرسه چو خواهی که آباد باشی رنج بی آزار و آگه میر رنج
 بی آرمی زبردستان کرین که یابی زهر کس بداد آفرین از وصف آزار از آردان
 و راحت از بی نپ زنی از کلمات طیبات حضرت امیر المومنین علی بن ابی طالب
 علیه السلام است که فرمود سر علمای فرق است و خوش خوئی و آفت آن حماقت و مستقره خوئی
 و فرمود هر که حساب نفس خود کرد سودمند شد و هر که از آن غفلت ورنه زیان کار گشت و
 هر که از خدا ترسید مان یافت و هر که عتبار گرفت بدید از حضرت امام حسین علیه السلام
 مرویت که فرمود نکوئی شناخت هر که طالب آن نشد و بدی شناخت هر که خود را از آن
 دور نداشت فی التورنه یا بن آدم انکم لم تحسنوا الا من احسن البکم و لن تصلوا الا
 من وصلکم و لم تکلموا الا من کلکم و لم تطعموا الا من اطعمکم و لا تنصفوا الا من
 انصفکم و لم تکرهوا الا من اکرمکم فلیس لاحد علی احد فضل انما المؤمنون الذین
 امنوا بالله و رسوله و الذین یحسنون لمن اساء اليهم و یصلون لمن قطعهم و
 یطعمون لمن حرهم و ینصفون لمن خانهم و کلکوا لمن هاجروهم و اکرموا من
 اهانهم اشیخ سعدی علیه السلام شنیدم که مستی زتاب نمید
 بنالید در استمان گرم که یارب بفرودس علی برم
 سگات و مسجد ای غافل از عقل و آوا چه شایسته کردی که خواهی شست
 چو کفایت این سخن مرد بگریست که ستم بدار ازین ایو اچه دوست
 که باشد که کاری هست در او تو را می بخورم که عذر م پذیر
 بی شرم در رم زلف گرم که خواهی که پیش غفوش عظیم
 چو دستش بگیری بخیر در بجای من زبای زنده افتاده پیر
 گرم دستگیری بجای رسم و کف بکنی بزنگه دگم
 که حق شرم دارا زبوی غیب نه یوسف که چندین بلا دید و بند
 بمقدوره سجده در دوید شوق آن گریبان گرفتار که بین
 غیر بدست ناز بار و می زشت عجب ارسی از لطف پروردگار
 در توبه باز است و حق دستگیر کسی را که سپری در آرزو زبای
 شدایا بفضل خودت دستگیر لم یبده وقت قتلت این یوسف
 چو گلشن از آن کت قدش بلند چو گلشن از آن کت قدش بلند

که عفو کرد آل یعقوب را که معنی بود صورت خوب را بگردانیدستان مقید نکرد
 بضاعت مزاجشان را بکردار لطفت همین چشم دایم برین بی بضاعت بخشش عین
 کس ازین سیاه تر دیدیت که چشمش فعال پسندیدیت جز این اعتمادم بیارمیت
 اسیدم بامر زکامی است بضاعت نیاردم الا اسید خدا یا ز عفو مکن نامید
 از دزدان آن ساغر عافیت تا خود را بکوشه مکانی نکشد و کوی سعادت از میدان نادام
 علایق بزد و در راه سلوک تا نپیرای خود نیاید و شاید توفیقش همه تا کشف حجاب
 نماید نماید و نهال بر خور در ریش تا از کل توکل بر نیارد و توکل افضل عمل و الثقة بالله
 اقوی امل ربای تائبه این جهان بر ترویر از بهر نجات خود مجتهد سیری
 ابل تجرید هم نباشند ازاد و اندک نقش بود یازنجیری حق الکافی عن انص بن مالک
 قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما من عبد يعمر في الاسلام اربعين سنة
 الا صرف الله عنه ثلاثا انواع من البلاء الجنون والجذام والبرص فاذا ابلغ
 الخمسين لين الله عليه الحساب فاذا ابلغ الستين رزقه الله الالة بما يحب الله
 عز وجل فاذا ابلغ السبعين احببه الله واحبه اهل السموات فاذا ابلغ الثمانين
 قبل الله حسنة وتجا وزعمه ثباته فاذا ابلغ التسعين غفر الله له ما تقدم من ذنبه
 وما تأخر ومتى اسير الله في راضه وشفع في اهل بيته وقبه ايضا عن فضل بن
 يسار قال سمعت ابا جعفر عليه السلام يقول من شرب الخمر لم يقبل صلوة
 اربعين يوما فان ترك الصلوة في هذه الايام ضوعف عليه العذاب لترك
 الصلوة بدلكه علمه يمينه كي زعلوم رياضي است و توضیح آن شمار کردن مقادیر طول و عرضی
 و عمقی است مفردا و مرکبا و بنای این هر سه شمار از نقاط و خطوط و سطوح است همچنین انتهای
 این هر سه بنقاط و خطوط میشود و تعریف نقطه آنست که هیچ جهت قبول نیست کند در طول و در
 عرض و سطح و نه در عمق و خط آنرا گویند که طول داشته باشد فقط و عرض و عمق نداشته باشد
 و سطحی شود بنقطه و خط بر سه قسم است مستقیم و منحنی و متوازی و خط مستقیم آنست که میان
 دو حد یعنی دو نقطه راست باشد و منحنی آنست که میان دو حد راست نباشد و متوازی آنست که دو خط
 متقابل یکدیگر را گویند که میان هر دو خط بعد مساوی باشد خواه مستقیم و خواه منحنی و آنرا گویند که دو خط
 از دو طرف میل کرده بر یک نقطه ملاتی شوند خواه هر دو خط مستقیم باشند و خواه مرکب باشد از مستقیم

و مخنی و چنانکه ملاقی شده اند زاویه کویند و خط و طرف را ضلعین گویند و زاویه بر سه قسم است
 قائمه و منفرجه قائمه آنرا گویند که یک خط مستقیم بر خط مستقیم دیگر بچسبی قائم شود که در جنبین
 آن خط دو زاویه متساویه پیدا شود پس هر یک از آن دو زاویه قائمه است و اگر خط مستقیم بر خط مستقیم دیگر
 چنان ملحق شود که مایل بیک جانب باشد پس در جنبین خط مذکور زاویای غیر متساوی پیدا خواهد
 شد در اینصورت در طرف مایل زاویه تیزتر باشد و آنرا حاده گویند و در طرفی که مایل نیست
 زاویه کلان باشد که منفرجه گویند و عمود آن خط مستقیم را گویند که بر خط مستقیم دیگر باشد یا از خط مستقیم دیگر
 خارج شود که هر دو طرف را زاویه متساویه پیدا کرد و اگر یک خط بر دو خط متوازی افتد و هر دو را قطع کند
 و در آن زاویه پیدا شود متبادله و متقابل و یکجانبی گویند و سطح آنرا گویند که او را طول عرض باشد
 و سطح یا مستوی است یا غیر مستوی سطح مستوی آنرا گویند که خطوط جهات از بعد آن مساوی باشد
 که آنرا نیز مربع گویند و سطح غیر مستوی آنرا گویند که خطوط جهات از بعد آن مساوی نباشد و آن دو
 قسم است یکی محدب مانند سطح بیرونی کاسه و دیگری مقعر مثل سطح اندرون کاسه و حد آن را
 گویند که انتهای متقابل باشد و بدانند که نقطه حد خط است و خط حد سطح است و سطح حد جسم است
 و باید دانست که اشکال مسطحات را اکثر الاضلاع گویند و اسماء اشکال متعدد را میا است مثلاً
 مثلث که سه زاویه دارد مثلث گویند و چهار زاویه دار مربع و پنج زاویه دار مخمس همچنین بعد از زاویه
 اسماء اشکال مقرر میگردد و بان اسم مستوی میشود و فرق میان اشکال مثلثات و غیره بلب
 زاویه و اضلاع است و مثلث متساوی الاضلاع است که سه ضلع آن خطوط متساوی باشند و
 مثلث قائم الزاویه و منفرج الزاویه و حاد الزاویه و متساوی الساقین و مختلف الاضلاع از
 اقسام مثلثات است و مربع با متساوی الاضلاع است چنانچه گفته شد یا مستطیل است و مربع
 مستطیل است که دو ضلع متقابل زیاد تر و دو ضلع متقابل دیگر کمتر باشند و اشکال متوازی الاضلاع
 و مستقیم الاضلاع و قائم الزاویه و منفرجه الزاویه و حاد الزاویه و متساوی الساقین و متساوی
 و اشکال مخوف و غیره بسیار است و در کتب مبوطه مضبوط و دایره آنرا گویند که یک خط
 مخنی سطح مستوی بیکشتین محیط شود که در میان آن یک نقطه باشد و از آن نقطه اگر خطوط
 غیر مستوینای محیط بکشند همه با یکدیگر مساوی باشند و نقطه مفروضه را مرکز و خطی که احاطه
 کرده محیط گویند و دایره را بر سه قسم و شصت جزو متساوی قسمت میکنند و جزو را درجه گویند و
 بر درجه را شصت قسمت متساوی میکنند و هر قسمت را دقیقه نامند و هر دقیقه را شصت قسمت

متاوی می کنند و هر یک از آنها نیت خوانند و علی هذا القیاس در نصف ایره یکصد و هشتاد درجه
 و در ربع دایره نود درجه شصت می کنند و اشکال قوسی و نصف ایره و هلالی و بیضیه و غیره بسیار است
 که تفصیل جمله در این مختصر کجایش ندارد و هر گز دریافت منظور باشد بکتاب بسوطه این فن مثل تحریر
 اقلیدس و غیره رجوع نماید آن جامع این مجموع از قضیه است ^{یکتی که کار او تمام و جور بخیر است}
 چشم نبی خدا شدن از وی بگوشه است ^{زهار دل مدد بعروس جهان}
 چندی که بعینه منون بد فریب ^{خواطر با و مدد که بخویش فوکر است}
 پنج چیز دیگر از سمت کمال غافل باشد ترازوی زبان شاپین مستقیم نماید و شمیر آید از می زند
 کار کرد نیاید و سخن بی سرایه صدق بگیرد و علم بی حسن عمل نتیجه ندید و ملک بی عدل پدیدار نیاند
 فی الکافی فی حدیث حوئل عن ابی اذ قال قلت لرسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
 یا رسول الله ص اوصنی قال اوصیک بتقوی الله فانه راس الامر که قلت زدنی قال علیک
 بنا و الله القرآن و ذکر الله کثیرا فانه ذکرک فی السماء و نورک فی الارض قلت
 زدنی قال علیک بالجهاد فانه دهبانته امتی قلت زدنی قال علیک بطول
 الصمت فانه مطویر للشیاطین و عونک علی امر دینک قلت زدنی قال ایاک و
 کثرة الصلوات فانه یثبت القلب و یذهب بنور البصر قلت یا رسول الله ص زدنی
 قال انظر الی من تحنک و لا تنظر الی من هو فوقک فانه اجد ران تو در نی نعمه الله علیک
 قلت یا رسول الله زدنی قال صل قرابتک و ان قطعک قلت زدنی قال احب
 المساکین و محباستهم قلت زدنی قال قل الحق و ان کان ترا قلت زدنی قال
 لا تخف فی الله لومته لانم قلت زدنی قال لیجرك عن الناس ما تعلم من نفسک و لا
 تجد علیهم فيما یاتی و قال کفی بالمرء عیبا ان یکون فیه ثلث خصال یعرف من
 الناس ما یجمل من نفسه و یتبعی لهم بما هو فیه و یؤدی جلیسه بما لا یغنیهم قال
 صلی الله علیه و آله لا عقل کالتدبیر و لا ورع کالکف و لا حسب کحسن الخلق لا اری
 من کویم که خسلم در عالم ^{چیت چون خواستگاه آن کشتی} کرک در کله مار اندر جیب
 خاک در دیده آب در شستی ^{از قول حکماست که انور جهانین بروفق تقدیر الهی ساخته میشود}
 کسی از زیادت و نقصان به تقدیم و تاخیر آن مجال نیست ^{انور کویم}
 هر آن نصیب که پیش از وجودش نماند ^{هر آنکه در طلبش می بگذرد} لکن بر همه واجب است که کارها

خود را بمقتضای رای صایب جاری دارند و حرم و حتماً بجای آرند اگر تدبیر موافق تقدیر شد ضوالمرا
 و اگر قضیه برعکس شود هم دوستان غدر پذیرند و هم دشمنان را مجال شکار نباشد از وصف
 آنچه خوری هم و کشی بار جهان یکسان شمرای دوست کل و خاچان بر خطیکی آرد و دیگر سب و
 لعبت بازیست گویا کار جهان ضایع ترین دوستان آنکه در وقت نکبت و شدت جانب
 دوست را فرود گذارد و تا بکارترین زمانها آنکه باشوهر موافقت نداشتند باشد و بدترین فرزندان آنکه
 اطاعت والدین نکنند و ویران ترین شهرها آنکه در آن ارزانی دایمی نباشد و بدترین صحبت ها آنکه
 مصاحبان را دل با هم راست نبود لا ادرسه باز بچه روزگار غداران که
 در نفسیش صلح بیکار بکن در نوش شرکت و قهر در بین در باد خمار و در گلش خار بکن
 از ذره کل و لای تناسی حوادث لایتنایی است و تناسی بدولت مورث تناسی است دست زدن
 باعث پشت دست گردیدن است و قطع تعلق نهایت نهایت غیابت الحجب حب جاه چاه
 غیابت باشد و غیابت یزدان درد و جهان موجب غیابت سبکباران از سبکباران فتنه
 برکنار اند و عاقبت گزینان از اکلیل سروری سرگردان من فتنه فتح از مولوی معنوی محمد
 بشنوین پند از حکیم غزنوی تابانی در تن گشت نومی پند اورا از دل و جان گوش کن
 بهوش را جان ساز و جان بهوش کن از حکیم ثنائی و و شاعر ناز را روی بیاید پیچ و ورد
 چون نداری کرد بد خوئی مگرد عیب باشد چشم نابینا و باز زشت باشد روی نازینا و باز
 پیش یوسف نازش خوبی مکن جز نیا زو آه یعقوبی مکن معنی مردن رطوبت بد نیاز
 در نیا زو فقر خود را مرده ستاد دادم عیسی تورا زنده کند همچو خویش خوب فرخنده کند
 در بهاران کی شود سر سبز رنگ خاک شوتا کل بر وید رنگ گشت سالیما تو سنگ بودی لاش
 از زمان بایک زمانی خاک باش فی الکافی عن الصادق علیه السلام فی حدیث طویل
 رواه سفیان الثوری قال قال الصادق علیه السلام یا سفیان امرت فی والدی علیه السلام
 بثلاث و نهانی عن ثلاث فکان فیما قال لی یا بنی من یحب صاحب السوء لا
 یسلم و من یدخل مداخل السوء یتهم و من لا یملاک لسانه یندم از انجم الهمدی
 گفت خیر المرسلین را دوستی نه که نظر منرا بخردی گناه بگویم بگر سوی آن حق حسن
 که تو را فراموشی که می کنی و قنای صبح اگر داری بیز غافل تو به نباشی امی عزیز
 که بود فیض کریم مستمیرم شال مستغفرین بجزم تو به چون کردی غفلتها می

دارد دوستی همان لغزش از خدا تو فقیح چو تا از کرم
بروفی توبه و غم درست نفس را راضی بشو چالاک و پست
نخستاید بجز در دستان گرفتار آید که ای نیک انجام به از بادش به در فرجام از نفس برو
بهر روزی نیاید ولی بهر روزی رانست به فی الکافی عن ابی عبد الله علیه السلام قال
قال رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم الغضب یفسد الايمان کما یفسد الخمر
العسل وقال ابو عبد الله علیه السلام الغضب مفتاح کل شر و قال ابی جعفر
علیه السلام من کف غضبه عن الناس کف الله عنه یوم القیمه از شیخ سعدی علیه
الرحمه اعرابی دیدم که بهر خود میگفت یا بنی اذل من هول هود القیمه یا ذا الکعبه و لا یقال
بمن انشبت یعنی ای پسر تو را خواهند پرسید که علت چیست و گویند که بدت گیت قال الله
للعالی فی کتابه الکریم فاذا نفع فی الصور فلا انساب بکنههم از ره ای برادر ترا
در خلوت نفس جلوه حبیب کی میراید و نو ای حق را جز بنیوی حق کی می سر آید و درم و دینار دنیا
بجز بجزد و بجزد بجزد و بجزد کالای سعادت کوین بجزد و توشه جهانی اگر قناعت توشه داری و
دارای زمانی اگر محبت بدی نفس داری بکاری ان فی القنوع الغنی و ان فی الحرص العینی
ربا سے دنیا مطلب که رسگاری این است عت مطلب که اصل خاری این است
لا ادرے
اصف
این شاه ملک خوش عروسی است
بحریت بحر عشق که پیش کباب است
در کار خیر حاجت هیچ استخاری است
از چشم خود پیرسل که مار که می کشد
هر دیده جای جلوه آن ماه کسرت
نکرفت در تو کرمی که خطا هیچ رقی
فی الکاسه عن ابی عبد الله علیه السلام قال قال رسول
الله صلی الله علیه و آله و سلم ما کاد جبرئیل یا تینی الا قال یا محمدا تق شحنا و الرجل و
علا و تم و فیه عن ابی عبد الله علیه السلام قال قال من ذرع العداوة حصد ما یرزوقه

ایضا عن ابی عبد الله علیه السلام قال قال میر المؤمنین ایاکم والمرء والخصومة
فانما یرضان القلوب علی الاحوان ویبنت علیها التفاف ^{ارشیخ سعدی علیه الرحم}

زخاک آفریدت خداوندانک پس ای بنده افتادگی کن چو چاک
زخاک آفریدت چو آتش مباحش ^{و که نصیب}
خدا بینی از خویشین بمن مجوی کرت جاه باید کن چون خمان
کمان که بر مردم تپوشند که در سر کز نیست قدر بلند
که خوانند خلقت پس ندیده جو نه که چون توئی بر تو کبر آورد
تو نیز از کجاست کنی همچومان نمائی که پشت بخت کرمان
یکی در خرابات افتاد هست کز آرزو بخواه که گذاروش

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم افئوا السلام واطعموا الطعام وصلوا باللیل و
الناس ینام تدخلوا الجنة بسلام ومنه صلى الله عليه واله استحيوا من الله حق الحياء قالوا
اتواستحي من الله یا رسول الله قال ليس ذاك ولكن الاستحياء من الله ان تحفظ
الراس وما دعی والبطن وما حوی وتذكر الموت والبلى ومن اراد الاخره

ترك زينه الحيوة الدنيا نقل من مظلوم تظلم الى المامون من عامل فقال ما راي
فضته الا فضتها ولا ذهبها الا ذهب به ولا بن الا بنه ولا علقا الا علقه ولا غلة
الا غلها ولا فرسا الا فرسه ولا عارية الا عاورها ولا خلعة الا خلعها ولا وديعة
الا ودعها ولا ضيعة الا ضيعها ولا عقدا الا عقره ولا سبدا الا استبد به

ولا لبدا الا لبد به ولا جليلا الا اجلاه ولا دقيقا الا دقه ولا مالا الا مال عليه
لا غنما الا غنمها ولا حاله الا احالها فهل من معدلة تعدل اليها وتزيج به العلة و
تقول عليها فاستنظري كل امر وانصف له منه لا ادري اى قاصد تناده بر كز اولئك

برون حیرتی دارم که چون در بر دل بگروم اذا جمعت علی الافساد سادات فسادات
فسادات فسادات من قول المحکم من کشف عن غنیه عطاء الحیاء فلیصنع ما
یرید و لیفعل ما یشاء لا ادري محراب نشین بکوشه ابرویت زمار پرست و حلقه کسبیت
برب توجه مظهر می بستانم روی که فروسدان سوت بامر ربک بیل الفیج و
الطفر لا بالخرائن والاحواب والترمان فر من ثعلب ليس فلا تحجب فالحکم فی ذاک

منسوب إلى كاتب طائف خبر من اسد الواقف حررت يدك يفتح لك باب الرزق من
 عن الطعام ثمرة السقام من نظرة عواقب الامور سلم من ثواب الدهور كما يدبر
 الفتى يوم ما يدان به من يندع الثوم لم يقلع دريخانا وقع نظره اهد من غير قصد
 على امرأة قبضه شارب فقالت اه فقال الزاهد انا ايضا اه الا بقية حصن الساء
 والعجالة مفتاح الندامة ثلث قليل من كثير النار والفقر والمرض احضر وجاله
 زوجه قد مات عنها ستة ازواج فبكت وقالت على من تتركني ايها الزوج النقي
 فقال على زوج السابغ الشقي الذين ذل بالنهار وهمم بالليل في الحديث فلو
 لمن لزم بدنه واكل قوته واشتغل بطاعته وبكى على خطيئته من فعل ما شاء
 احسب بما اساء شكى صوفي عن الفطر فقيل له بيع جبتك واشتر ما تريد فقال
 اذا باع الصيا وشبكته فيما شئت يصيد رب واحد انفع من جليس وحش
 امنع من نابس شليلي جربت الزمان واشقه فانما التي منهم سوى الهمة والغنا
 الشحاعة ثبات القدم قال حكيم كل شجر لا يصلح للبستان وكل مركب لا يصلح
 للفرسان وكل عامل لا يصلح للسلطان وكل قلب لا يصلح للرخمان وكل ذنب
 لا يصلح للنفوس وكل شخص لا يصلح للاحسان وكل يلد لا يصلح للايطان وكل
 ارض لا يصلح للبرهان ان كان شئ فوق الحيوة فالصحة وان كان شئ مثل الحيوة
 فالعنى وان كان شئ فوق الموت فالمرض وان كان شئ مثل الموت فالفقر
 سائب درول ظهيرة است زفر كان او مر خايمي كبا نزار كاستمان بربريت الناس
 من خوف فضيحة الذنبا يتبعون في فضيحة الاخرة من قول الحكماء خمسة يهلك الباع
 على البطن ودخول الحجام على البطن واكل قبدل اليا بس وشرب الماء البارد على
 الرزق وبما معه الجوز كل ذلك لا يجوز وقالوا عليك بالمشى بعد الطعام ولو
 خطوه وباليوم بعد الحجام ولو خطوه وبالول بعد الحجام ولو خطوه في الحديث ثم
 الاقلام وبضفت الدفاتر ومن هنا قال عبد الله انضاري اليك كل احدى خاف
 من اليوم الاخر وانا اخاف من اليوم الاول اطيب ما في الدنيا اكل اللحم وركوب
 اللحم وادخال اللحم في الجسد الثم كثير وعبد المنعم قليل ارتحان حكمت كهركم بنام وفيه
 نود بان در اندر حديث زين باطنك للحق وظاهر لك للخلق واعز امر الله يعزك

الله كل عبادة فرض في وقت دون وقت الا العلم فان وقته من المهدى الى اللحد
 مسئ المجنيد عن افضل الاعمال فقال البكاء في السجود حيث لا يشهد الا المعبود
 من دلائل خفة العقل كثرة الكلام مع كل احد والثقة بكل احد ورفع الحاجة في
 كل احد والثقة بكل احد واساعة الشر عند كل احد قول الحكماء من اراد البقاء
 والبقاء فليشأ كالفناء وليؤخر العشاء وليقل عشيان النساء وليخفف الرداء
 في الحديث اياكم وطعام الاسواق فانما سمعوا منه باعين المساكين وذوى الاملاق
 زنت روئي شبيب رفت وكفت بر بدترین اعضای من دلم شدت علاج فریب
 برومی و نگاه کرد و كفت دروغ میگوئی چرا که بدترین اعضای تو صورت تو است بران
 دلمی نت احذر من الكسر قلبا لا بخيار الله فللزوجة كسر ليس بخير رب يوم يكبت
 ذمته فلما صرت منه بكيت عليه يا طالب العز والجلال عليك بتحصيل العلم و
 المال والكمال عجمت لمن يشر العبد بماله ولا يشتري حرا بدين مقاله اعز الخلق
 اربعة ملاك عادل وعالم عامل وفقير شاكرو غني باذل وما عجب موت المجبن
 في الهوى ولكن بقاء العاشقين عجيب مولوی روم از لطف تو هیچ بنده نوبد شد
 مقبول تو جز مقبل جاوید شد لطف بکدام ذره پور شد می کان ذره به از هزار خورشید شد
 في الحديث القدسي ان الله يكره القيل والقال وكثرة السؤال واضاعه المال طوبى
 لمن امسك ما بين فكيه واطلق ما بين يديه ظهر الشيب وكثر العيب ذهب الشاب
 وقرب الذهاب والى الله الماب شهرار عكس روئی جو فتد بروئی سالها ما بهی زان
 نمک آید و ن ذل الدنيا مع العز الاخرة خير من عز الدنيا مع ذل الاخرة قد خاب من
 زاد عند الشيب غفلته كنانه نو که نزداد السج ففتح الصوره مع حسن السيره خير من
 حسن الصوره مع فتح السيره از جلال اسیر کسی طی می تواند کرد راه این بیابان را
 که پای شوق و از سیر نشاندن میان مولوی روم در مجلس عشاق قرار می گرفت
 وین بود عشق را خاری گرفت هر علم که در مدرسه حاصل کردی کاری گرفت و عشق را کاری گرفت
 لا اورس آرد و در دل کرده شکست نداشت در بته بارنا امید می خوش بهمان می
 دخل جل على اهد فقال له اما يضيق صدرك وانت وحده فقال من نال المال بعد
 الشيب فكم لعيش وكم بهرج ومن فتح الدكان بعد الفجر فليس بكسب وايش بهرج الزا

انما ضيق صدرى لما دخلت انت العلم القليل مع الغناء اشهر من العلم الكثير
 مع الفقر في الحديث العلماء ورثة الانبياء وايضا في الحديث فضل العالم على
 العابد كفضل القمر على سائر النجوم ليلة البدر الفضل بالعلم والعقل والادب
 لا بالجاه والمال والنسب **الترديد** **الترديد** **الترديد**
 وكره من تأسف لبل نسيب **الترديد** **الترديد** **الترديد**
 من ديوان المشوب الى امير المؤمنين عليه السلام معنى الدهر والايام والذنب حاصل و
 انت بما تهوى من الحي غافل سرورك في الدنيا غرور وحسرة وعيشك في الدنيا
 محال وباطل تزود من الدنيا فانت راحل وبادر فان الموت لا شك فاذل فنام
 انم كيد كيشتم ان قدرت تو برورده شدم بنار دلفيت تو صد عال باستان كه خواهم تو
 يا جرم من است بدين ما رجعت تو قال النبي صلى الله عليه واله وسلم فقد الاجه غمرة وغمة
 صلى الله عليه واله البنات محنة والبنون نعمة والله تعالى يعطي الجنة بالجنة لا بالتعنة
 وقال صلى الله عليه واله لا يؤمن شره لا يرجي خيره وقال هزم من الحكيم المزاج ينفي اليه كما
 نفى النار الحطب افيد بعض الفضلاء ان الالهوت الذات والملوك عالم
 المجرات والجبروت عالم الصفات والناسوت عالم الانسانية والملوك عالم
 المحوسات قال النبي صلى الله عليه واله الارواح طيور سماوية في انفاص الاشباح
 البشرية اذا التفت بالعلم صارت ملائكة واذا التفت بالجهل صارت حشرات الارض
 وقال صلى الله عليه واله اخلصلتان فريضتان على كل ذي ايمان طلب العلم وطلب
 الكسب طلب العلم اصلاح دينه وطلب الكسب اصلاح معيشته ايضا عنه
 صلى الله عليه واله من اذنب ذنباً فوجه قلبه عليه غفر له ذلك الذنب وان لم
 يستغفر منه ايضا عنه صلى الله عليه واله اذا اشعر قلب المؤمن من خشية الله تعالى
 عنه خطايه كما تيجان الشجر ورفقها في الخبر اعدك عدوك نفسك التي بين
 جنبيك وقال بعض الظرفاء بل التي بين فخذيك قبل ان تاهد متى يكون المرء عيباً
 قال اذا ظن انه مخفي قال النبي صلى الله عليه واله وسلم حبت على حسنة لا تضر
 معها سيئة ونقض على سيئة لا تنفع معها حسنة وعنه صلى الله عليه واله علموا
 انفسكم قبل ان تحاسبوا ومهدوا لها قبل ان تعذبوا وتزودوا الرحيل قبل ان

تر بخوانا فاما هو موقف عدل و قضاء حق حافظ علیہ الرحمہ
 تا ارم و بنائی کی راہبر شوی در کتب حقایق شایسته عشق
 خواب و خورث زمرت عشق و کرد اندم سی دوست کی بخواب و خورث
 تا کیسی عشق بیابی و زرشوی کر نور عشق حق بدل جانثا فو
 از بانی تا سرت همه نور خدا شود در راه فو الجلال چوبی پا بر شوی
 کز آب هفت بحر کیسوی تر شوی کر دولت هوای صالست جا
 قال هر من الحکم العقی وطن والفقر غریبة والطمع ذل والياس راحة قال مولون الحکم
 لیستعمل الکذب عند الضرورة کما لیستعمل الدواء عن امیر المؤمنین علیہ السلام ان
 کنت جازعا علی ما تقلب عن یدیک فاجزع علی کل ما له یصل الیک وعنه علیہ السلام
 اصعب الاعمال اربعة العفو عند الغضب والجود عن الیسر والعفة فی الخلو والقول
 الحق عند من تخافه وترجوه وقال علیہ السلام الذین والآخره کالمشرق والمغرب اذا
 قربت من احدهما بعدت من الآخر وعنه علیہ السلام کون صانوا لیسر له من القيام الا
 الظلم وکون قائم لیسر له من قیامه الا العناء وقال علیہ السلام ارجف العاصی بالشی
 دلیل علی مقدمات کونه وعنه علیہ السلام من لم یصن وجهه عن مسألته فقص وجهه
 عن دده رباعی خوابی که تو تجد دولت کرد شای باید که شوی قید هستی آزاد
 هر چند عجب ششامی درایت نامحوش که ز کارش کشد رباعی کرد سر بر شمع غیا بدکشت
 یا لاله فروش باغ بیاید بود یا بنیه رومی داغ میباید بود بود و چهار چیز از کمال حقاقت
 بر وانه یک چراغ میباید بود بفر و سخاوت با حق نجبت ببادان تواضع با ناخبت
 مکن هیچیک را از اینها تصور کتب منصور و التباسی الی الامام جعفر بن محمد الصادق علیہ السلام لا تصعبنا للنصحاء
 و یصیبک من دنیا فانکب الامام علیہ السلام فی الجواب من یحییک الا ینصحبک ومن
 ینصحبک لا یصحبک ولا حاجة لنا فی دنیاک کما لا حاجة لک فی اخرانا عن مولانا
 علی بن ابی طالب امیر المؤمنین علیہ السلام رضینا فتمت الحیاة فینا لنا علم والاعلاء
 مال فان المال یفنی عن قریب وان العلم بقی لا یزال قال بعض الاعلام او صبیکم بقله
 الطعام وقله المنام وقله الکلام وقله الحرام والنجت عن الاثام ومواظبة الصیفا

ودوام القيام وبجائنة العوام ومصاحبة الكوام والتباعد عن اللئام والمبادرة
 الى التلذذ واحترام احكام الاسلام والتزود ليوم القيام واعتناء فريض الايام
 واحتمال النقص على الدوام والاحسان الى الاقارب في الحديث خيرا الناس من
 ينفع الناس مولوي وم ^{در پنج عشق بزرگوار باشند} لاغصفتان شت نور باشند
 که عاشق صادق زکشتن بگز ^{مردار بود هر آنچه او را باشند} قال بعض الافاضل ان
 الايام خمسة اقسام يوم مفقود ويوم مشهود ويوم مورد ويوم موعود ويوم
 مدود فالمفقود اسك قد فانك مع ما فرطت فيه والمشهود يومك الذي انت فيه
 فتزود فيه من الطاعات والمورود غداك لا تدري هل هو من ايامك ام لا والموعود
 اخر ايامك من ايام الدنيا فاجعل نصب عينك كانه حاضر بين يديك واليوم
 المدود هو اخر نيك وهو يوم لا انقضاء له ممتد لا انقضاء له فاهتم له غاية
 الاهتمام واعتم له غاية الاعتناء فانه اما فيه مؤبد او عذاب مخلد ختام
 كرسن که روی زمین کردستم ^{عفو تو ایدست که کردستم} کفتمی که بر روز عجز دست کردیم
 عاجز تر ازین نخواه که کون بتم ^{شیخ ابو سعید} عشق آمد و شد چون غم اندر دل بود
 تا کرد مرا تنی و پر کرد ز دوست ^{عضای خودم بجای دست گرفت} نامی است ز من برین و باقی همه است
 قال ابو الفتح البستي العقل افضل ما ترجى فوائده والعلم ارفع ما ترجى متاجره في
 الحديث ليس عند ربك صباح ولا مساء ايضا في الحديث من احب اخوته اخروني
 ومن احب دنياه اخر باخوته من قول الحكماء سبب الحزن هجوم ما تكرهه النفس من هو
 فوقها وسبب الغضب هجوم ما تكرهه النفس من هو دونها والغضب حركة الى الحاج
 والحزن حركة الى الداخل ولهذا يعرض الموت من الحزن ولا يعرض من الغضب
 قال الشيخ الرئيس ابو علي الحسين بن عبد الله السبني اجعل غذائك كل يوم مرة
 واحذر طعاما قبل هضم طعام واحفظ منيتك ما استطعت فانه ماء الحيات
 يصيب في الارحام وايضا عنه في رسالة المعراج ان اعير المؤمنين على بن ابي
 طالب عليه السلام مركز الحكمة وفلك الحقيقة وخرانة العقل ولقد كان بين الصحابة
 كالمعقول بين المحسوس من مقولات الشيخ شهاب الدين ابو الفتح ابن يحيى التميمي
 وليكن يومك خيرا من اسك ولو بقليل والافان من الخاسرين وقال الحكميم

احترز من کل احد کما تحترز من الاسد کباد هم ذناب و صغار هم ذناب و
 قال حکیم اقل عتابک و لیت خطابک فان من طال عتابه تو جراحاته و من خشن
 خطابه تفرق اصحابه و من سل سيف البغي قتل به و من احتقر نیر الاخره وقع فيه
 و من البصر غیب نفسه اشتغل عن غيوب غيره و من تهاون بالدين خسرو و من
 اعتماد الاسراف افقر و من باعد الاشراق احتقر و من عاشر الازال شتم
 و من نازع الا و باش لطمه قال سيد الاوصياء عليه التحية و الثناء يا بن آدم ان
 كنت تريد منها بما تفکیک فان کل ما فيها لا یفکیک

آر حافظ علیه الرحمه

بیا که قصه اعلیٰ سخت نیاد	بیا بود که بنیاد عمر بر باد است	غلام همت آنم که زیر صرخه کبود
زهر چه رنگ تعلقی پذیرد از آفت	نصیحتی گفتمت یا دگر در عمل آر	که این حدیث زیر طریقه قیم باد است
موجودی عبد از جهان شست بنا	که این تجوزه عروس هزار آباد است	چه گویمت که سنجانه دوش شست خراب
سروش عالم غنیم چه مرداد داد است	که ای بلند نظر شاه باز صدر باد است	نشین تو ندان کج محنت آباد است
ترازنگره عرش نیزند صغیر	ندانمت که در این دام که چه افتاد است	غم جهان محو در بندن سبزه ازیاد
که این لطیفه نغمه زهر روی بآید	رضایده بده و رجین که کوی باد است	که بر سن تو در غلزار کاش داد است
نشان محمد و فانیست در قلم کل	ببال بلیل بیدل که جای فریاد است	حسد چه میری ای ست نظم بر خا
قبول خاطر و لطف سخن بخند او است	عن امیر المؤمنین علیه السلام فی فتح البلاء غنه فی ذل	فقط

الدنيا و اهلها کلاب غاوتیه و سباع ضارینه یخیر بعضها بعضا و یا کل عزیزها
 ذلیلها و یقهر کبیرها صغیرها نعم معقله و اخری مملکه قد ضلعت عقولها و دیکت
 بمجولها قال نراه و اجد الدنيا سکران و فاقد لها حیران لا ادرے

ایک و الا ما یشد الزکات	و منک و الا فالو مل حانت	وفیک و الا فالطامع خبت
و منک و الا فالحدث کاذب	من والدی المتخلص بالرحمة	ثربخنده پیری نخل عمران نوحانیر
که گیر و در جانی دست پیرا توانی	یعقوب لیث از یکی از اکابر که فقیر و بریشان شده بود پرسید	
که چه حالی داری گفت حالی که تو اول دیشی گفت من چه حال	استم گفتم حالی که من امروز	
دارم یعقوب ساعی سر نیزه می کند	گفت هزار و سیار بود هند	مناجات

آلمی قداسات و قد عصبت وها انکا لمقرمیا جندیت فان یخضفانت لذلک اهل
 و ان عذبتنی فیما اتیت آلمی عبدک العاصی فاکتوا بالذنوب قد عصا کا

فان تغصروا نفل لذلک اهل
 وان تطردوا فمن برحم سواک
 لا آدرے
 این المفضل من هو الک طیبہ
 وسهام لک خاک بالتقام نصیبہ
 کیف الخ لک من هو ی جوائہ
 نیشکوا ولا احد سواک عجیبہ
 کما حال من ابلی التقام بحصہ
 قد مل منه صدیقہ وقریبہ
 از عسعی علیہ الرحمہ
 رفیقہ کہ غایب شدی نیکنام
 دو چیز است از دو بر رفیقان حرام
 یکی آنکہ بالش باطل خوردند
 دوم آنکہ نامش بر شتی برید
 توحش لک کوئی از وی ندارد
 کہ اندر قضای تو کو دیدہ بان
 کسی پیش من در جهان نماند
 کہ مشغول خود و ز جهان غافل
 قولہ اللہ تعالیٰ اصدق القائلین یخرج الحق من المیت ویخرج المیت من الحق ای یخرج العالم
 من الجاہل ویخرج الجاہل من العالم وقیل ای یخرج المؤمن من الکافر ویخرج الکافر
 من المؤمن وقیل ای یخرج الذجاج من البیض ویخرج البیض من الذجاج وقیل
 یخرج الجنین الحق من المرأة المیتہ ویخرج الجنین المیت من المرأة الحیہ وقیل
 یخرج الانسان من النطفہ وهی المیتہ ویخرج النطفہ من الانسان وقیل فی تفسیر
 وجوہ اخر لا آدرے کہ من اناس حضرت امام ولید علیہ السلام اهل الخد متاصا والنادوسا
 عن امیر المؤمنین علیہ السلام قد شاب راس وراس الشیب لہ شیب ان الحریص علی الدنیا
 لفی نقب لا آدرے الجسم بیاب جبکم مطروح والقلب بسیف هجر کم مکذوب
 والذبح من الشوق دم مسفوح یا قوم علی الغرب نوحوا نوحوا هجرتم وهی بعدکم متکا
 وقلبی حزین والاسی متواتر وارجوا من الرحمن ما عشت سالما اعاده عید الوصل
 واللہ قادر مولوی محمد باقر شہید فی البلاء صبر جمیل انہ خیر لنا وادعنا لمان ظالم عاقبت
 کہو خدا از عبد الواحد کیلانی
 تن مرکب حسن چو اطمین بخیر
 نفست یک صیدی جہان طای کا
 ہر کہ کہ نیاموختہ باشد یک نفس
 صیدی کہ نہ تمام باشد مردا
 ولہ الضی
 دنیا چو بود چو ساعتی از شب تار
 بشر عشق شیب بود عشق نکار
 امی قابل کیا عت صحبت نشو
 خواہی تو کہ جاوید بانی بایار
 قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ والہ وسلم اعلمکم غاکم کما
 بیک کبیرہ ہر اہنمای شیطان بود
 بصیرت کہ کنون ہنمای شیطان غم
 تکیون قولی علیکم لا آدری
 ناز را روی بیاید سچ و در
 چون ندازی کرد بد خوئی مکر و
 حکیم سنائی
 سخت باشد روی نازیبا و ناز
 سخت باشد چشم نازیبا و باز
 لا آدرے

چون است ثبوت هر صفتی در حق
 پس غیر وجود خود نباشد وجود
 کلمه بطریق عقل رمز می یابو
 خود را شکسته دار هر صورتی که
 باشد که رسی بدوق ارباب شود
 لا ادری
 خونی که بخوری بدل روزگارین
 لستید الشربف الجحجانے
 خواب شدن روی نهاده خطا
 تر که خیالش قدمی بخیزد
 عذر قدش بسا لها نتوان نوشت
 فی الامالی عن الصادق علیه السلام من اخبره الله من ذل المعصیه الى عز التقوی اغناه بلا
 مال واعز به بلا عشیرة وادسه بلا انس ومن خاف الله اخاف الله منه کل شیء ومن
 لم یخف الله اخافه الله من کل شیء ورد فی الحدیث ان عودۃ المؤمن علی المؤمن
 حرام وورد فی تفسیر فی الحدیث بان المراد اذا عذبه سره وافشاء عیبه فی العیاب
 المخلوقات من یصبح بوجه قد عشیرة ایام اقامه السرور ولا یکاد یحزن والشیع زکیه
 واجته نساء حیاشدیدا من حیوة الجوان لا ادری
 زین روی که عشق از او و جهان حاصل
 گوئی کل فارغ عشق از کل ماست
 لا ادری
 بتصدی زبیر هر که پایی ند خود آ
 مخد بر رخ اهل صفاد کر نهض
 که خنده بر رخ زینه ریشخند خود آ
 لمولانا سبحانی
 حق زینه ساخت این خود دور از را
 پیدائی در قباب مستوران را
 این خلق نمود خلق ضایع بودی
 کریمائی نبود می این کوران را
 فاکر هر فانه مر تل غلتی میجد که اوین ملک لا ادری
 کرشم تو اضع فسکتی بر طایل
 او کرو تکبر و ز خود شد ذایل
 زنا رکن تو اضعش زانکه کمر
 بر کرون خر بست مرو عاقل
 الفرق بین الاسراف واللبذیر ان الاسراف صرف الشیء فیما ینبغی واللبذیر صرف
 الشیء فیما لا ینبغی لبعض الشعرا ولم ادخل الکلام من اجل لذة فیکف وفاد الیهشوق بین
 جوانخی و لکنش لم یکف فی فیض عبرتی دخلت لابی من جمیع جوانخی الفاء بنقسم الی
 اوبعد اقسام اذا کان الکام السابق علیه السلام فافاء له تفصیل من قوله المحکا
 من ترک الاکل علی السکر والتمنع فی الکام وادخال الطعام استغنی عن الطیب قال
 من شرب علی الریق وجامع علی لیبج فقد جز الموت لکی نفسه بحمل من حسین بن
 المنصور المحاکم والله ما طلعت شمس ولا غربت الا و ذکرک مقرون بأنفاسی ولا
 ذکرک محزوناً ولا فرحاً الا و انت مفی قلبی و وسواسی و در مناجات لا تقطعن رجائی
 منک یا صمدی یا غافر الذنب للراجین بالکرم ارحم بفضلک لا نظیر لکی علی ان

الکرم کثیر العفو عن خدم جاء سفسان الی جعفر بن محمد صادق علیه السلام فقال
 علمنی ثما علمک الله فقال اذا تظاهر الذنوب فعلیک بالاستغفار واذا تظاهر
 النعم فعلیک بالشکر واذا تظاهرت الغنوم فقل لا حول ولا قوة الا بالله عن مقرر
 بن ربیع فایانک والامر الذی ان توسعت مواردہ ضاقت علیک المضاد من
 نشب فی حلقه العلق اذا اشرب فی الماء وغیرہ فعلاجہ ان یخرفه بوء الثعلب
 فاذا اصابها دخان ذلك سقطت فی الحال لا ادري سلام الله ما یجبر السلوم
 من الداعی کا عدل الرغام ادام الله ما مولی بقاکم علی الخیرات والذم من القوا
 لا ادري وکما اب قد علا بابن علی شرف کما علا برسول الله عبدنان از حضرت
 صادق علیه السلام است تعصی الاله وان تطهر به هذا العمی فی انفعال بدیع
 لو کان حبیب صادقاً لاطمنه ان الحب لمن یحب مطیع قال افلاطون اذا دخلتم
 علی الکرام فعلیکم بتخفیف الکلام وتقلیل الطعام وتجلیل القیام للزمن یخسر
 تزوجت لم اعلم واخطات لم اصب فی البیت اتمت قبل التزوج فوالله ما ابکی
 علی ساکن النزی ولکنی ابکی علی المتزوج لا ادري تطلب الراحة فی دار الغنا
 خاب من یطلب شیدا لا یكون لا ادري برمال جمال خوشین غره مشو
 لا زلشیں بند واین را به تپی لا اعرف وان سلم الانسان من سوء فعله فمن
 سوء ظن المدعی لیس یسلم لا ادري ایا مرکز الامال ذمت معظماً ویا مقبلة
 الاقبال عشت مکرمًا لا ادري الحكم حکماک فاقض ما شئت
 فالله ما موروا انت الامر لا زلت حکم والقضاء عدا والذم یمثل وذلک فاصر
 لا ادري ای المرحوم وقامت افراخه اسباب جمال مه بوساخته
 برفق تو موسی میرد حبیب بود تا عقد صد از نوروه اندخته لا ادري
 ولست بضارع الا الیک کنت واما غیر که حاشا وکل هذا شرح حالی مستبہن
 وقد افضیت والزای اعلا کنت الیک والعبوات تجری لا ادري
 علی الخدین لیس لهما انقطاع ولست یا یس من فضل فی وار جوان بکون لنا اجتماع
 لا ادري اذا انت جازیت المسی فبطله ففعلک من فضل المسی قریب
 لا ادري کار ویا که تو دشوار کنی بر خوار کر تو بر زویش آسان کنی آسان کنی

لا ادرى اعتبر يا ايها المغمور بالمرءية
سئل امير المؤمنين عليه السلام عن المؤمن فقال المؤمن كان مشبه مكش القنلى ونومه كونه
الغرقى واكله كالكل المرمى وبكائه كبكاء الشكى قال رسول الله صلى الله عليه واله
اتقوا الله في المأاليك فيها ملكث ايمانكم اجمعوهم مما ناكلون واكسوهم مما تكتسون
ولا تكلفوهم من العمل ما يطيقون وما احببتهم فامسكوا بما اكرهتم فنبهوا ولا تعذبوا
خلق الله فان ملككم اناهم ولو شاء ملكهم اياكم لا ادرى تفاخر الناس في
الذي ابار به اكل شرب وملبس ومنكوح فان تفكرت فيها فاعلم ان ربك روث

و بول ومطروح ومفضوح لا ادرى
كرويه بن حمله چو پيدا كند چون از كنه نفس من خبر داشت
در بگذازم مكان من پيدا كند
ان دنياك اذا خصلتها كخيال زار قوم ما في المنام

اس القوم به في نومهم ساعة ثم قولي بسلام
عن التواضع فقال عليه السلام التكبر على المتكبرين تواضع قال يحيى بن خالد البجلي مع التواضع
احسن من الكرم مع المتكبرين مولانا سعد الدين العلامة نكتة لطيفة في اسم الله
انذ اذ اقم عدد طرفي الله وهو ستمائة على حروفه وهي اربعة بحصل واحد ونصف
اضرب الواحد ونصف في عدد المجموع وهو ستمائة وستون يحصل تسعة وتسعون
مطابقا لعدد اسماء المحسني نقل عن لقمان الحكيم ان قال خدمت اربعة الاف بنى
في اربعة الاف سنة واخترت من بين كلهم ستمائة كلمات اذ كنت في الصلوة
فاحفظ قلبك واذا كنت على المائدة فا حفظ حلقك واذا كنت في المجلس فا حفظ لسانك
واذا كنت في بيت الغير فا حفظ عينك واذا كرا اثنين وانس اثنين اما اللذان قد كرهما
ف الله تعالى والموت واما اللذان تنساها فاحصانك في حق الغير وسينات الغير في

حقك سیر نجات
صائب
لا ادرى
بیا بر دی گروئی بنیاد شتیش نیک
زشت در سلک تو بیا نیناد شت
نیک چه بدی است که بیا رگروئی
پای طوس اندر طایه من سوالی شود
کجا فیکه از حد ووشی نرسد نیک

از حکمی پرسیدند که محبت چیست گفت آنکه از گوی زیا شود و از بخا نقصان پذیرد از شیخ صدرا این
گروهت روزگار دست و زبان نیتا دست و زری مجو حیر دنیا فی کن با هم عالم طاف با هم کس از کراف

هر چه ندانی که هر چه توانی کن
 بگویم که بحالت که بجز تو کس ندانم
 خیالات فی قلبی و قلبی همایون
 و شخصه فی عینی کانتک حاضر
 احسانت عند انفسی فی کل ساعه
 فانک فی قلبی انیس مجاور
 عین شوفی کما لاح باری
 و یخل فکری کما ظن زائر
 و یصو افوادی کما صبت الصبا
 فاحسب ان الوقت فیها تشاء
 و لا یلدن همتی عیون فایع
 و لا یفرح قلبی بعلم اذاکر
 فاما القلب شوق متکاثر
 یروح علینا صرف و یبارک
 لمرک ایام الوصال قابله
 و جاد علینا الدهر و الدهر جاد
 تمثلت لما شئت البین شمانا
 انیس لم یمر بیکه سامر
 و فی النوم طیف من خیالک نادر
 فقال سیر البعد کیف نزاور
 فقلت له ما حال قلبک فی النور
 فقال سهو له لمع منها تحاد
 فودعنی ثم انثنی الطیف راجعا
 سواء عقیم حاضر و مسافر
 یشرع ثوان الکتاب بمتنه

آرشیخ عطار

مکتوب منقول لصاحب خزانه الخیال رحمه الله الکریم المنعم
 فانت عقیم فی فوادیا فز
 اراک قلبی کل حین کانتما
 و ان شئت ان انساک فالعکس ذاک
 کانتک فی جنبی متى رت صلیا
 و یزداد و حدک کما ناح طار
 و یلد عقیلی کما اعار اهل
 و یطرطری کما صبت اطر
 فلا تشحن صدک و یا فز فز
 و لا تشغن غمی جلنس مسامر
 و لا یسکن نفسی الی من ازوره
 دواها لجن دمع متجاوز
 و سقیال و قات الشر الذی مضت
 و لیکن لیا الی البحر لا نفا
 و بدلت سببا للفرق و جعنا
 ببیت قدیم برقصه الاکابر
 و ارجوا من الله الکریم غنله
 فقلت له مکنت قال لا انا ساغر
 فقلت له قل کیف حالک بعدنا
 فقال ثم من مدعی متقاطر
 فقلت الی کمد الذفر قد بیننا
 فبث خیرین القلب الطرف ساهر
 الی القلب هیک القلب فی الحب الفطار
 و ینبئ عن سر القلوب الظواهر
 نظری بحال من کزوت و کلام
 حدیثک فی سمعی ذکرک فی فنی
 تمثلت الی القلب کالغین ناظر
 لئن لم تکن شمس بی و سمع
 و انتک قدامی متى جاء زائر
 و یشد خونی کما اقر مطرب
 و یسکن معی کما سار صائر
 یکدر دذهنی ان حلتک بخر و
 و لا یشتط لجمعی غصن زواهر
 و لا ینمن مالی بنظم اصوغه
 و لا یحصل انشی من بتراود
 و اقالده ضره متنابع
 و جاء زمان و هجمه متواتر
 و قد غبت ایدی الفراق و صلنا
 شنانا و قد اوت علینا الذواتر
 کان لم یکن بین الحجوان الی القضا
 و یجوع زمان الوصل و الله قاذ
 فقلت له فی الیقظ ما من بزوره
 فقال قرب الی العهد بالوصل حنا
 فقلت له ما شأ عینک فی الانی
 فقال و ما علی بها هو صائر
 و ابقیت من ذان حال جاننا
 و من لظان العین بتد و لصائر
 و یظهر قدر الوصل بعد انقطاعا

ويعرف قدر المرحوم حين يهابد	وينجرح عن حال الحب ووجوده	مكاتب شوق اصدرتها الخاطر
ولكن شوقي لا يخط بشرحه العبارات والاقلام ثم الذقاتر	فذهبت بها بين الودع ومقتا	وقد زادني شوق اليك مكارم
وصفت بها بين الودع ومقتا	وفضلك موفور وعقلك افر	وفضلك نقاده لفظك باهر
وصدرك مشروح وعلمك شاح	وفضلك مرضي قواك رائق	وسعيل مشكور ونطقك شاكر
وجذرك منصوب وجدك ناصر	ونفرك لباسا ووجهك ناصر	ونظرك دري ونفرك فاخر
بنائك نظام وخطك لؤلؤ	ونفرك مسعود وعزك ثابت	ورأيك متبوع وحدك ملأ
وجذرك مشهور واصلك طاهر	وغرك منصوب لنذك كاسر	وخزائن مجود وجرمك قاهر
وقد لن مرفوع لضحك حافض	صفائك لا تحصى ونفكي عاجز	وقلبك في نيل المكارم رغب
وطبعك عن كسب المائم نافر	وعشرون حرفا عن ميمنا ناصر	ويقتصر الفاظي كما قال شاعر
وان لباسا خط من نسج شقة	عليك سلامي كلما زاح راحل	ولكن ذكرت البعض منها لاذ
لو ضعك لازالت لديك لفتا	اذكره در سعدن است سكن آن	وراسل شتاق وغاد مسافر
ازبنت في	برنياد مكر سجان كسند	مي برآيد بسعي كان كسند
ليكن چون وفقد بدست بخل	دريش تودرويش تودر مكر عود	از قسرو غنى
ازبنت قاده در خلائي شوشور	حكا گفته اند شش چيز مانع وعت سبعت است اول كاهل دوم	اي همه در حديث وكوش مبركر
وي باهم در حضور چشمه كرك	رغبت عيش بازمان سقم رنجوري اني چارم الفت وطن تخيم قاعت ششم خوف ونير گفته اند	كرك دروي اين شش صفت باشد قابل است كبادي دوستي كسند اول آنكه بر عيسى كه اطلاق
رغبت عيش بازمان سقم رنجوري اني چارم الفت وطن تخيم قاعت ششم خوف ونير گفته اند	يابد ظاهر كند دوم آنكه چون بر مبري واقف شود اندك را بسيار اظهار كند سوم آنكه كسي كه حسان	كند مكر اظهار نمايد چهارم آنكه كسي با و احسان كند مكر كز فراموش كند پنجم آنكه اگر از كسي كه هي نسبت با
كرك دروي اين شش صفت باشد قابل است كبادي دوستي كسند اول آنكه بر عيسى كه اطلاق	سرزند عفو نمايد ششم آنكه اگر كسي را و عذرخواهر بر پزيرد الف الحس البصري على بن الحسين عليه السلام	السلام فقال له الامام عليه السلام يا احسن اطع من احسن اليك وان لم تظعه فلا تقص له امر افلا
سرزند عفو نمايد ششم آنكه اگر كسي را و عذرخواهر بر پزيرد الف الحس البصري على بن الحسين عليه السلام	فاصصيت واكملت ذوقه وسكنت داه فاعلده حوايا في الحديث من حفظ ليلته وقببه و	ذندبه و دخل الجنة ايضا من فعل ما شاء لقي ما شاء ايضا فقرع عنك عن الذنب خير من تخفي
السلام فقال له الامام عليه السلام يا احسن اطع من احسن اليك وان لم تظعه فلا تقص له امر افلا	يحكمك على الاثم لا ادرى	دوري بمرت تحت بود شوگانرا
فاصصيت واكملت ذوقه وسكنت داه فاعلده حوايا في الحديث من حفظ ليلته وقببه و	صائب	درك با يانه دكر بر سر نازاده
ذندبه و دخل الجنة ايضا من فعل ما شاء لقي ما شاء ايضا فقرع عنك عن الذنب خير من تخفي		از دل با چه بجا مانده كه باز آده

وقال عليه خير المال ما انفق في سبيل الله قال امير المؤمنين عليه السلام من لم يكن له سخاء
 ولا حياء فاموت اولى به من الحيوة وقال عليه السلام خالف نفسك استرح في الحديث
 اقرب ما يكون العبد من غضب الله اذا غضب يستريح سودى كمن ذاق اخى برودوش
 كراوى تو را خرد بايد و بوش كا و از من و تو فراختر دار و چشم خراز من و تو درازتر دار و كوش
 في الحديث من احسن الله سريره حسن الله عيونه ايضا من اصاب ما بينه وبين الله اصلح
 الله ما بينه وبين الناس ايضا افضل الناس من تواضع عن دفعه وعفى عن قدره وانصف
 عن قوة وانفق عن عسرة الابتلاء يجنون الكامل هون من الابتلاء بنصف المجنون
 الحجر الواحد الحرام اساس خراب الدار لا ينبغي للاصاغر ان ينقدوا الاكابر الا في ثلاث
 موطن اذا سار وادليا او خاضوا سبيلا او واجهوا خيلا قال عليه السلام اشغل نفسك بخدمة
 الخالق حتى يشغل بخدمة منك جميع الخلق سلام من الرحمن نحو جنابكم فان سلامي لا يليق
 ببابكم سلام من الله الكريم عليكم فان سلامي لا يليق لديكم قال لا عرابي ما تفعلون
 اذا مرختم فتمى القفار فقال عاقلنا الله هم الوحش لا تحتاج الى بيطار قال لا عرابي كيف
 ابنك فكان عاقا فقال عذاب لا يقاومه الصبر وديعة لا تودع الا القبر ونعمة لا يجب
 عليه الشكر ليس من اهلى انه على غير صالح او انما هو مع ذلك لعصاى توكا عليها عند
 الشيب كما صبح زائده وقطعها مؤذى وبقائها عيب من كلام الحكماء من لم يتمتع بالجنس
 البهيمى ولم يطرب بالصوت الشجي فهو مختل المزاج يحتاج الى العلاج اختصر رجل
 ما هرفه علم الرياض فقال اللهم يا من يعلم قطر النائرة ونهاية العدد والجدد الا هم
 اقضنى اليك على زاوية قائمه يا علم ابلغ الناس اقلهم لفظا واجلهم معنى من كلام
 الحكماء خير عمر المرأة وذهب جملة ويكثر حلمه ويقوى رأيه وشعر عمر المرأة اخوه
 يسوء خلقها ويقبح خلقها ويطول لسانها ويقصر رحمها مل اللوان المنسوب الى امير
 المؤمنين سقام الخرس ليس لها شفاء وداء الجميل ليس له طبيب وقال عليه السلام افضل
 ما اعطى العبد في الدنيا الحكمة وفي الآخرة الرحمة اذا امير فارغى شيرازى

اى چشم جهان بين مرانوار تو ايام مرا ساخته مجوراز تو دورى تو كرده است بيمار مرا
 نزد كيت بمرورن شده ام دوراز تو لا ادرى نه از روى دلم يار و لنواز ديد
 ندول بدست كسى ادهم كه باز ديد ايضا لا ادرى مردم بزيان كنسند فرياد

من راي زباني زبانه ، في المثل اذا صطلح التور مع الفاي خرب دكان
 البقال لا ادرى الا انما الدنيا كنز زكب اناخ عشتيا وهو في الصغر راحل
 ما اصنع بدنيا ان بقيت لم تقبل وان بقيت لم ابق لها في الحديث اترك التروك
 فانهم ان احبوك اكلوك وان ابغضوك قتلوك قال بوزجهم راحل المعامل اذا
 اهرنته والاحق اذا ما زجته والكريم اذا اهنته واللبيم اذا اعننه اعلم ان الناس
 لا يهرقهم وانه لا بد منهم فاشهرهم بقدر الضرورة والزيادة مخطورة محدورة
 الفضل بالعقل والادب لا بالاصل والنسب من قول الحكماء الفسوق من الشيوخ
 اعجب من الزهاد من الشباب وقال الصمت راحل والنطق تعب وقالوا الكلام ملامذ
 السكوت سلامة قال بعض العرفاء العبودية مستثا شياء الخدمة للمعبود والوجود
 بالموجود وللخبط للحدود والوفاء بالعهود واجتناب فنيح العقود وترك الاسف
 على المفقود في الهياكل اذا رايت الحد يد الحامية تلتفت بالناظر فلا تنجب من
 نفس اشرك واستنارت بنور الله فاطاعها الاكوان وذلت لها الاعيان في
 الحديث تترود وبالطاعة واتخذوها بضاعة مال ليعمل سير تحت خاتمه وليس
 يطلق الا يوم ماتمه من ادعى انه قدر اي حاكم لا يظلم اوقضايا لا يرتش او عالما لا يتخذ
 او جاهلا لا يكثر او كاتبا لا يغلط او شاعرا لا يهجو او عبدا لا يتكبر او صانعا لا يفسد
 او محتاطا لا يسرق او غنيا لا يتكبر او فقيرا لا يطمع او سيئا حاكما لا يذب او ضعيفا لا
 يسيب او مضيقا لا يعاب او طيبا لا يثقل او تاجرا لا يخيّل او طويلا لا يراحمق او
 قصيرا لا يفتن او خفي عالم النفس او مكار با حسن الخلق او قوادا ميسر الخلق او رجيلا
 جميل الوجه او معلما كاملا العقل فلا تصدق من كلام امير المؤمنين عليه السلام اخوان
 هذا الزمان هو اسير الغيوب ايضا من كلفه عليهم اخوك من واساك في النسب
 لا من واساك في النسب لا ادرى بهدي كفت صبر كن زيراك
 صبرك ان تزدود وخب كند آب رفته بجوي باثر آرد
 كنتم آب ريحوي باز آيد ماسي فردو را چه بود كند
 دحل بهلول على الرشيد
 في قصر جديد بناه فقال لبهلول كيف ترى قصرا قال بهلول رخت الطين ووضعنا
 الذين فان كان من مالك فقد اسرفت والله لا يحب المفسرفين وان كان من مال غيرك

فقد ظلمت والله الظالمين قال الحكماء اذا كان البدن سقيما لم ينفعه الطعام واذا كان القلب قاسيا لم يؤثر فيه الكلام لا ادري ترجوا النجاة ولم يسلك مسالكها ان السفينة لا تجرى على اليأس العقل نور في القلب يفرق بين حق والباطل وقال عليه السلام خيلس الشيطان وقال عليه السلام تدارك في اخر العمر ما فاك في اوله من كلام امير المؤمنين عليه السلام بلاء الانسان من اللسان وقال عليه السلام افضل الزهد اخفاؤه وقال عليه السلام بلاء المرء من خشية الله قرعة عين وقال عليه السلام حرم الوفاء على من لا صل له طوبى لمن وقف مقام التسليم ورضى بما قدر له المحكم العليم واستسلم بطبيب الخفاط يحكم القضاء واستقبل كل ما يرد عليه بوجه الرضا واشتغل بذكر مولاه ولم يكن في خواطره سواه قال بعض الحكماء ما دام العبد يقطن ان في الخلق من هو شر منه فهو متكبر قبل الله الدنيا في الغنا والزنا والبناء العفو ملقوس والصفح مامول والعذر عند كرام الناس مقبول بالله ربك كم قصر مررت به قل كان يعمر بالذات والطرب طارت عقاب المنايا في جوانبه فصاح من بعده بالويل والحزب قول الحكماء من قصر عن السياسة خضر عن الرياسته بان الضراء ديان الصبر اذ بانوا بانوا وهم في سواد القلب سكتوا يا من تقاصر شكرى عن اياديه وكل كل لسان عن معانيه وجوده لم ينزل فردا بلا شبهة علا عن الخلق فاصبه ذل لا فخر قلحة لا عون يتصوره لا حصر يحجمه لا قطر يحويه جلاله انلى لا ذوال له ومملكه دائم لا شئ يفنيه لكل تلف خلف الا العمر الشكور بزا دوا الكفور يذرا تمنع افضل الاعمال ان تقنع بالقوت وتلزم التكويت وقصبر على الاذية وتندم عن الخسنة قل جلوسك ان انت مسلما خيرا الزيادة ان تجئ وتذها كذب لاديب الى صدق اتيت الجناب وقرعت الباب وقبلت لاعتاب واخبرني البواب بعبث الاصحاب فكبت الكتاب والى الله المآب قول الحكماء من حاسب نفسه سلم حتى يضرب خيبر من باطل التخر كلام العاقل قوت افضل الناس من كان بعبث بصيرة وعن عيب غيره ضربا وجواب الجاهل سكوت اذا قيل لك هل تخاف الله فاسكت لانك ان قلت لا فكنت وان قلت نعم فكذبت عن مولانا امير المؤمنين عليه السلام والسلام من نظر في العواقب سلم من لقوا ايضا من كثر كذبه قل بهاوه ايضا الكذب خيانة انا بنين چون جاسه چرين ثم صحت وان نيزاكر ان باشد ورن كرم نذار از صحت نادان بترت نيزاكر كرم نذار

زین برودن تیرانی که در اطمینان
 با خنجر خونریز دل زرم ندارد زین هر سه بر تیر کجیم که چو باشد
 سیری که جوانی کند و شرم ندارد فی الحدیث رحمه الله عبد اعرف قدره ایضا ترك الذنب
 اهو من طلب التوبة صحبة اربعين يوما قرابة ان الرياح اذا اشتدت عواصفها فليس
 ترحى سوا السالى من الشجر فهو ذاب الله من وضع رفع ولهم شبع وذق انا ف وخیل اضاف
 طوبی لمن شغله عیبه عن عیوب الناس مرتضى انك شمسند عالی بن است آقایی است کبرج
 شرفش دوش نبی است لکشافی انا عبد الفتی انزل فیہ هل انی للمی متقی اکتمه اکتمه الی امته
 ربانی بر در کرد و دست محمد بن جان نبوی وروت چو دهن نام دران نبوی
 بیدر زور و عشق نالاسی تو خاموش که غرض در دهن نبوی قال بعض الابدال وروت
 بیلاد المنسوب علی طلیب والمرحی بین یدیه وهو یصف لیسوع علیه السلام فقدت الیه و
 قلت عالمی مرضی فقامت فی وجهی ساعة ثم قال خذ عروق الفقر وورق الصبر مع اهللیج
 التواضع واجمع کلک فی انا البقیقین وصب علیه ماء الخشیة واولد خذ نادر الحزن
 ثم صغره بصفاة المراقبة فی جام الرضا وامنجه بشراب التوکل وتنا ولم یکن الضد
 واشربه بکاس الاستغناء وتمضمض بعده بماء الورع واحتم عن الحرص والطمع فان الله
 یشفیک انشاء الله تعالی قال ابو الربیع الزاهد لداود الطائفة عطی فقال ضم عن الدنيا
 واجعل فطرت الاخوة وقر من الناس لفرادک من الاسد کان بعض اصحاب الحال یقول
 لاخوانه یا اخوان الصفا هذا من السکوت ولامرمة البیوت قال السری خرجت يوما
 الی المقابر فرأیت البهلول فقلت ما تصنع هنا قال اجالس قوما لا یؤذونی وان غفلت
 عن الآخرة ذکرونی وان غبت لم یغتابونی قال امیر المؤمنین علیه السلام ما اری شیئا
 اخیر یقلوب الرجال من خفاف النعال وراء ظهورهم قال بعض الصوفیة لو قیل اوشیئ
 اعجب عندک لقلت قلب عرف الله ثم عصاه قال بعض الحكماء حرام علی نفس خبیث
 ان یتخرج من الدنیا حتی یتبئی الی من احسن الیهما قال بعض العلماء انی اخاف من
 النساء اکثر مما اخاف من الشیطان لانه سحانه یقول ان کیدا الشیطان کان ضعیفا
 وقال سحانه فی النساء ان کیدا کثرت عظیم کان یحیی من معاذ کثیر اما یقول انهما العلماء
 ان قصودکم فی صریة و بیوتکم کسویة و مراکبکم قادیة و ابوابکم فرعونیة و اخلاقکم
 تمردیة و موائدکم جاهلیة و مذاهبکم سلطانیة فاین المحمدیة و البیوع الاجل بمنا

سیرت سیدین

للانام ذین العابدین علیهم السلام
لا تشکون الی الخلفاء انما
ساقی معی که ابرو خاست از خاویز
تراهما چون دیده یعقوب پیغمبر سفید
نفسه آزادگان بستم از اسبانی هر
رستگاری را که راه را بر کینه پیوسته
ساده می بیند اگر نسخه جادوی شما
جیفه و دیو می برد از آفتاب

کین فافتمت سیرت پیش از وند
واذا بلیت بعسوة قاصبر لیا
تشکو الوجع الی الذی یوحم
سرور اسر سبز شد صد برک بر خاویز
عکسیت غار را کفتم که این پرچه بود
کاغذی در دست من داده ستر سفید
شعر
کانت حوذة سلمان له نسیا

که وقت دلبر بیا می تو ایما الی الخلفاء
صبر الکیم فان ذلک احزم
حسن دیو می
ابو چون چشم زنی بهر دوشه رالده و
گفت همان عزیز می بود که دم در
اجمن اغیار را بر کزنا شد طبع را
دقت خویش نشود لب نیل از شرم
دون شود از قرب بزرگان خراب
ولم یکن یلین فوج وابند رجاء

قال ابو حنیفه لمومن الطاق مات امامک یعنی جعفر الصادق علیه السلام فقال له مؤمن
الطاق لیکن امامک من المنتظرین الی یوم الوقت المعلوم فضحك الممدی وامر
لمومن الطاق بعشرة آلاف درهم امیر شاهی
هر کس که بشود وقت نه مار
سرمایه غم جو و دانی بکف آرد
دایم بمانت رشته نسیم چه سو
سرمشته عشق اگر توانی بکف آرد
من کادم امیر المؤمنین علی علیه السلام فی نهج البلاغه اذا اقدرت علی عذوقک فاجعل
العفو عنه شکر اللقدرة علیه افضل الاعمال ما اکرهت نفسك علیه کفی بالاجل حارسا
کلمات لطیفه معنیه من اعتر نفس اذل فلسه من کان عبدا الحق فهو خسر من بذل
عنايته لك فابذل جميع شکرک له من که بصبر علی کلمه سمع کلمات من بالغ غایه ما یحب
فلیتوقع غایه ما یکره المحر عبدا ذالطع والعبد حر اذا قنع الفرجه سر بینه الفوت بطله
العود اللسان صغیر الحرم عظیم الحرم یوم العدل علی الظالمه اشد من یوم الجور علی
المظلوم مجالس التقیل حتی الروح الهمدیه ترده بلاه الدنیا والصدق ترده بلاه الاخرة
قل کیسرا یواقیت فی بعض المواقیت لا تکر من یلعن ابليس فی العلانیه و یوالیه فی
السرد یقن من صدقن لا من صدقن لا سرف فی الخیر کما لا خیر فی السرف
کلب جوال خیر من اسد رابض من تانی اصاب ما تمقی الفقر یخرج من القطن الحلم
حبس الریح اول الحماة یخذب القفا الذهر افصح المؤدین باعنی شاد ظاهر و کنی

ما بست بود می شاد بجا لم نژوم خور ویم بی خون دل و دم نژوم بی شعله آه لب و هم نژودیم
 بی قطره اشک چشم بر هم نژودیم عر رفی ای دل پس بنجیم چو پیلان نژودیم
 برد امن در خویش مرده نژودیم زاید شده پیوده تو خود را کن معشوق جو خانیست در خانه نژودیم
 لیکن بهاء الدین عاملی مضی غفله عمری گذارک یذهب الباقی ادر کسا و نفا
 ولها الا یا ایها الساقی الا یا ریح ان تمر و باهل الحی فی خروى فیلتمه تحیات
 و نبتهم با شواقی و قل انتم نقضتم عهدکم ظلما بلا سبب و انی ثابت ابد اعلی
 عهدی و میثاقی شراب عشق میاز و نور از سر کار که نده قیامت بی تحقیقات اثران
 بجا لی خرقه خود را بکش زوی کتاب جهان پر شد و دو کفر و سالی و من دیوان امیر المؤمنین علیه
 ان الذین بنوا حظا لن بنا و هم واستمعوا بالمال الاولاد جرن الرياح علی محل یاد هم
 فکاتم کافوا علی میعاد من احب علی قوم خبرا کان او شرا کم کان عمله من احسن
 مستین سننه فقد اعذر علیه مرد تمام اگر نگفت و نکرد و انکه بگوید نکند زن بود
 و انکه بگوید نکند زن بود نیم زنت انکه نخت و نکرد باقی جهان جوی نیر و زرخشا
 سفزری اگر در طلب آن کوشی که با خیر از لذت پیکان تو باشد کوش تو اند که بر سر و می
 خوشدل شود مدعی از زخم دهم فی جواب شیخ سعدی ورنیو دشر به زرباب
 زو بهوان با قدم خلیش کام هم بتوان ساخت بنان جوین ورنیو دجانه طلس تو را
 ورنیو دبر سر خوان آن و این شانه عاج ارنیو دهر ریش شانه توان کرد با کشت خویش
 و لکن کن سارترین بس تو را وز عو ضش کشته طینه غرض آنچه دارد عو ضای هو شیما
 جمله که بینی همه دارد عو ض عمر عزیز است غنیمت شاد قال النبی صلی الله علیه و سلم خیانة الرجل فی العلم انشد
 من خیانة فی المال و عن النبی صلی الله علیه و سلم العلماء امناء الرسل علی عباد الله
 ما لم یخا الطوا الساطان فاذا خالطوه د اخا و الذین یفقد خا نوا الرسل فاخذوهم هذا من التبع عالم کبکی
 لا ادری یابلسل یتا و یقول یتهموا العسر مضی و ما ضی لم یعد یابلسل یتا و یقول یتهموا
 احسن فقال المسترا کتب بعض الحکماء علی باب دارة لا یدخل داری شر فقال له بعض
 یاصاح و لا تخل من الراح بکد قیل اسقراط ای السباع

فخر این تدخل امرانك قال بعض الحكماء المرأة كلما شتر وشتر ما فيها الله لا بد منها
 الشیخ اوحادی نسبی باید بر بزاری گفت که هر بار شتر و شتر و شتر
 گفت با زمان و زن نه پند گیر از دو کس از من نه برنا که کج و کج و کج
 هلد که گرفت چون قویسی زن سنجایی تو را را نکند و تو بکند از ریش چنانک
 از من و مادرش کج می پند چند ویدی و چندینی چپ آن رزم کن که نشان سیم نهاند
 ریش با سیم که نمیداند ذکر عند مولانا الصادق علیه السلام قول النبي صلى الله عليه
 و آله وسلم النظر الى وجه العالم عبادة فقال هو العالم الذي اذا نظرت اليه ذكرت
 الاخرة ومن كان على خلاف ذلك فالنظر اليه فتنه من كلام ارسطاطاليس اذا
 اردت ان تعرف هل بضبط الانسان شهواته فانظر الى ضبط منطق رها س
 ثياب تنی کج و تابش پیداست بی طرف دلی که اظر البشیر است راز دل عشق پر کرد و ظاهر
 تا نیمه پوشیده غرضش پیداست ایها الغافل قد شاب و آسک و بودت انفسک و
 انت فی القیل والقال والنزاع والمجدال فاحبس لسانک عن بسط الکلام فیها لا
 یفعل یوم القیام شد قرآن و طیل از قول پریشان نه تو همان مردار مرغ بی محل کوی میوه
 غری سر انصاف تو کردیم که با این چنین از دل فامع صبر و سکون داشته
 من کلام امیر المؤمنین علیه السلام من اشتری ما لا یحتاج الیه باع ما یحتاج الیه لئلا
 مات جالینوس وجد فی جیبہ رقعة فیها مکتوب احق الحقاء من عیلاء بطنه من
 کل ما یجد وما اکلته فلیجسمک و لیصدق به فلو وحک و ما خلفته فلیغیرک
 و الحسن حی وان نقل الی دار البقاء و المیسئ میت وان بقی فی الدنیا و القناعة
 کثیر الخلة و بالصبر تدک الامور و بالتدبیر یکثر القلیل و لو اذ ابن ادم شیئا الفع
 من التوکل علی الله تعالی مثل الزهق الذی تطلبه مثل الظل الذی یمشی معک انما
 لا تذکره متبعها و اذا ولیت عنه تبعک سحری هر سود و دآن کش زور خوش تراند
 و ان که بخواند بدر کس ندواند شیخ روز بهان است ای تو را با هر دلی را ز می و ک
 هر که را برودت نازد و ک صد هزاران پرده دارد عشق تو میکند هر پرده آواز و ک
 و که نصیب بیات دوست ازین عالم بدایم بیات پای دل از کل برآیم
 بیات بر دباری پیشی بریم بیات تخم نیکوئی کاریم بیات از غنم دوری پا زان

چو ابرو بهاری خون بیایم	بیایم همچو مردان در بره دست	سر اندازی کنیم سر بخاریم
مولانا قطب الدین شیراز	خیر الوری عبد الباقی من بیت	من فی دجی لیل العقی
ضوء الهدی فی ذنبه	اذا رضیت عفی کرام عیش	فلا ذال غضبنا علی لیاها
روی تو کل تازه خطا سبز تو خیز	شکفته کلی بچو تو دور کاشن تیز	شیخ بهاسنی
شد هوشتی لم غارت آن غره خیز	این بود مرا فایده از ویدن تیز	ای دل تو دیرین و رطبه بن از صبر
دی عقل تو هم از سر این واقعه کیز	و که	کشت عمر تو در کفر و نحو و صرف و بجا
بهائی از تو بدین نحو صرف عیش	لا یغیر الله من ذلکنا	کل من ذلکنا ذلکنا
کلام الحکماء افضل الفعال	صیانه الغرض بالمال	قیل الموابعه متى یكون العبد
راضیا عن الله تعالی قالت اذا کان سروده	بالمصیبه کسره	بالتغیر لقی صاحب
سلطان حکما یا کل العلف فقال لو خدمت الملوک	لمحتاج الی اکل العلف	فقل
له الحکیم لو اکل العلف لم يحتاج الی خدمت الملوک	من کلام عارف الربا فی	
خواجه عبداللہ انصاری	فریاد از معرفت رسمی حکمت تجربی	و محبت عاریتی و عبادت عاد
و به صدف آرد بایزبان در کشد	که وقتی که حاجت فتنه و فتنه	حکیم سنائی
جهای چرخ و تخم بایستی بنام کرد	که بر دو کس بودم حسرت از بخت کرد	یکی بر آینه ز راه عدم ملک وجود
نیاید و خبرش نیست دین گرفتاری	دگر بر آنکه دیرین خلکان پرغم و در	بختاب فت و بگردان ز روی باری
لا ادر	گفتم از کوی فلک صورت حال پریم	گفت آن سگش اندر خم چو کان گریز
کان بعض الملوک غضب علی بعض هاشمیه	فا سقط الوزير اسعد من دہوان	عطا الملک
فقال الملک ابغض علیا کان علیہ لان غضبوا	لا یسقط اہتی	لا ادر
آفاق بیای آه مانوسگی است	وز ناله با سچرد و در آینه کی است	در پای امید است هر جا خاری است
بر پیشانیه عمر است هر جا بکی است	مولو	چون بت رخ است بت پرستی خوشتر
چون با و ز جام شستنی خوشتر	از شستنی شستن تو خود نیست شدم	کان نیستی از هزار هستی خوشتر
سعدی علیه الرحمه	برود اسن از کرد عصیان بشوی	که ناله زبالا به بندند جو ی
گر آینه از آه کرد و سیاه	شود روشن آینه دل ز آه	هنوز از سر صلح داری چه بیم
نه بندد در غدر خواہان کریم	حسن	در جرات بخشن روی کشاده نذر
تا بدعا بدل شود دعوی دادخواہ	لما اتی بلال من بلاد حبشہ	الی النبی صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم

انشء بلسان الحبشه اذ برة كمنكره كراكي منذره فقال صلى الله عليه واله الحسن
اجعل مناه عديتيا فقال حسن اذ المكارم في افاناذ كرت فانما بك فينا يضرب المثل

اور جانی نہی کہ دام جانی کہ نہی
لا آد دے

لَا فِي الطَّبِ

من ديوان المنسوب الى
دليل على الحرص المكتف في الحقي

ترجمہ از شیخ بہائی رحمہ اللہ
واللہ اعلم بالصواب

اذا المرء لم يرض بما امكنه
سنيضيل يومًا وما سني

سی پاره کلام و حدیث سمیری
تاریک کتبہ کو بیروشم ان

در پیش ملک همتشان ملک فنا

لیلیٰ مایعوب والثانی اشد
خفتا و دوزخا

من كلام امير المؤمنين ع

من ديوان المشوب بامير

وانت الكتاب المبين الذي

فَكَانَ نَمِ كَانَهُ عَلَى مِجَادِ

ای عین بقا در چہ بقائی کہ نہی
آخر تو کیائی و کج از اینی

قول ولا فم للخلق يحكيه
سكوتي بيان عندها وخطا

وفي قصصك الطفل عند لود
الافاظوني قد خرجت باراً

زان است کفش بسته در غم گرفتار
 لله در قائل

قد عه فقد ساء تدبيره
مان حورين وحرقة لشهر و آب شور

در دین نه لغو بود علی و راز انوری
با یکدیگر میشتند که نه زود به نه جو

در گوشه نهان شده بشسته چون پی

تا چشم بهم زدیم این صبح که بود
افسوس که افسوس نمیدار و سود

عَمَى الْقَلْبَ عَنِ الصَّالِحِ

دوائك فيك ولا تشعر
و ف ل ا ن ط م ي ع ا ل ا ك م

ولد علي بن
حسن بن علي بن أبي طالب

النفس تبكى على الدنيا وقد علمت

من غزائے
امیرات توارح و حرم

بہن الحبیبہ منزل الہی یکشفہ
و فی النفس ما شاء و فل غطا

امير المؤمنين عليه السلام
وفي سطره عند الممان هو خط

در طینت او می خد احدی صفت
لعمریه مرا غایت کف غم از ما

وَلَمْ يَأْتِ مِنْ أَمْرِ أَحْسَنَ
تَوَلَّاهُ لَطْفَ مَرِيئَةِ أُمَامِي

بسم نوحه سده چهارم علمی که نافع است
سده اول که غش نهند شمه خاوری

نہیں مردمان کہ دیوار ایشان جز

هنا على النفوس يحسن يزود
فأدرك فإياك تشك وبت

إذا اُصلى البطن من المباح
شبهه انك تشك في سخاؤك به

المؤمنين على عيسى

بأحرفه يظهر المضمرة

لَهُ عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَالسَّلَامُ

ما یکدیگر
میر علی

لاادار للمرو بعد الموت يكتفينا	الا انى كان قبل الموت بانها	ولم عليه
اغتم ركنين زلفى الى الله	اذ كنت قادر غاصه رجا	واذا ما همت بالقول البلى
فاجعل مكانه تسبحة	من كلام اوسطو العنقى في	الغربة وطن والفقر في
الوطن غربة لله در قافل	بان ما زنده موم نام هر يك ولي	اگر خوابي كمر و درام نشين مديان
لا ادر	انجحت بدمت بي سرانجامي من	وزستي طالع ست نالامي من
بر بندگان خويشتن سينكرم	جمع آمده سباب پرشني من	من كلام الحكماء في تغليب
الاحوال تعلم جوهر الرجال	دولة الجاهل عبوة العاقل خاك ره آن كرم روايم كشت	جسمي محي غير ان الروح عندكم
بر دافشان كرد زویر انه عالم	لا ادر	باي بوني كن درين بستان كبر خواهم
فالجسم غربة والروح في وطن	لا ادر	من كلام الحكماء ويل لمن كان بين عز النقص وذل الحاجة
مخ روح از شاخسار عمر باي كني	ويل لمن كان بين سخط الخالق وشماتة المخلوق لا ادر	و بجز تر آبي نداشت قديسه
و كنه دست تضاد كلوي بايرخت	قال النبى صلى الله عليه وآله وسلم حلاوة الدنيا مرارة	الاخرة و مرارة الدنيا حلاوة
الاخرة و مرارة الدنيا حلاوة	الاخرة اوشخ ادرى	اي تازه كل بناز پرورده من
و آفت جان برب ادره من	خواهم كه تو را خداي رحيم بدد	تا بكذري از كنهه ناكزده من
شيخ منه كويد	در كوي خودم سكن ماوي داد	در بزم وصال خودم اجادا
القصة بعد كرسنه و ما زما	عاشق كردي سر بصر اداوي	من كلام الحكماء المنع الجبل
خير من وعد الطويل مو ايد الملوك للشرف لا للعلف	لا ادر	لا ادر
بي حجابانه دراز در كاشانه ما	كه كسي نسبت بخود در تو درجابه	ففسر فريدا ولا تو كن الى احد
ما في زمانك من توجوه مودة	ولا صديق اذا خان الزمان و	وطب نفسا اذا نزل البلاء
ها قد نصحنك في ما قلته و كني	اخر دع الايام تفعل ما تشاء	اذا ما كنت ذا قلب قووع
ولا تنزع لحادثة الليالي	فما لحواذث الدنيا بقاء	مردنه كرمه دل خون نه
فانك و ملاك الدنيا سواء	حسن و ملوي	مردنه دلي قابل من خون نه
لاف محبت چه زني چون نه	با تو چه ضايع كنم افسون عشق	ليلى ازين حرف سخنيد و كفت
بوالهوشي كفت بليلى بطنم	رو كه چنين قابل و موزون نه	آهسته تو اول بدى كنون نه
با تو چكويم كه تو مجنون نه	امى حسن احوال تو و بچر شده ا	

عن بعض نساء النبي صلى الله عليه وآله وسلم قالت ذبحنا شاة فصدقنا بها إلا
الكف فقلت للنبي صلى الله عليه وآله وسلم ما بقى إلا الكف فقال صدقنا بقى

إلا الكف مجتشم وارو خدا خواهرش خجالت نیم

سین ست تخی بیروم او تحفه بدست تا زین دو کلام خوش کند طبع کریم

تورا چرم که تو را هر کسی بجای من است نزارت غم که مرا بچسب بجای تو است

دی زلف عبیر نیز غیر سبایت از طرف بنا گوش سن سبایت

سرتاپایم فدای سرتاپایت از حافظ علیه الرحمه

وز کبر کشی و کبر خود بینی بر آتش اگر نشا فیم بشنیم

بخاک رسد بعد از عسری که سیاهان آمد

در خورد تو نیست نیم جانی که مرست اما حکم تو لی کمان آمد

چه خوش است از تو خوشی ز روی زبانه که بجز خون در آیم در صلح باز باشد

کشته شمشیرش باز بخوید که چون تشنه دیدار دوست راه نبرد که

سید الوصیین و امیر المؤمنین و امام المتقین علیه السلام و سوء الخلق لیس له دواء

بر بخت من اعتمد کرده و سله دشت باضی

و بر کبرش از بھرشی عار نبو شیخ ابو الحسن جرجانی زبان پیکو

حسرو آنرا که میان بسته ز تار نبو آرا که میان بسته ز تار نبو

شیخ ابو سعید ابو الحسن صبر طلب میکنند از دل شیدا

از خیر محض جز نکوست نماید گویند بجسته گفتگو خواهد بود

آنکه کرکشت و جفا کرد بهمی نهم خجسته خوش باش که عاقبت تو خواهد بود

سوالای امیر المؤمنین علیه السلام همه عالمش از من نتوانند فرید

سزلت قال لی ولكن بر شیخ علیک ما یطع منی قلت امثلک یحیی سلاندا فقال

الحقیقه کشف سبحات الجلال من غیر اشاده قلت زدنی بیانا فقال محو الوهم

مع صحو المعاصم قلت زدنی بیانا قال هتک الشر و غلبه السر قلت زدنی بیانا

قال نو و لشرق من صبح الاذل فی اوج علی هیا کل التوحید اثاره قلت زدنی بیانا

قال کف

فقال طفاء السراج فقد طلع الصبح من وصيته النبوة صلى الله عليه وآله من مسعودات
النور اذا وقع في القلب الشرح والفتح قيل يا رسول الله ص فهل لذلك علامة فقال نعم التجا
في ادا الغرور والاناة الى اداد الخلود والاستعداد للوثة قبل نزول الفوت يا بن
مسعود من اشاق لكى الجنة سارع في الخيرات ومن خاف النار ترك الشهوات ومن
توقا الموت زهد في الدنيا ومن زهد في الدنيا هانت عليه المصيبة الكافي
عن الصادق عليه السلام كلما ازداد العبد ايمانا ازداد ضيقا في معيشة وفيه عنه عليه
ما كان من ولد آدم مؤمنا الا فقيرا ولا كافرا اعليا وعنه عليه السلام المسجون من

بجنه دنياه عن آخرته
شيخ شهاب الدين
در عشق تو حالتش باشد که در آن
در وارث عشق از آن با حکیت
سلطان مصطفی میرزا
شیخ آذین
بجز خجندی هزار سنبل وجود
اگر برآهیدی خوشتر بودم چه بودم
در صبر دل خراب شد بیکانه

در لطف سیاه ماهروئی کم شد
در صحبت دوست جان نخب
در دل غم خانمان نخب
میرزا قلی

امیر خسرو
خوش آرسان که گشتند پاک چون خورشید
چو کمر بستگاریک نیکه دل نمی بندد
چال طلعت به صحبت با غنیمت داران

در عشق تو حالتش باشد که در آن
در وارث عشق از آن با حکیت
سلطان مصطفی میرزا
شیخ آذین
بجز خجندی هزار سنبل وجود
اگر برآهیدی خوشتر بودم چه بودم
در صبر دل خراب شد بیکانه

من چن نام دین شکرین هر یک
بشناسی بر آنکه بخت یا ریش نبود
هم با تو هم بی تو قرارش نبود
خوش عالمیت آنکه در آن نیکو بود
ای دل چو شناسی غمی شک آن کن
در کوی فنا کردی یا هستی
گر سوی عدم راهبری یافتی
سنبل
دور از تو بی چنان برور آدم
بحاره دلم چه محرم را زنیافت
تا رگش بی بود گمش باز نیافت
شادی و غم جهان نخب
یا دوست کین کمال یا جان
رفت دل از پی دلدار و نپرسید آن
جوان پیر که در بند مال و فرزند
که سائیه بسراپ جهان نیفکند
بسیزه زار فلک طره با غمتند
که طبر نند زلفان که باز پیوند

نفس که در حساب کمی را عدد نیست
هر روز با کسی نتوان شناسان
یا خود عدم را بگذری یا هستی
در اینک از روزان بی وفا هرگز نماند
رفتی و ز دیده خواب شد بیکانه
کاندر قطر آفتاب شد بیکانه
و اندر نفس جهان هم آواریافت
کمال
ما خانه خراب گشتگان را
در خانه دو میهمان نخب
که در ما و تو را وعده دیدار بگفت
نه عاقلند که طفلان ناخودند
بخانه کمره جهان نمیتوان بستن
که هر نهال که گشتند باز برگزند
بقا که نیست در آن حاصل میوه است

وان فضل الاعلا سترافاله	علی سعید فضله الکر و لعلنا	شیخ محمد
س لبا بر تو بکنز که گذار	نکته سوس تربت پدرب	تو بجای پدر چه کردی خبر
که همین چشم داری از پربت	لا آدرے	ای از تو مرا امید بسجودی
با تو چنانچه پیش این بودی نه	میدانستم که عهد و پیمان مرا	در هم شکنی ای باین زودی
قال بعض المحکمات افضل الناس من تواضع عن دفعه وعفی عن قدره والضعف عن قوته		
مده خلافة بنو امیه احدی و تسعين سنه و کلهما و بعده مده خلافة بنی عباس جمعا		
خمسائنه و عشرون سنه و مشهور و تاریخ انقراضهم لفظ خون اعفی فی ششده کلمه		
خمس و ثلاثون خلیفه اولهم سفاح و اخرهم مستعصم ملوک اسمعيلیه الذین حکوا فی		
رودبار و قستان کا نواتمانیز و مده حکومتهم مائده و اثني عشر سنه اولهم حسن بن		
علی المعروف بصباح و اخرهم رکن الدین خورشاه بن علاء الدین بن محمد هکذا فی		
نکارستان ملوک المغل الذین حکو فی ایران اربعه عشر رجلا مده ملکهم		
من ۹۹۹ هجری و هی سنه ظهور چنگیز خان الی سنه هجری و هی سنه انقراضهم		
مائده و سبعة و ثلاثون سنه اولهم چنگیز خان و اخرهم ارپاخان بن سوسه		
لا آدرے	افترود بهار شادمانی بیتو	پژمرده مهال کامرانی بیتو
چشم همه دم بخون نشانی بیتو	حاصل که حرام زندگانی بیتو	لا آدرے
در پای کنه شد دل بیاریم پست	یارب چه شود اگر مرا کیری پست	کر در علم آسپه تو را باید نیست
اندر گریست آنچه مرا باید پست	لا آدرے	برو بنش با خویش تن کیر و بس
میو نذر رخسار با بیچکس	که هر کس که پیوست با غیر خویش	درون را به نیش شمشیر کردیش
لا آدرے	از ذوق صدای ناست ای هرگز	وز بهر نظاره تو ای باید بهوش
چون نظر ان بجز زمانی صدار	جان بر چه چشم آید و دل بر چه کوش	نگر و تا فراموش آنچه گفتی و نه انداز
بر پشت تو نیجا هم که بنده رسته جانرا	درین صحیفه بخوانم خط خطا هرگز	که هر چه بگویم لغزش کارخانه است
در آوای که جامی علیه الرحمه لبفر حجاز رفته و از راه شام سعادت بهرات نمود امیر علی شیرین		
این رباعی را گفته	الضاف بن ای ملک مینو فام	کز این دو کدام خوبرو کرد حرام
خورشید جهان تاب تو جانب صبح	یا ماه جهان کردن از جانب شام	لا آدرے
الله لا یبقی علی حاله	لکته یقبل اوید بر	فان تلقاک بمکروه ته

فاصبر فان الله لا يصبِر لا آدری غم روزی خود و هر کس بقدر
 چون غم روزی افتاد و چوید قال سيد المرسلين واشرف الاولين والآخرين صلوا
 الله عليه و آله اجمعين اذا اقتصر قلب المؤمن من خشية الله تحاشت عنه خطايا
 كما يحاشيت من الشجرة زورقها و عتصه انه قال لا يكون العبد مؤمنا حتى يعدل بينه
 و الرضا، محنة لا تلبث الدنيا نعم في الآخرة و رضاء الدنيا محنة في الآخرة و عنه
 صلى الله عليه و آله انه قال ان الله تعالى يقول اذا وجهت الى عبد من عبيدي
 مصيبة في بدنه او ماله او ولده ثم استقبل ذلك بصبر جميل استحييت منه ان
 انصب له ميزانا و انشر له ديوانا كان عيسى على نبينا و عليه السلام يقول يا دينيا
 كنت و لم اكن فيك و تكونين و لا اكون فيك و شقيت ان شقيت فيك سئل ابن
 العابد بن عيسى عن افضل الاعمال فقال ان تقنع بالقوت و تلزم السكوت و تصبر
 على الاذية و تندم على الخطيئة در ویش دلی از قصه من روایتی می شود
 و ز سوز دلم شکایتی می شود در دول من فغانی می پذیری من هر دم تو حکایتی می شنوی
 لا آدری بیشتر از مرتبه عاقلی غافل می بود خوش آن غافل
 في اشتقاق اسم الوزاة اقوال فقيل انه ماخوذ من الوز الذي هو الملقا ومنه
 قوله تعالى كلا الوز الى ربك يومئذ المستقر و قيل من الازر وهو الظاهر لان
 الملك يقوى بوزيره و قيل من الوزر وهو العنى و الثقل و منه قوله تعالى و وضعنا
 عنك و ذرك و قيل من الوزر الذي هو الاثم لشدة ما في الوزاة من ارتكاب
 الاثم فكان وزير الملك يتحمل الوزاة انتهى لا آدری زنده گانی چیست مروی است
 این گروه زنده گان دل مردوم خواجه حسن بیاتی ای نایب ما ز جمله کار تو خوش است
 مانند بهار روزگار تو خوش است نادیدن دیدن خست برد و خست چشم تو دوستی خمار تو خوش است
 و له در گردش ظلمت چو کرم نظری از مردم آدمی ندیدم اثری خستام
 هر جا که سری بود فرو رفت بجای هر جا که خری بود برآورد سری سر بر زمین چه سین می بیند باز
 که علم لدنی همه از بردار سودت کند چو نفس کار واری و ایم دل خود بجمعیت نهاد کنی
 آثر بر زمین بنده که در سواد حسن و بدلی کجشک پریده راه آزاد کنی
 چون غم رسدت خدایا کنی دنیا ز تو رفته و تو را عوی پر کنی

لا ادرے

به دست که چه عزیز است از دل کما که دوست نیز بگوید بدوستان عزیز

قال علی بن الحسین علیه السلام لا یفخر احد علی احد فانکم عبید و المولی واحد قیل

لبعض الحكماء ما الشئ الذی لا یجوز ان یقال وان کان حقا قال ذکر الرجل ماثره لا ادری

مفروش عطر عقل بندوی لایا کما بنما زمانه شکین به نیم به

از آن روز لایف بر رخساران بهین به کما مورا چون آتش غنمی بر خفته چ

ذین العاقل و ستر الجاهل این سه به با عی از شاه شجاع است

وزنار نعیم یا دمار کم و بیش مردانه درین راه پیویم پس و پیش

و که عشق تو فرو کوفت بکوشش دل من ای کرده رخت غارت بهوشش

سری که مقربان از آن محرومند عشق تو فرو کوفت بکوشش دل من

جان در طلب وصل تو شیدل شد دل در خم کیسوی تو رسوائی شد

بجاده دلم بکشت و بهر جامی شد لا ادرے

نمیدانم که مانع میشود لطف نهانی لا ادرے

خرمن سوخته است که با خاک یکی است لا نورے

و می بی سببی گسیده پا از من باز وی دست رستین بر من کرده بعد

لا ادرے

که با دگران بهزمنی و ای بمن و ربایم کس همچو سنی و ای همه

دل بجز و می دیدار نم به که زدود همچو حسرت زدگان آیم و نطایم

ابی اسمعیل عبد الله اضاری رحمه الله اگر بر آب روی خسی باشی

بهر می خسی پس خدا را کی رستی لا ادرے

دلی بدست آست کس باشی قبیح علی الانسان یطیبه

فما بالنار لقی رضی الله تعالی فی کتب الحسن البصری الی عمر بن عبد العزیز اما بعد فان طول البقاء ینتهی الی الفنا

فخا من فناک الذی لا یبقی لبقا نک الذی لا یفتی قال بعض الحكماء من لم یحتمل

ذل التعلم فی بعض عمره عاش فی ذل الجهل طول عمره و من کلامه من اضر

الاشیاء بعد و ان لا یرى ائک عد و اله لا ادری فریاد این غصه که در دل مارا

اسم حسد

من قول الحكماء الصمت

بکند طریق به روان کرم پیش

باشد که رسم آرزوی دل خویش

عشق تو شده خانه فروشش دل من

و که اندر طلب صال تو که دجهان

اگر از لطف ظلم طعن غیبت میشود مانع

برک عیش و گران و زبر و زافزون است

ای دست تو بر جفا چو زلف تو دراز

امروز کشید دپای مرد اسن باز

وصل تو شب و روز تنم می بهم

لا ادرے

من کلام العارف الکامل

بگوید کیستی و بجوانی مستی

اگر بهو اپری مکی باشد

لقد رضی الرحمن عن کل منفق

بغیر حشا و هو یحبس با یعلی

کتب الحسن البصری الی عمر بن عبد العزیز اما بعد فان طول البقاء ینتهی الی الفنا

فخا من فناک الذی لا یبقی لبقا نک الذی لا یفتی قال بعض الحكماء من لم یحتمل

ذل التعلم فی بعض عمره عاش فی ذل الجهل طول عمره و من کلامه من اضر

الاشیاء بعد و ان لا یرى ائک عد و اله لا ادری فریاد این غصه که در دل مارا

حسن دهلوی

لا ادرے

لا ادرے

برقہ و ما آمدہ بنیاد منہ
ثم فاعلم القرصه بن العبدینوین دایره وسط مخیم است
لا ادرے

من در تو کجا رسم که آنجا که تویی

کسله خاب علمه و فی الحدیث اذا تاب الشیخ الهم

حوا سک و بردت انفاسک

بر آغوش اعتمادی نیست تا شام

بدون بخاک این آرزو شکل ترا برنگ

اتنه الرزا یا من وجه المطالب

من یعرفنی سلطت علیه من لا یعرفنی

کار و شواری بشو این خود دانست

من یا تیک متعذرا ان بر عندک فيما قال او فخر افتد اطاعک من ارضاک ظاهره

وقد اجلك من یحبک مستترا و من کلامه علیه السلام من اسر بالله استوحش

من الناس قال المحکم الصبر صبر ان صبر علی ما تکره و صبر علی ما تحب و الثانی

اشد لها علی النفوس لا ادر الله تحت قباب الغرطافه اخفاهم فی لباس الفقر لا

من کتاب قوت القلوب عن امیر المؤمنین علیه السلام ان الله تعالی فی خلقه مثوبا

فقر و عقوبات فقر من علامه الفقر اذا کان مثوبا ان یحسن علیه خلقه و یطیع

ربه و لا یشکو حاله و یشکر الله تعالی علی فقره و من علامه الفقر اذا کان عقوبه

ان یسوء علیه خلقه و یبغض فی ربه و یشکی الشکایه و یتخطأ القضاء و هذا النوع

من الفقر هو الذی استعاذ النبوی صلی الله علیه و سلم منه قال بعض المحکم لا

ینفعی للعاقل ان یسکن بقوه لیس فیها واحد من خمسة سلطان حازم و طبیب عالم

هر چند شنیدی هم فشانه کنی

باول فتم که توبه باید کردی

دی که تو گذشت هیچ از یاد کن

حالی در یاب و عمر بر باد کن

لا ادرے

در یاب که در شین کون قرار

ای وصل تو بر ترا ز ثنای امید

نه دست هر سوسید و نه پای امید

لا ادرے

لا ادرے

لا ادرے

فی الخبر عن سید البشره قال الله تعالی اذا عصا فی

کثری درویش خان درویش خان

من دیوان المنسوب بامیر المؤمنین علیه السلام اقبل معاذ

من یا تیک متعذرا ان بر عندک فيما قال او فخر افتد اطاعک من ارضاک ظاهره

وقد اجلك من یحبک مستترا و من کلامه علیه السلام من اسر بالله استوحش

من الناس قال المحکم الصبر صبر ان صبر علی ما تکره و صبر علی ما تحب و الثانی

اشد لها علی النفوس لا ادر الله تحت قباب الغرطافه اخفاهم فی لباس الفقر لا

من کتاب قوت القلوب عن امیر المؤمنین علیه السلام ان الله تعالی فی خلقه مثوبا

فقر و عقوبات فقر من علامه الفقر اذا کان مثوبا ان یحسن علیه خلقه و یطیع

ربه و لا یشکو حاله و یشکر الله تعالی علی فقره و من علامه الفقر اذا کان عقوبه

ان یسوء علیه خلقه و یبغض فی ربه و یشکی الشکایه و یتخطأ القضاء و هذا النوع

من الفقر هو الذی استعاذ النبوی صلی الله علیه و سلم منه قال بعض المحکم لا

ینفعی للعاقل ان یسکن بقوه لیس فیها واحد من خمسة سلطان حازم و طبیب عالم

ای حسن توبه انگی کردی که تو اوقات

ول گفت بی چو خیر را مایه نماند

فردا که نیامده است فردا و کن

ملاقات مضی ما سبائیک فایان

ای بخیر این نفس محبت هیچ است

و البسته یکدی و اندم هیچ است

ناخته تبه نماند با تو سودا می امید

من کلام المحکم بن داهر

یک امروز است مارا نقد تمام

ای خاکبوسی درت مقصود هر صاف

اذا کان غیر الله للمرء عده

اذا عصا فی

کثری درویش خان درویش خان

من دیوان المنسوب بامیر المؤمنین علیه السلام اقبل معاذ

من یا تیک متعذرا ان بر عندک فيما قال او فخر افتد اطاعک من ارضاک ظاهره

وقد اجلك من یحبک مستترا و من کلامه علیه السلام من اسر بالله استوحش

من الناس قال المحکم الصبر صبر ان صبر علی ما تکره و صبر علی ما تحب و الثانی

اشد لها علی النفوس لا ادر الله تحت قباب الغرطافه اخفاهم فی لباس الفقر لا

من کتاب قوت القلوب عن امیر المؤمنین علیه السلام ان الله تعالی فی خلقه مثوبا

فقر و عقوبات فقر من علامه الفقر اذا کان مثوبا ان یحسن علیه خلقه و یطیع

ربه و لا یشکو حاله و یشکر الله تعالی علی فقره و من علامه الفقر اذا کان عقوبه

ان یسوء علیه خلقه و یبغض فی ربه و یشکی الشکایه و یتخطأ القضاء و هذا النوع

من الفقر هو الذی استعاذ النبوی صلی الله علیه و سلم منه قال بعض المحکم لا

ینفعی للعاقل ان یسکن بقوه لیس فیها واحد من خمسة سلطان حازم و طبیب عالم

وقاض عادل وضر جاد وسوق قيم وقال ايضا لا ينبغي للعاقل ان يكون من نفسه
 على حذر الكرم اذا اهانوا للنيم اذا اكرموا العاقل اذا اخرجوه والاحق اذا اماره
 والماجر اذا عاشره وقال بعض الحكماء ميت خصال لا يطيعها الا من كانت نفسه
 شريفة الثبات عند حدوث التهمة الجسيمه والصبر عند حدوث المصيبة العظمى
 وحديث النفس الى العقل عند دواعي الشهوة وكتمان السر عن الاصدقاء والاعداء
 والصبر على الجوع واحتمال الجار السوء لا ادرى شيئا لو بكت الدماء عليها
 عينا حق يا دنا بدعاب لم يبلغ المعشار من حقهما فهذا الشبان فرقة الاحباب
 قال افلاطون ثلثه يهون لذاته ضعيف في اسر قوتي وكريم يرغب يحتاج بكثمت
 الى لئيم وعاقل يجري عليه حكم جاهل اين دور باي ازجاني انت ستمى اين خلق مجازي خود
 مشهور كن بكنه سازي خود را خود ميداني كه اهل مجلس كويند اي شمع چه هرزه ميگذاري خود را
 و نه با مردم چشم خود خطابت بايد با كس سوال و نه جوابت بايد
 چشم داري و عالمي را نظر است ديگر چه معلم چه كس بت بايد لله درقا قل
 ما وهب الله لامرأته احسن من عقله ومن ادبه هما جمال الفقيه فان عدما
 ففقدته للحياة اجمل به خاك ره آن كرم رواني كه بر دافشان كرد و زيرانه عالم
 من كلام الحكماء من افراط في المقال ذل ومن استخفاف بالرجال ذل ومن قولهم
 اذا قيل نعم الرجل انت وكان احب اليك من ان يقال بش الرجل انت فانك بش
 الرجل وانتب من خلق الله من زاده و قصر عما تشتهي النفس وجدة قيل لبعض
 الحكماء من سوء الناس حال اقل من بعدت هيئته واشتعت اميته وقصر مقدته
 مما اوحى الله الي بعض بنيائه هيا لي من قلبك الخشوع ومن نفسك الخشوع ومن
 عينك الذموع واستسلمني فاني قريب مجيب قال بعض العارفين قد جمعت مكارم
 الخصال في اربع قلل الكلام وقلل الطعام وقلل المنام والاعتزال من الانام
 شيخ او صديق مكرمان اي دل تو درين اقامه يارزي كن و هي جان بجاقت سرافازي كن
 اي صبر تو تاب غم نازي مكريز و هي عقل تو كودكي ربوبازي كن انت للبال ادا مسكنه
 فاذا انقضت فاما لك لا ادرى عزيز النفس من لزوم القنا عمت
 ولم يكشف الخلق قناعه نقصت يدك من طمع و حرص و قلت لها قتي سمعا و طاعة

کلمه بگو ناید فی انهم ودم عالم دیم
 روز ششم گشت که آسایش نایاب است
 در بزم تو ای شوخ شمع زار و پیر
 و ز شستن من بسج نداری قصیر
 سویم بخنی گنه که از غصه بپیر
 باغیر سخن گوئی گزشت بوز
 لم یانف من يوم الزوال
 امیر خسرو دهلوی
 کفتم چگونه یکبارگی وز نه بکنی
 من اقوال سید الوصیین امیر المؤمنین علیه السلام فی
 کتاب در در عز قال علیه السلام ان الحسن غایات لابد من انقضاء ما فاما ما لها
 المحیین انقضاءها وعنه علیه السلام الله الملك المثلان ان حواج الناس الیک فنیمة
 من الله علیکم فاعتموها ولا عملوها فتخول وقال علیه السلام ان خیر المال ما اود
 ذخرا و ذکر و اکسبک حمدا و اجرا در عالم بی وفا که ترک ماست بسیار بچشم بقی کسی مرآت
 چون روی تو ماه نیست کفتم روشن چون قد تو سر نیست میگویم ست کوید مرا که دوزخی باشد ست
 تو نیست خلاف و دل آن بخت کز عاشق ست دوزخی خواهد بود فردا یعنی بهشت را چون گفت ست
 من کلام امیر المؤمنین علیه السلام المحرر و ان مسد الضرو والعبد عبد و ان عشاء
 القدر و قال علیه السلام الجمل بمنزل القدم و بورت الندم و قال علیه السلام الايمان
 صبر فی البلاء و شکر فی الرخاء و قال علیه السلام الله العلی الاعلی المغبون
 من باع حبه علیه شهوة دینه لا ادری تا در تن بست سخنان ملک و دل
 از خانه تقدیر نه بپیر و ن کردن نه از خصم بود تهم زال منته بکش اردوست بوقام نمی
 دانی که سپردم خروس سحری هر لحظه چرا بپیش کشد نوحه گری یعنی که نمودند در آینه صبح
 کز عمر شبی گذشت و تو بخیری پاک از عدم آمدیم و نا پاک شدیم آسوده در آیدیم و غمناک شدیم
 هستیم ز آب دیده در آتش دل دادیم بیا و عمر و در خاک شدیم از تجسسی لا بچی
 نیان چلی تو و من با امید بخت تا کی طمع کنم که بیا و آوری قال امیر المؤمنین علیه السلام
 اذکر عند الظلم عدل الله فیک و عند القدر قدرة الله علیک و قال علیه السلام احب
 خادم اذا عصى الله و اعف عنه اذا عصاك و فی بعض الادعیة اعوذ بالله من
 جار سوء علیه ترانی و قلبه یزعانی ان رای حسنه کفها و ان رای سینه اذ
 قال رجل لبعض العارفين اوضحی فقال استجی من الله کما تستجی من بعض
 عشیرتک قال مالک ابن دینار لواله ب خفی فقال ان قدرت ان تجعل بیک

وبين الناس سودا من حديد فافضل في الحديث ان الله احتجب عن القول كما
 احتجب عن الابصار وان الملاء اعلى يطلبونه كما تطالبونه انتم قال كسرى لوزجهر
 ساعده نرا الشف يا لامور المطالوبه المستصعبه فقال ملازمه الطلب الحافظه على
 الصبر وكمثال السراير ما بين از سر كوي تو شهره هجره كرم
 لجنون العاصري واخرج من بين البهت لعلقي
 لا ادرى عمرى كذبت وراه سلامى نائتم
 لا ادرى بادل كنتم ز عالم كون و
 دل گفت كه زو كينه كى چه غم است
 شادى دل كسى كه رفته بهار
 روزى كى حسين پرا كند بهار
 ولوقلت لم ابق للصلح مضعنا
 فى الدرر والفر من امير المؤمنين عليه السلام العاقل من لا يصنع نفسه
 يحل اذى الناس ولا يتاذى احد منه وقال عليه السلام العاقل من لا يصنع نفسه
 فيما لا ينفعه وقال عليه السلام الجاح اكثر الامثيا مضرة فى العاجل والاجل وقال
 عليه السلام الكلام كالذوا قليله ينفع وكثيره يثقل وقال عليه السلام احسن الى من
 تملك رقبه يحسن اليك من يملك رقبك وقال عليه السلام اذا ابتض اسودك مات
 اطيبك قال بعض العلماء نشاط القائل على قدر فهم السامع اسنام وجبل جاريه
 من العرب رقا صه فقال لها انى يدك صناعته فقالت لا بل فى رجل من كلام
 الحكماء الكذاب شتم من اللص لان اللص يسرق مالك وهذا يسرق عقلك لا ادرى
 عمرى پى وصال جوان جهان
 كى محنت و صدمه ز راحت
 وزنگ و بذرمانه پى پروان
 لا ادرى خورشيد صفت سیرك ان عالم
 جوت دكهر له اجد فيه صدقيا يدخو فلا تجرب احد تجرب
 السهم الضرب شيخ عطار
 هم عشق طلب كنى و هم خواهى
 اذ املك الا را ذل هلك الا فاضل وقال عليه السلام اذا فارقت ذنبا فكن عليه نادما

وقال عليه السلام اذا اراد الله سبحانه صلاح العبد الامه قلذ الكلام وقلذ الطعام
وقلذ المنام لبدع الطوسي قلت يا بذر قد احاط ظلام بقم منك مثل ماء الحياة
قال دعني ولا تظلم لي يومى ان ماء الحياة في الظلمات لا ادرى
ابل حيان بولامى توكر كيه كيه سمعت زكندر روز جزا غفران لا بن حجاج
شيخ كبير له ذنوب تعجز عن حملها المطايا قل بيضت شعرة الليالى
واسودت وجهه الخطايا جامى عليه الرحم جامى كه نامہ عماش را نيامہ
عنوان بغير مظلوم مضمون بحر کما هوى سياه را بوسى نيكيد روى خيد را بکيه سیکند سياه
حالش بياست آه فحالتش هرگز ساد حال کسى نخشن تاه متحد ثون السرب ليعتمون
الماندة ابو رجاء والخيز ابو حباب والملح ابو عون والماء ابو خياث والشكر ابو طيب
والجود ابو القعقاع والتمك ابو ساج والبقل ابو تمام والرجس ابو العينا والتبديد
ابو غالب والدينار ابو الفرج والدرهم ابو واضح قال بعض الحكماء اليونان
ثلاثة لا عار فيهن المرض والفقر والموت وقال بعضهم ثلاثة فيها غرة عين الرجل
ان ياكل ثمرة شجرة غرسها بيده وان يرى ثناء الناس لولده وان يسمع شعرة يعنى به
ومن قولهم كل شئ شئ ومصادق الكذاب لا شئ وقالوا لا نقل ما لا تعلم قلتم
فيما تعلم وقالوا بحال السد الثقل حتى الروح وقالوا يوم العاجز غدا قال امير المؤمنين عليه
السلام لا خير في صفة من اجتمع فيه ست خصال ان حدثك كذبا وان حدثته
كذبا وان ائتمنته خائنا وان ائتمنتك ان تعلم وان ائتمنت عليه كفر وان ائتمنت
عليك من بغيته قال بعض العلماء من صلاح نفسك معرفتك بنفسك وما وقال من
اعتز فلسفه اذل نفسه قيل لبعضهم ما الصديق فقال هو اسم على غير موجود آين
وعدا حضرت صاوق عليه السلام وقت رفتن زرد منصور قلاوسه فرمود حق سبحانه تعالى اورا
از شر منصور محافظت نمود اللهم احرسنى بعينك التي لا تنام واكفنى برؤيتك
التي لا يرام وارحمنى بقدرتك على ولا اهلك وانت رجائى اللهم اهلك
أكبر وأجل مما أخاف وأحذر اللهم بك اذفع فى مخرو وأستعبد بك من
شؤه من مقال الحكماء من جلس فى صفة بحيث تحب جلوس فى كبره حيث يكره
از امير خسرو بارها خود اين قرار كنم كه روم ترك عشق يا كنم

باز اندیشه سیکم که اگر	نختم عاشقی چه کار کنم	لا آورده
عشق سیکویم و سیکرم زار	طفل نازانم و اول بشی است	لا ابن حاجب
یا اهل مصر وایتاید بکم	من بنطها بالنوال منقبضه	مذجلنکم نازلا با دضکم
اکلت کتبی کانفا دضه	قدروصال اگر شنایم دوست	اوقات همیشه بچران گذشت است
شیخ احمد غزالی	چون تیر بخری زخ بچشم سیاه	با فکر اگر بود هوتم ملک سحری
لا آورده	سوز دل عشاق غمناک که چون است	بکر شیخه از داغ بلا بکری چند
قال النبی صلی الله علیه و آله ثلث مملکات شیخ متاع و هو ی متبع و اعجاب المرء		
بنفسه شیخ ابوسعید ابوالخیر رحمه الله	چشمی دارم همه پر از دیدن دوست	یا دوست بجای یه پادیده بخواب
پادیده مرا خوش است چون دوست	از دیده و دوست فرق کردن گو	یا دوست بجای یه پادیده بخواب
عن ابن عباس و رحمه الله صدقه السر فی التلوع تفضل علانیتهما سب عین ضعف و صدق		
الفرضیه علانیتهما افضل عن سرها بخسته و عشرین ضعفا	شیخ مجد الدین	انکسر که یافت و تو یافت عظیم
میکوی تو را بر صاحب دوست	تا خود تو زین جمله کراوست	انکسر که یافت و تو یافت عظیم
و انکسر که یافت در دنیا یافت	من دیوان المشوب با میر المؤمنین علی علیه السلام	و انکسر که یافت در دنیا یافت
و فی الجمل قبل الموت متوالاهله	واجتهاد قبل القبور قبور	و انکسر که یافت در دنیا یافت
فلیس له حق الشور نشور	قال النبی صلی الله علیه و آله وسلم اهلك امتی رجلا	فلیس له حق الشور نشور
عالم فاجر و جاهل متعبد و عنه صلی الله علیه و آله اخاف علیکم اثنتین اتباع	المهوی و طول الامل فان اتباع الهوی یصد عن الحق و طول الامل ینسوی الاخره	و عنه صلی الله علیه و آله
و عنه صلی الله علیه و آله المرء یطیئ بهمة کالطایر یطیر یجنا حید بنیان مشوب	الی الحضرت النبی صلی الله علیه و آله یقران علی لکسافر یحفظه الله تعالی حیث	انجھتم ساخذتکم سلامته و یرعیکم الرحمن من کل جانب مفیضا علیکم ما قصدتم
من المتخی بنهج سلککم فی فنون الاسالب فخص عن جمیع الخلق نفسک و الکل علی	الله مولی لم یزل بک محسنا وصال	انکسر که یافت و تو یافت عظیم
در عشق تو مستبیر نباشد	از دیده عاشقان مدانش	آن سبیل که تا کمر نباشد
و او دل خویش میوان جبت	کرد او ز داوگر نباشد	این میکشد که نیکد عشق
مار او تو را خبر نباشد	بیچاره وصال کش سینه	یکت تاله کار کر نباشد

که در هجدهم عشی است عشق بارگاه	بکار عاشقی ای دل طبع در برگاه	و
وصال بی می شوقی از مودت موم	ز شوقی فاستادانیم ز بهول فضا	بیاد عارض او فارغم ز جلوه حورا
الا ان اخوانی الذین عداکم	لا ادرے	که نیت حاصل کسی بغیر نیت
لا ترج خیرا ما حلیت من التفل	ایضا	افاجی و مال لا تقصر فی التقی
کالکلب انجنس ما یكون اذا غفل	فالرزل یزداد الخسای الخفی	او من دینی و اندر لیس الجمل
ککل من حار بنا حار بنا	نخن لا تفلح من حار بنا	ایشخ بهاء الدین عالمی
لا یعز الله من فی لنا	کل من جاد لنا جاد لنا	نخن لا یغض من حاد لنا
و یقضی آله الخاف کافاضیا	علی المر ان یسعی یبدل حیا	کل من ذل لنا ذل لنا
طوبی لمن وقف فی مقام التسلم و رضی بما قد رله المحکیم العظیم و استسلم بطیب الجمل		
بحکم القضاء استقبل کل ما یرد علیه بوجه الرضا لا ادرے الناس اتباع من دامت له النعم		
و المویل للثر ان زلت بلقدم	ایضا	
تھینا له من غیر قصد مراده	ایضا	
اذا کان لم منهم قلوبا لا باعد شمل کفته اندا کر آب حیات با بر و فرو سشنه بنا بد خرید که مردن اجرت		
باز زندگانی بذلت فی المثل اللیل جملی لیس بدری ما یلدا ایضا من لم یجھ الصبر اهلکه		
للجوع ایضا الرب لا یموت و البجزاء لا یفوت از کلمات بوزر جهم حکیم است که تعظیم کن بزرگ		
ترا خود را و رحم کن بر خود ترا خود و نیکی کن با شال خود تا همه تورا دوست دارند از محمود میرزا		
یک لحظه نش که بگرد بکام ما	یک عمر با بکام فلک کشته ایم و	
بکبری که ای ارث ملک جهم	چنین گفت شوریده در جهم	
نکوئی کن اسال چون ده بر است	تورا کی میر شدی تاج و تخت	
ز ابل در سره سر از معرفت بطلب	لا ادرے	
سالها بگذشت شد لکن دل نشد کی	شیدا	
ولکن عین التضاقت الشایا	فین الرضا عن کل عیب کلینه	
دوست ندیدیم یحیر آن کیت بنر	که بنری اری و هفتاد عیب	
دع ما شاء القلب و خدا ما شاء الرب لا ادرے	عیب نماید بنر شش و در نظر	
بشنه سنجی که بر بود از یاری	ای انکه بجز نبیل ندرستی لاری	

در خدمت عالمی میری باری گئی از دیوانه پر سید که تو بشری یا سگت دیوانه گفت سگت افغانی
حق نسکند و سن و تو نماز نمی کنی پس سگت از من و تو بهتر باشد ما کل ما یتقون المیزید و که
بما لا تشبهی السفن قال حکیم الدنیا لمن ترکها والاخره لمن طلبها وقال عارف الدنیا
دار خراب و اخرج منها قلب من یعمرها و النجدة دار عمران و اعمر منها قلب من یطلبها
و قال لقمان لابنه یا بنی بع دنیاک لاخرتک ترجعها جميعا ولا تبغ الاخرتک بذنیات
فتخسرها جميعا العقل نور فی القلب یفرق بین الحق و الباطل اذا عقلک عقلک
عما لا یعنیک فانته عاقل قال علی امیر المؤمنین علیه السلام سقام المحرص لیس له
شفاء و داء الجمل لیس له طبیب و کله علیه السلام توفیق نفوسا شبتعت بعد جوعها
فان بقایا الجوع فیها مختص شیخ سعدی فرماید هر که دشمن کوچک را تحقیر نماید آنرا مانند
آتش نمک را عمل کند که آتش از دشمن چوبه بستر میتوان کشت کاش چوبه بستر جهان حنوت
مکذرا که زه کند کمان را دشمن چوبه بستر میتوان دوست کواهدی رحمه الله
ای از تو تاله دل زار حزین با خرم شود و زیاد تو جان غمین با و سر نیاز بر آن خان آستان
صدنا را که کند صنم نازنین ما و له ایضا رحمه الله کوهی است جهان کرم ازین کوه که شتم
در بادیه عشق توانم قدمی زد فی الحدیث ان الله تعالى بپاهي الملائكة و یفاخروهم
با قوام منهم رجل صار فی قفر من الارض لیس معه احد فینقوم یؤذن و یتیم الصلوة
فیقول سبحانہ انظروا یا ملائکتی الی عبدی هذا یدکر فی فی هذه الفلاة من
الارض و رجل قام الی الصلوة اللیل فاخذہ الثعاس و هو ساجد فیقول سبحانہ
یا ملائکتی انظروا الی عبدی روحه عندی فی قبضتی و بدنه ساجد لی و جل
لریقة لصلوة اللیل لعارض ثم اذا جاء التهاد قام یقضيها الی غیر ذل فیکون
المولی هو المادح لهم و المثنی علیهم و لهم الفخر الواقع فی نفس الامر و الی الله اعرج
خرم بود از عشق بهاسون مجنون فرماید بود بکوه کندن سفتون چون شمع من از سوز درون کشتن
کل حزب بالهیمه فرعون و له رحمه الله شکل که غم عشق تو از دل برود
یا شخص خیالت از مقابل برود و بران شده خاک دل چه این کیرا هر غم که در آن شست شکل برود
از شیخ حبیب عجمی پرسیدند که چگونه گفت چگونه باشد کسیکه عمرش بجا بود و کنش سخیزاید از
کسی پرسیدند که چگونه گفت روزی خدای عز و جل بخورم و فرمان بلیس میرم عن الصلوة

عليه السلام ان من طاف بالبيت اسبوعا كتب الله له ستة آلاف حسنة ومحي عنه ستة
 آلاف سيئة ورفع له ستة الاف درجة ثم قال وقضاء حاجته المؤمن افضل من
 طواف وطواف وطواف حتى عد عشر ايامي از خلفا به بملول گفت مرا نصیحتی گفتم
 از دنیا با خیرت چیزی نتوان برد مگر ثواب و عقابت اکنون در این هر دو مختیری آصف آصفهانی
 ای بنیو ز زنگیم خوشنودی نه از درد تو امان امید بهودی نه از روز که دور از تو شدیم دایم
 غم می کشم ولی باین بودی بعضی العشاق پیدا و فاجدها ان کا تم حبه فلبین سه
 علامه الکتمان خفان قلبی ارتعاش مفاصل و غبار دلوئی واعتقال لسانی اتی
 تکذیبی شهود اربع و شهود کل قضیه اثبات قیل القرابة تحتاج الى المودة والمودة
 لا تحتاج الى القرابة قیل عداوة العاقل اقل ضررا من مودة الجاهل فی الحديث الدنيا
 دار عمل لاحساب فيها والاخرة دار حساب لا عمل فيها کن فی الدنيا کأنک غریب
 او عابری سبیل لبعضهم الا انما الدنيا کنز اکبر اناخ عشیاء و هو فی الصبح اها
 لا ادری خواسی که تو را ربه احوال رسد پسند که برگش از تو ازار رسد
 و زمر کن میزیش و غم رزق مخور کین هر دو بوقت خویش لاچار رسد لا ادری
 در باغ نه آب و نه هوا میماند در دشت نه خا و نه گیاه میماند این جائده عاریت که اندر برست
 پوشیدن و کندلی بیا میماند از حکمی پرسیدند که غریب گیت گفت آنکه او را دوست نباشد
 آورده اند که عالمی زیارت عابدی رفت و از بعضی استنایان خنی که مستغنی غیبت بود نقل نمود عابد
 گفت که زیارت را بسیار طول دادی و سه بدی از زیارت تو بمن رسید اول آنکه اعتقاد می
 که بتو اشتهم بر طرف شد دوم آنکه مرا از عبادت حق باز داشتی سیم آنکه دوست مرا دشمن ساختی
 من قول المحکماء اربعة یقتضی باز بعة الدنیا بالخلاء و التخلوة بالاعضاء و الزهادة
 بالشبان و الحیاء بالشوان قیل حکیم ما علامته کمال المر قال المتواضع فان الثمرة
 اذا انضجت و قوت قیل لا عرابی ما اذهب شبابک فقال ما طال امدی و کثر
 ولده و ذهب جلده ذهب شبابی و قیل لا عرابی فی مرضی ما تشنکی قال تمام
 العدة و انقضاء العدة روى ان رجلا اتبع حکما سبعا ثم فرغ فی سبع کلمات
 فلما قدم علیه قال اتی جئتک للذی اناک من العلم اخبرنی عن السماء و ما اقل
 منها و عن الارض و ما اوسع منها و من الحجارة و ما اقسى منها و عن النار و ما

اخرتها وعن التضرير وما ابود منه وعن البحر وما اغنى منه وعن اليتيم وما اذل
 منه فقال الحكم البهتان على البرى اقل من السموات والحق واسع من الارضين و
 القانع اغنى من البحر والحرص والحسد اخر من النار والحاجة الى القريب اذا لم يخرج
 من التضرير وروى قلب الكافر اقنى من البحر والتمام اذا بان امره اذل من اليتيم اذا جئته
 كبريا ثم عشت ساكرا آيدول بر مرکب آرزو سوار آيدول کردل نبود کجا وطن سازد عشق
 ور عشق نباشد بچه کار آيدول ازالقا ص سیر ز صفوی چون شیر درنده در شکاریم همه
 دایم بهوای خویش یاریم همه کز پزده ز روی کارها بر خیزد معلوم شود که در چه کاریم همه
 و که نظر بر خیزداری کم قدر برین کارها شدی بدوستان دشمن بدشمن دوست و آنکه
 و که نه فعل است بدور نهاد بشه کزان نفس را سبیل باشد بشه کزان نفس را سبیل باشد بشه
 یکی نقص هداست کاندرو جو از و خصلتی نیست مذموم تر دوام مکر کردن سوم حبست یعنی
 کزان دین و دانش بود خطر کت بهیت مردی بهوش خود ازین هر سه خصلت حذر کن حذر
 ایها المشرور المبتدع المسرور بیوم العید المبرک بالیوم السعيد ليس العبد لمن ليس
 الجدید و اكل القديدا انما العید لمن من الوعيد والعذاب الشديد وتزود
 للتفر البعيد قال سيد البشر شفيع الحشر صلوات الله وسلامه عليه والى من
 حسن اسلام المرء تركه ما لا يعنيه وقال صلى الله عليه واله اذا اتاكم كرم قوم فاكرموه
 ايضا عنه صلى الله عليه واله اليد عليا خير من اليد السفلى وقال صلى الله عليه واله من
 مات غريبا مات شهيدا وعنه صلى الله عليه واله الحياء شعبه من الايمان وقال صلى
 الله عليه واله استعينوا على الحق بالكمائن وعنه عليه صلوات الله وسلامه نعم
 صومقه الرجل بليتة وقال صلى الله عليه واله من كان لله كان الله له اذا ساء صفائي
 لقم ازل برود چون نه مقابل بر فاعل از اينکه چورفت از اين اودل بر از مقوله حکماست که حکم شمر
 کسی که از ندهای عالم شدان کرد و یا از صیبهها خراج نماید و اندوه کین کرد و ایضا گوید بگویند و بد
 خواه و از بد و ور باش و سخن بد بشنود و آزار خلق بکوش و در فعل خیر انتظار سؤال مکن و پیش از
 التماس فستاح کن از ابدوز غفاری پرسیدند که چگونه گفت خیر است اگر آنم و بفرخی امین با شتم
 اولیس و فی را گفت چگونه گفت چگونه باشد حال کسی که با ما ندانم که شبها نگاه خواهم نه نیست یا نه
 از حکیمی پرسیدند چگونه گفت چگونه باشد کسی که هر روز یکمیزل بر کن تر و یکم می شود فی المثل کثرت

الكتاب توجب البغضاء أيضا استراح من لا عقل له رحم الله من هدى الى عيوب
 طاعة النساء فذا مرتب ملوم لا ذنب له ظاهر العتاب خير من باطن الحق كل انادير
 شيخ بما فيه كما توزع تحصد ليس الخبر كالمعاينة الخيل اعرف بغيرها منها لكل مقام مقاب
 مثل فارسي ^{دولانه باش تا غم تو در آن خور} از كوزه برون همان طراوت كه در او
 هر چه بكاري بدروي بدكن كه بدافتي بچه بكن كه خود افتي شنيدن كي بود ما تند و دين بكت بخوانوشي هزار
 جواب است از دل برود هر آنكه از دیده رود بكت در كير محكم كير بكت با هم و دو بويو كي نقصان ما به دوم
 شامت هم به من قول الحكماء استصلاح العبد و مجلس المقال اهون من مغالبت خصم
 القنال الخزع لا يدفع القدر ولكن يحبط الاجر الزاجح من باع الدنيا بالآخرة واشتر
 الاجلة بالهائلة من ضل ما يشاء لقي ماله يشاء من فضل ما يشاء لقي ما شاء و هو
 في شرفك اشرف من شرفك اشتغل عن لذاتك بعبادة ذاتك الآب اب والعم
 خم و الخال و بال والولد نكد و الاقارب كالعقارب فاحل الخير خير منه و فاعل
 الشر شر منه حكما گفته اند بستانش المهان نيك نكرد و نيك نيكو بيش معاندان بد نشود
 ايضا بنكام و وقع حوادث و كرد ما ت صبر سبب ايد و بوقت فراغت شكر شيدي كه از صبر دراي
 رحمت الهی بچش آيد و از شكر دولت روز افزون رونمايد ايضا حكما گفته اند هر سخني كه از ذكر خالي
 است لغو است و هر خوشي كه از فكر خالي است سواست و هر نظري كه از غيرت خالي است لغو
 است ايضا جو انداخته كه كسي را نرسجاند و خود از كسي نرسجد ^{از تشهيلي}
 بر خراج لواي دولت افزايشه كير دنيا همه در زير كين است ^{آفاق از آفرينش پنداشته كير}
 آخر جهان رفته و بگذراشته كير ^{حافظ} دن چون چراوم كه بنده بقبل
 قبول كرد بجان هر سخن كه سلطان ^{بعثوه كه پهرت دهد راه مرد} تورا كه گفت كه اين را كن در شان
 در مجلس كسي سخن از حكما جمع آمدند فيلسوف از روم و حكيمي از هند و ابو زر جهمي ثالث آنها بود سخن
 بايچار رسانيدند كه سخت ترين چيز با چيست رومي گفت پيري و سستي با نادرسي و تكدستي بندي
 گفت تن بيار و اندوه بسيار ابو زر جهمي گفت نرسو كي با جل و دورسي از حسن علي بدين قول
 قبول كردن عن النبي صلى الله عليه و اله من صلى ركعتين لم يحدث فيها نفسه لشيئ
 من امر الدنيا اخبر الله له ذنوبه عن ابي جعفر عليه السلام قال ان ما يحاسب به العبد
 عن الصلوة فاذا قبلت قبل ما سواها ان الصلوة اذا ارتفعت في وقتها رجعت الى

واحی نفسك بامانة الشهوات النفسانية واجل قلبك باماطة الشهوات الشيطانية
 از ملک شمس الدین کرت بادشمن من چو دوست سبازشت زان دوست بایم خبردارت
 بر نیز از آن عسل که با زهر سخت بگریزان آن کس که بر داشت از صدا دست
 گو کرده این و خواسته است زودتر از ما سلام روضه دار است نام از عرس
 هر کس بر نیز بخ بروت نظاره کرد زان پیشتر که گشته شود خونبارت سقراط گوید که معرفت
 آدمی شمس خود را که شایسته کی کدام کار دارد و بران شغول کرد از حکمت بزرگ است حق برین
 معویه العجلی عن ابی جعفر علیه السلام قال قال رسول الله صلى الله عليه واله ما بين المسلم
 وبين ان يكفر الا ان يترك الصلوة الفريضة متعمدا او يتهاون بها فلا
 يصليها ومن احسان عليدين زاده عن الصادق عليه السلام ان الكبار تسبع
 الكفر بالله وقتل النفس وعقوق الوالدین واكل الربا بعد النية اكل مال اليتيم ظلم
 والفرار من الزحف والتعرب بعد الهجرة قال قلت فهذا اكبر المعاصي قال نعم
 قلت فاكل درهم من مال اليتيم ظلم اكبر ام ترك الصلوة لك قال قلت الكفر فان
 تارك الصلوة كما فر يعني من غير علم كما گفته اند دوست بجفا دشمن کرد و دشمن با حسان
 و مروت دوست شود اگر قوت آن نداری که دشمن را با حسان در دایره دوستان در آری
 باری دوستان را بعلما میشت دشمن کرد آن چنان دان ترین مردم است که دوست را
 بخدم رعایت دوستی از خود رنجیده و قنقر کرد اند ایضا گفته اند که فاسد طایفه از سه چیز است
 فساد سلطنت سلاطین از ظلم و فساد علما از طمع و فساد از ربا ایضا گفته اند چهار چیز
 است مرد را بشکند دشمن بسیار و دام بسیار و فرزند بسیار و زن نامساعد کار مردم چهار قسمند
 نسیم نه خود خور و نه بد بگیری دهد و بخیل که خود خور و بد بگیری که خود خور و بد بگیری
 تیز دهد و گرم که خود نخورد و بد بگیری دهد و قوی الحدیث ان فی الجسد لمصنة اذا صلحت صلحت
 الاعضاء كلها واذا فسدت فسدت الاعضاء كلها الا وهی القلب القلب قلبان
 وله معنیان احدهما اللحم الصنوبری الشكل المودع فی جانب الایسر من الصدر وهو
 منبع الروح الحيواني ومعدنه صغير الجر عظیم القدر لكنه موجود للبهائم ايضا
 بل للمیت المودع فی القبر وثانیهما جوهر نورانی مجرد ربانی لطیف رحمانی که بالقلب
 الجسماني تعلق خاص و یعب عنه بالنفس والروح واللطيفة الربانية وتلك اللطيفة هي

حقيقة الانسان وهو الخاطب والمعايب وفي كيفية تعلقه اقوال كثيرة وفي الكتب
 مسطور ولحق انه امر عجب وباقى عجز عن ادراك حقيقتها عقول ذوي الالباب
 هو المراد بالقلب في غالب الاستعمال في المحاورات والحديث والكتاب قال
 رسول الله صلى الله عليه واله وسلم قلب المؤمن عرش الله وقال بعض اكابر من عرف
 القلب مضغة جوفانية حشوها جواهر بانية وحولها روضه نورانية وفوقها
 داعية رحمانية وتحتها ساحرة روحانية موضوعة في نفس شهوانية مخوفة بحجب
 جسمانية ملفوفة بقوى شيطانية فان ليس صاحبها لباس الصفا وارتدى پرداء
 الوفاء وتزين بالخوف والرجاء فقد وصل مقام البهاء ونال الشرف والثناء
 والا فليعد نفسه للبلاد ومعاجلة الجنه والفناء روى زرارة عن ابي جعفر
 عليه السلام قال بنا رسول الله صلى الله عليه واله وسلم جالس في المسجد اذ دخل رجل
 فقام فصلى فلم يتم ركوعه ولا سجوده فقال صلى الله عليه واله وسلم نكر كنكر الغراب
 لمن مات هذا وهكذا صلواته ليوتن على غير ديني وعن معاوية بن وهب قال
 سئلت ابا عبد الله عليه السلام عن افضل ما يتقرب به العباد الى ربهم واحب لك
 الى الله عز وجل ما هو فقال عليه السلام ما اعلم بعد المهرقة من هذا الصلوة الا اني
 ان العبد الصالح عيسى بن مريم عم قال واصاني بالصلوة والركوة ما مدت حيا
 عن محمد بن مسلم قال سئلت ابا جعفر عليه السلام عن الدعاء بعد الفريضة فقال ما
 حلت شيئا موظفا غير تسبيح فاطمة الزهراء عليها السلام وعشر مرات بعد الصلاة لا اله
 الا الله وحده لا شريك له الملك وكلمة الحمد حق بميمت ويحيى بيده الخير وهو على
 كل شيء قدير ولكن الانسان يسبح ما شاء تطوعا وعن زرارة عن ابي جعفر عليه السلام
 قال اقل ما يجزيك من الدعاء بعد الفريضة ان تقول اللهم اني اسئلك من كل خير
 احاط به علمك واعوذ بك من كل شر احاط به علمك اللهم اني اسئلك
 عافيتك في اموري كلها واعوذ بك من خزي الدنيا وعذاب الآخرة
 عن ابو خالد القتاط عن ابي عبد الله عليه السلام انه قال تسبيح فاطمة الزهراء
 عليها السلام في كل يوم دبر كل صلاة احب الي من الف ركعة في كل يوم عن بعضهم
 قدكم الحق وبان الحال والغوث بالله شديد الحال وعمت الافات في عهدنا والحمل

فی جوهها السحاب والامطار ورتب الماء حول التراب والهواء فوق الماء والنار
فوق الهواء والليل والنهار وغير ذلك من دقائق خلق الارض والسماء وما بينهما
بما هي عبر وآيات للموقنين الموحدين الناظرين بعين باصرة وافهام نافذة كلما
راوا آية عرفوا وجه تاملها فاذادوا ايمانا مع ايمانهم وايضا فامع ان يقاضوا
علوا ان لها خالقها صانعها حكما واحدا وكذلك في انفسكم من حال ابتدائها وتقلها
من حال الى حال وفي بواطنها وظواهرها والالهام والتابعها وخوادها من عجا
ئز وبدايع الخلق ما يتحير فيه الاذهان وما ذكر فيها من العقول وحصت بين
عناف المعاني وباللسن والنطق وغير ذلك من الامور التي فضلناها الان و
غيرها من الايات الساطعة والبتينات الالامعة والبراهين القاطعة على حكمة المذنب
سوى الاسماع والابصار والاطراف والجوارح والمفاصل والانعطاف والتثني فانه
اذا اختلف شئ منها جاء العجز واذا اعتدل جرى الفعل على طبع الاستقامة فبناك
الله احسن الخالقين رزني زشت روي بدخمي كه همیشه عیش شوهر از و منقض بود بهار شد و
مرض اور و بروز در ترزاید و روزی از شوهر بر رسید که اگر من بپریم با فراق من چگونه زندگی کنی شوهر
گفت که این چگونه که اگر تو نسیری با وجود تو چگونه زندگی تو انهم کرد و تو هم باقی زن بد و سر اسے مرد و تو
هم درین عالم است و درخ داد از سلطان ابو سعید غازی بی شادان در یک دست
غافل که شهید عشق فاضل از دست در روز قیامت این بان کی ماند کلین کشته و شمشیر و آن کشته و
و که رحمة الله آنی تو که حال دل نالان دانی احوال دل شکسته بالان دانی
کز خانت از سینه سوزان شوی و دردم زخم زبان لالان دانی لا آدرے
یقینا الحرج من جمیع المال ملته و الحوائش ما یبقی و ما یدع کدودة القمر ما ینید و یلکها
و غیرها بالذی تنبیه ینفع سنل ابن سینا عن النبی صلی الله علیه و اله فقال نور
علینک و لون خذیک و الامر یدیک فی الحدیث ایمان المبرء یعرف بایمان لا یمین
لما لا ایمان له از اسید گرفتیم آنکه بهیم بسته اند از سر کوی چه میکنند که وارد دلم نهان بهر دلی
از بهمانے کر زبی مری مرا از شهر شیرین کنی دل در کوی تو میماند با و چون کنی
از دل مری حرم متخاص بنا له مطیع قصیده در مدح حضرت امیر المومنین علی علیه السلام
ای بارگشت سجد که اصنافی امم بر خاک درت جبر عباد عجم را فراش صبا شام و سحر کرد و بخشد

قال النبي صلى الله عليه واله وسلم اعبد الله كأنك تراه فان لم تكن تراه فإنه يراك
 في الحديث اصول المعاملات على اربعة اوجه معاملته الله ومعاملته النفس ومعاملته الخلق
 ومعاملته الدنيا وكل وجه منها منقسم على سبعة اركان اما اصول معاملته الله تعالى
 فسبعة اشياء اداء حقه وحفظ حقه وشكر عطائه والرضا بقضائه والصبر على بلائه
 والمغظم لحرمة والشوق لله واصول معاملته النفس سبعة المجد والخوف وحمل الاذى
 والزباضة بطلب الصدق والاخلاص واخراجها من محبوباتها وربطها في الفقر
 واصول معاملته الخلق سبعة العلم والعفو والتواضع والتضامن والشفقة والنصح
 والعدل والانصاف واصول معاملته الدنيا سبعة الرضا بالدون والايثار بالوحد
 وترك طلب المفقود وبغض الكثرة واختيار الزهد ومعرفة اقامتها ورفض شهواتها
 مع رفض الرياسة فاذا اخصلت هذه الخصال بحققها في نفس فهو خاصته الله تعالى
 وخاصة عبادة المقربين واوليائه حقاً ختم
 وركونه زينة زختم همك
 كرم كزمن در كند زانی زكرم
 كركلاه فقر خوابی سیر
 كی دهنه تكم تو سینه زاری بر
 با چنین عمری کی بیش از برقی نیست
 آه ازین رفتن درینغ از آمدن
 از قبیل بیایم است و کارهای خود را بکار ساز حقیقی بسیار و بر عقل و تدبیر و قوت و قدرت خود
 تمکین کن و طمعان مدار قال بعض الاعلام من العرفاء الکرام فی تفریف الزاهد الزاهد
 الصادق قوته ما وجد ولباسه ما ستر و مسکنه ادرك الدنيا سجنه و الخلق مجلسه
 والقبر ضجعه و الاعتبار فکوته و القرآن حدیثه و التوب انیسه و الذکر دقیقه و
 الزهد قرینه و الخزن شانه و الحیا شاعده و الجوع ادامة و الحکمة کلامه و التراب
 فراشه و التقوی زاده و الصمت غنیمته و الصبر معتمده و التوکل جیبته و العقل
 دلیله و العبادة حرفه و الجنة مبلغه از شیخ عطار کفتم دل و جان در سر کارت کردم

هر چیز که داشتیم ثبات کردیم

و نه

از حال دل خویش خبر می ندیم
غیر حق را میدی در جرم دل چرا
زاد از این برینداری ازین نترس

لا ادرے

صدر دیشم و نام درمان نبریم

کفتا تو چه باشی که کنی یا کنی

شو قم بنوازد بیا برون آ

در خدمت است دل تو آت چو
میگشی بر صفحه بستی خط باطل چرا
خاک صحرای عدم از خون بستی بتر

سستم غش و هو سندی این است

خاک که کمال در دسندی این است

آن سن بودم که بیقرارت کردم

وز هر چه قلم شرح دهد فروت

از صاحب

از باطن چو بگذشتی ذکر معصومیت
بر سر جان نقد سیر ز می بل چرا
سستم چو خاک و سر بلند می این است

در کشف الاسرار آورده که حق

تعالی همه را از طبع و عاصی بود

جَمْعًا اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ لَتَقْلَحُونَ وَاَكْرَمُ مَرُودِ كُنْهٍ كَارَانِ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ

ایشان میشد و چون در دنیا ایشان را رسوا میخواستند میگویند که در عقبی نیز رسوا کند

اینها الساهی عن الفج القوم

مرجای میل و ستان می

قاله في حقنا هذا الحما

مرجای یک فتح قال ما

فارغم کردی ز قید ما سوا

مرجای بند شمر سبا

قل فقد ذهبت عن القلب الحزن

باز که از زمرم و خیف و سنا

باز که از یاری پروای ما

از زبان آن نکارست خو

در و مهر و وفا نیز قدم

روى انه سئل الصادق عليه السلام عن التوفيق بين قول النبي صلى الله عليه وسلم

الفقر شري وقوله الفقر سواد الوجه في الذارين وقوله كاد الفقر ان يكون كفرا

فقال عليه السلام الفقر هو الاحتياج والاحتياج قد يكون الى الحق فقط وقد يكون

الى الخلق فقط وقد يكون اليهما معا وهذا الاحاديث الثلاثة اشارة الى تلك المراتب

الثالث من الاحتياج قال النبي صلى الله عليه وآله وسلم من كان ظاهره اذكي من باطنه
 فهو عدوى حقا ومن كان ظاهره وباطنه مساويا فهو مرضى حقا ومن كان باطنه
 اذكي من ظاهره فهو ولي حقا قال النبي صلى الله عليه وآله من وجد لقمه ملاقاة ففتح
 منها او غسل ما عليها ثم اكلها لم يسقصر في جوفه الا اعتق الله من النار انظر كيف
 جزكوى تو در اينود منزل كبر كبرم كه بود كوى ديكر كودان كبر از سخنان فلاطون است كه شرف
 عقل بر بوى نفس است كه عقل روزگار را بنده تو سازد و بوى نفس تو را بنده روزگار
 ميگرداند لا ادرى افوح على نفسى ابكى لشيء وان انا لابي لنفسى من بكي
 از نفسي قوت ره عشق خون دل آمد كرم و عشق اين توشه اين راه

اتخذ فوح عليه السلام بيتا من خوص فقيل له لو بنيت دارا قال ان هذا لمن يموت
 كثير لا ادرى بالله ديك كه قصه مرده به قد كان يعمر بالذات والظن
 طارت عقاب المنايا في جوانبه فصاح من بعد بالويل والحزن
 ياد ايامي كه ما داشتي كا چشمه از نازو كا مي شستي
 در ره مهر و وفا ميزدتم شرب كه بودم با هزاران كوه درو
 جان لب از حسرت گفتار او دل پراز تو ميدي ديدار او
 آفت دوران بدى مردوزن هفت شه ايام و انوب جهن
 از درم ناكه در آيه بلى حجاب لب كان از رخ برا كنده نقاب
 وز گاهى كه ر عالم ساخته گفت اى شيد اول فخر و سن
 كيف حال القلب في نار الفراق كفتش والله حالى لا يطاق
 رفت و با خود برو عقل و دين كفتش كه بنيت اى خوش خرام
 رأى بعض العارفين مسخرة في حلقه الناس يضرب في لحاهم و ياخذ من دنيا هم
 فقال ما رايت احدا اشترى الدنيا بقيمتها الا هذا قال واعظ ايها الناس اما
 تستحيون من الله فيما تكسبون تتجعون ما لا تأكلون و تأملون ما لا تدركون و تبغون
 ما لا تسكنون و تقولون ما لا تفعلون و تعلمون ما لا تعلمون و تأملون الناس بالبر
 و تنسبون انفسكم و انتم تتلون الكتاب افلا تعقلون از شط

از شط
 و

من خست دل كسته نظر تير به چشم اى عشق كار ما همه برده عشق

طالبان اختگی در راه نیست
قد صرفت العمر فی قل قال
انها تمک الى خبر السبیل
واخلع النعلین یا هذا الذی
هاتهما من غیر حصر هاتهما
قل لشیخ قلبه منا فنو
را از کیفیت حاصل حال
کر کنی گوید که از عمت یمن
علم خواهی گشت ای مرد قام
علم نبود غیر علم عاشقی
که بودش کرد تو صد فخر از
یعنی آنکس که نبود عشق یار
اسم او از لوح انسانی بشو
دل که فارغ شد ز مهر آن نگار
فضل شیطانی بود بر آن حجر
شمر مباد ز آنکه از بیانی مثل
ای مدرس درس عشقی به گوید
چندین فقه و کلام بی اصول
از اصول عشق بهم خوان بگوید
سرور عالم شد دنیا و دین
که شفا گفته بنی شجیل

عشق هم هست و هم خود مرگ است
یا ندی قم فقد ضاق الحبال
هاتهما صباه من بحر الجنان
انها ناز اضاءت الکلیه
قم ازل عنی بهار هم الامور
لا تخف الله قواب غفور
طبع را انسر دل بچشمه دام
یمنست روزی نازد آن کردین
فلفه یا نحو یا طب یا نجوم
باقی تبیس المیس عشق
کل من له یشتق الوجه الحسن
بحر او بالان و بهاری یار
سینه خالی ز مهر کلر خان
سنگ استنجای شیطانی شاد
تو بغیر علم عشق از دل شش
سنگ استنجای شیطانی فعل
چند چند از حکمت یونانیان
مغر را خالی کنی ای بولفضول
دل منور کن با نور حبلی
شور من را شفا گفت ای حین
سینه خود را برو صد جان کن

از شیخ بهاء الدین رحمة الله
واسقنی تلك المدام کسلسبیل
دع کوسا واسقنیها بالذکاء
ضاق وقت العمر عن الامتلاء
ان عمری ضاع فی علم الزهور
علم سحر بر ریشیل است قال
مولوی باورندار این کلام
تو دین بکینه مشغول کدام
بند سیر مل یا اعداد شوم
زان کرد در تو بر کز کشف راز
قربا الوصل الیه والزمن
سره که خود مستلای ما و رو
کینه انسانی بود پر استخوان
این علوم و این خیالات و صور
نگاه استنجای شیطانی میدی
لوح دل از فضل شیطانی نبوی
حکمت انبیا نیا نیا بهم بیان
مصرف عمرت ببحث نحو و فقه
چند باشی کلاسه لبس بو علی
سوز زلفا لبس و سوز بو علی
دل زین کو دیه پای کن
واذا کان القلب مقلوبا

من کلام الحكماء اذا کان البدن سقیما لا ینفعه الطعام واذا کان القلب مقلوبا
لا ینجیه الملام واذا کان القلب قاسیما لا یؤثر فیہ الکلام قال ابن عباس رضی الله
عنه ان الله تعالی خلق شیاة الاربعة لا ربعة لا ربعة خلق لذبنا للطاعة لا للشر
والنعمه للعنة لا للشهوة والعمر للشر لا للمعروف والعلم للعقل لا للزنا قیل الم یضی

قد ايس من حياته كيف حاله قال ما حال من يسافر سفرا بعيدا بلا زاد وينزل بيتا
بلا مهادر يقدم على جوار طال ما عصاه بلا حجة واستناد لا ادرى
الا انما الدنيا غرور وطلبها ومغرمها عن منفعها لا
اقصر منك ولا تغربا مال يا ايها الرجل المغرور بالجاه لا انت تبقى ولا هي ايها الا هي
ترجو النجا ولا تسلك سالكها ان السفينة لا تجري على اليبس قال واعظ نعط الناس

بفعلك ولا تعظمهم بقولك واستحي من الله بقدر قربة منك وخفه بقدر قدرته
عليك النصيحة بين الجميع امانه ان كنت في الدنيا الدنية ذاهدا فامنع هو ال
حرامها وحلا لها فحتى اذقت النفس يومها طرب عذبت مذاقته لها وجلالها

شيخ عطار
تا به سر لبوی آب نرد
جمع گشت و کاورا پیش کرد
از نظیر
آب باران
تا که دمنز کجا
ای دریغ
هر دو
حق است که کاورا تقدیر کرد
آب چون در شیرین از پیش کرد
دید کاورا جهان را قباب
با شد دی و دست یا غم و دست
تا ریک دلم نور و ضیای کجاست

از ابو جهم
مارا تو بهشت که بطاعتش
مست تو ام از یاد و جام ازاد
در نه سن ازین بر و مقام ازاد
پیغمبر می بند و کفر ایمان
از زار
و دمنز کجا
تا به سر لبوی آب نرد
جمع گشت و کاورا پیش کرد
از نظیر
آب باران
تا که دمنز کجا
ای دریغ
هر دو
حق است که کاورا تقدیر کرد
آب چون در شیرین از پیش کرد
دید کاورا جهان را قباب
با شد دی و دست یا غم و دست
تا ریک دلم نور و ضیای کجاست

قبل عشره الادب العقل الرابع وعشرة العلم العمل الصالح و افضل ما اعطى
العبد في الدنيا الحكمة وفي الآخرة الرحمة وقال حكيم لا تلبسوا اللباس الملا من الحكم
فان اجسامهم احسن من ان يتزين برودها ورقابهم اذل من ان يتجلى بعقودها
وبكلمة اداقت وما واعقت قدما سئل طبيب عن سمكة السقنود فقال ما هو
الاساق الاجنبية العقل نور في القلب يفرق بين الحق والباطل اذا غفلت
عقلك عما لا يعينك فانت ما نل سئل فقيه من العامة عن رجل هل يحل له

فقال حبيب الكفت منه أرشطا جمال شمع نأيد و هسب بو
 و له و له و له
 ترست ای خفته در دامن کسبی خواب نگذاری ترسایت از سر گذرد
 زوی تا بدزد و ست طالب مقصود زین دراکر رفت از در دراکر آید
 با او وجود من مثل نور و ظلمت است او در کن دم آمد و من از میان شدم

حکي ان هارون الرشيد خرج في بغداد يوم العيد وعليه لباس جديد وعهد قواد
 وعبيد فقال له غيلان الجنون ايها الرشيد ليس العيد لمن لبس الجديد انما العيد
 لمن امن من الوعيد فهل انت امنت يا رشيد ليس العيد لمن تجتر بالعود انما العيد
 لمن تاب فلا يعود ليس العيد لمن نصف القدر انما العيد لمن سعد في المقدور
 ليس العيد لمن ركب المطايا انما العيد لمن ترك الخطايا ليس العيد لمن استخدم
 العلمان انما لمن خدم الرحمن ليس العيد لمن رفع الرايات انما العيد لمن عمل بالايات
 ليس العيد لمن جالس على البساط انما العيد لمن جاوز الصراط فخر على كل حضرت امام
 سن عمرى عليه السلام شيخ ابن بابويه نوشته اند بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب
 العالمين والعاقبة للمتقين والجمعة لله وحدين والثار للملحدين ولاعدوان الا
 على الظالمين ولا اله الا الله احسن الخالقين والصلوة على خير خلقه محمد وعترته
 الطاهرين اما بعد اوصيك يا شيخى ومعتدى ابا الحسن على بن الحسين القمى
 وفقك الله لرضا نادر وجعل من صلبك اولاد اصالحين رحمة اوصيك بتقوى
 الله واقامة الصلوة وايتاء الزكوة فانه لا تقبل الصلوة من مانع الزكوة واوصيك
 بمغفرة الذنب وكظم الغيظ وصلوة الرحمة ومواساة الاخوان والسجى في خواجهم
 في العسر واليسر والعلم عند الجهل والتفقه في الدين والتثبت في الامور والنسب
 للقران وحسن الخلق والامر بالمعروف والنهي عن المنكر قال الله عز وجل لا خير في
 كثير من نجواهم الا من امر بصدقة او معروف او اصلاح بين الناس واجتناب
 الفواحش كلها وعليك بالصلوة الليلية فان النبى صلى الله عليه واله وسلم
 اوصى عليا فقال يا على عليك بصلوة الليلة عليك بصلوة الليل ومن استخف
 بصلوة الليل فليس متافعا عمل بوصيتى وامر جميع شيعة حتى يعلموا عليه عليك
 بالصبر وانتظار الفرج فان النبى صلى الله عليه واله وسلم قال افضل اعمالكم

انتظار الفرج ولا يزال شيعتنا في حزن حتى يظهر ولي الذي يبشر به النبي صلى الله عليه واله وسلم انه يملأ الارض قسطا وعدلا كما ملئت جورا وظلما فاصبر يا شيعتي
وامر جميع شيعتي بالصبر فان الارض لله يورثها من يشاء من عباده والعاقبة للمتقين السلام عليك وعلى جميع شيعتنا ورحمة الله وبركاته حسبنا الله و
نعم الميعين نعم المولى ونعم النصير از غار ف
کردن قصاص از قیدی پیچ
از واسی
از شیخ بهال رحمه الله
اینها القوم الذی فی المدره
ما کم فی نشأة الاخری نصیب
ساقی کجبه عذاروی کرم
هم بحشم یاز بسند یار
وقت آنکه طفل بودی شیر خوا
آنچه دیدی بر لب آنخود نماند
در چرخ خود و در یار نماند
لا ادره
دع عنک المطامع واللحائنه
ان یلا مواء علیه سوء الخلق والغضب الضائم والمریض والمسافر کما کفنه اند صاحب
نیکان و دانا یکن کیمیای سعادت ای در نهنمای دولت سر بهی است
چنینی کو لطیف و کامل است
صحبش مانند زهر قاتل است
تا تو را عقل و دین بجهنم آید
یار بد بدتر بود از مار بد
قال سید الوصیین و احب المؤمنین علیه السلام الله رب العالمین لا خیر فی صحبته من
اجتمع فید ستمه خصال ان حدثک کذبک وان حدثک کذبک وان اثلمن خانک

من ائتمنك اللهم وان نعمت عليه كفره وان انعم عليك من بنعمة وقال حكيم ست
 خصال لا يطبقها الا من كانت نفسه شريفة الثبات عند حدوث النعمة الجسميه
 الصبر عند حدوث المصيبة العظمه وجذب النفس الى الفعل عند دواعي الشهوة
 وكمثال التمسع عن الاحدقاء والاعداء والصبر على الجوع واحتمال جارات السوء مناجات
 ارايتم المؤمنين على علم السلام الرق سمع بفضلك يا منادى دعاء من ضعيف مبتدئ
 غرق في بحور الغفور خزان اسير بالذنوب بالخطايا انادى بالتضرع كل يوم
 مجد بالتملل والدعاء آتيتك يا كيا فارحم بكاني حياني منك اكثر من خطايا
 لقد ضاقت على الارض طرا واهل الارض فاعرفوا دوا ولى هم وانت الكشف همى
 ولى داء وانت دوا داء فوق بيان تفسيره وتاويل قرآن اين است كه تفسير معاني ظاهر
 قرآن است وتاويل كشف معاني باطن آن و بعضي گفته اند هر چه اوراق بشهر معاني متعاقب آن
 رسد آنرا تفسير گویند و هر چه عقل بانی در كن نمند آنرا تاويل گویند و از آنجاست كه حق تعالی
 فرموده و ما نیتكم تاويله الا الله و التراسخون فی العلم تفسیر و فی الحديث من حفظ
 لقلقه و قبیره و ذبذبه دخل الجنة ای لسانه و بطنه و فرجه فی التفسیر ان الله فرض
 علیكم فرائض فلا تضیعوها و حد لكم حدودا فلا تعندوها و نهاكم عن اشياء
 فلا تنتهكوها و سكنت لكم عن اشياء و لم يدعها انشیانا فلا تتكلفوها قال
 حکیم لوجلدیتکثر من العلم ولا یعلم بهذا اذا فیت عملک فی جمیع السالح فمتی
 تقابل مدی شست روی کریم نظر در باز استاده بود زنی خرم روی مقابل او آمد و مدتی را نظر
 بروی آنرو میکرد و آنرا گفت سبب بسیار مرا نظر میکنی زن گفت چشم من کن عظیمی کرده است
 سبب اینهم كه عصب است و عذاب الیم با و بر س كه طای آن كناه شود و عصبی ازین زیاده نیست كه صورت
 تو را به بیند از شیخ بهانی رحمه الله در قطع غلات و غزالت از غلاتی گوید
 غزالتی بگریه و رست از قال و قيل غزالت اند غزالت آدمی فلان
 پاكش از دامن غزالت بدر چیست كردی چون كدایان در
 روانان شو چون پری از مردمان از حقایق بر تو نكشید در می
 اگر تو خواهی غزالت دنیا و دین غزالتی از دهم دنیا گزین
 لا جرم از پای تا سرور شد سرمه غنچه تا كسی نشناختش
 هر گاه از تو حق حق آمد دلیل تو چه خواهی اختلاط این و آن
 كز دیو نفس میچوشت امان زمین مجزای مردمان تا كز می
 چون شب قدر از همه بر شود چون شب قدر از همه بر شود
 هر گاه از تو حق حق آمد دلیل تو چه خواهی اختلاط این و آن

رو بفرست آرای قرزا نه مرد
لیک کر بازهد و علم آمد قرین
زهد و علم از محبتش نبود بجهنم
زناکت کماهی زدل بزدایدت
این هوسها از سرت بیرون کند
انما یکشی تو در قرآن بخوان
علم یابد زیب از فقر امی سپر
کان بیاب زیب ز بهاب جهان
قافم و ختر چند پوشی چون شاک
کی شود اینهمه ستر از جمال
چند مال شبه ناک آری بکف
این تن آرای تو آن تن پروری
کان تو را در راه دین مفتون کند
در حریم کعبه بر همسایم پاک
ورده تو در حصادش داس گرد
مریم آئین پیگری از خود عین
و بود از شاخ طوبی شش
بر سر آن لقمه پرو و لور له
در ره طاعت تو را بجان کند

ایله القدری و کسم اعظمی
غلت آمد کنج مقصود این چنین
و ر بود بی زانو زده ان غلت است
علم چه بود آنکه ره بنمایدت
جسمه را در واد اوّل یافتن
خشیمه الله نشان علم دان
روح حدیث لیه علمتم یاد کن
مولوی اهرت ایم این جهان
حشمت و مال و منال نیوی
خود به انصاف امی امثال
از چه شد ماکول و ملبوس چنین
عاقبت سازد تو را از دین بتر
خاک خور خاک و بران نذران
لقمه نالی که باشد شبه ناک
ورنگا و چرخ رانده می تخم آن
و ر تاب ز قمرش کردی عجین
فاخته با قل هو الله است
و ر تو بر جوانی هزاران بسمل
نفس زان لقمه تو را قاهر شود

تا تو نیز از خلق چسب نی هستی
و ز جمیع ما سوی الله باش فر
غلت بی عین علم آن ذلت است
کی توان زد در ره غلت قدم
زهد چه بود از همه پرداختن
خوف و وحشت در دولت زد و کن
سینه را از علم حق آباد کن
نی زبانغ و مرغ و لب و کا و جو
نقص علم است ای جناب هوای
مرغ و ماهی چند ساز می بخت
ای علم افراشته در راه دین
تا که باشی زمر پوش خوش علف
لقمه کا یاد ز طوبی مشبه
نور عافان ذلت بیرون کن
کر بخت خود فانی ستجم آن
و ر بخت کعبه نبین دست ترک
و ر سجده می بر خیمه شش سجده
و ر شود روح را در این خیمه شش
عاقبت خاکیستش نخور شود
خانه دین تو را ویران کند

و بدل الاین بایعین و غرض الوصال عن الخیال قال بعض المفسرین فی معنی قوله لقمه
رضی الله عنهم و رضوانه ذلک لمن خشی ربه یعنی ذلک لمن راقب و خاسب
نفسه و تزود لمعاده فی معنی المراقبه اختلاف بعضهم قالوا المواقبه الملاحظه
و قیل المراقبه المطالعنه احوال النفس و افعالها و قیل المراقبه فجر النفس
عن المنیات و شغلها بالامور الدنیه و قیل المراقبه ان ینظر المكلف فی اقواله و

افعال و ایمان و بحاسب نفس علی اعماله الام علیه و قیل المراقبه ان یوتقّب العبد
 و بقیه فی جمیع احواله حتی بعد علیه انفسه این رباعیات که نوشته میشود از حاجی است
 عالم بخروش لا اله الا هو است غافل بجان که دشمن است این یاد است دریا بوجود خویش موجب دارد
 خس نندارد که این کتابش با او است و کله کس نیست که از تو جان تواند برد ای زاهد و عاشق از تو زناله و آه
 دور از تو و نزدایت تو را حال تنه است کس نیست که از تو جان تواند برد آن را بتغافل کشی آن را بنگاه
 از فقر الله و له عید الدین در منزل خواب بفرود و لیکن بدم کشت مشغول ولیکن بشکم
 میزان بود ولیکن بر باط نام آورد ولیکن بدم سر بر آورد ولیکن بغضول
 دل تخی کرد ولیکن ذکر کم بس حریص است ولیکن بحرام بس جواد است ولیکن بحرم
 جاودان باد ولیکن بفر ساد باد ولیکن بشکم عن عید بن ذراده قال
 مات لبعض اصحاب ابی عبد الله ولد فحضر ابو عبد الله علیه السلام فلما احدث تقه
 ابوه فطرح علیه التراب فاخذ ابو عبد الله علیه السلام بكفيه وقال لا تطرح علیه
 التراب ومن كان منهم ذارحم فلا يطرح علیه التراب فان رسول الله صلى الله
 علیه واله وسلم لم يحن ان يطرح الوالد او ذورحم علیه التراب فقلنا يا بن رسول الله
 صلى الله علیه وسلم تمنانا عن هذا وحده فقال انما كره ان يطرحوا التراب على
 ذوی ارحامكم فان ذلك یورث القسوة فی القلب ومن اقسی قلبه بعد من ربه
 قیل الحلم اطفاء نایرة الغضب عند نزول النصب والتعب وقال عالم الحلم هو
 ان تكون النفس مطمئنة لا یحرقها الغضب بسبه و لا تضطرب عند اخذاته المكروه
 وقیل الحلم شاهد حسن الخلق وقائد قول الصدق وقیل الحلم ترك الحدة وتخل
 الشدة از قندی کرشم کشایم بحال تو خوش است و دیده به بندم بخیل تو خوش است
 هیچ از تو بخیر فراق تو ناخوش است آن نیز بایسته وصال تو خوش است
 تیر کعبه و دیریم کاه اینجا و کاه آنجا چو طلب استجوی دست خواهان تو
 باش در پی آزار و بهره چه خواهی کن که در طریقت ما غیر ازین کنایه نیست
 ای نو چشم من خنجر نیست کوش کن تا ساخت پرست بوستان تو خوش کن
 بروای اید خود بین که چشم من و تو را ز این پرده نهان است و نهان تو خوش کن
 مزن بپای که معلوم نیست است و که رحمه الله راز این پرده نهان است و نهان تو خوش کن
 مزن بپای که معلوم نیست است و که رحمه الله مزن بپای که معلوم نیست است و که رحمه الله

یادم ایستد خوش آمد و بخوارم
 قیل خلق الله الخاق علی الفطرة و اطلق له اسم الفكرة فیما
 عرفوه و بالفكرة عبده و قیل الفكرة معیا و صدق القول و مضمار اصابته الزای
 و قیل الفكرة معدن جواهر العلوم و ذر الحکم و قیل الفكرة اساس اصابته الزای
 و حتی صیانة النفس بر روی معنی
 بند کبیل باش از او ای سر
 خند کجاست کست یکت روز
 بر کرا جاسد عشقی چاک شد
 ای طبعی جملہ غلغله می ما
 جسم خاک از عشق بر افلاک شد
 کوه هست و خرموشی صفا
 بال و ساز خود کز جفتی
 بنوا شد کز چه دار صد لیا
 جمله معشوق است عاشق پرده
 او چه مرغی ماند بی پروای او
 من چگونه بهوش دارم پیش و پس
 بر سره و بر کردیم مانند طوق
 آینه ات دانی چرا غمایت
 بر شعل نور خورشید شد است
 هضم اگر دارم جان را ده
 چون باشد عشق را پروای او
 سوگشاش سیکه تا کوی دوست
 نورا و دیرین و نیر و نعت و نعت
 آینه غماز نبود چون بود
 آینه گزینک و آلاش بدست
 بعد از آن آن نور اوراق کن

قال النبی صلی الله علیه و سلم استحيوا من الله حق الحیا - قالوا انا نستحي من الله
 یا رسول الله قال لیس ذلک و لکن الاستحیاء من الله ان تحفظ الرأس و ما دعی و البطن
 و ما حوی و تذکر الموت و البالی من اراد الآخرة ترك زينة الحیوة الدنیا للتغافل فی
 طوبیت باخرا و الفنون تنهها رواد شبای و الجنون فنون بحین تعاطیت الفنون و خطایا
 تبین فی ان الفنون جنون فی الخبر من مقت نفسه فی الله امنه الله من مقت یقولون
 فی البستان للعین لانه لا ادرک فی الخمر و الماء الذک غیر اس اذا مشیتان تلک المحاسن کلها
 ففی وجه من تموی جمیع الخصال ارسم محمد نجفی است ای یاد تو ام سلسله حب ان جنون

دوازدهم تو بر من تو که چو من چون	چون شمع سازه تا بر آلود شد	چون جام نشسته تا بگردن زنجیر
این شیر با قدر ادا داد	ای حور زاده هر چه با ادا داد	خوایم ز تو داور هر چه با ادا داد
دل سبطه هم بس نیا چو نو	دورست با دهر چه با ادا داد	از میرزا داد
نکوه آنکه باند چه که بدنگ	بچیر تم که نراغ و صالت آنکه کرم	از اراضی اصفهانی
میراث که خوش	خوش باش ای دل وقت زین	نشسته و جشم کسی پیش نیست
بر و زین نیست	علی بن حسن زوایری در نفس خود که مستی بر حجت افلاک است	
بیدار بیدار که الهی	اسم از اسماء الله مذکور است که آن الله و رب و رحمن و رحیم و مالک است	
الا طلاق با شتم بعد از آن تو را تربیت کردم با نواح نعم پس رب و پروردگار نه با شتم بعد از آن		
اصناف عصیان از تو بوجود آمدن آنرا عفو کردم و پوشیدم پس رحمن و بخشنده کن با شتم		
و چون توبه کردی و انابت نمودی تو را آمرزیدم و به بهشت جای دادم پس رحیم و آمرزنده و درازتر		
با شتم به بهشت و بعد از آن جزای اعمال تو را بتوبه رسانم پس مالک روز جزا با شتم و ذکر الرحمن الرحیم		
یکبار در بسمل و یکبار در سوره دلیل است بر آنکه عنایت الهی بر حجت نامناهی الهی است از دیگر اوصاف		
و مع هذا معقب که ایند آنرا با کتب یوم الدین که عبد میان خوف و رجاء باشد و نظیر این کلام غفر		
الذنب و قابل التوب شدید العقاب فی الحجج البلاغیه و طاعة الشاء فان رأیت من الی		
افن و عزیمت الی و هن کف ابصار هن بالحباب خیر لمن من ارتیاب و لیس خیر		
با خیر من دخول من لا یوثق به علیهن و ان استطعت ان لا یفرن غیرک فافعل		
و قیر ایضا لا تطیعوا الشاء علی حال و لا تأمنوهن علی مال و لا تذرهن و هن لتدبیر		
العیال ان ترکن و ما یردن و اردن الممالک و اذن الممالک بنین الخیر و یحفظ الشیر		
یتها فن فی البهتان و یتما دین فی الطغیان و فی حدیث الثبوی صلی الله علیه و اله		
و سلم شاورهن و خالفوهن للشیخ احمد الجوهری		
قد قیدته الذنوب طول حیاء	لا لعمری امر کیف یشرق قلب	کیف یرجو تقریر الله من
سعدی علیه الرحمه	فر و ماندگان را درون شاد کن	صود الکائنات فی حرارة
مکروان غریب الادرستی	سنا و اگر کردی بد را غریب	ز روز غم و ماندگی یاد کن
به دوسه بر روی فرزند خویش	الا تا نگرید که عرش عظیم	چو عینی یسیمی بر آنکه پیش
		بلرزد همی چون بگریه یسیم

شده
اب

در بیان عجایب آنست بر روی زمین است مسطور شود که در سالکات الماکت مسطور است که در قبله بیت المقدس
استیغذست در آن سننات بل عمل بشمار لکات قدرت خالق خیر و شر نوشته شد که لا اله
الا الله محمد رسول الله صله الله علیه و آله جمله دیگر در آن خاتمه مذکور است که در تیره بنی اسرائیل درختی است
که اوراق آن فیور میشوند مثل چکان و این حال تا چهل روز امتداد مییابد و بعد از آن منقطع
میشود تا سال دیگر قال النبی صلی الله علیه و آله وسلم استعینوا علی الحوائج بالکتمان
یعنی مدوطلبید و زکار باید پوشید که مقتود ازین نظام معجز نظام این است که مقتود و مطلوب
خود را از همه پوشیده باید داشت تا هیچکس از کسی غیب بعرضه ظهور جلوه نکند و قال صلی
الله علیه و آله وسلم اذاجاکم کویم قوم فاكرموه و قال صلوات الله علیه و آله السجدة
من وعظا بنیره ایضا سید القوم خادمهم لا ادری اگر چه است کت را چون میزبان
مرا به است نباید چه تو بخار بخار از قاضی است ای آنکه تویی محرم را بر هر کس
شرمند ناز تو ناز نه کس چون دشمن دوست نظر ناز از بخت تو کشیم ناز به کس
قال مجاهد فی قوله تعالی ولقد آتینا لقمان الحکمة ای العقل والفقه والاصابة
فی القول و فی الحدیث ان الحکمة یزید الشریف شرفا و ترفع العبد المملو له حق
جلسه مجالس الملوک انبیا صل ای جمله خلق را زبالا و نیست آورده فضل خویش از نیست
بر او که عدل تو در پیش و خوش در خانه عفو تو چه شمار و چیست قیل الثقوی ان تیرین تیر
کما تیرین علائیک للخلق لا ادری کویز بهاری شد و کل آدمی نیست
بیت و انیم که کل آدمی نیست قال بعض الافاضل الذی یادار غرود و جسر مرور
و بیت افات و دار مکافات و محل محنة و عناء و منزل عجرة و بلاء و قال عارف
الذی ما شغلك عن الله و قال سالت قطره لمن عبر و عبرة لمن اعتبر و فی الخبی
الذی ما سجن المؤمن و حنة الکافر و ایضا الذی قطرة الآخرة و ایضا فی الحدیث
الذی ما رعت الآخرة و ایضا الذی جفنه و طال بها کلاب و ایضا فی حدیث
النبوی صلی الله علیه و آله وسلم حب الذی اداس کل خطیئة انبیا افضل کاشی
بر بر که حدیثی است تو شود و زهر که فرو خوری است تو شود تا بتو ای تو دشمنی میکن
تو ان دست گرفته دشمنی تو شود و ل دنیا مطلب تا به ویت باشد
و دنیا طلبی آنرا اغت باشد بر روی زمین زیر زمین و از بری تا زیر زمین روی نیست باشد

از سال نفاش يك لحظه غم تو بيو فانی نكند باغ و دل من شمشاد نكند
 غم با دل خون گرفته عهدي كردا تا او باشد از وجدائی نكند از ضياء الدين محمد كاشي
 از خلق زمانه پاكشيدن خوشتر در گوشه عزلت آرميدن خوشتر ز بهار ضياء علاج حشمت كنجي
 اوضاع زمانه را نديدن خوشتر في القدرية يا موسى اذا رايت القدر مقبلا فقل مرحبا
 يشعار الصالحين واذا رايت الغنى مقبلا فقل ذنب عجلت عقوبته يعني استدراج
 يا موسى ما خلقت خلقا احب الي من عبدى المؤمن انما ابتليتكم لما هو خير لى وانا
 اعلم بما يصلح عليه عندى فليصبر على بلائى اولئك كرهناى وصيتنا به جمال الدين
 بن منظر كه پسر خود نوشته كه سنى لغز الدين محمد بود لبسم الله الرحمن الرحيم اعلم انك
 الله تعالى على طاعته ووفقت كلفعل الخير و ملازمته و ارشدك الى ما تحب و
 ترضاه وبلغك ما تأمل من الخير و قمتاه و اسعدك فى الدارين و جاك بكل ما تقر به
 العين و مد لك فى العمر التعيد و العيش الرعيد و ختم اعمالك بالصالحات و زودك
 اسباب السعادات و افاض عليك من عظام البركات و وقال الله كل محمد و روضه
 عنك الشورى الى قد لحفت لك فى هذا الكتاب لب فناوى الاحكام و بليتت
 لك فيه قواعد شرايع الاسلام بالفاظ مختصرة و عبارات محرورة و اوضحت لك
 فيه نهج الرشاد و طريق السداد و ذلك بعد ان بلغت من العمر الخمسين و دخلت
 عشرة الستين و قد حكم سيد البرايا بانها مبداء اعتراف المنايا فان حكم الله تعالى
 فيها على بامره و قضى فيها بقدره و انفذ ما حكم به على العباد الحاضر منهم و
 الباد فانى اوصيك كما اعرض الله تعالى على من الوصية و امرنى به حين ادراك
 المنيته بما لزمته تقوى الله تعالى و السند القائمة و الفريضة اللازمة و الجنة الوافيه
 و العدة الباقية و انتفع ما عدا الانسان ليوم تخلص فيه الابصار و عليك باتباع اوامر
 الله تعالى و فعل ما يرضيه و اجتناب ما يكره و انزعاج عن نواهيه و اقطع
 زمانك فى تحصيل الكمالات النفسانية و اصرف اوقاتك فى اقتناء الفضائل
 العلمية و ارتقاء عن خضيض النقصان الى ذروة العلى و الارتقاء الى اوج
 العرفان عن محيط الجهالات و بطل المعروف و مشاهدة الاخوان و مقابله
 المستنى بالاحسان و الحسن بالامتنان و اياك و مصاحبة الاراذل و معاشره

الجمال فانهما تفيد استعدادا تاما لتحقيق الكمالات وثمرات ملكة راسخة لا متناهية
 المجهولات وليكن يومك خيرا من امسك وعليك بالصبر والتوكل والرضا و
 حاسب نفسك في كل يوم وليله واكثر من الاستغفار لربك واتق دعاء المظلوم
 خصوصا اليتامى والعجائز فان الله تعالى لا يسامح بكبر كبير وعليك بصلوة الليل
 فان رسول الله صلى الله عليه واله وسلم حسنت عليها ونذبت اليها وقال من ختم
 له بقيام الليل ثم مات فله الجنة وعليك بصلة الرحم فانها تزيد في العمر وعليك بحسن
 الخلق فان رسول الله صلى الله عليه واله وسلم قال انكم لن تسعوا الناس باموالكم
 فغورهم باخلاقكم وعليك بصلة الذرية العلوية فان الله تعالى قد اكد الوصية
 فيهم وجعل مودتهم اجرا للرسالة والارشاد فقال الله تعالى قل لا اسئلكم
 عليه اجرا الا المودة في القربى قال رسول الله صلى الله عليه واله اني شافع يوم القيمة
 لاربعة اصناف ولو جاءوا بذنوب اهل الدنيا رجل نصر ذريتي ورجل بذل
 ماله لذريتي عند الضيق ورجل احب ذريتي باللسان والقلب ورجل سعى
 في حوائج ذريتي اذا طردوا واوשרدوا وقال الصادق عليه السلام اذا كان يوم
 القيمة نادى مناد ايها الخلائق انصتوا فان محمدا صلى الله عليه واله اليكم
 فنصب الله الخلائق فيقوم النبي صلى الله عليه واله فيقول يا معشر الخلائق من
 كانت له عندي يد او منة او معروف فليقم حتى اكفيه فيقولون يا ابا ثناء
 وامهائنا باي يد واني منته واني معروف لنا بل المنة والمعروف لله ولرسوله
 على جميع الخلائق فيقول بلى من روى احد من اهل بيتي او برهم او كساهم من
 عنده واشبع جباة لهم فليقم حتى اكفيه فيقوم اناس قد فعلوا ذلك فياتي
 الشداء من عند الله يا محمد يا جيلبي قد جعلت مكافاتهم اليك فاسكنهم من
 الجنة حيث شئت فسكنهم في الوسيلة حيث لا يجحون عن محمد واهل بيته
 صلوات الله عليهم وعليك بتعظيم الفقهاء وتكرمة الفضلاء فان رسول الله
 صلى الله عليه واله وسلم قال من اكرم فقها مسلما لقي الله تعالى يوم القيمة وهو
 عشاء راض ومن اهان فقها مسلما لقي الله تعالى يوم القيمة وهو غاضب
 وجعل النظر على وجه العالم عبادة والنظر الى باب العالم عبادة وبجانب العلماء

تضع

عبادة وعليك بكثرة الاجتهاد في ازيد العلم والفقه في الدين فان امير المؤمنين
عليه السلام قال لولده وتفقه في الدين فان الفقهاء وورثة الانبياء وان طالب العلم
ليستغفر له من في السموات ومن في الارض حتى الطير في جوار السماء والحيات في
البحر وان الملائكة اجتهت لطالب العلم رضائهم وايالك وكرمان العلم ومنع في
المستحقين لهذا فان الله تعالى يقول ان الذين يكتنون ما انزلنا من البينات
والهدى من بعد ما ايناه للناس في الكتاب اولئك يلعنهم الله ويلعنهم
اللائعون وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا ظهر البدع في امتي فليظهر
العالم علمه فان لم يفعل فعليه لعنة الله وقال لا تقبوا الحكمة غير اهلها فظلموها
ولا تمنعوها اهلها فظلموها وعليك بتلاوة الكتاب العزيز والتفكير في معانيه
وامثال اوامره ونواهيه وتتبع الاخبار النبوية والاثار الحميدة والبحث عن
معانيها واستقصاء النظر فيها وقد وضعت لك كتابا متعددة في ذلك
كلها هذا ما يرجع اليك واما ما يرجع الي ويعود نفعه على فان تهدي
بالرحم الى بعض الاوقات وان تهدي الى ثواب بعض الطاعات ولا تقلل
من ذكرى فيذكرك اهل الوفاء الى العذر ولا تكثر من ذكرى فيذكرك اهل الحرم
الى العجز بل اذكر في خلواتك وعقيب صلواتك واقض ما على من الديون
الواجبة والتعهدات اللازمة وزر قبرى بقدر الامكان واقرا عليه شيئا
من القرآن وكل كتاب صنفته وحكم الله سبحانه وتعالى بامره قبل اتمامه
اكمله واصلم ما تجد من الخلل والنقصان والخطا والشيان هذه وصيتي اليك
والله خليفتي عليك والسلام عليك ورحمة الله وبركاته في الحديث حسن
الخلق وحسن الجوار وصلة الرحم يحرم الديار ويزدن في الاعمار

از شيخ سغدي	كثير خفي دشمنان حميد	ولستك مشوكة دوست سفيدي
براي رذيل به طامرت كايه	چون يار عزيزي بسند ودايد	ار شيخ بهائي عليه الرحمه
ابدا وادوا حكم يا عاشقين	ان تكونوا في هو انا صاقيين	دانداين راهبر كزينه اله است
كاي وجود نشين سنان رست	كوي دولت ان عاوند بر	كوبايي لبر خود جان سپرد
كرمي خواهي حيات عيش خوش	كا نفس خوش را اول بيش	در جوي كن ناسود دست جان

روخوان بین ذلالت را بخوان	پیر چون کشتی کران جانی کن	کو سفید پیر سه باتی کن
شد بهر باد ایام شباب	بهر دین بگذره نمودی شباب	عمرت از پنجه گذشت و کشتی
کت کار آید نکردی ای جهود	حال ای غنایب کنه سال	ساز کن افغان و یکجندی سال
چون نکردی ناله در فصل بهار	در خزان باری قضا کن بهار	تا که دانستی زیانت را از جهود
توبهات تسخیر کن بهت نقد بود	غرق دریای کنا بنی تابک	وز معاصی رو بسجای تابک
جد تو آدم بهشتش جای بود	قدسیان گردند پیش او وجود	یک کنه چون کرد گفتش تمام
مذنبی مذنب بر و بیرون خرام	تو طمع دار بی که با چندین گناه	داخل خبث شوی ای و سیاه

قال بعض العارفين الكاملين دخلت بالبصرة يوما دار المجانين فرأيت شابا
مغللا مقيدا مناسلا ينظر الى السماء ويبكي ويقول قد كان لي عقل فادمية
وكان لي قلب فادمية وكان لي نفس فاعتبتها وكان لي جسم فاضنيته وكان لي
عين فعذبت بها وكان لي مع فافنيته وكان لي كف فاحوجتها وكان لي صدر فابليت
وكان لي رجل فقيدتها وكان لي جلد فاعرنته عبدك هذا عادم صبره لبيتك
قبل اليوم افنيته ليتني مت قبل هذا وكنت نسيما ملسيا ليشني كنت ثوبا ولمالك
النسيان اه من حي يحسد الاموات اه من حيوة شر من المات قويا لي ثم ويدا
لي وطوبى ثم طوبى لاخواني الذين لم يخلقوا وهنينا الاقراني الذين لم يوجدوا
استراحوا في فحمة العدم من تعب الحيوة وسلموا في سعة الفناء عن قيد الآفات
فقربت منه وقلت يا مجنون ما هذا الندم الم تعلم ان الوجود اشرف من العدم
فقال تكللتك النواكل منذ خلقت من مكاداة الدنيا قلت لا قال فقل انت
على يقين بالنجاة عن عقاب العقبي قلت لا قال ويحك يا مطرود فأي
شرف في هذا الوجود انت بهذا لفهم عاقل ونا مع هذا ليقظ غافل يا
سبحان الله من اخلاو من قيد واثركلامه في قلبي وانتهيت من غفاتي فقلت
اعذرني يا اخي وعظني فقال عقلك عقالك ومالك وبالك فافق انك واج
بالت قلت زدني قال لا تطلب الزيادة على ما يكفينك قلت الا اكافيك بالسعي
في خالصك قال لا دعني ومن قيدني ان شاء اطلقني وان شاء افلقتني قلت
اطلب مني شيئا قال زد عقلي وزدني عمري واغفر ذنبي قلت ليست هذه

هنا خلوت

الاشیاء بیدای قال فذهب ذهب الله بنور له فجلت وانصرفت واعتبرت

بمجا دشنه و له او مجنون اعقل منه از انور سے در حد و دوری کی دیوانه بود

روز شب کردی بکوه و دشت در تیز و دی بلی بکوه و بار جانب شهر آمدی از طرف دشت

کشتی ای آنان که آن آمده بود گاه قریب و بعد این نزدیک دشت قائم و قدر بر سرانج و شش

توزی و گمان بگرما برفت و کشت که شمارا بد تو انانی چه شد و ر که مارا بود بی برگی چه شد

راحت هستی و رنج نیستی از شما بگذشت و از ما بگذشت از ششخ عطار

بر سر خاکی زنی خوش میکشیت گفت منجوش کین کیه جلیت گفت چشم بر دم غمناک ماند

زین جوان من که زیر خاک ماند گفت تو در خاک و او در خاک نیست او کنون جز تو زجان پاک نیست

در تفسیر کشف آورده که در آیه اِنَّمَا وَلَيْكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ الذِّیْنَ آمَنُوا الذِّیْنَ یُتِمُّوْنَ الصَّلَاةَ وَ یُؤْتُوْنَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ دَاكِرُوْنَ بِآیَاتِ الْکِتَابِ الذِّیْنَ اَمَّا اِنْ تَصَدَّقْ وَ زَكَاةً وَ اِنْ دَرْنَا زَا حَضَرَتِ اسیر

المؤمنین علیه السلام بعمل آید باز سب تاری بلفظ جمع حکیت بگوید انما انی بلفظ الجمع و هو علی علیه السلام لغریب الثامن فی مثل فعله فینا لو امثل ثوابه یعنی سبب صیغه جمع است

که مردمان غیبت نمایند بل آنچه از آنحضرت صد دریافت و مثل ثوابی که با آنحضرت گراست شد

فایز شوند لا ادر سے خرم دل آنکه مرو جیران و صد واقعه داشت کردنیان

اندوه تو در سینه خود کشت و برت و در تو نگاه داشت در جان و گفت قال عقبه ابن خالد انکنت

عبدالله بن الحسن فقلت علمنی دعائی فی الرزق فقال قل اللهم تعول امری ولا تعول امری غیرک فعرضته علی ابی عبد الله علیه السلام فقال الا ادلک علی ما هو

انفع من هذا فی الرزق نقص اظفادک و شاربک فی کل جمعة ولو یجکها از نظیری

در سادیب اگر بود زلف بختی جمعه یکبار و در طفل گریز پاری

و که تو اگر ز کعبه راندی که از کشت ما غم بنده پروری تو بد نمی شد

و له نیازم ز خود هرگز دلی را که سیر سم در آن جامی تو باشد

فی المثل کنی کلمها حارسا و اوسدا خالسا او قدرا و اقضا و لا فکنا اننا نانا اقضا

علی قدر اهل العزم تاتی العزائم و تاتی علی قدر الکوام الکرائم قبل لابن

عباس من این حصل لك هذا العلم قال بلسان سؤال و قلب عقول قال بعض

الحکماء استیحی من السؤال و استیحی من الجمل از بعضی زاهد چه تو در صورت شماری است

چون من بجزم در خمار هست کار تو صلاح و کار ما رسوائی ما را و تو را یکدیگر کار می نیست
 از مولانا فتح محمد الدین در چشم من انگشت چیست میل غم او در تن دل و جان کشید غم او
 دو شش آه بود شاد و می در دل من کفتم چو کسی گفت طفیل غم او از سخنان فیما فیوت حکیم است
 که دوست آنست که تو را بر عیوب تو آگاه کند و دشمن آنست که عیبی بیند و ستایش نماید
 و چشم گوید که زنده آنست که در زندگي مرده باشد و مرده آنست که خود را زنده داند قال بعض العرفا
 کان سلمان اعجمیاً فلما سمع بنی عبدی صاد بدوی القلب حق قیل سلمان
 مثلاً اهل البیت و کان اویس قرنیاً فلما تتبع رسولاً مکیتاً صاد مدنی النفس حتی
 قیل انی لا حید نفس الرحمن من جانب الیمین از صاحب مصاحب در بیان عشق جانور
 و فادیه از آن کودک بیاموز که چون مادر کین را بپستیزد بهمان درد اسن مادر که میزد
 از مولو طریقه حالیت که آن الشیطان هم دورتر هر چه شود بیشتر می شود
 صاحب کشف در تفسیر آیه ان الله یامر بالعدل والاحسان و ایضا و ذی القربى
 چنین گفته که فلما سقطت لعنة الملاعن عن امیر المؤمنین کرم الله وجهه اجمیت
 هذا الایة مقامها و لغیرها انها کانت فاحشاً و منکر او بغیاضاً عفا الله
 لمن سبها عذاباً و نکالاً و خزیاً اجاب لدعوة نبیه صلی الله علیه و سلم
 اذ قال اللهم عاد من عاداه من دہوان المنسوب الی امیر المؤمنین علیه السلام
 حبیب الیس بیل حبیب و ما السواہ فی قلبی نصیب و ما السواہ فی قلبی نصیب
 و عن قلبی حبیبی لا یغیب و کہ علیه السلام لنقل الصخر من قلل الجبال
 احب الی من من الرجال یقول للتاس فی الکعب تقول العاد فی ذل السؤال
 لا آدرے دعوی بر زبان خود و استی در خانه هزار بت کی شکستی
 کوئی که بیک شهادت اثبت رسم فوات کند خمار کا کنون سستی
 ماور بہتابت نفس شامت زاکمہ آن بت ماور این بت از بہا
 اسل وین نفس را جہل است جل ہر نفس طریقی و ہر طریقی از ان
 آدر مع حضرت امیر لا آدری امی صحف آیات الہی ویت وی ہلکہ اطل و لایت مروت
 ہمیشہ زندگي لب و لچریت محراب نماز عارفان ابروت عن علی ابن الحسین عہ
 و من سرت فلان متا الشرور و من ساء فاساء میلا و ہ و ما فاز من فاز الا بنا

و ما خاب من جتنا زاده قول حکماست که آنچه بخود نپسندی بدیگری سپند نقل است
 که سری سقطی رحمه الله میگفت سی سال است استغفار میکنم برای آنکه کینه فیه الحمد لله گفته ام و آن
 چنان بود که وقتی در بازار بغداد آتش افتاد بعضی از کاکین مردم سوخت و او را دکانی بود
 سالم ماند چون این خبری رسید گفت الحمد لله لهذا بعد از آن میگفت که از این داری و انصاف
 و مروت و شفقت دور بود که فرج نمودم و بان راضی شدم چه دارین برد و امر است کی تعظیم
 حق و دیگر شفقت بر خلق که تعظیم لام آتد و شفقت علی خلق الله از عارفی نپسندند که بدترین
 احوال در دنیا کراست گفت امن علت همتد و قصرت مقدور یعنی کسی که عالی باشد شمت
 او کم باشد بقدر و او العلماء غریبا لکثرة الجمال بدینهم ایضا ایشان علیلان ایدان
 صحیح محی و علیل مخطا قال امیر المؤمنین و سید الوصیین علیه السلام اللذین
 عتاء و اخرها فناء حلالها حساب و حرامها عذاب من صح فیها سقم و من
 مرض فیها ندم و من استغنی فیها فتن و من افتقر فیها حزن و من ساعاها
 فاتته و من نظر فیها اعنته از انور

گویند که خدا خواسته باد و مردم
 و در دایره حلقه کوشان توایم
 از شیخ علی نقی
 دست و پائی نتوان دید کرد و رفت
 ای که کرده دولت سوز حجبی اثر
 ایها الماسوف فی قید الذنوب
 ان فی جیدها حاصل سبیل
 کجی علم ما ظهر مع ما بطن
 این وطن شهرت کار نام است
 حُب دنیا هست راس هر خطا
 کا و در و سوی آن بل نام شهر
 انقدر در شهر تن ماندی سیر
 موطن اصلی خود را باید دکن
 از تاضیفی
 که بنوازی بجان خروشان توایم
 از سر کوشش با سانی گذشتن بگل
 وای بجان کرفاری که بند تو است
 هر نفس آتشی مزن بر دلم از نصیحتی
 ایها المحروم من سبل العیوب
 تم توجه شرط اقلیم النعم
 گفت از ایمان بود حُب الوطن
 زانکه از دنیا ستاین او طمان نام
 از خطا کی میشو و ایمان عطا
 تو درین او طان غریبی امی سپر
 کان وطن یکبار ره فوت از ضمیر
 تا بچند ای شاه باز پر فتوح
 چون دایره باز پوست پوشان
 و در بنوازی هم از خروشان توایم
 ای فقیه آینه تر کاینجا مراد است
 و که
 از شیخ بهائی علیه الرحمه
 لا تقم فی شریکات الجسد
 و اذکر الاوطان و العبد القدر
 این وطن مصر و عراق شام است
 مدح دنیا کی کند خیر الانام
 ای خوشش آمو باید از توفیق بصر
 خوبترت کرده خاکست سیر
 رو بآب از جسم و جان نشا کن
 بازمانی و در از استیلم روح

اوثق من مشاود آینه یی بر تو که هر دو جهان گذار است بدو چشم که چشم خار است
 از دوسه آنکه روستوی تو آور در عالم برید و آنکه بادر تو خور در زمان گذشت
 ذوقی از بندگی بر خرابات چوید کر سر خواجه کی نکست سلیمان کی نکست آریاب معرفت ترقیات روح
 انسانی را تا نه مرتبه اثبات نموده اند و آنچنانست که چون الشان تصدیق انبیا کردی تا تصدیق نبوت
 حضرت خاتم النبیین صلوات الله علیه و آله اجمعین و اماست که اثنی عشر تا صاحب الزمان
 علیم سلام بر تبه ایمان رسید نام او مؤمن شد و چون با وجود تصدیق مذکور اوقات
 خود را عبادت مصروف ساخت و بمقام عبادت رسید نام وی عابد گشت و چون
 با وجود زهد و عبادت معرفت ذات و صفات او را بیشتر شد بمقام معرفت رسید نام او
 عارف گشت و چون با وجود معرفت بحجت و الهام خداوند جل جلاله مخصوص گشت بمقام
 ولایت رسید نام او ولی شد و چون با وجود محبت و الهام حق سبحانه و تعالی او را بوحی
 معجزه مؤید گردانید بمقام نبوت رسید نام وی نبی شد و اگر با وجود وحی و معجزه او را
 بکتاب مخصوص گردانید بمقام رسالت رسید نام او رسول گشت و چون با وجود کتاب
 شریعت اول را انبیا گزید و شریعت دیگر بنا نهاد بمقام اولو العزم رسید اولو العزم
 شد و چون با وجود اولو العزمی او را ختم نبوت عطا نمود خاتم گشت و ختم برد و ختم است ختم
 نبوت و ختم ولایت ختم نبوت بر رسید انبیا محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم شد و ختم
 ولایت بر در فرج رسالت محمد بن الحسن المهدی صاحب الزمان علیه السلام گردید عن ائمه
 المؤمنین علیهم السلام من اعطی اربعه لم یحرم من اعطی الله عا لم یحرم الا جابر
 و من اعطی الثوبه لم یحرم القبول و من اعطی الاستغفار لم یحرم المغفرة و من
 اعطی الشکر لم یحرم الزیاده از راسه طلب کردن علم از ان است قرینا
 که معلم کس را نبی نیست کسی نکست دارد زانو خست که از نکست نادانی آگاه نیست
 از نصر الله خان است کیرم که نکست بهر مایل کرد کام دلم از وصل تو حاصل کرد
 این دل که پند از فراق تو قطره خون شکل که در باره مژدل کرد از حاشی
 چه خوش سیقت مروی انشاند حدیثی در صفا چون آب جوان که عشقین لطف جز با خرو سب
 که شخص بخیر جسمی است بجان آتش شعله که بر برخت آن فلفل همچون شنب
 خوش باش که آن عیب تو نکست صد که که همچو حبیبان در با ماه دخت نکست خضر نیست

و لایب

من جهان بهر تو میجوایم مردم که وصال تو بی عیش جهان میجوایم
 فی فضیلة العلم من الاحادیث و غیره قال سید البشر و شفیع المحشر النبی الاخی
 العربی صلوات الله و سلامه علیه و علی اهل الطیبین الطاهرین اطلبوا العلم
 من المهدی الی الحد اطلبوا العلم کما تصین اطلبوا العلم ولو کان بائدیکم فان ابا
 تحرقون او جرحا تعرقون القلب میت و حیوانة بالعلم و العلم میت و حیوانة
 بالطلب ان اطلب العلم شفاعتة کشفاعة الانبیاء العلماء و رثة الانبیاء
 علماء امتی کانیا بنی اسرائیل العالم کالذهب و المتعلم کالفیض و سایر
 الناس کالرصاص لاخیر فیهام اللهم ارحم خلفائی ثلاث مرات قیل یا نبی الله
 من خلفائک قال الذین یأتون من بعدی و یروون احادیثی و سنتی و
 یعلمونها الناس من بعدی و قال بعض السلف اطلبوا العلم فان استغنیتم کان
 لکم جمالا و ان افتقرتم کان لکم مالا و قالوا العالم تاجرو راس مالہ العلم و تجارت
 العمل به و رجح السعادة فی الدین و الدنیا و قالوا من لم یتعلم فی الصغر لحر
 یتقدم فی الکبر ان رباعی کہ نوشته میشود از میرزا محمد حسین شیرازی مختص بعال است
 و ستکت زیاران دور گشته اند و بنور زمانه سرسبکت آمده ام از دشمنی دشمن خود باکم نیست
 و ز دوستی دوست بنکت آدم و له شب نیست که ناله ام کرد و نرود
 و ز ویده من سرسبکت کلون نرود تا دل باشد غم تو در دل باشد
 از حافظ علیه الرحمہ عمر مکذشت به بی صلی و ابو البوکا ای سیر جام میم ده که به پیری بری
 لبح البرق من الطور فانست به فعلی لکسات بشمات قلبی چه شکر است در پیشه که فایز شد
 شامپاران طریقت بنکار کسی دوش در خیل غلامان درش میبوم گفت ای بیدل بچاره تو یار میبوم
 کاروان فنت و تو در بربایان در ده که بن خیر از غفلت انکت جرمی بالکتاب و صفیر از شجر طوبی زن
 حیف باشد چو تو مرغی که با سیر نفسی چند بود به هوای تو زهر سیاه فایز نیر آن طریقتا کت یا فتمتس
 اذا بلغ العالم مرتبة التدریس و هی حدة النصاب و جب علیه ذکوة العلم و
 هی تعلیم الطالب و تصنیف الکتاب لا ادوس ذوالجمل میت و اهل العلم اهل
 و العلم و درو لیل الجمل ظلم و الجمال و علم الدین ادوة اهل الدرایة در و هالما
 و الحق و محصنة و الجمال منقصه و ظلم و ففون العلم اصواء ان الحما قد ذاء لادواء لها

فیما لها علتة تعی الاطباء لکن لذی الجمل اذ ذاق بلا
 فعل لمن یدعی فی العلم فلسفه حققت شیدا و فقا عنک انشا
 و اکسب نایب لا یتقی لبادا صفرا و لا یقول الا حقنا
 و اوت جمل بلی ففحت اذله فلما وئی بالقی کانت هالی الذاه
 فان للکتاب افان یعرفها الماء یفرقها و النادر تحرقها
 اریسته عطار خواجه سیکف در وقت نماز
 این سخن دیوانه بشنود ازو گفت رحمت سینوشی و دواز
 میخ امی از کتبه پسر زبان منطی سر بر فلک افروشته
 ده غلام و ده کتیر کن کرده را رحمت انجلی بود بر کوی را
 بجای رحمت داری آخر شرم و ا کر چوسن یکت کرده منت دارنی
 تا بخردانی ز نکات و مال روی یک نفس نماید آخال وی
 تا شوی فارغ چو مردان از بهمه از یکبسی رسیدند که دام وقت
 گفت وقتی که بتوانی در حق کسی نیکی کنی و نه کنی خواه از خود و خواه بوساطت خود از غیر لا ادری
 ای دل جستجو ی هنر در جهان شاید که آوریش جبریل علی بیت
 جوید بگردید از بهر هو شیار و خواجه عبداللہ انصاری گوید
 از کلا سب ای برادر تو هر از خور و خوشتر کنج
 معزی که ملک الشعراء سلطان جلال الدین ملک شاه سلجوقی بود این رباعی را در وصف
 طال شب عید رمضان بدیده حسب الحکم پادشاه مذکور گفت ای ماه کمان شهمیری کوئی
 در گوش سپهر کوشاری کوئی نعل زده از زر عیاری کوئی یا بروی آن طرفه کجاری کوئی
 قال عارف الحزن حتی الروح ان کان لاجل الخلق و نور القلب ان کان لاجل
 الحق قال محقق العزلة التباعد عن اهل الدول بترك الطمع و عن امان النفس
 و شهايتها بلزوم الورع قال بعض الصوفاء الصبر تجرع المرارات عند نزول الهصیبات
 و قيل الصبر ترك الشکوى من الم البلوى حکما گفته اند معنی ادب نگاه داشتن زبان است
 از اقوال ناپسندیده و بازداشتن جوارح است از حرکات ناستوده و مراتب خود و غیر
 بپایه اعتدال نگاه داشتن و برنجتن آبروی خود و دیگران نپرداختن بزرگان نکردن پروای مال

کما تری و لاهل العلم اوزاء
 دغ العلوم و لا تعیب لبغیتها
 لومتها بحر مسته ستراء
 علیک بالحفظ دون الجمع
 و القار تحرقها و التصنیقها
 کای خضر حمی کن و کارم ب
 تو زمانه خود بخنجر در جعبان
 جارد یوارش برزنگامشته
 نیکت بکرتا تو باین جمل کار
 آنکلی تو بجای رحمت دارنی
 روی کنون می بگردان از بهمه
 از یکبسی رسیدند که دام وقت
 ضلایع ترین اوقات زندگانی است
 مرد آن بود که در که و سیکه نشان علم
 هر که خواهند براندازند با شرف اندازند
 چون تو را خوان برادر بچو شیر کادرا

که اموال را هست در روز نوال عیان سوی علم و ادب یافتند که نام نیکو از ادب یافتند
 ایضا گفته اند که اشرف و اعظم اعضای تنی دل است که آنرا خانه خدا گفته اند و آن منظر نوال
 الهی و مصدر را بر این بنا می است پس چنین منزل شریف و محل لطیف باید که از آلائش کرد و خبا
 پاک باشد و کثافت این خانه از حقد و حسد و کینه و عداوت و فحاشی باشد باید که خانه دل را
 ازین خسر و خاشاک پاک و منزه دارند تا مورد انوار قدس گردد و قال بعض المفسرین فی تفسیر
 قوله تعالى حکایتی عن سلیمان علیه السلام لا عذبته عذابا ما یبدا ان الله الفراق یعنی التفريق
 بینه و بین الیقه قال بعض العارفین من انس بالله دنیا مشغول و من انس بالله خلوة خلده
 و من انس بالناس عذل و من انس بالمال عزل و من انس بالله وصل از شیخ بهائی
 فی طریق العشق انواع البلاء ایها القلب المحزن البتلا لکن القلب العشوق لم یحزن
 لا یبالی فی البلاء یا و المحزن سل باشد در ره فقر و فاقه کر سجان القسرتن راعنا
 ریج راحت دان چو شد مطهر کرد کله تو بیا چشم کرک کی بود در راه عشق آسودگی
 سر بر دو است خون آلودگی تا سازی بر خود آسایش حرام کی توانی ز در راه عشق کام
 غیر ناکامی درین راه کلامیت راه عشق است این ره حکایت نیست جز تقوی در این ره توشه
 نان و حلوا را بهل و کوشه نان و حلوا چیست جا به دل تو باغ و ریح و حشمت و اقبال تو
 نان و حلوا چیست این طول المل وین غرور نفس و علم بی عمل نان و حلوا چیست که بهم با تو فاش
 این همه سعی تو از بهر معاش نان و حلوا چیست فرزند و زنت همچو غل افتاد اندر گردنت
 چند باشی بجز این حلوا و نان زیر مشیت از فلان و از فلان نبرد این حلوا و نان آرام تو
 شست از لوح تو کل نام تو یسبح بر کوشش نوح و دست ایم حرف الرزق علی الله الکریم
 توقاعت پیش کن در کج صبه پند بپذیر از سگ آن پیر کبر لصاحب خزانه الخیال
 لا تأس الذهوان الذهرا غدا و ادبح بعمرک ان العمر قران الحوادث الحواد و ادوا
 و انما الدهر اقبال و ادبار و الوقت ماض و عمر المرء مقترض و الدهر ذ و غیره و التل
 اغیار ایضا له طوبی لمن حسننت سمیته و خلصت طوبینه و طابت اخلاقه و طهرت
 اعراقه و کثرت عطایاه و قلت خطایاه و حبذا العارف الکامل العالم العاقل
 الذی کلامه حکمه و سکوت فکره و نظره عبره فی بعض الآثار عن الامیر الاطهار
 احسنوا تعبد المال فانه ما افتقر احد قط الا اصابته ثلث خلال دقة فی دینه

وضعف عقله و ذهاب من مروءة و الراجعة هي العظمى وهي استخفاف الناس

از غوری کاشی ای جمله بیکسان عالم را کس

سن بیکم ولسی نذارم جز تو از لطف بفریاد من بیکس

باس بودی منت نینداشتم یا من بودی منت نینداشتم

آز در کن الدین سعود زبیر کشتنایان زخم خوردم

چنان ناید که زدم بر دل از وی که کینه حلقه بر در آشنائی

دل جانب کاشتم پیوسته کل بسند و آرزوی وی گشته

من نالم و هفت سکن کوئی گشته از منظر حسین

بیکانه تور اچو آشنانشناسد گفتی که کنی بد فوج بربت

از سولانا هفت کاشی اگر خواهی دعای من کنی بیکانی

از قنبر و شغی بجه مشغول کنم دیده و دل کدما

در تفسیر زوایری در فضیلت سوره الحمد مذکور است که هفت حرف از حروف بیست و هشت

کانه در این سوره نیست یکی حرف ناکه از ثور است قوله تعالی لا تدعوا اليوم ثبوتا واحدا و

ادعوا ثبوتا کثیرا و دیگری حرف حیم که از جهم خبر میدهد که ان جهنم لم یعد لهم اجمعین

حرف خائیت که خزی است یوم لا یخزی الله البی و الذین امنوا معه و حرف زائیت

که زقوم است ان شجرة الزقوم طعام اثم و شین نیست که شیم است انهم فيها ذقیر

و شهباق و طائیت که اشاره ببنی است کلا انما الظی و فانیت که از فراق است که

یکم تذیق قون و این جمله هفت حرف است بعد از ابواب جهنم قوله تعالی لهما سبعة

ابواب لكل باب منها جزء مقسوم و چون حق سبحانه تعالی این حروف را که مشعر بر عذاب

بود و بر این سوره مبارکه نیاورد امید چنانست که هر که ملامت کند بر قرأت این سوره مبارکه حق

تعالی او را نجات دهد از عذاب و دخول نیران و خلاصی از عذاب جاویدان از کوب

ای خرم تو مرم دل خسته من وی چه تو بر لب و بسته من

جرم و کینه و خاست زبیده من از راهی

صوفی تنافی کرد در بلانوش کن یار از آفرایش کند جدی کن

از شرف توفی چو شیره بخون حکایت از که کند کس

تو یکس همه کس را شکایت از که کند کس

بیکسو گشت تمام عالم را بس

از ملا فخر بن فضل رحمه الله

چون من زبیران شد مژده او

زده که حلقه کردم از دلی

شب با بیک کویت چو بزم خوشم

زاد بکرم تو را چو با ناسد

این را بکسی گو که تو را ناسد

بیکه یار عشق من شود یار فای من

دل تو را می طلبد دین فدا میجوید

در تفسیر زوایری در فضیلت سوره الحمد مذکور است که هفت حرف از حروف بیست و هشت

کانه در این سوره نیست یکی حرف ناکه از ثور است قوله تعالی لا تدعوا اليوم ثبوتا واحدا و

ادعوا ثبوتا کثیرا و دیگری حرف حیم که از جهم خبر میدهد که ان جهنم لم یعد لهم اجمعین

حرف خائیت که خزی است یوم لا یخزی الله البی و الذین امنوا معه و حرف زائیت

که زقوم است ان شجرة الزقوم طعام اثم و شین نیست که شیم است انهم فيها ذقیر

و شهباق و طائیت که اشاره ببنی است کلا انما الظی و فانیت که از فراق است که

یکم تذیق قون و این جمله هفت حرف است بعد از ابواب جهنم قوله تعالی لهما سبعة

ابواب لكل باب منها جزء مقسوم و چون حق سبحانه تعالی این حروف را که مشعر بر عذاب

بود و بر این سوره مبارکه نیاورد امید چنانست که هر که ملامت کند بر قرأت این سوره مبارکه حق

تعالی او را نجات دهد از عذاب و دخول نیران و خلاصی از عذاب جاویدان از کوب

ای خرم تو مرم دل خسته من وی چه تو بر لب و بسته من

جرم و کینه و خاست زبیده من از راهی

صوفی تنافی کرد در بلانوش کن یار از آفرایش کند جدی کن

از شرف توفی چو شیره بخون حکایت از که کند کس

تو یکس همه کس را شکایت از که کند کس

ولو كان في الدنيا علود لو ولد
 لو كان سول الله في الخلد
 ومن ذا الذي بقي من الموت
 حكا كفته اندك كل اذا خالق حضرت باري تعالی جل جلاله و عظم فوالله
 وسهم الدنيا قدا صاب محمدا
 حليم است وجميع ائمه اراين صفت نصيبی داده اند تا بقوت آن غضب و قهر را که مفسد ایمان
 و اکثر و لشکر شیطان است از خود دور نموده اند و در حدیث آمده که قوی ترین شهادت آن کس است
 که مردمان را بیهکند بلکه آن کس است که نفس خود را با اختیار دارد مردی کمان سبز که بر صورتش در دل
 چشمش کربانی دانه که کاسه و کمال علم است که کسی که با تو بدی کند تو با وی نیکویی کنی نعم اقل
 بدی اسکافات کردن بدی برای اهل صورت بود بخردی بمعنی کاسیکه پی برده اند
 بدی دیده و سیکوئی کرده اند قال اعرابی لأمیر المؤمنین علیه السلام ان لی الیك حاجة
 یعنی عن ذکرها الحیاء فقال خطیما فی الارض فکتب ان فی قبری فقال یا قبری اکره
 خلقی فقال لا اعرابی بوجه نصیر کسوفی حله تبلی محاسن ما شوق کسوف من
 احسن الشناء حلالات الشناء لیجی ذکر صاحبہ کالغنیث عثم نداء التمل و الجلال
 لا توهذا الدهر فی عرف بدات به کل امر سوف یجزی کل ما ضل فقال یا قبری
 زده مائة دینار فقال الاعرابی یا حیدر الکرا انت خاتم الاوصیاء و حاتم
 الاصفیاء اشرح بهائی علیه السلام غامدی در کوه نستان بدقیم درین غاری جو اصحاب الزقم
 روی از غیر حق بر تافته کچ عزت را ز عزالت یافته روز پایبو و شعول صیام
 بیت نه مان یرسیدش وقت شام نصف آن شامش بدی نصفی سحر و قناعت دشت در دل صد شتر
 بر همین سنوال جانش سگشت نامدی از کوه هرگز سویی شت از قضا کی شب نیامدن غیف
 شد بهجوع آن پارسا زار و غیف کرد مغرب را داد او انکه عث دل بر از و سواس در فکر غشا
 بیکر بود از بهر قوتش اضطراب نه عبادت کرد آن شب نه خواب صبح چون شد زان مقام دلپذیر
 بهر قوتی آمد آن عابد بر زیر بود یک قریه بقرب آن جبل اهل آن قریه همه کبر و غسل
 عابد آمد بر در کبر استباد کبر او را یک دومان جو باد بستند آن بان او شکر او بخت
 و زو وصول طبعش خواطر کرد او هنک مقام خود دلیر تا کن افکار زان خیر شعیب
 در ساقی کبر که گران سکی مانده از جوع استخوانی و سکی پیش او کجا پر کار کشی
 شکل مان بیست و بیرون خوشی بر زبان کبر بگذر لفظ خسر خیر پندار درود و خوش زمر
 کاتب در دینال عابد بگرفت آمدش دینال و رخت او گرفت زان دومان عابد کی پیش رفت

عابد
 در خواب
 خیر

پس وانشاء تا نیاید زو کنند
عاید آن نان درک وادش روان
شده روان وروی خود وانشاء
گفت عابد چون بدید آن اجرا
بر در ورا تو بستندی ای کج نه
سکت بظن آنکه ای صاحب کمال
سکتم ویرانه این کبر پیر
گاه گاهی نیم نامیده
از تقاضا تلخ کرد و کام من
هفته هفته بگذرد کاین ناتوان
نان بیارد بصر خود نه بصر من
هست کارم بر در این کبر
جز در او من درمی نشناختم
از در زاق رو بر منستی
کرده بادشمن او استی
مرد عابد زین سخن بدوش شد
این طبیعت از سکت آن کبر
فی الحدیث عن ذنب النخعي فان الله تعالى اخذ بيده كلما عشرة فأتى له كلما افقر
جاء شاعر الى معن بن زائدة ومده رجاء للجانزة والعائلة بقوله ما واحد
العرب الذي ما في الايام له نظير ولو كان مثلك اخو ليق في الدنيا فقير فاخذته
او يحمي الكرم واعطاه عشرة الاف درهم ورد في الحديث القدسي ان الله تعالى
اوحى الي ابراهيم عليه السلام انك لما سلمت مالك للضيفان وولدك للقرىبان
ففسك للثيران وقلبك للرحمن اتخذناك خليلا
ايضا جگر عقل بخون نری
صد سال فرو روی بقرون نری

سکت بخورد آن او از پل آتش
تا که از آزار او یابد امان
بچو سایه در پیش او میدوید
من سکتی چون نوندیدم حیا
دیگر من از پی دویدن بجهت
بیجا من نیست حشمت مبال
کو سفندش است شبانی میکنم
گاه هشتی استخوانم میدهد
بگذرد بسیار بر من صبح و شام
نی زمان با بدیشان فی استخوان
چو کمر مرد گاه او برورده ام
گاه مشکرفت او گاه صبر
چو کمر نامد کیشی نانت بدست
بر در کبری روان بشتافتی
خود دیده انصاف ای مردارین
دست را بر سر زد و از بوش شد
بر تو که از صبر ناکتید در می
انوار

تا که بار و کر آزار دش
کلب بخورد آن نان از بنال
عصفی میگردد و خشتش میدوید
صاحبست بخور از دومان چیزی
وین همه رختم دریدن بجهت
هست از وقتی که من بودم صغیر
خانه اش با سبانی میکنم
گاه غافل گردد از طعام
لااری خبر او الا القی طعام
گاه بنم باشد که سپهر بر من
رو بدر گاه درک ناورده ام
تا قمار عشق با او با ختم
در بنای صبر تو آمد شکست
بهر نانی دوست را بگذشتی
بیجا تر گیت من یا تو بین
ای سکت نفس بجان می دادی
از سکت که کین کبر ان کتری
از سیر مصوم
نه نای فرو مرو بدینا که اگر
حاجی و طوف حرم ما سر کوی

در پی
و آن دو
نان

تفت

اگر کبریم و هند و مسلمان بخت که بستم از ته ایما و له
 دلی دارم که بهوش نمی بو نصیحت میکردم بهوش نمی بو
 پاتش می بخم دوش نمی بو و له
 عالم بسج من دیوانه نه همه ماران و موران لانه دارند من دیوانه را و برانه نه
 قال سینا المرسلین و شفیع المذنبین و خاتم النبیین و جلیب رب العالمین صلوات الله
 علیه اله الطاهرین الانبیاء قادة و الفقهاء سادة و مجالسهم زیادة قال الشيخ ابو
 الحسن الخرقانی و ارث النبی من اقتدی به فی الاخلاق لا من یزال ینود باقله
 و جوه الاوراق در تفسیرها فی سطور است در تفسیر آیه و لقد همت به و هم بها لولان یای
 برهان ربه کذلک لنصرف عنه السوء و الفحشاء انه من عبادنا المخلصین در سورة
 یوسف که ان الذین لهم تعلق بهذا الواقعة هم یوسف و المرأة و زوجها و النسوة
 و اليهود و رب العالمین و ابلیس و کلهم قالوا ابراء یوسف علیکم عن الذنب
 فلم یبق لیسلم توقف فی هذا الباب اما یوسف فقوله هی راودتني عن نفسي و
 قوله رب السجی احب الی مما یدعوننی الیه و اما المرأة فلقولها و لقد راودتني عن
 نفسي فاستعصم و قالت الان حصص الحق انا راودتني عن نفسي و اما زوجها
 فلقوله انه من کید کن ان کید کن عظیم و اما النسوة فلقولهن امرأة الغریب راود
 فیها عن نفسي قد شغفها حبنا انا لفریبا فی ضلال مبین و قولهن حاش لله ما
 علمنا علیه من سوء و اما اليهود فلقوله تعالی و شهد شاهد من اهلها الی
 اخر الاية و اما شهادة الله بذلک قوله عز من قائل کذلک لنصرف عنه السوء
 و الفحشاء انه من عبادنا المخلصین و اما اقرار ابلیس بذلک فلقوله فبخرک
 لا غوینهم اجمعین الاعباد ک منهم المخلصین و قد قال الله تعالی انه من
 عبادنا المخلصین فقد اقرار ابلیس بانه لم یخوه و عند هذا القول ان الاحمال
 الذین نسبوا الی یوسف علیهم السبی انکافوا من اتباع دین الله تعالی
 فلیقبلوا شهادة الله بطهارة و ان کافوا من اتباع ابلیس و جنوده فلیقبلوا
 اقرار ابلیس بطهارة زحمی محمی بر روی دل نوائی تنی در کوچه کس در سراشی تنی
 بیکانی تمام عالم دید زبهار که حرف استنالی تنی و له

بر فضل دی از عقب تو زنی از
 بهر عاشری ز عشق سوزی از
 بهر چند شب من است روزی از
 از زیر پرش بر دوی از
 که سبک است برگرد و میرانه
 بسری پر ز شور و دل پر زیا
 که کیم مکتبش محبت اگر
 بجز یار دارم خدای کر
 ازین حرف بس کن بنالید را
 که بجز پرستیدن آن صنم
 و کرده مرا سبیل هستی نبود
 سر در گنیزدان پرستی بنود
 قیل ان العلماء اولاد

روحانیون لادنیاء لانهم یقتسبون العلوم من مشکوة انوارهم و یروثون ملکاً
 ارواحهم کما ان الاولاد الحقیقیة والاقارب الصوریة یروثون ما ترکوا من اموالهم
 بل التبتة الاولى کدمن الاخری و کذلک کان حق المعلم الربانی علی المتعلم اعظم من
 حق ابیه الجسمانی جمعی از و هفتاد و نه زو و مامون خلیفه آمده از عامل ظالم شکایت کردند و داد
 خوا شدند مامون گفت شما باد در شکایت و اظهار ظلم آن عامل کاذب بستم چه بهر ایامی آن
 شخص ملو از عدل است و اعضا و جوارح او پر از عدل است یکی از آن داد خوا بان که ظریف
 بود عرض کرد که عدالت خلیفه زمان مقتضی این است که اثر عدل او در تمام مملکت منتشر شود
 مناسب چنین بنماید که بهر عضوی از اعضا آن عامل را که همه ملو از عدل است بولایتی روانه نماید
 تا تمام مملکت از عدل سمور گردد مامون بجنید و آن عامل را معزول کرد و این بیت از خواجه نصیر

الدین طوسی علیه الرحمة است در وصف بابا افضل کاشی گفته
 کر عرض دهد سپهر اعلا
 فضل فضل و فضل فضل
 از خیل ملک سجای تسبیح
 آواز آید که فضل فضل
 از خواجه نصیر است که به بابا افضل نوشته در فتنه هلاکو خان که اکثر اهل ایران را قتل و غارت
 اجزای پای که در هم پیوست
 شکستن آن روانید روت
 چندین سرو پای نازنین داد
 از بهر چه ساخت و ز برای چیست
 جواب از بابا افضل است
 تا کو هر جان در خندتن پیوست
 از آب حیات صورت آدم
 کو هر چه تمام شد صد تا شکست
 بر طرف کله گوشه سلطان نشست

بنید فی فضیلة العلم و العالم فی الخیر العلم ثلثة احرف عینه من العلیین و لاه من
 اللطف و میمه من الملك ینبلغ صاحبہ الی سحر الی الذوجات فی الزلفی و الی اللطف
 الدنیا و العقیق و الی ملک الآخرة و الاولی القلوب تربیة العلم غیرهما و المذکرة
 ما وها فان انقطع عن التریة ما وها جف غیرهما و العالم الواحد افضل من الف

عابدان العابد را قدی مراقط الطبيعة والعالمه سالک فی مسالك الشريعة وليس عابد
الا هم نفسهم وغيره من سائر الناس وخير الناس من ينفع الناس اربعه صديقه حقه الله

این باب

کفتم میان عابد و عالم چه فرقی بود تا نیستی دارد می از ان اینطریق
صاحب دلی بدرسه آمدن خانقا
بشست عهده صحبت اهل طریق

اول روزی ابراهیم ادرهم بر سر ای نشسته بود و غلامان صف زده ناکاه درویشی آمدند باقی و انانی
و عصائی خواست تا در سر ای ابراهیم رود غلامان گفتند ای سر کجا میروی گفت در این خان پیروم
گفت این سر ای پادشاه بلخ است گفت لی کار و انسه است ابراهیم او را نزد خود طلبیده گفت

درویش این سر است نه خان گفت ای ابراهیم اول از ان که بود گفت از ان جدم گفت چون
او در گذشت گفت از ان پدرم گفت چون پدرت بود که است گفت هر گشت چون تو میروی را

شو و گفت پسر مرا گفت ای ابراهیم بجای که می در شو و و دیگری در آید خانی باشد نه سر ای فی وصیته
امیر المؤمنین علیه السلام لابنه الحسن علیه السلام التقيه والا کرام انما قلب المحدث

کالا ارض الخالیه ما القی فیها من شیء الا قبلته فبادر بالادب قبل ان تقسو قلبك
یشغل لیبك وقال بعض الحكماء خالص نفسك عن خضیض الجمل الى اوج العلم فان

الجمل خافض کل رفیع والعلم رافع کل و خبیع فبالجمل یصیر علی السب و خبیع
القدر و بالعلم یصیر حایل الذکر و رفیع الشان و قال بعضهم اقل الناس قیمة اقلهم

علما و اجل الخلق عزرة اکثرهم حلهما از قصیده شاه طاهر قلی مشهور بدینی
همان کیر کرفیض فضل الهی شدی بجهه مندا ز فزون فضل بکاک بدیع البیان سعادتی

در افتادم حکمت نوشتی ربانی زدی تکیه بر سبب فضل و شرف نهادن نام تو صدر الافاضل
چه حاصل کم از صوب تحقیق و یجا بزرگایت و اما بچندین مراحط قال بعض الافاضل الفقیر

عبادة عن انزواء الدنيا عن عجد و اما الزهد فهو انزواء العبد عن الدنيا و
اما التوکل فهو تفویض العبد اموره الى مولاه بعد ان فضل ما اوجب علیه من

الاسباب و ذلك معنی قول الصادق علیه السلام التوکل ان تعقل بغيرك ثم تقول
توكلت على الله في حفظه ولا يكون اعتمادك على العقال و الفقير فهو فقير ما هو
محتاج اليه و اما فقد ما لا حاجة اليه فلا يسمى فقرا فبذلك ظهرا ان ما سوى الله

تعالى فهو فقير لا احتياجه اليه في دوام الوجود فالغنى المطلق ليس هو الا هو

سبحانہ تعالیٰ شانہ از خواجہ نصیر موجود بحق واحد اول باشد باقی متوسلیم مخیل باشد
 هر چیز جزا که آید اندر نظیرت نقش دو بین چشم حول باشد سعدی اجل کایات از روی
 ظاهر آدمی است و اذل موجودات است و با اتفاق خردمندان است حتی شناس بهتر از آدمی باشد
 اسکی را الفقه برگز فراموش نکرد و کرد زنی صد نقش است و کرد عمری نوازی سغله را
 بکثره حیرت آید با تو در حیات از شیخ نظامی کتبیه برایش بقدیم میرو جالش نظیر
 حدیثش زبان یکو شربش بیدار نظامی این چه پسر است که خاطر بدار کسی هزرت نمیداند زبان کشن زبان کشن
 از جمله اخلاق نیک تواضع است چه تواضع سبب رفعت و موجب ترقی در جاست در حدیث است
 که من تواضع لله دفعه الله تواضع تو را از جنت می دهد در روی شرف سربندی
 و تواضع التبت که خود را از دیگران کمتر بنید و دیگران را بهتر داند و همه را عزیز و محترم دارد و این خدمت
 نیکوار از باب دولت و اقبال نیکوتر است تواضع ز کردن فرزان کجاست که اگر تواضع کند خوی او است
 آقا بعض المفسرین العرفاء الاعلام ان التوبة على ثلثة اقسام توبة العوام وهي التوبة
 من الذنوب والمعاصي والاثام وتوبة الخواص وهي التوبة من الزلات والغفلات
 وتوبة المقربين وهي التوبة من الالتفات الى ماسوی الله في ان من الافات ومن
 هنا يتضح معنى توبة الانبياء والاصياء عليهم السلام واستغفارهم عن
 المعاصي والاثام انما بافضل بر خیر که عاشقان شب بر کنند کرد بر بام دوست پرواز کنند
 بر جا که دریست شب در بندند الا در دوست را که شب بر کنند و رانست
 این شور برین که در جهان افتاده خلق ازلی سود در زبان افتاده برین نبود که ما گنار می گیریم
 ای دای بر آنکه در بیان افتاده قل ان ابا علی الذاق و کان من العرفاء حين دای
 بیت الله المحرام رفع يديه الى السماء وقال يا سامع الدعاء صفا و دی صفائی
 حين اعتمر و زمری اذ معی تجری علی الاثر اليك قصد لا البيت والحجر وفك
 سعي لا للسقف والحجر مرقى مروی اذ عشت معتصما بما يبلي بالوصل و
 النظر عرفاته عرفانی والمنا منی وموقفی وقفی بالخوف والحذر زادی
 رجائی نعم والشوق را حلقی والماء من عبرانی والهوى سفری لا در سے
 زهر است حضور خلق اگر کفایت تریاکن و ده تلخی اگر کفایت مست محتاج بهشتانی خلق نسیم
 مارا الم نفس بد خویش برست از پنج بهال طریقه در درخت یا قوس نان و حلوا چیست ای شورید سر

شقی خود را نمودن بسوزد
 تو ز پنداری کزین لاف دروغ
 واقف انداز کار و بار هر کسی
 با همه خود بینی و کبر و منی
 سعی در تحصیل جاه و اعتبار
 خوردن نان حرام و رزق پوشیده
 هست و انم برقرار و بر ثبات
 می نیاید اقبال از هیچ چیز
 گشته رندی حیل ساز می پرستی
 با وضوئی صبح خفتن بیکد
 بر مراد هر کسی میزد رستم
 از ته هر کس که میجستی نیاز
 او بجای دست بر میداشت پا
 گفت با او زندگی کی نیکان
 هیچ ناید در وضوئی تو شکست
 این وضو از سنگ و رو قیامت
 فدخل علیه عارف من الثقة فراه شديد الخرج فقال ايها القاضي هدايت الله
 ان الناس رضوا بقضائك فادخ انت ايضا بقضاء الله تعالى قال بعض الانوار
 مراتب معرفته الجبار تختلف باختلاف ذوى الالبصا كما قيل العين واحدة والحكم
 مختلف وذاك سر لاهل العلم ينكشف من ديوان المنسوب بامير المؤمنين عليه السلام
 لا تطلب من معيشه ممدلة وافر بنفسك عوج في الطلب واذ افقرت فدا وقرت بالغب
 عن كل ذي دنس كجلد الاجرة فليرحم اليك ذوق كلة لو كان بعد من مكان الكوكب
 از شيخ سعدی رحمه الله چه خوش گشت بهلول فرخنده چو چو گشت بر عارفی جنبو
 گر این مدعی دوست باشد بهیچک بر سپکا روشن نبرد آشته گزاشتی حق خبر داشته
 همه خلق را نیست پنداشته ورد آن امیر المؤمنین علیه السلام قال يومنا السلام كيف

لاف تقوی از پی تعظیم است
 خورده بینمانند در عالم بسی
 از پی رذوق قبول اندر کمین
 بر سر کار تو در لیل و نهار
 مگر و حیل بهر شیخ عوام
 وین عدالت با وجود این منافات
 این عدالت هست کوه بوقیست
 بود در شهر هری سیوه زنی
 در نمازش بود رخصت بی شمار
 کم نشد خالی دواتش از قلم
 دایما طاعون بهش در کرد بود
 هر که آمد گفت بر من کن دعا
 با حبس مفتوحه لداخلین
 زین جنابتهای پی پدلی هست
 یکت ره از روی گرم با من بگو
 قتل مات ولد بعض القضا
 واد افقرت فدا وقرت بالغب
 لو كان بعد من مكان الكوكب
 چه خوش گشت بهلول فرخنده چو
 گزاشتی حق خبر داشته
 ورد آن امیر المؤمنین علیه السلام قال يومنا السلام كيف

اصحبت يا ابا عبد الله فقال كيف تصبح من كان اسمه سجدا ويدفن في القبر وحدا
 يحشر بين يدي الله فردا وقيل لعابد كيف انت فقال عبد خائف ومذنب لجف
 اعمالى كما سالى احرقها بالمعاصى وارقمها بالتوبة حذا ويوم يوحى بالخواص من
 ديوان المنسوب الى امير المؤمنين عليه السلام وذى سفره يواجهنى بجهل فاكهه ان
 اكون له محببا يزيد مغفاته واذيل جلما كعوز راو فى الاحراق طيبا از خبايسته
 مره اى خضر فرسيم بجات جاودا من خاک استماتش توبك زندگاني بوز جهر حكيم كويدك طوك و
 سلامين را بايد كه از چهار پيتر احترام و اجتناب لازم شناسند اول آنكه باندك تقصير از نماز زمان
 خشم و غضب را كار نرساند كه اين شيوه عايزان و كار فرمندان است و پادشاه عاجز
 و در مانده غيبت دوم آنكه بدروغ گفتن عادى نباشد كه خستيدار دروغ بعلت اسيد يا سيم باشد و
 پادشاه از اسيد و سيم بر مى است سيم آنكه در بدل مال بخلي كند كجخل و اسكان باندش احتياج
 مردمان اختيا كنسند و پادشاه محتاج غيبت چهارم آنكه بستم خوردن عادت نكند كه سوكند راى
 نفى تمت است و او از مقام تمت دور است قال رجل لجنيد كيف الطريق الى الله
 العزيز الحميد فقال لو عرفت عرف الطريق اليه فقال لا عبد من لا اعرفه فقال
 او يعصيه من يهرفه از فتح سقا تا توانى درون كس محرش كه درين راه خارها باشد
 كار درويش مستند بر آرد كه تو را نيز كارها باشد اعلم ان الله تعالى فى
 اكثر كتابه من الوصية بالوالدين حتى انه ذكره فى سبع آيات الاولى قوله تعالى فى
 سورة البقرة واذ اخذنا ميثاق بني اسرائيل لا تعبدون الا الله وبوالوالدين
 احسانا وذى القربى واليتامى والمساكين وقولوا للناس حسنا الثانى قوله تعالى
 فى سورة النساء فاعبدوا الله ولا تشركوا به شيئا وبوالوالدين احسانا الثالث قوله
 تعالى فى سورة الانعام قل تعالوا اقل ما حرم عليكم ربكم ان لا تشركوا به شيئا و
 بالوالدين احسانا الرابع قوله تعالى فى سورة بنى اسرائيل وقضى ربك ان لا
 تعبدوا الا اياه وبوالوالدين احسانا اما يابن عندك الكبر احد هما او كلاهما فلا
 تقل بهما اف ولا تهنرها وقل لهما قولا كريما واخفض لهما جناح الذل من
 الرحمة وقل رب ارحمهما كما ربياني صغيرا الخامس قوله تعالى فى سورة
 العنكبوت ووصيناك الانسان بوالديه حسنا وان جاهداك لتشرك بل ليس

لك به علم فلا تطعمهما الى مرجعكم فانبتكم بما كنتم تعلمون السادسة قوله تعالى في
سورة لقمان ووصينا الانسان بوالديه حملته امه وهنأ على هين وفصاله في
عامين ان اشكر لي ولوالديك الى المصير السابعة قوله تعالى في سورة الاحقاف
وفى الانسان بوالديه احسانا حملته امه كرها ووضعته كرها واما الاحاديث
في هذا الباب اكثر من ان تحصى منها ما روى عن النبي صلى الله عليه وآله يقال للنبأ
بوالديه اعلم ما شئت فأتى ما غفر لك ويقال للعاق لوالديه اعلم ما شئت فأتى
لا اغفر لك كذا في الحديث المقدسي واعلم ان النبي لوالدين له فوائده في الدنيا والاخرة
والعقوق يبطلها اما الدنيا فمن فوائده انه يؤخر الاجل وينيد في العمر والعقوق يقرب
الاجل وينقص في العمر وفي الراوية بما كان قد بقي من عمر الانسان ثلاث سنين ثم
انه يحسن الى والديه ويصل ارحامه فبؤخر الله الى ثلاثين سنة وان من بقي من
عمره ثلثون سنة ثم انه يقطع ارحامه او يعق والديه فيمحو الله سبحانه وتعالى
الثلثين ويثبت مكانها ثلاث سنين وقال الصادق عليه السلام من احب ان
تخفف الله عنه سكرات الموت فليكن بقرابته وصولا وبوالديه باذا فاذا كانت
كذلك هون الله عليه سكرات الموت ولم يصعب في حياته فقرا ابدا واما فوائده
في الاخرة فهي السعادة كل السعادة قال الصادق عليه السلام بينا موسى بن عمران
يناجي ربه عز وجل اذ رأى رجلا تحت ظل العرش فقال يارب من هذا الذي قد
اخذ عرشك فقال هذا كان باذا وبوالديه ولم يعيش بالتمية واما العقوق فقال
الصادق عليه السلام ادنى العقوق اق ولو علم الله تعالى شيئا اهن منه لم يهنى عنه
ومن العقوق ان ينظر الرجل الى والديه فيجد النظر اليهما فاذا عرفت هذا فاعلم
ان حقوق الام اعظم عند الله تعالى من حقوق الاب ولهذا افردها سبحانه في
الايتين بما به يستحق توقيف التعظيم بقوله حملته امه وهنأ على هين وبقوله
حملته امه كرها ووضعته كرها وفي الحديث عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم انه
قال للرجل يا رسول الله من احق الناس بحسن صحابي قال امك قال ثم من قال
امك قال ثم من قال ابوك ذكر الام مرتين وفي رواية الاخرى ثلثا وحديث
الجنة تحت اقدام الامهات اول دليل على زيادة حقها الشيخ سعدى عليه الرحم

شنیدم که در وقت نزاع روان
 نه در بند آسایش خویش باش
 و که
 بران باش تا هر چه بخت کنی
 نه چندانکه دود دل پرزن
 ریاست بدست کسانی خطاست
 که و خاطر آلوده کرد و غریب
 الناس طرا قبل ان تقلب
 از عرفی
 و که
 فرداست که دیرت نقد و کجاست
 بی نژده وصال تخیر و شیرین است
 عارفی دم نزع است همان هستی تو
 جویای ستاع است و محلی هستی
 صد بار اگر نوشته رحمت نداند
 قال فاضل الکامل الشیخ
 حسن العاملی اعلم ان فضيلة العلم وارتقاء درجته وعلو مرتبة امر کفی انتظامه
 فی سلك الضرورة بمؤنة الاهتمام ببنیانه وکفی دلیلا علی شرفه من جملة العقل ان
 المعقولات تنقسم الی وجودة ومعدومة وظاهرات الشرف للموجود ثم الموجود
 ینقسم الی حجاب ونام ولا یدیب ان الناحی اشرف ثم الناحی ینقسم الی حاس و غیره ولا شک
 ان الحاس اشرف ثم الحاس ینقسم الی عاقل و غیره ولا یدیب ان العاقل اشرف ثم
 العاقل ینقسم الی عالم وجاهل ولا شک ان العالم اشرف فالعلم اشرف المعقولات
 و العالم اشرف الموجودات انتهى کلامه و هو کلام حسن
 و که
 ایام بقا چو باد نور و زکدشت
 تا دید و گشودیم ز هم روز کدشت
 چه شفته باز رو باز کار کان
 و که
 نه آنچه یافت کمال از پیش تو نصفا
 نه هر چه داد دست باز مرغ میانی
 و ینبغی للتعلم ان یظهر نفسه اولاً من ذائل الاخلاق و مذموم الاوصاف اذا العلم

بهتر از چنین گفت نوشیروان
 نیامد اندر دیار تو کس
 شنیدم که خسرو بشیر و گفت
 نظر بر صفت لاج رحمت کنی
 خدا ترس را بر رحمت کار
 که از دشمنان دست ما بر خدا
 و که علیست که اذ اجاءت الدنيا علیک فجد بها علی
 فلا الجود بعینها اذا هو اقبلت
 عرفی از پرده و جهان پرده آلوده
 عرفی دم نزع است همان هستی تو
 جویای ستاع است و محلی هستی
 صد بار اگر نوشته رحمت نداند
 قال فاضل الکامل الشیخ
 حسن العاملی اعلم ان فضيلة العلم وارتقاء درجته وعلو مرتبة امر کفی انتظامه
 فی سلك الضرورة بمؤنة الاهتمام ببنیانه وکفی دلیلا علی شرفه من جملة العقل ان
 المعقولات تنقسم الی وجودة ومعدومة وظاهرات الشرف للموجود ثم الموجود
 ینقسم الی حجاب ونام ولا یدیب ان الناحی اشرف ثم الناحی ینقسم الی حاس و غیره ولا شک
 ان الحاس اشرف ثم الحاس ینقسم الی عاقل و غیره ولا یدیب ان العاقل اشرف ثم
 العاقل ینقسم الی عالم وجاهل ولا شک ان العالم اشرف فالعلم اشرف المعقولات
 و العالم اشرف الموجودات انتهى کلامه و هو کلام حسن

عبادة القلب و صلوة ايسر و قرية الباطن فكما لا يصح الضلوة التي هي ظن بالحواس
الظاهرة بتطهير الظاهر من الاحداث و الخبايا فكذلك لا يصح عبادة الباطن و
عبادة القلب بالعلم الا بعد طهارة من حياث الاخلاق و انجاس الاوصاف اين
غزل که نوشته میشود از مولوی جلال الدین نجی مشهور بمولوی روم است
باشی لب که قد خرا و انم اردو یک دست جام داده و کبیرت لای
زین هم مان دست عنایت کشت شیر خا و رستم دست نام اردو
کز دیود و لولم و انم اردو کفتم که یافت می شود جرئت نام
کفتی زان پیش مر سخنان مرا به آن کفتم که پیش مر سخنان اردو
خیاط روزگار بیای بسجین بر اینی نه و خست که آخر قیامت
حق فلان که کار چه میفرمانی اردو کفتم ای ملک اگر کنایه بود می عفو که بهترین صفات است معطل
ماندی اسکی پر سید عفو که نام وقت خوش تر است کفتم در وقت قدرت و قوت
نوشیروان از حکیم بوزر جهر پر سید که علم حلیت کفتم ناک خوان خلاق و علم را چون قلب
کشد بلخ شود نوشیروان کفتم خلاست علم حلیت کفتم نه شان دارد یکی آنکه اگر کسی باو
نخنی درستی کند او باومی بلطف و شیرین رمانی آید و چند آنکه او را بر سخنان او بمقابل آن باو
احسان کند و دوم آنکه در حالت شدت غضب خاموش نشیند و از خاموشی و سکوت نفس خود را
اطمینان بخشد و آتش غضب را تاب برد باری خاموش گرداند نیم آنکه بر کسی که مستحق عقوبت باشد
خشم نکند و بر جریه جرایم او قلم عفو کشد انشی کلام الحکیم و فی الحقیقه بهترین خصایل این علم و عفو
و حضرت باری تعالی مشا نه بر رسول برگزیده خود میفرماید خذ العفو و درجای دیگر فرموده فاعف
عنهم و لهذا حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم در روز فتح مکه بزرگان قریش را که انواع اید
و آزار باورسانیده بودند هیچ سیاست نفرمود من دیوان المنسوب الی امیر المؤمنین علیه السلام
الناس من جهة المثل الكفاء ابوهم ادم والام حواء فان يكن لهم في اصلهم شرف
يُفاخرون به فالظلم والماء ما الفضل الا لاهل العلم انهم على الهدى لمن استهدى اولاء
وقية المراء ما قد كان مختصة والجاهلون لاهل العلم اعلا وان اقليت يجود من ذنوب
فان نسبتنا جود و علمنا فقم بعلم ولا ينبغي بربدا لاناس موق في اهل العلم اجنا
از مولوی روم علیه الرحمه سبحان الله من و قوای روزگارت

من بخت تو ام که هیچ خوابم نبرد تو بخت منی که بر تخیلی از خواب و له
 که با تو بوم بختم از یار بها و برین تو بوم بختم از یار بها سبحان الله میرو شب بیدارم
 تو فرق بخیران بیدار بها از امیر خواند مولف روضه الصفا بر که دست از آب حیوان شست
 خضر وقت اوست هر که از ظلمات نفس آمد برون اسکندر است قال متماضی کر الدنیا غفلة
 وغر و ذکر النفس شهوة و فجور و ذکر النار و ذیل و بشور و ذکر الجنة حور و حضور و
 ذکر الرب نور و سرور فی الحدیث من احب الآخرة اضر بدنیاه و من احب دنیاه اضر
 بالآخرة در تفسیر زواری در تحقیق اختصاص بالکیت یوم الدین بختی سبحان الله تعالی در آیه مالک یوم
 الدین مذکور است که اگر کسی کوید که تخصیص بالکیت یوم الدین بختی است با آنکه حضرت مالک
 علام مالک همه ایام است جواب این است که چون در دنیا طایفه از شمر دان بود مذکر در ملک دعوی
 منازعت میکردند چون فرعون و نمرود و غیره و آن روز می خواهد بود که هیچکس در ملک با حضرت
 مالک الملک منازعت و ادعای مشارکت نتواند نمود و از بهت آن روز کسی اجمال حکم نباشد
 چه جای ادعای مشارکت و منازعت در ملک و ملکیت و بختی نه با اعظم شانه در کتب میرطهر است
 که نو شیردان روزی جمعی عظیم ساخت و حکما و مؤبدان را احضار فرمود و اشرار را گرد کرد که هر یک بقدر
 دانش خویش کلمه افغانی بگویند که مستحسن به صلاحیت پادشاه در عیث بود و از هر کس در آن باب کلمه
 استنفا رنمود چون نوبت بابوزر چهار رسید معروف داشت که آنچه مطلوب پادشاه هست
 بدو از ده کلمه او اینها می آید اول پریش است از شهوات و غضب و هوای نفس دوم صدق است
 در گفتار و وفای عهد با و شیرایط سوم مشورت با دانایان در آنچه روی نماید از امور چهارم اکرام
 و احترام اشراف و علماء و کتاب بقدر منازل مراتب پنجم تقصصات و تفحص غمال و خبر دادن
 محسن و مسمی بواسطه احسان و امداد این دو فرقه ششم تفحص احوال زندانیان هر چند نگاه کنایه
 کاران را بجزارساند و بی گناگان را با بی بخت بدینتم تقصیر و اسواق و بجا رجعت ترفیه عباد
 به شتم حسن تدبیر و تدابیر رعایا است بر جرایم و اقامت حدود و برابری با ثمن نعم اعدا سلاح
 و جمع آلات حرب و هم اکرام اولاد و اهل و اقارب و اصلاح حال آنجا عت یا زویم تقسین
 جواسیس تا حوادث ملک را بپادشاه رسانند و آذویم تفقد و زرا و ثما و خیل و چشم بر نو شیردان
 حکم فرمود که این مضایح را بآب طلا بر صفایح برنگارند از حسامی هر کس کند بر سر آن کوی شنید
 ز نهار حامی بر سر و مگذ از آنجا از قتل با قوت پیل مور سیباید بود

یا ملک و کون عجز میباید بود این طرفه فکر که عیب سر او نمی
 کرد بر نفس خود امیری مردی که بر دیگری نکته نگیزی مردی
 مردی نبود فدا ده را پای زدن کردست فدا ده بگیر می مردی
 از دفتر عشق را از سحر ان کوی مرکب پی این قافله بران کوی خواهی که دل در پی است بیری
 می من و مکن ظاهر و پیدای کوی قال بعض الاعلام او صینکم بقلة الطعام وقلة المنام وقلة
 الکلام وتقله الحرام والتجرب عن الاثام ومواضبة الصیام ودوام القيام و
 مجاندة العوام ومصاحبة الکرام والتباعد عن اللثام والمبادرة الى السلام و
 احترام احکام الاسلام والتردد لیوم القيام واغتنام فرض الايام واحتمال العصر
 علی الدوام سمع عارف کامل من ارباب القلوب بائع قلج یقول ارجو ان اس
 ماله یذوب فصعق وغشى علیه ولما عاد عقله الیه قال ففهمت من کلامه تفسیر
 قوله سبحانه والعصر ان الانسان لفی خسر فان داس مال الانسان العمر الذی هو
 العصر والزمان والمدة التی هی انا فان فی النقصان فالانسان فی مدة حیوة فی
 الخسران وسمع بعض الاخیار فی السوق من یقول الخیار عشرة بفلس فقال واویل
 اذا کان الخیار عشرة لفلس فما حال الاشرار از شیخ بهائی نان وطلو اچیت این تدریس تو
 کان بود سرایه تلبیس تو بهر اظهار فضیلت مسر که
 تا که عالمی چند سازی ام خویش با صدقون آوری در دام خویش
 چند بکشتی کراف اندر کراف فی فروغت محکم آمد فی اصول
 اندرین بر چه چیت دانی غول تو این ربانی درس نامعقول تو
 لیس در سانه تیس المرض اسب دولت برقرار عرش تاخت
 نان و حلوا اچیت اسباب جهان کافت جان کمان است و همان
 آنکه از راه جدا کورت کنند آنکه خود را بر سر راه باختی
 تلخ کرد این نان و حلوا کلام تو بر دیگر رونق اسلام تو
 کوه غم در بیای آتش سو گرن آتش اندر زن دیرین حلوا نمان
 جمله عیبت بهر نیای دنی است به عقی میسندانی سحر چیت
 در ره این کند فی اسحقه وز پی آن سیدوی از جان دل
 میباید دید که بر سبب باید بود میباید دید که بر سبب باید بود
 کبر دیگری نکته نگیزی مردی کبر دیگری نکته نگیزی مردی
 خواهی که دل در پی است بیری خواهی که دل در پی است بیری
 قال بعض الاعلام او صینکم بقلة الطعام وقلة المنام وقلة
 الکلام وتقله الحرام والتجرب عن الاثام ومواضبة الصیام ودوام القيام و
 مجاندة العوام ومصاحبة الکرام والتباعد عن اللثام والمبادرة الى السلام و
 احترام احکام الاسلام والتردد لیوم القيام واغتنام فرض الايام واحتمال العصر
 علی الدوام سمع عارف کامل من ارباب القلوب بائع قلج یقول ارجو ان اس
 ماله یذوب فصعق وغشى علیه ولما عاد عقله الیه قال ففهمت من کلامه تفسیر
 قوله سبحانه والعصر ان الانسان لفی خسر فان داس مال الانسان العمر الذی هو
 العصر والزمان والمدة التی هی انا فان فی النقصان فالانسان فی مدة حیوة فی
 الخسران وسمع بعض الاخیار فی السوق من یقول الخیار عشرة بفلس فقال واویل
 اذا کان الخیار عشرة لفلس فما حال الاشرار از شیخ بهائی نان وطلو اچیت این تدریس تو
 کان بود سرایه تلبیس تو بهر اظهار فضیلت مسر که
 تا که عالمی چند سازی ام خویش با صدقون آوری در دام خویش
 چند بکشتی کراف اندر کراف فی فروغت محکم آمد فی اصول
 اندرین بر چه چیت دانی غول تو این ربانی درس نامعقول تو
 لیس در سانه تیس المرض اسب دولت برقرار عرش تاخت
 نان و حلوا اچیت اسباب جهان کافت جان کمان است و همان
 آنکه از راه جدا کورت کنند آنکه خود را بر سر راه باختی
 تلخ کرد این نان و حلوا کلام تو بر دیگر رونق اسلام تو
 کوه غم در بیای آتش سو گرن آتش اندر زن دیرین حلوا نمان
 جمله عیبت بهر نیای دنی است به عقی میسندانی سحر چیت
 در ره این کند فی اسحقه وز پی آن سیدوی از جان دل

من قول الحكماء الذين اكدوا نسب العقرب في اخرها ستمها وحقها وقالوا حوكة الاقتال
 يطبئة وحوكة الادبار سرية وقالوا احق الناس من يغلط من ادبقر اوجه لسمع
 غير ما يقال ويحفظ غير ما يسمع ويكتب غير ما يحفظ ويحدث غير ما يكتب وقيل
 من اتخذ الحكمة لجاما اتخذته الناس اما ما كثرت السؤال يورث الملل ان يشيع البر الوفا
 بذكر دم واعتذار بدترت كنهان ران رو كه درين است دعوتی دعوی جود و دعوی قوت و فعل
 لاهول ولا قوت الا بالله از شيخ نجم الدين كبريت كرمات خود نقش كنم بر آن
 وان ان بنهم پیش کی در خوانی وان سكت مالی كرسنه در زندانی از نكت بر آن ان قصد در آن
 از طبع غار یاسنی غم گشت مرا و غم گشت را كه گشت دل خون شد و دل از زكار گشت
 این با كه توان گشت كه عمر گشت در حسرت رومی یار و یار كه گشت و نه بجهت پادشاه
 ای نوبت تو كه نشسته از چرخ لبی لی نوبت تو سب و عالم نفسی آوازه نوبت بهر كس برسان
 لیكن مرید از تو نوبت بجسی حكما گفته اند نشان خوشحالی ده چیز است اول با و دمان در كار
 نيك مخالفت ناكردن دوام بالنفس خود انصاف دادن سیوم عیب جوی مردمان ناكردن چهارم
 چون از کسی قبا حتی سرزند از ابر نيكوئی تا و یل كردن پنجم عذر گناه كاران پذیرفتن ششم حاجت تمناها
 بر آوردن هفتم برای سرانجام مقامات مردمان رنج و سعی بر خود گرفتن هشتم عیب نفس خود دیدن نهم
 خندان و شكفته روماندن دهم با مردمان بنرمی و لطافت سخن گفتن از فریدون پرسیده نه مردمان
 بچهره نگاه توان داشت گفت بزمیت گفتند مشكل بار كه دهم خیر حل توان كرد گفت بدارات و
 سازگار می بشیرین زبانی و لطف و خوشی توانی كه پیل ببولی كشی قال بعض المحققین من افاضل
 المتأخرین ان اشرف المعارف معرفه الله و توحیده بنفی الصفات الزائده عن الذات
 ومعنی كون صفاته تعالى عین ذاته اقره یترتب علی ذاته الاحدیثه من حیث هی ما
 ما یترتب علی ذاته مع صفة مثلا ذاتك لیت كافیة فی انكشاف الاشياء علیك
 بل تحتاج فی ذلك الى صفة العلم التي تقوم بان بخلاف ذاته تعالى فانه لا يحتاج فی
 انكشاف الاشياء الى صفة تقوم به بل المفهومات كلها لا جلف اتمه منكشفه علیه
 حاضره لديه فذاته تعالى بهذه الاعتبار حقيقة العلم وكذا الحال فی القدیة و یج
 هذا الى نفی الصفات مع حصول نتائجها وهو المشار الیه فی نهج البلاغه بنقول
 علیه الصلوة والسلام و تمام توحیده نفی الصفات عنه و اطلاق الصفات مثل

الرحم والغضب المحنة وغير ذلك من الصفات البشرية على الله سبحانه مجازا لا حقيقة
 ومن هنا قيل خذ الغيات واترك المبادئ وانما اطلق عليه سبحانه باعتبار الغايات
 دون المبادئ التي تكون انفعالات فكذا من قصور العلم وضيق الصدر وعدم سعة
 العقل حيث لم يدركوا مقامات الوجود ومعارجه ومناذله واحواله في كل موطن
 ومقام فوقوا في مثل هذا التعطيل الخالي عن التخصيل وبالجملة العوالم متطابقة
 فما وجد من الصفات الكمالية في الادي في يكون في الاعلى على وجه ادفع واشرف
 فافهم اننا سر سحر ورحمة الله
 رفته بسن زبان بسن
 کهستی نیک و پستی
 بشان زکهار و دیم بس
 پشیمان نشت از خوشی کسی
 و از رسته این بنافتن است
 نترسم من ار عالمی پر خراست
 مگر از خرمی کا دمی بگر است
 از شعله عشق بر که افروخته است
 با او سر سوزنی دلم دوخته است
 آتش بدلی ز نیم کوه خفته است
 از شمع فرید الدین شکر گنج
 روزی که آبروی ما پاک نشت
 یک شربت آب خوش بخوردم همه عمر
 از خواجہ سعید الدین چشتی
 عاشق بدم فکر رخ دوست کن
 ما جرم و گنه کنیم تا لطف و عطا
 هر کس بر چیز لایق اوست کند
 در تواریخ مسطور است که سیدالین بنی صفار سه کس پادشاهی کرده اند و حکومت آنها در خراسان و
 سیستان و ماوراءالنهر و فارس و کرمان و خورستان بوده و مدت سلطنت آنها سی و چهار سال و
 شش ماه بوده از ابتدای ستم و صد و پنجاه و سه هجری لغایت دو صد و هشتاد و هفت هجری اول
 آنها یعقوب است یازده سال و دویم عمر لیث است و سه سال سیوم طاهر بن محمد بن عمر شش ماه و نیم
 ماقبل
 هر روز یکی روز را بیکه نم
 چون کار جهان برادر قرار می کرد
 نگاه احسن زور در آید که نم
 قال بعض العرفاء حقایق
 الانشاء مغایرة لمحج الصور التي تجلی فیها علی المشاعر الظاهرة و یختبر بها لدی
 المداد ان الباطنة و کل منها حد ذاتها قابله للظهور فی صور متخالفه و مظاهر متباينة
 و تلك الصور متساوية الاقدام بالشبهة اليها ليس بعضها فی حد ذاته اولى ببعض
 و انما يختص الظهور فی بعض الصور بحسب المواطن و المشاعر و النشأت فليس فی
 کل موطن لها ما و يتجلب في کل مشعر بجلباب و يتزنا فی کل نشأة بوعی و لیست فی

كل عالم باسم واما الشيخ الذي هو معروض هذه التصديقات فلا يعلمه الاعلام الغيوب و
خالق البرايا سبحانه وقال بعض الاكابر انظر الى ما تبصره فانما يظهر للحس البصر
اذا كان محفوفاً بالعوارض المادية متجلياً بالجلال بيب الجسمانية ملازماً لوضع
خاص وقد رمعين من القرب والبعد المقربين وهو بعينه يظهر في الحس المشترك
خالياً عن تلك العوارض التي كانت شرط ظهوره لذلك الحس عرياناً عن تلك
جلال بيب التي بدونها لا يظهر لذلك المشعر ابداً انظر الى ما يظهر في اليقظة من
صورة العلم وهو امر عرضي يدرك بالعقل والوهم ثم بعينه يظهر في النوم بصورة
العلم فإظهاره في عالم اليقظة وعالم النوم شيئ واحد هو العلم لكن تجلي في
كل عالم بصورة فقل تجوهر في عالم ما كان في آخر عرضاً انظر الى السر والظاهر
يظهر في المنام بصورة البكاء واحد من منه انه قد ينزل في عالم ما يسوء لك في
آخر من الاشياء واذا عرفت ان الشيء يظهر في كل عالم بصورة انكشف لك
سر ما نظقت به الشريعة المطهرة والنصوص الماثورة من تجسد الاعمال وتجسم
الافعال في النشأة الاخرى بل ظهر لك حقيقة ما قاله العارفون الاخيار من
ان الاعمال الستينية هي التي تظهر في صورة العقارب والحيات والتمار و
اطلعت على ان قوله تعالى وتبارك في الكتاب العزيز المبارك وان جهنم
محيطه بالكافرين وارد على الحقيقة لا المجاز كما قاله اكثر المفسرين من اداده
الاستقبال في اسم الفاعل لا الحال فان اخلاقهم الرذيلة واعمالهم الستينية
وعقائدهم الباطلة الظاهرة في هذه النشأة في هذه الصور هي التي تظهر
في تلك النشأة في صورة جهنم وعرفت حقيقة قوله تعالى الذين ياكلون
اموال اليتامى ظلماً انما ياكلون في بطونهم نادوا وكان قول النبي صلى الله
عليه واله وسلم الظلم ظلمات يوم القيامة اي غير ذلك والله اعلم ان شئ به الله
اي برائي سرقة ناجي بي هي اده ثمان ربع ليلجني آلي اذله سراج نور ما ترشده
باب قامت امة في سراج في انما حبر على و هو ي بطاقت كبر اكله اكله اكله اكله
سراجي من ثمانية فادركه ثوبه ارحوا جبر اذله كالمى بريح الشريعة كبر عيسى بعس ورا
نور عجب الكشف ما كسى ارسراج الدين آرا اكله جبر اذله كالمى كراى

وزیر شادی که بود پاکش کردی از خوی تو اکرم که ناکه ناکه
از شیخ سعدی علیه الرحمه قصار من و پیری از فاریاب
مرا که دم بود برداشتن بجستی و درویش گذاشتند
بر آن کریم حقیقه بخند و گفت مخور غم برای من ای پیر
بکشت و سجاده بروی آب خیالیت نداشتیم که خواب
نکه با دادان من کرد و گفت عجب مادی ای پیر فرخنده
از خاصه که جهان طلبند در وفا می تویم

چیزی که نمیدیم بغیر تو دل است و آن نیز اگر بود رضای تو دیم

در داکه دوا می در پنهانی ما افوسس که چاره پریشانی ما
آبادی خویش را زویرانی ما بدانکه سوره فاتحه را ده نام است

اول فاتحه دوم ام القرآن سوم بسم الله فی چهارم سوره الحمد پنجم اساس القرآن ششم سوره الشها بنهم سوره الفیه
هشتم سوره الصلوة نهم سوره الکثر دهم سوره الواحیه یازدهم فاتحه بجهت آن گویند که فتلج قرآن
برو است و ابتدا بقراءت در نماز می آید و اتم الله آن بسبب آن که آنچه در تمام قرآن
از تحب و تحید و تهلل و تکبر و شکر و ثناء و تسبیح و تقدیس تفصیل است درین سوره با جمال آمده است
و در این نکت نیست که اجمال بایش از تفصیل ذکر کنند و بیان نمایند و بسم الله فی اذان گفته اند

که این سوره چهارم است و دو مرتبه نازل شده یک دفعه در کسب طهر و دو دفعه دیگر در مدینه
متوره و دو وجه دیگر نیز در این باب گفته که در تفاسیر بطور است و سوره حمد از آن گفته اند که ابتدای
آن سجده است و اساس القرآن بابر آنکه ابتدا بتلاوت اذان میشود و سوره الشها و سوره
بش فی سبب آن گویند که حضرت رسول صلی الله علیه و آله وسلم فرمود فاتحه الکتاب شفاعت من

کل داع و سوره الصلوه بسبب آن گویند که حدیث وارد است لا صلوة الا بفاتحه الکتاب
و سوره الکثر اذان گفته اند که این سوره کبج معانی قرآن است و وافی به سبب آن گفته اند که الفاظ
این سوره وفا میکند بر جمیع معانی قرآن بر سبیل اجمال از حدیث ما غافل و غمر گذار است که رفت
نزد آن کبیر و کاروانست گفته در داکه اجل رسید این رسید افوسس که معرفت نیست که رفت

تداستدل الحکماء علی مغایرة النفس للبدن بان النفس کما یتعلق بالبدن العنصری
المحسوس فی عالم المحس متعلق ايضا بالابدان البرزخیة و التمهیا کل المثلثه علی ما

يعلم ويشاهد في المنام وبما أنه أتاوى انفسنا في المنام ببلاد غير بلادنا وفي بلاد
صغیرا وکبیرا وغیر ذلک فما یعلم منه یقینا انه لیس البدن العنصری وتشاهد
ذلک البدن كما تشاهد البدن العنصری لا غیر فعمل ان النفس مغایرة لهذین
البدنین نسبتها الیهما علی السواء واذ انقطع تعلقها عن هذا البدن استمر تعلقه
بالبدن المثالی فی عالم البقاء از محمد قلی قطب شاه ملک محبت که داد خواہند داد
ملک جنین هیچ پادشاه ندارد که همه عمرم نظر بروی تو باشد دیدہ بجز حسرت نگاه ندارد
از عاشق نہ راحت و نہ رنج جهان خود را خوش باش کہ نہ این نہ آن را

کلمه از بغارت خزان خواهد رفت این بستر دریا بخان خواهد ماند و دل
تارک را که اجل زیر قدم می سپرد تاج کاوس چهره و دل بخیر و

فی ان النفس هل هی واحدة ام ثلث فذهب بعضهم الى ان ابن ادم له ثلث انفس
نفس مطمئة ونفس لوامه ونفس امارة والتحقیق انها نفس واحدة ولها صفات
مختلفة تسمى باعتبار کما صفتها باسم فالمطمئة باعتبار طمأنینتها الی ربها بعبودیتہ
وحبته والانانیة الیه والتوکل علیہ والرضی والسکون الیه وهی الخاطئة فی
بایتها النفس المطمئة ارجی الی ربک راضیة مرضیة وآما اللوامه فی التي اقسم
بها فقال ولا اقسم بالنفس اللوامه فقیل هی التي لا تثبت علی حاله واحدة فاعتبروا
اللفظ من التلوم وهو التردد والاصح انما من اللوم ومن هنا قال بعض السلف لا
یری المؤمن الا انما نفس واحدة بخلاف الشقی فاقه لا یلوها ابدا وآما النفس
الامارة فی المذمومة التي تامر بالشر من طبیعتها هذا الامر وهی المخیر عنها
فی ان النفس لامادة بالسوء الآما رحم ربی فمن جلتها ذلک الآما وفقها الله سبحانه
فالمجموع هی نفس واحدة تكون امان ثم لوامه ثم مطمئة وهی غایتہ کما لها کما

ان الامارة غایتہ بقصها انتهى از مشرب
را که در مشرب چشم انجم نیست نیش دم مار و دم که در بستر
از عید المولود حسن عشق بهر شهر است بستان
باحتیاط نظر سوی بر در شان کن که از برای کفایت استمال
عذر من در منعمی که این سوال گای تو را دل از پی مال و زمال
بل برزبر محیط قلزم بستان بستان
بستان بخوان زبان مرده بستان
حدیث یلی و مجنون بهر زبان است
از شیخ بهائی علیه الرحمہ
سعی تو از بهر دنیا می دستان

تأخیر مقدار است ای مرد غشی
 عارضش گفت که بهرش در یکی
 بر نیاید زبان مگر عشر عشر
 شغل آنرا قبله خود ساسته
 مدعای تو از آن حاصل نمند
 چون شود حاصل نور اجتری از آن
 با حکم حقناستینه و توان کرد
 آهین با سوم ریزه نتوان کردن
 اندیشه مکن ز پریش روز حساب
 چنانکه بدل بگرود می ناب
 در تواریخ مسطور است که از آل سامان
 نکس سلطنت رسیده اند و در مدت یکصد و دو سال پیش
 ماه و بیست روز در ماه و راء التمر و خراسان فرمان روائی کرده اند و نسب آن سامان به بصرام چون
 میرسد اول امیر اسماعیل است مدت سلطنت او بیست سال دو ماه بود و دویم احمد بن اسماعیل پنج
 سال و چهار ماه سی و نه سال و چهارم نوح بن نصر دو و زده سال و هفت ماه و بیست
 روز پنجم عبد الملک بن نوح بیست سال شش ماه ششم منصور بن عبد الملک یا زده سال و هفتم نوح بن
 منصور و بیست و دو سال هشتم منصور بن نوح یک سال و هفت ماه و نهم عبد الملک بن
 نوح بن منصور بیست ماه و هفت روز و نسب آنها بدین ترتیب است اسمعیل بن احمد بن اسد بن
 خداه بن جهمان بن طحان بن نو شیر بن بهرام جوین افتاد بعض الفضلاء من کابر العرفاء ائمه
 ینبغی للعارف ان یتعمین فی جمیع اموره و کل شئونه یجناب الحق سبحانه تعالی
 شأنه و یساله افاضت طلبته و انجح یغنیه لکن لا بد فی حصولها من نوع الملائه
 و قرب معنوی بین المفیض و المستفیض و لکن ما متعلقین غایه التعلق بالعلی
 البشریه و العوائق البدنیة مستندین یاد نام اللذات الحسید و ادجاس
 الشهوات الجسمیه و کونه تعالی فی اقصى مراتب التجرد و اعلی درجات التقوی
 تكون الملائه منتهیه و اسافا احتیاجنا فی سلوک سبیل الاستفاضه منه جل و
 علا الی متوسطه وجه تجرد و وجه تعلق فی وجه التجرد لیستفیض من المبدء
 و وجه التعلق یفیض علیا لان وجه التجرد یقتبب ملائمه بجوار الحق و وجه

کار من این است در لیل و نهار
 آنچه مقصود است ای روشن ضمیر
 از لیل تحصیل آن در تاب و تب
 آنچه زان میخواستی حاصل نشد
 و از لیل آن سعی خواهد گشت
 از مهدی

تدبیر کجا علاج لقتیر کند
 در خاک بخت بدیم آسوده بخت
 بی شبهه کند شود بمبدل ثواب

گفت بیرون است از حد شمار
 حاصلت زبان چیست گفتا نذل
 گفت عارف آنکه بهیسی و مذوب
 عمر خود را بر سندان باخته
 و از عقی کان ز دنیا برتر است
 من گویم خود بگو ای نکته دان
 بدست علاج تیر نتوان کرد
 از تدبیر شد

چنانکه بدل بگرود می ناب

سال نیز دهم بود بن یکا و سس بن کیم و بیت سال چهاردهم کیمیا بن فرامرزن یکا و سس مفده
سال طبقه نشسته بر کرمان نه کس سلطنت کرد و اندو شروع استیلا ی ایشان از سنه چهار صد و سی
سده هجری یکا با نصد و شستاد و سه که یکصد و پنجاه سال زمان استیلا ی ایشان است اول ایشان
قادر بن چتر بیت بن یکا نیل سی و دو سال دوم سلطان شاه بن قادر و دوازده سال سوم توران
شاه بن قادر چهل و دو سال چهارم محمد بن ارسلان شاه چهارده سال پنجم طغرل شاه بن محمد و ارد
سال ششم ارسلان شاه بن طغرل شاه هشت سال هفتم بهرام شاه بن طغرل شاه ده سال ششم
توران شاه بن طغرل شاه هشت سال نهم محمد شاه بن بهرام شاه بن طغرل شاه دوازده سال
لله در قائل جهان ای برادر نازد یکس دل اندر جهان آفرین بندوس
افید ان الله هوت الذات والملكوت عالمه المجردات والجبروت عالمه الصفات
والناسوت عالمه الانسانية والملك عالمه المحسوسات روى عن النبي صلى الله عليه
واله وسلم انه قال الارواح طيور سماوية في اقفاص الاشباح البشرية اذا التفت
بالعلم صارت ملائكة واذا التفت بالجهل صارت حشرات الارض وعند صلى الله
عليه واله وسلم اقل ما خلق الله العقل وقال ص في موضع اخر اقل ما خلق الله
القلم وقال صلى الله عليه واله وسلم اقل ما خلق الله نورى تجمع العلامة المحقق
نجم الدين بين هذه الاحاديث الثلاثة قال المبدع الاول من حيث يعقل نفسه و
مبدعه ليمتى عقلا ومن حيث اتر صدزت عند النفس منتقش بجميع العلوم
سمتى قلما ومن حيث اتر فاضت عند انوار النبوة ستمى نور افروا ذا شئى واحد
بالذات ثلث بالاعتبار وبكل اعتبار له اسم از حانظر ص مزرع سبز فاك ديم و داس نو
يادم از كشته نو ش آه و بهنگام درم كفتم اى بخت بيبى خورشيد كفت با اين همه از سابقه نومد شو
گروى پاكن و مجرد چو سنجاب كفت از فرخ تو بخورشيد رسد صد اندر بن دايه مياش چو دلف حلقه كوشت
و رختان خورى از دايه نو شين آسمان كو مهر و شل غضا لايت عشق خوس به بچوى خوشه پيرون بدو جو
كبر رانتر شكر و مكن كين عبت تاج كاوس رسد و كبر كنج و هر كه در مزرع دل تخم و فاسر نكر
ز دروغي كشد از حاصل خود و آتش زهد و ريان فرمن دين خواهد حافطين خرقه پشيمه بيند از برون
نوايرى و تفسير آيه انى هداية قل للمؤمنين يخضعوا من ابضا هم و يحفظوا فروجهم الى
اخيره سكويد از جناب سيد الوصيين امير المؤمنين عليه السلام مرويت كه النظر الى محاسن

المودة منهم مسمو من سهام ابليس یعنی نکاو کردن در محاسن زنان تیری است زیرا که او
 از تیرهای ابلیس زیرا که تیرترین چیزی شیطان را در وجود انسان چشم است چه حواس دیگر
 در میان خود را گنند و تا چیزی را ایشان زسد با شدراک آن مشغول نمیتوانند شد تا دید
 حاسه است که دور و نزدیک ابتدا و آتام میکند و ایل عرفان در ترجمه این آیه شریفه گفته اند بگوینا
 پوشند دیده سر را از محارم و دیده دل را از ماسوی الله و میفراطیس حکیم که به مخلوقان
 غضب و مطیعان شنوات را از زمره آدمیان محسوب بناید ساخت و مردم را در ایام فراغت
 امتحان بایندود فی الحدیث القدسی یا بن آدم ما من یوم جدید الا و الارض تخاطبک
 و یقول یا بن آدم تمشی علی ظهری و مصیرک فی بطنی یا بن آدم لئذنب علی ظهری
 و تعذب فی بطنی یا بن آدم انا بیت الهوان و انا بیت الوحشة و انا بیت الظلمة
 و انا بیت الوحدة و انا بیت العقارب الحیات فاعرفی و لا تخرفی ایضا یا عبید
 الدنیا مثلکم مثل القبور المحتضنة رای ظاهرها ملیحاً و باطنها قبیحاً ایضا
 یا بن آدم کما لایغنی المصباح فوق البید عن ظلمة داخل فی البیت فکذاک کلامکم
 مع افعالکم التی تیره از بر محمد صالح ای بدرگاه توبه از همه کرم نش کار ساز همه
 اگر از چهره پرده بردارم بحقیقت کشد مجاز همه بهوشان منظر جمال تواند
 بجز آن یکشیم ناز همه لا ادرسه کفر است در طریقت ناکینه داشتن
 استیناست بلیچ آینه داشتن سعدی رحمه الله تو نیکو روش باش تا بد رنگال
 بنقص تو گفتن نیاید مجال معنی برای خود مقبره ساخت معماران در عرصه یکال با تمام
 آن برداختند بعد اتمام بانی مقبره از استناد معماران که مرد نظری بود پرسید که حال در
 این مقبره چه چیز میاید استاد گفت وجود شریف شما قال النبی صلی الله علیه و سلم
 اربع من سعادات المرء زوجته صالحة و ولده ابرار و خلطاء صالحون و معیشت
 فی بلاءة و عنه صلی الله علیه و سلم من اذنب ذنباً فوجهه قلبه غلبه غفر له
 ذلک الذنب و ان لم تستغفر منه از میگوید معنوی رحمه الله از خدا خواهم توفیق ادب
 بی ادب محروم مانده از لطافت بی ادب تنهار خود را داشت بلکه آتش در همه آفاق زد
 فامره از تنان در سیر سیم بی شرمی و بی لفت و شنید در میان قوم موسی چند کس
 بی ادب هستند که سیر و عداک منقطع شد خوان و نان از نهان ماند رنج در دویل و واسان

باز عیسی چون شفاعت کرد حق خوان فرستاد و غنیمت طبع
 چون که گفت انزل علینا آمده باز که خوان ادب بگذاشتند
 کرد عیسی لایب ایشان را که این دانست و کم نکرد و این
 کفر باشد نزد خوان بهتری زان که ارویان نادیده راز
 تان و خوان از آسمان شد منقطع بعد از آن زان خوان شکر متع
 وز زنا افتد و با اندر جهات هر چه بر تو آید از ظلمات غم
 هر که بی باکی کند در راه دوست ریزن مردان شد و نامردان
 و ز ادب محصور و پاک آید ملک بدر که شما خن کوف آفتاب
 بر که شما خن کند اندر طریق کرد اندر وادی حیرت غریق
 مآده از آسمان شد عائن چون که ایان ذلما برداشتند
 بد کمانی کردن حرص آوری آن در رحمت بر ایشان شد فرزند
 ابر بر ناپی منع ز کات آن زنی باکی و کسناخی است هم
 از ادب پر نور گشته این ملک شد عزرا علی زجرات ر و باب
 اخلاف فی ان النفس

هی الروح تموت و الموت للبدن دون الروح فقيل للروح موت لانها النفس
 وکل نفس ذائقة الموت وقيل ان المراد من النفس في الآية الشخص الذي فيه
 الروح فلا يدل علی ان لها موت والله اعلم بحقیقتها وتفصیل الکلام فی هذه
 المقام ان معرفة النفس من العلوم الغامضة التي اشتبهت علی الفلاسفة و
 اختلف فی حقیقتها مشاهیر الاعیان فقال ارسطو ومن تبعه انما حقیقة کلیة
 فی جمیع افراد الانسان کفهوم الانسان وقيل انما هذا الهيكل المحسوس وقيل
 انما القلب اعنی العضو الصنوبری اللحمی المخصوص وقيل انما الدماغ وقيل انما
 اجزاء لا تجزئ فی القلب وقيل انما الاعضاء الاصلیة المتولدة من المني وقيل
 انما المزاج وقيل انما الجوهر البخاری اللطیف الحامل لقوة الحیوة والحس و
 الحركة الارادية وسماه الحکیم الروح الجواني وهو جوهر مشرق للبدن لا نستطيع
 فعند الموت ینقطع ضوءه عن ظاهره البدن دون باطنه فثبت ان النور والموت
 من جنس واحد الا ان الموت هو الانقطاع الکلی والنور هو انقطاع الجزئی و
 من هنا قالوا النور اخ الموت ويقرب هذا المذهب ما قيل انما جسم لطیف
 سائر فی بدن سریان الماء فی ورد والدهن فی السمسم وقيل انما ماء وقيل
 انما النار والحارة الغریزية وقيل انما النفس بالتحريك وقيل انما الواجب
 علی مذهب المتصوفین وقيل انما الارکان الاربعة وقيل انما صوره نوعیه

قائمة بمادة البدن وهو مذهب الطبيعيين وقيل انها جوهر المجردة عن المادة
الجسمانية وعوارض الجسمانيات لها تعلق بالبدن تعلق التدبر والتصرف
والموت هو قطع هذا التعلق وهذا هو مذهب الحكماء الالهييين والاكاابر
الصوفية والاشراقيين واستقر عليه راي المحققين من المتكلمين كالمحقق الطوسي
والامام الغزالي وغيره من المتأخرين وهو الذي اشاد اليه الكتب السماوية
والابناء النبوية وهي الباقية بعد خراب البدن الواحدة للذة الثواب لم العتبات
في الجسم وهو المعبر عنها بالروح ولا عبرة بما زعم جالينوس حيث قال عنه
لم يتحقق له الى الان ما في البدن شئ يبقى بعد فناء البدن وخراب البنيان ام
لا هل النفس هو المزاج ام غيره انتهى الاقوال في النفس

خوابي که خدا کار کو با تو کند	ارواح ملائک هم رد با تو کند	یا هر چه رضای اید در آن نیست
یا راضی شو بهر چه او با تو کند	اذا ما مقل خان	در عالم اگر سینه فلک است نهم
که در ره عتبار خدایت نهم	در دین من اگر فرقتی تولی	بر خاطر تو اگر عتبار است نهم
اذا نسبی	من است محبت شراجم مدید	در تشنه افکنید آجم مدید
که شکوه کنم و گرفتار آفیم	با اوست حدیث من جوایم مدید	اذا هی
که با غم عشق سازگار آید دل	بر مرکب آرزو سوار آید دل	کردل نبود کجا و طرب ما ز عشق
و در عشق بنا شد سجده کار آید دل	از بهرام همبر اصفوی	بهرام دین سراچه پرش و شور
تا کی بجایات خویش باشی مغرور	کرد و است دین بود صفا و دل	در هر قدمی مرا بهرام و کور
از خان اقلیدس حکیم است که دنیا را چون آتش پندار چنانچه بجهت سرانجام معاش از آتش		
گریز نباشد همچنان بقدر ضرورت بنعمت دنیا قناعت کن یعنی آتش اگر زیاده از حاجت		
باشد خانه را بسوزد همچنین نعمتهای دنیا اگر زیاده از حاجت خواستی تماشای دین و ایمان را		
نبودند از بطلیوس حکیم رسیدند که علامت قبولان خدا چیست گفت کلام شری		
و اخلاق حسن و رومی خندان و تواضع همان و شفقت بحال نیک و بد یکسان آرد و آن		
منسوب بحضرت امیر المومنین	الناموس من جهة المثال کفاء	ابوهم آدم و الاثم حواء
فان یکن لهم فی اصلهم شرف	یفاخرون ببو الطین الما	ما الفضل الا لاهل العلم الفهم
علی المذکر است همگذا	وقیمه المر ما قد کان یحسبه	والجاهلون لاهل العلم اعلا

وان اتيت بخوم ذوق

فالناس موثق اهل العالم

وعاش قوم وهم فينا كما موثق

مكفي لمن في عدم موت

ولم عليه في الدنيا موت

يكسر قلبك ثم لا يجعنه

افوس كه اهل خرد و هوش شند

آيا چه شنيدند كه خاموش شند

شادى و نشاط در بنى آدميت

از سلطان يعقوب

چون كنه رباطى است كه از هر طرف

مرا بر وز قياست غنى كه هست

از دست جهانى كه اگر كبر رزم

بر كرد سر كه در دم از بر شدم

آئين دوكان خود پرستى آتى است

و

آينده عمر خواهى از رفته فزون

صرف الشئ الى عكسه ومنه القلب شئ به لكثرة ثقله

الصنوبرية المودعة في التجويف الايسر من الصدر وهو محل اللطيفة الانسانية

ولذا ينسب اليه الصلاح والفساد والاعراض النفسانية وباطن وهو اللطيفة

الربانية النورانية العالمية التي هي محط الانوار الالهية وبها يكون الانسان

انسانا في الحقيقة وبها السبعة امثال احكام الشريعة وبها صلاح البدن

وفساد وفساد وحشر جديد في معادة ويعبر عنها بالنفس الناطقة والنفس وما سواها

فان نسبتنا جودا وعليا

ولم عليه

ولم عليه

ودعما مات نصف يوم

دع ذكر من فمال من وفاء

وقلوب من من الوفاء جلاء

وز خاطر كيد نيكو فراسوش شند

از لاله

انكس كه در اين زمانه اورا غم

دنيا كه در آن ثبات كم مى شيم

راهي بنديا بان عدم مى شيم

كه روي مردم نيا دوباره بايد

دواز تو كوچه خاك بر سر ريزم

از زنده سل احمد

كفتى بت نذار شستم رستم

كه ترك وجود غم فرآيند و كنى

در رفته چه كردى كه درآينده كنى

اعلم ان القلب في اللغة

صرف الشئ الى عكسه ومنه القلب شئ به لكثرة ثقله

الصنوبرية المودعة في التجويف الايسر من الصدر وهو محل اللطيفة الانسانية

ولذا ينسب اليه الصلاح والفساد والاعراض النفسانية وباطن وهو اللطيفة

الربانية النورانية العالمية التي هي محط الانوار الالهية وبها يكون الانسان

انسانا في الحقيقة وبها السبعة امثال احكام الشريعة وبها صلاح البدن

فقم بعلم ولا تنفى به بدلا

قد مات قوم وماتت مكانهم

بيت وثوب ويوم فوت

والنصف من فوت نفوت

ريح الصبا وعهود دهن سوا

از قسي

آنان كه بصدر زبان سخن ميكفتند

در عالم سوي فاكسى خرم نيت

يا آدم نيت يا درين عالم نيت

در هر فرخش بر از غم مى شيم

از صاب

از قسي

بر خاك ره كه فقم از بن شدم

تا كيسه سوي در تو هستى آتى است

آن بت كه ز پندار برستى آتى است

كه آرزوى حيات پايده كنى

اعلم ان القلب في اللغة

صرف الشئ الى عكسه ومنه القلب شئ به لكثرة ثقله

الصنوبرية المودعة في التجويف الايسر من الصدر وهو محل اللطيفة الانسانية

ولذا ينسب اليه الصلاح والفساد والاعراض النفسانية وباطن وهو اللطيفة

الربانية النورانية العالمية التي هي محط الانوار الالهية وبها يكون الانسان

انسانا في الحقيقة وبها السبعة امثال احكام الشريعة وبها صلاح البدن

وفساد وفساد وحشر جديد في معادة ويعبر عنها بالنفس الناطقة والنفس وما سواها

الایمان و اولئک کتب فی قلوبهم الایمان کما ان الصدر محل الاسلام فمن شرح الله صدره للاسلام والفؤاد مقر المشاهدة ما کذب الفؤاد ما رانی واللب مقام التوحید انما یتذکر اولو الالباب ای الذین خرجوا من قشر الوجود المجازی و بقوا بلب الوجود الحقیقی اولئک الذین صدقوا ما عاهدوا الله انتمی الکلام فی بیان القلب ای شیخ سعدی علیه السلام شنیدم که در دشت تنهایی

زیر وی سر سبز شیر کمر فرو مانده عاجز چو روباه سر پس از قصد آهو گرفتن بی کد خور وی از کوفته انجمن چو سگین و بی طاقتش دید ویش بدو داد یک نیمه از او خویش شنیدم که میگفت و خوش میگفت که داند که بهتر ز ما هر دو گیت بظا هر زن امر و زانو بهترم و کمر تا چو آرد قصا بر سرم از آن بر ملا یک شرف داشت که خود را به از سگ پنداشت بیو ده دل خلاق آردن تو تا کی بود این جور و چنان کردن تو که در تور رسد خون تو در کون تو

از مولانا سیف الدین شیخی است بدست اهل انیسر او ای دل همه سباب جان خاشاکیر باغ طربت بسره آراسته کیر بنشسته و با ما دیر خواست کیر آرشاه علاء الدوله که بنده کنی ز لطف آزادی را به زان نبود که خاطری شاد کنی

از عروسی از عروسی هر که شد دیوانه زنجیری پیش نیند عروسی دو قدم رهبت نماید عروسی را نام از م که بی زنجیر سیدار درما

از سخنان لقمان است که در بینکام سختی استقلال باید و بوقت وقوع حوادث صبر و در ایام نعمت و سخت شکر جا کنی و کوی که تا انسان بر عیب نفس خود مطلع نشود با صلاح آن نمیتواند پرداخت پس انسان باید معایب نفس خود را دریافت نماید و آگاهی حاصل کند و بتباین اهلان مغرور نشود و چون دریغ است کرد و مطلع گردید با صلاح آن که شد از مثالات نظر حکیم است که دانا ترین مردمان آنست که در حالت عسرت تنگدل نباشد و دولتهای دنیا را بر نعمتهای دینی بگزیند و در وقت دولت و قدرت تواضع و عفو را بشنود خود سازد و بهم او گوید که سخاوت در جنگ و عسرت و عطا بغير منت شیوه سعادتندان است از مولانا عزالی

چون ترقی بول نه در دین نیست ز نهار کسی را کنی عیب که عیب است قال بعض الحكماء الاخلاص کما ان المزاج لا یحصل الا بتکفؤ العنصر الاربعه واجتماعها علی تالیف و

انتظام كذلك نظام الحیوة الدنیا الّتی هی سبیلہ الی دار الآخرة لا یحصل الا بانتظام
 احوال اربعة اصناف من الخواص والعوام الذین یجرون بحری العناصر الادیعة
 فی عالم الکنون والفساد الاولی ارباب العلم والمعارف الذین هم سبب قوام الدین
 والدنیا وهم قدوة العباد من الاصاغر والاکابر وهم کالماء فی العناصر و
 الثانی اصحاب السیف واهل الشیاعة والنباس وملوک الدنیا وحکام
 الناس هم بمنزلة النار فی الطبايع والثالث اهل المعاملة کالتجار والصناع الذین هم
 سبب معیشتہ النوع وهم بمثابة الهواء فیها الرابع ارباب الزراعة والفلانة الذین هم
 سبب تربت الارقات وهم کالارض فیها وکما ان الزیادة بعض العناصر وخروجہ
 عن حد المقر یؤدی الی فساد المناخ واختلالہ بالخروج عن الاعتدال كذلك
 الحال فی هؤلاء الاصناف الادیعة اذ اخرج صنف منهم عن حده ادى ذلک الی
 فساد النوع والاختلال

طاعت زما وکعبه در است	از غاسی	در کعبه اگر دل سوی غیر است
از فردوسی	تا چند نفس بر دل خود غصه و در	خوش باش کہ عاقبت بخیر است
زان پیش کرد و نفس کم تو سر	بادوست بخور کہ دشمنت نخواهد	تا جمیع کنی سم سفید و زرد
که دشمنان از اندیشه ریج و آزار او مطمئن باشند	دشمنی کسی که دوستان از و اندیشناک باشند	تسقاط حکیم گوید که دانا کسی است
و بهم او گوید که کار ما تدبیر است و اصل تدبیر تقدیر بر تقدیر غالب است که آن علوی است	و اصل تدبیر تقدیر بر تقدیر غالب است	باری ندم یاری بر بار که هست
و این مغل لا ادری	تا در نرسد و عده هر کار که هست	باری ندم یاری بر بار که هست
آتش بخ بهائی علیه الرحمہ	مان و حلوا حلیت دانی می پس	قرب سلطان است ان قرب الحد
میسر و هوش از سرت و زدل قرار	الفرار از قرب شاهان الفرار	فرج آن کو خوش نیت را باخت
کام زین حله او ان شیرین است	حیف باشد از تو ای صاحب سلوک	کاین ہی نازی بتعظیم ملوک
قرب شاهان آن افت جان تو شد	پای لغز راه ایمان تو شد	جرعه از بحر قرآن تو شش کن
آیه لا تقطورا کو شش کن	لذت تخصیص او وقت خطاب	آن کند گان ناید از صدم شراب
هر زمان که شاه گوید شیخنا	شیخنا مد هوش کرد و زین ندا	مست و مد هوش از خطاب شه شود
هر دم او در پیش شه سجده کند	سپرستد کو ثیا آن شاه را	باو نارد یک زمان اندر
القدر الدین چه اسلام است و دین	شرک این باشد رب العالمین	بدانکه علم حساب علم شریف است

و محتاج الیه در اکثر اوقات به معاملات معاش و معاد اغلب دانسته باشند چنانچه در تعریف
 این علم گفته اند الحساب علم لیستعلم منه استخراج المجهولات العددیه من معلومات
 مخصوصه یعنی حساب علم است که دانسته میشود و از رعایت کردن قواعد آن بر آوردن مجهولات
 عددیه از معلومات مخصوصه یعنی مثلاً خواستیم بدانیم که سه و پنج چند عدد میشود سه و پنج هر دو معلوم بود
 و آن عدد که از جمع هر دو حاصل میشود مجهول بود و بر دور با هم جمع کردیم هشت شد پس معلوم
 شد که از جمع این دو عدد هشت حاصل میشود و بهو المطلوب یا خواستیم که بدانیم سه پنج چند میشود
 عدد طرفین معلوم بود و عدد حاصل مجهول چونکه سه را در پنج ضرب کردیم پانزده حاصل شد و پس
 علی هذا ترتیب و تفریق و غیره و در تعریف عدد بعضی گفته اند کمیتی است که اطلاق کرده میشود بر واحده
 و آنچه تعریف نمود از آن و باین تعریف واحد در عدد داخل است و بعضی در تعریف عدد گفته اند
 نصف مجموع دو حاشیه یعنی حاشیه فوقانی و حاشیه تحتانی مثلاً عدد دو حاشیه تحتانی
 آن یکست و حاشیه فوقانی سه است هر دو با هم چهار شد نصف مجموع دو حاشیه دو است
 پس باین تعریف واحد داخل در عدد نمیشود و درین بحث گفتگو بسیار است ویشع بهاء الدین
 علیه الرحمه در اینجا گفته و الحق انه لیس بعدد و ان تالفتم منه الاعداد و عدد یا مطلق
 یعنی مضاف نیست بجز که همیشه از او باشد و این عدد را صحیح گویند و یا مضاف است بجز که اکثر
 از خود که واحد فرض شده پس این عدد را کسر گویند و عدد مطلق اگر بوده باشد یکی از کسور است
 یا جذر و استثنای آنست که پس او را منطق گویند و الا اصحم گویند و کسور استثنای آنست نصف و ثلث
 و ربع و خمس و سدس و سبع و ثمن و تسع و عشر و عدد منطق اگر مساوی باشد او را اجزای او این
 عدد را نام گویند مثل شش که نصف آن سه است و ثلث آن دو است و سدس آن یک است
 چونکه بر سه را جمع کنی شش میشود یا اجزاء او زیاده از او است این عدد را از اید گویند مثل دوازده
 که اجزای کسور آن یکی نصف است که شش باشد و یکی ثلث است که چهار باشد و یکی ربع است
 که سه باشد و یکی سدس است که دو باشد چون جمع کنی پانزده میشود پس اجزای منطق از اجزای
 کسور خود بسته عدد گفته شد و اجزای کسور زیاد شد لهذا این عدد را از اید گفته اند و اگر اجزای
 کسور کمتر باشد از عدد منطق اندر نام قص گویند مثل عدد هشت که نصف آن چهار است و ربع
 آن دو است و ثمن و یکست است چون جمع کنیم هفت میشود پس عدد منطق یکی زیاده است
 از کسور خود و عدد کسور یکی کمتر است این چنین عدد را ناقص گویند و مراتب اعداد اصل آن سه است

یکی آحاد دوم عشرات سوم مات آحاد از یکتانه و عشرات از ده تانود و مات از صد تانه صد
 هشتصد و یک هزار رسید از مرتبه آحاد صد بعشرات صد رسید و همچنین تا هر چه زیاد شود که اینها
 ندارد و طریق در نوشتن این است ۳۲۱۵۴۸۷۶۹ این ارقام عدد صحیح است و مراتب
 این ارقام چنان است که رقم اول از این آحاد و دوم عشرات و سیم مات و چهارم آحاد الوف
 و پنجم عشرات الوف و ششم مات الوف و هفتم آحاد الوف و هشتم عشرات الوف و نهم
 و دهم مات الوف پس مجموع رقم مذکور بحسب مراتب نصد و هشتاد و هفت هزار هزار
 شصت و پنجاه و چهار هزار و سیصد و بیست و یک عدد است و در مرتبه که عدد نباشد دایره
 کوچکی که آنرا صفر گویند بجای آن مرتبه باید نوشت تا خلل در مراتب واقع نشود مثلاً خواستیم
 یکصد و یک بنویسیم ۱۰ نوشتیم و اگر صد تنها بنویسیم ۱۰۰ و اگر یک هزار تنها بنویسیم ۱۰۰۰
 باین طریق باید نوشت و بدانکه زیادتی عددی را بر عدد دیگر جمع گویند خواه یکی از دیگری کمتر باشد
 یا بیشتر باشد و کم کردن عددی که کمتر باشد از عدد منقوص منه نباشد آنرا تفریق گویند و تکرار کردن
 عددی بشماره آحاد عدد دیگر آنرا ضرب گویند و محذو کردن عددی بشماره عدد آحاد دیگر با جبراق
 آنرا قسمت گویند و حاصل کردن عددی که ترکیب یافته باشد از تریج آن عدد یعنی از ضرب
 آن عدد در نفس خودش آنرا تجزیر گویند و نصف کردن عددی را بدو نصف مساوی نصف
 گویند حال مثال هر یک نوشته میشود تا بفهم طالب مبتدی زود در آید مثلاً ۲ و ۳ را نوشتیم
 ولی ملاحظه مرتبه با هم جمع کردیم شش شد و همچنین هر چه زیاد باشد مثال تفریق خواستیم که شش را
 تفریق کنیم بدو و چاک مساوی نباشد دورا علیحد کردیم و چهار را علیحدیای یکی را جدا نوشتیم و
 پنج را جدا نوشتیم این را تفریق گویند و اگر دو نصف برابر جدا کردیم که سه سه باشد تخصیف
 گویند و اگر همان شش را بسته جابر نوشتیم که دو باشد تقسیم گویند و اگر مثلاً شش را در پنج ضرب
 کردیم حاصل ضرب سی شد آنرا ضرب گویند و اگر مثلاً سه را در نفس خود که سه است
 ضرب کردیم نه حاصل شد آنرا عمل تجزیر گویند و نه را جذر گویند و سه را مجذور و ارقام و طرق
 ضرب متعدد است ضرب آحاد در آحاد و ضرب آحاد در عشرات و ضرب عشرات در عشرات
 و غیر ذلک و هر یک را قاعده است که در مسائل حساب مفصلاً مذکور است و بهترین قاعده
 ضرب ضرب شبیه است و آنچه بیان کرده شد از جمع و تفریق و تضعیف و تخصیف
 و تجزیر و ضرب در اعداد صحیح بود و قواعد کسور علاوه است و این مختصر کجایش نماند

و قواعد بر آوردن اعداد و محمول باریع تناسبه و عکس و خطائین و غیره علی حدیث است هر که دریافت
 منظور باشد کتاب خلاصه الحساب و غیره کتب حساب رجوع کند از اصولی مستوفی
 ای دل تو بهر خیال منسرور شود پروانه صفت کشته هر نور شود تا خود بینی تو از خدا مانی دور
 نزدیک تر آید از خدا و دور شود از او حدیث جان نثر است و زنده روزی جان
 در دیده تو گوهر کرده برود ختمی تا باده عشق و لطف و زاوریم در پیش تو چون سینه بر ختمی
 و که ایضا آن شبهار که ما روز آوریم ما آتش عشق عقل سوز آوریم
 آرزوی تو آید جهان نه بیند در خواب غافل از این که ما روز آوریم
 حشمتی بسجای بهشتین بیاید خاطر نیش طاشملین بیاید
 آسایش عاشقان چنین بیاید لا ادرست
 کربانی محبت که خالی از غفلت من احادیث القدسی یابن ادم المال مالی و انت عبدک
 و مالک من ملک الا ما اکلت فافنت او تصدقت فابقیق و اما انت
 علی ثلثه اقسام واحد لی و واحد لک و واحد بلی و بینک فاما الذی لم یفرحک
 و اما الذی لک فمهلك و اما الذی بلی و بینک فمهلك الدعاء و مقی الاجابة یابن
 ادم تو روح تعرفنی و تتجوع ترانی و اطلبنی تجدنی و تفرد تصلانی انیرنا بحلال
 کسی می تواند که راه این بیان را که راه شوق او از بهر شمس و قمر لا ادرست
 منزل عشقش مکان دیگر است مرد در هر دو امکان دیگر است نقل کی دان که این منزلت کی است
 این حکایت را بیان دیگر است کشته خان بنجر است سیر را مردان از غیب جان دیگر است
 قال النبی صلی الله علیه و اله و سلم اعبد الله کانت تراہ فان لم تکن تراہ فانه یراک
 و حروف العبد ثلثه ع ب د فاعلمین علمه بالله و الیاء بوند عن ماسواه و الذال
 دفعه من الله تعالی بلا کیف بلا حجاب از سید محمد جاسم است چون که پیش خیر را ماری نبود
 در خفا مانا این خفا بی نبود خواهم که چنان کنم که از رفتن من بر خاطر مانند کان غباری نبود
 از حکیم ستمانی با همه ستمی جهان که چه از آن بسته گمره و کمره بر بهند
 انچه ان زنی که میری بر می نه چنان زنی که میری بر بهند لا ادرست
 عادی از که بصیرت گذشت دید عذرا زیل بدامان داشت دل ز غنیمت و سوسنه مرداخته
 دیدم ز غیرت گشت تهنی ساخته گفت بدو عارف صحرانورد که چه درین بادیه هرزه کرد

طبع تو آسوده ز وسوسه است
 اینقدرت کنی الماس است
 باز چرخ را نده از کارگاه
 تفرقه بخش صف طاعت نه
 در صف اصحاب نسیب تو کو
 جادوی حیرل فریب تو کو
 خونی بدعیده جوت کجاست
 ریزن دوران بیل بدسکال
 گزیر کات غلامی نهان
 فادغم از شکش این آن
 حیدر که بیای خشیان عهد
 بکتن از این طایفه بوالهوس
 قال طرفه یقول لی الجول لغیر علم دع المال الحرام وکن قنوعاً فلما لم اجد ما لا
 حلا ولا ولم اکل حراماً مت جو غاسلاً تجدید عن فضل الاعمال فقال البکاء فی
 التجدو حیث لا یشهد الا المعبود قیل لا عرابی ما تشکی قال ذنوبی قیل فما
 تشمی قال عفو الله قیل افان دعواتک طبیباً قال هو الذی امرضنی قال
 ابو الیث صاحب العلم اجعل علمک سر اجالظلمه قلبک لا شفعه الله وفسدک
 ولا تكون کالغنیاء یخفی للناس وھی تحرق قیل القلب مشکوة والروح مصباح
 والمجند زیندر والتحرق شعلته والتاوده دخانه از دیو چانس کل می پرسند که کدام
 اوقت برای خوردن طعام بهتر است گفت اغیارا وقتی که اشتها می صادق غلبه کند و فخر را
 وقتی که طبع گردد از جام حکیم سئوال کردند که سخت ترین مصائب چیست گفت اقیان
 کریم بلشیم از سخنان خواجه نصیر الدین طوسی است که هرگاه دو کار تقیض یکدیگر باشند تو را پیش
 آید و ندانی که کدام را اختیار کردن بهتر است پس از آنها هر کدام موافق خواستش نفس تو باشد
 ترک کن و هر کدام که مخالف خواستش نفس باشد اختیار کن که عین حق و صواب خواه بود
 از شیخ سعدی
 بختا پرس از من این با چرا
 پسندم هر آنچه او پسندد مرا
 در باب خلافت نبی جادوست
 و ان چه بد لطیف در یار است
 و ان به که در آخر است زان چار است
 از شاعرانی
 وین بر ذوق زنگ هستی و شنگ
 با طاعت ما هنوز گردار بود
 از انچه بگر کرمانی
 دل سفر حقیقت است تن بویستین
 از مولانا موحده
 هر چه زک آن نشان بس دارد
 یا پروردی دست پاوستین
 از مولانا موحده

آنچه چشم گفت سرافرازی که کبر
 گفتیم بجزم گفت کبابی کم کسبه
 گفتیم که کلمه گفت که در کوچه
 صد خانه خراب است خرابی که کبر
 و که
 بر بنگارم جلیب زار غمیت
 سر آفاق بسیم نخرند
 یارب چه ترا غم که خردی از من
 قال العارف القسطنطینی استقبال القضا بالوضا قال بعض السامعین فی تفسیر قول الله
 رب العالمین وجزاء سینه سینه مثلها لیس لك ان تقول ان المراد ان جزاء السینه
 می السینه و الجوازاة بالمثل كما ان رجلا کسر یدک فجاءه بمثل ذلك فکسر یده
 واما المراد ان تجازاة السینه سینه ایضا مثل تلك السینه فالجزاء ایضا
 سینه فکما ان کسر یدک سینه فجاءه ایاة بکسرک یده ایضا سینه
 مثلها واما الحسنه ان تجزیه بتقبیل یده فالبینه واتبع سبیل المحسنین فی طریق
 بدی ایسم بدی یا داسش کردن
 تود سمش کز که فاده باشد
 بیون از رفق در خیالتش یافت
 سنجده است میان بست و بازو گشاد
 که دو اورگنا مان او عفو کرد
 که حق با کسی نیکی که کم نخرد
 تا نین شیری که از جهان سیریم
 چون نیک تر استم از ان سیریم
 و اندر ره دوست اید بر نشتر زن
 هر چند درون خانه راهت بیند
 از خیمت رسول صلی الله علیه و آله و سلم پرسیدند که بهترین چیزی که حتی سبحانه تعالی با انسان عطا
 فرموده که امر است فرمود خلق نیکو و اتعظیت فرمود مرا فرستاده اند ما محاسن اخلاق انما
 کم و نیز فرمود که کسی که حق است خوی نیکو و روی نیکو ازانی فرموده او را خوش خلقش و دوزخ
 نهند و نیز فرمود که خلق نیکو کنه را چنان نیست و نابود میکند که آفتاب برف را و نیز فرمود که بنده
 ستمکار و خوی خوش در چه کسی باید که شب نماز گذارد و پرورده گیرد و در عجبی بدرجات عالی
 فایز گردد اگر چه در عبادت ضعیف بود فضیل حیاض گوید که صحبت با فاسق نیکو خوی و دوست
 دارم آنکه با قاری بد خوی و سخی بن معاذ گفته که خوی بد معصیتی است که با و هیچ طاعت سود ندارد

و خوی نیکو طاعتی است که بوی بسج محبت زیان نرساند و از آنحضرت صلی الله علیه و آله وسلم مروست که فرمود حینوا اخلاقکم یعنی نیکو گردانید خلاق خود را فی الحدیث القدسی یابن ادم ترید و ارید و لایکون الا ما ارید یابن ادم من قصد فی عرفی و عین من ارادنی و من ارادنی طلبنی و جلدنی و من وجدنی خلدنی و من خلدنی ذکرنی و من ذکرنی ذکرته برحمتی یابن ادم اجلك یضحک بامالك و قضا فی یضحک من تدبیرک و آخر فی یضحک من دنیاک و قسمتی یضحک من حرصک فاحمل فان رزقک محتوم سخن شنیدند بدینهم معبشتمهم

الحیوة الدنیا ایشیح بهای	نوجوانی از خواص بادشاه	عیشی با جمشت و نمکن بر راه
دل زخم خالی و سر بر آیهوس	جمله اسباب تنعم پیش پس	بر یکی عابد در آن صحران گذشت
کو علف میخورد چون آب میوشد	تر زیان از ذکر حتی لایمیت	شکر گو یان کش ویر گشت قوت
نوجوان سوبش خراسید و یحبت	کاهی شده با جشیان و یحبت	سیر گشته چون زمر در ملک تو
چونکه نماید جز علف در چنگ تو	شدنت چون عنکبوت از لایع	چون گوزان چند در صحرای
کر بی چون من تو خدگار شاه	کی شدی عمرت بکه خوردن ناه	یک گفتش کاهی جوان نماید
کت بود از خدمت شاه افتخار	که چو من تو نیز میخورد می علف	کی شدی عمرت در آن خدمت
از شاه نعمت الله	ت شاه که او قسم نداشت و جانا	در ملک ملک صاحب سفیاریست
ملک دو جهان سخر اوست بل	آز ابدت نان گرفت و آن را بنان	حکما گفته اند که دوستان سه

کرده اند دوست و دوست و دشمن دشمن و دشمنان نیز سه فرقه اند و شرح دشمن دوست و دوست دشمن ایضا حتی تعالی سه کرده را دشمن دارد و سه کرده را دشمن تر فاسق را دشمن دارد و سیر فاسق را دشمن تر بخیل را دشمن دارد و تو اگر بخیل را دشمن تر متکبر را دشمن دارد و درویش متکبر را دشمن تر و سه فرقه را دوست دارد و سه فرقه را دوست تر پارسایان را دوست دارد و جو انان پارسا را دوست تنخی را دوست دارد و فقیر تنخی را دوست تر و متواضع را دوست دارد و بزرگ و سرور متواضع را دوست تر از متواضع را دشمن

نفت بجان انش آراسته به افرونی تن بسین کتن کاتنه تن چلیت تو را بطرف اسن کردی

این کرد و از اسن تو برخاسته به از اتحاد فقیه بر لوح دل نوشته ام از گفته در

روز از ل که تربت او بدیده این کی طفل اگر بصحبت افتاده سی شوخی ملکن بچشم حقارت در آید

کرد و جهان لی ز تو خرم نمیشود باری چنان کن که شود فخری
 کامیبه تر ز مور که شستند برین باری بخیز خدایتوان خواستنی
 سلطان ابو سعید روی تو بهر دیده که بیند خوش
 نام تو بهر زبان که گویند خوش
 اشغل نفسک بخند و الخالق حتی یسغل بخند تک جمیع الخلائق قیل لصوفی کیف
 اصبحت قال اسفا علی امسی کارها الهوی متما الغدی وقیل لاخر کیف اصبحت
 قال قربها اجلی بعیدا املی سیتنا علی در لطایف ستور است که روزی مولانا قطب
 الدین علامه در راهی میگذاشت از قضا یا می تلقای شب شخصی از بامی افتاد و کردن مولانا در آمد
 بهره کردن مولانا صدقه عظیم رسید و چند روز صاحب فراموش شد جمعی بعیدات مولانا
 آمدند استفسار کردند که چه حال اری گفت ازین حال بدتر چه باشد که دیگری از بام افتاد
 کردن من شکسته شود ایضا مذکور است که پادشاهی را در چشم عارض شد طبعی برای
 معالجه حاضر شد عرض کرد که حضرت خان بر کف پای بمالند خواجہ سرائی حاضر بود گفت چشم را
 با کف پای چه نسبت است طبعی گفت بهمان نسبت که خصیه را باز نشندان است حکایت
 گفته اند که شخص باید که هر صباح در آینه نظر کند اگر صورت خود را نیکت بیشتر را نیز نیک
 کرد اندک ظاهر و باطن هر دو نیکت باشند و اگر صورت را بد بیند سیرت را نیکت کرد اندک و در
 بدی در وی جمع نباشد و ایضا گفته اند که افراد در چهار چیز موجب بلاگت گردد جماع و شراب
 و قمار و شکار و آدرس یا بر می آید و هنگام نماز است مرا کمد می جان که احوال کار است
 قیل لبعض العرفاء ای المجالس الذی و اشمای قال المجالس مع القلب فی بستان المعرفة
 فی شقة رایحة الالاس و لیسقی من کاس المحبته و ینقل بائنا و الالهام از رخ روی
 کل آلوده راه سجد گرفت ز بخت نیکون طالع اندر گهفت نمی زجر کردش کتبت یداک
 برود اسن آلوده بر جای پاک مرار قتی در دل آمد بر این که پاک است و خرم بهشت برین
 و رانجامی پاکان اتید و ار کل آلوده معصیت را به کار برود اسن از کرد و نیت بشوی
 که ناکه زیبا لایه بندد جوی به خورن اجل دست خود را بر آوید بر گناه دادا و دست
 مخب ای که کرده خفته خیز بخند کنه آب چشمی بریز قال صاحب کتب خزانه
 الخیال الرب اب روحانی و الاب رب جسمانی فی الملک

رسول روحانی الرسول انسان ملکائی و الملک رسول انسانی الرسول نفس کلّیه
والآتمه نفوس جزئیة البقی رسول فی الظاهر و العقل رسول فی الباطن علی علیته
ربّ انسانی علی انسان و ربّانی علی بین الناس کالعیین بین الحواس علی بین
المخوقات کالمتقول بین المحسوسات علی بین المستکونات کالواجب بین
الموجودات قیاس علی بالناس قیاس الحریز بالکرباس اجمل الانام عبدة
الاصنام رضوا للالهینه تجر و لم یرضوا للنبوة بل بشر کل رجلین من اخوان
الخواه و الصداقة القدیمة قرابة و الابن الکبریاخ و الاخ الکبریا و
الاخت الکبیره اُمّ و الاخت الصغیره بنت و الاخ المبعض اجنبی و المنعم
مولی و السائل عبد و الفقیر حقیر و الدنیادینار و الذرهم مرهم و المعلم
اب روحانی و المتعلم ابن حقانی العقل طبیب عیش و العدل اغلت جلیش
من اقلّ دلیل علی الربّ الجلیل سقم الطبیب و ذلّ اللیب اما تذلّ مسما
ذات ابراج و مجاز ذات امواج علی اللطیف الخیر و البصرة

تدلّ علی البعیر ایشخ بهائی نان و حلوا چیست ای فرزند
کریا لائی بدو دست و دهان روی آرایش نه بینی در جهان
من کجیم با تو کیست است آنکه بند از دحق پامی مرد
آنکه نامش مایه بدنامی است آنکه کاشمش سر بسزنا کامی است
کاشه زهرت فروریزد بکام بر سر این زهر درزان و شبنا
منصب دنیاست ای نیکه نهاده آنکه داد و خو من دینت بیاو
آنکه کردت اینچنین زار زبون ای خوش آن مقبل که ترک دین بخرد
از حکیمی پرسیدند که درویشی چیست گفت درویشی آنست که بخیر کس طمع نکنی و چون بتواند منع
نکنی و چون بستانی جمع نکنی بزرگان گفته که چون دوست خود را مصاحب دشمن بینی
باید که بدول خود گران نیاری چه اگر آن دوست محل اعتماد است نگذارد که از دشمن تو مضرتی
رسد و اگر آن دوست در مقام خیانت است بچنین دوست بدشن ارزانی به و نیز گفته اند
که نادان ترین مردم آنست که چون دوستی ثانیست دست آرد بعد هم حقوق دوستی او را
از خود رنجاند من دیوان المشوب الذییر المؤمنین علیکم تغیرت المودة و الاخاء

وقال الصدوق والقطع انما
 ورث اخ وفيت له وفي
 فلا فقر يدوم ولا ثراء
 وليس بذا تم ابدا نعم
 اسرع الى الناس بما يكرهون قالوا فيه ما لا يعلمون وقال لسان العاقل وراء
 قلبه وقلب الاحق وراء لسانه وقال السخاء ما كان ابتداء واما ما كان
 عن مسئلة فحباء ومنهم
 فقير ان نعم كدايان شاه
 ككشتش اين خانه خلقيست
 كه شمشيشش نيست بر حال كس
 نكه كرد قديم و محراب ريد
 درين است محروم از اين ارشدن
 شي پاي عمرش فروشد بگل
 رمي ديدار و چون چراغ سحر
 حلك گفته اند كه بهترين مردم كسي است كه عبادت پيش دستي كند و بخلي خداي نفع رساند
 و كسي بدعي نكند و از كسي چشم نيك نداشته باشد و اينها گفته اند كه داناترين مردم كسي است
 كه از خداي غافل نكرد و مرگ را بخود نزديك داند و نيكي در حق مردم كند و بدعي كه كرده باشند
 فراموش كند من قول حكيمان من ظن بلك خيرا فصدق ظنه خدا من يوم مات
 لغدك قبل ان يخرج الامر من يدك رب قول انك من حصول رب كلام انك
 من سهام من لم يعط قاعدا لم يعط قائما الدهر يوم ان يوم لك ويوم عذابك فاذا كان لك فلا
 تنظر و اذا كان عليك فاصبر الله الرابسته بعد الصدر
 اي آي روان سرور آورده است اي سرو چنان چمن سر آورده است اي خنجر عروس باغ پرورده است
 اي باد صبا اين همه كورده است حكما گفته اند كه هر كه بهت چند بر بهت اختيار كند بدرجه مردان
 رسد درويشي را بر تو انكري كه سنگي را بر سيري فرو تني ز بر زبردستي زلت بر عت تو اضع
 بر كبر خمار بر شادي مرگ را بر زندگاني و غير گفته اند كه اين ده خصلت معدن جمع نيكيهاست اول

صدق در راه حق دوم انصاف با خلق سیم قهر با نفس خود چهارم صحبت با علما پنجم حرمت
 داشتن همسران ششم شفقت بر کسرتان هفتم سواقت با دوستان هشتم علم با دشمنان
 نهم کرم با درویشان دهم نصیحت با جاهلان یازدهم گفتن اندک و نمودن بسیار با دشمنان
 که پس عیب جوئی نبوده عیب داران است از فضول آسوده گردانیدن بهر حال که هست
 کر خاک شود و بگوید قدرش است بریده اند و سبوحاش میازند سیکر دارند و از شرف در دست
 قال بعض الافاضل من العرفه ان افضل الصفات واحمل الدرجات التجرد عن
 علائق الدنيا والتشبیه بالملاء الاعلى والعود وسرعة الرجوع الى الوطن الاصل
 والاتصال بالعالم العقلي وهو المراد بقول الرسول الاكرم صلى الله عليه واله سلم
 حب الوطن من الايمان واليه يشير قول الله تعالى يا ايها النفس المطمئنة ارجعي
 الى ربك راضية مرضية فادخلي في عبادي وادخلي جنتي واياك ان تفهم
 ان الوطن هنا نحو البصرة و بغداد ونحوها من سائر المدن والبلد فانها
 من الدنيا لا من العقبى وقد قال فيها سيد الكل في الكل عليه التحية والسلام حب
 الدنيا واس كل خطيئة فارحل بالرياضة عن دار الطلعة من بين جدران الناصر
 واخرج من هذه القرية الظالمة لهم النور فوزا عظيما وتذكر حديث مؤثرا
 قبل ان تموتوا ومث بالموت الارادى قبل الموت الطبيعي ان تمس العين محمد وروى
 که پای خواجه نظام الملک وزیر ملک شاه در سیکر گفت کرد و دکن پای فلک پیاست
 سرتماست و زین غنیمت بر است چون از سر و شمت بجان در آمد بظلم که فتد پیاست
 قال الاصمعي رايت في البادية جارية حسنة في وجهها خال اسود فقلت
 ما اسمك قالت كعبه فقلت ما هذا الخال الاسود الذي في وجهك قالت الحجر
 الاسود فقلت هل تاذن لي ان اقبل الحجر الاسود فقالت اما سمعت قول الله
 تعالى لم تكونوا بالغيه الا بشق النفس فقلت انما طمعت في فاعطيتها دراهم
 فلما اخذت الدراهم قالت ان شئت تطوف وان شئت تقبل الحجر الاسود و
 ان شئت تدخل البيت المحرام لا ادرى في حكمة القضاء قاض وله في
 اخذ دراهم اليتامى وله لا يقبل قول شاهد عدله من عدله دراهم عدله انرا
 كتب الزمان بخطه في خذله هذا الجراء معذ العيشا بنت النيف في خوالى خذله

فَسَقِيتُهُ مِنْ دَحَى الْمَهْرَانِ از حضرت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب علیه السلام مرویست

که عاجز ترین مردمان کسی است که دوست ندارد و چون دوستی به سرانجام نرسد تا آنکه از

از یکدیگر پشیمانند که دوست خود را دوست داری یا خویش خود را گفت خویش را که دوست

باشد دیگر کسی گوید که خویش این زمانه چون چشم و ابروی چشم با وجود قرب یکدیگر را نمیتواند دید

و ابرو با وجود پیوستگی بهم نمی آید در آنجا موجود است از حافظه

گفته است آن کس که بر خود کار دارد و می

کوشش با محرم نباشد جای بنام سر

با دل خویش این جهان را با وجود

گفتت چون از جانبی که توانی دارو

چون کار بدات میرسد جریتم

از احمد حام

فردا که حساب نقد مردان طلبند

جایی بالا از عالم کر نشیند عجب

کذا شتی اندل از مردم چشم فغان

که با هم کوشه و ابرو اینی میتوان

قال سید الوصیین و امیر المؤمنین علیه السلام الزهد کلمه من کلمات من القدر ان قال

الله تعالی لکیلا فاسوا علی ما فاتکم ولا تفرحوا بما انکم ومن لم یأس علی ما

ولم یفرح بالآتی فقد اخذ الزهد بطرفیه و قال علیه السلام الناس اعداء لما

جملوا فی التورۃ قال الله عز وجل عجبت لمن ایقن بالموت کیف یرفع و عجبت

لمن ایقن بالحساب کیف یجمع المال و عجبت لمن ایقن بالقبر کیف یفصل و

عجبت لمن ایقن بزوال الدنیا کیف یطمن الیهما و عجبت لمن ایقن بمقام الآخرة و یغیر

کیف یمسح و عجبت لمن هو عالم باللسان جاهل بالقلب و عجبت لمن هو مطهر

بالماء و غیر طاهر بالقلب و عجبت لمن اشتغل بعبود الناس و هو غافل عن

عبود نفسه و عجبت لمن ینعلم ان الله تعالی مطلع علیه کیف یعصیه و عجبت لمن ینعلم

ان الموت و یدخل فی القبر وحده و یحاسب وحده کیف یتأسر بالناس از

کمال الدین سمیل بر خیز و مخور غم جهان گذران بنشین و جهان بشادمانی گذران

در طبع جهان اگر وفائی بودی نوبت تو خود نیامدی از ذکر آن
 صاحب کمال آنچه غم انقباض جان چون باو میگویی که برو سرخ و زرد
 بهتر باشد که در و بهج مروست و آن علیه الرحمه
 مناجات شوریده در حرم همی گفت با حق بر آری بس
 تو عیان و ما خایف از یکدیگر که تو پرده پوششی با پرده در
 سوال کرد که بهتر از زندگانی چیست و بدتر از مرگ کدام حکیم مذکور گفت بهتر از زندگانی نیکبختی
 است و بدتر از مرگ بدنامی بار سوال کرد که از نعمتهای دنیا چند چیز بهتر است گفت یکی فرزند صالح
 دویم دولت حلال سویم زن نیک کردار صاحب جمال با بر سر سبد که نشان دوست صادق
 چیست گفت آنکه در نیکی تو زیاده می کند و از بدی تو زیاده مانع شود و نگذارد که مرتکب آن گردی
 بر تم چنین گفت دوستان کیم کن ای پور بر زیر دستان شوم
 فلک تا داین دستان بگریست از چو می رسیدند که آسایش و آرام دنیا و حلیت گفت در
 ترک دنیا حکما مستعد العمل زندگانی انسان را و طریق سلوک با هر کس باین فهم گفته اند عقل
 و شرعاً لازم و واجب است که انسان طاعت والدین را اثنای طاعت خالق داند چنانچه
 قرآنی و احادیث نبوی و ائمه همی علیم الصلوة و السلام در این باب القدر و التخصی است
 و خلافت غمهای ایشان نمودن عاق است و موجب غضب و سخط حضرت آفریدگار لغو ذ
 بالند مننه و معلم را مثل والدین داند بلکه زیاده حبسید و خدام را و دایع حضرت باری تعالی
 دانسته و بهتر که دست و پا چشم و زبان خود داند و شکر وجود ایشان را لازم داند و با
 ایشان طریق رفیق و مدار غلظت دارد و زیاده از حد اعتدال با آنها کار نفرماید و آنچه خود بخورد
 با آنها بخورد و با دوستان خالص خدعه و فریب نکند و ایشان را از خود نیاز دارد و با دشمنان
 مدارا کند و برست علماء و فضلا و سلاطین و حکام را نگاه دارد و در قضاء حوائج بندگان غلبه
 حد المقدور از خود دید اولسانا و قدامتا و نوبت بل جایز نماند و حسن خلق را پیشه خود
 سازد و بدنسوء خلق و ایدای مخلوق احضار ننماید و در حق کسی که احسانی کند منت نکند از بلکه
 بعد از آن بزبان نیارد و کسیکه در حق او دشمنی کند تلقی نکند و جزا و سزای او را بخدای
 تعالی واگذارد که منتقم حقیقی است و اموات خود را بکار ساز حقیقی محول کند و یاری در بهر امر
 او جلست نه خواهد و در هر وقت و در هر حال از خدا غافل نشود و او جل شانه را در هر وقت

منقص من عمرک وانت لا تدری وکل یوم یأتی رزقک وانت لا تحدری فلا بالقلیل
 تقنع ولا بالكثیر تشیع یا بن آدم ما من یوم جدید الا یتیک رزقک وما من لیلۃ
 جدیدۃ الا وتأتی الیک من عندک بعمل قبضه تا کل رزقی وتعصی أنت و
 تدعونی واستجیب لک وخیری الیک نازل وشرک الی صاعد فقم المولی انا و
 شر العباد أنت تشدنی فانما اعطیتک وامر علیک سوءة بعد سوءة وبقبحه بعد
 قبیحه فاستجی منک ولا تستجی منی وتسانی وتذکر غیری وتخاف الناس تأمنی
 وتخاف مقصمهم وتأمن غصبی از تبیدل
 ازلی ثمران ثمره را دید درین از تبیدل
 از شیخ سعدی رحمه الله از تبیدل
 الا لا تحزن اخا البلیة از تبیدل
 ز کار بسته بندیش و دل شکسته از تبیدل
 نشین ترش از کارش ایام که صبر از تبیدل
 کما گفته اند هر که خلق خدا را بیا زار و نادان مخلوق بدست آمد خدا می توان مخلوق را بروی جگر د
 تا و مار از روزگار بشیر بر آرد این خزل از شیخ کمال مجذ است از تبیدل
 و انکمی در دیده در میان کاشتم از تبیدل
 گفت اگر دلبست دلت از روزگار از تبیدل
 سحره بگفت بربوب آن که کاشتم از تبیدل
 گفت داری جوی در صال کمال از تبیدل
 و هیولی و صورت را باین جسم کرده اند که جسم جوهری است که قابل ایستادگی باشد یعنی عرض
 طول و عمق جوهر است که قائم بذات باشد محتاج بغير نباشد و عرض آنست که در وجود خود محتاج
 بغير باشد مثل شری و زردی و الوان دیگر که اینها را عرض گویند چرا که بی وجود چیزی که آن اقبال
 کند وجود نتواند گرفت و مقرر حکماست که در هر جسمی دو چیز لازمست یکی هیولی و دیگری صورت
 چه جسمی که در فی عیش و از فکلیات و غصه یات البسته از اسکی و مقداری خواهد بود که
 محسوس میشود و شکل و مقدار هر دو عرض میباشند پس جوهری باید که این اعضاء به دو قائم باشند
 و جوهری که آن اعضاء را بنجد قبول کرد اندر صورت جسمی گویند و چون این جوهر صورت است
 پس جوهر دیگر باید که این صورت با او باشد زیرا که صورت از جسم علیحد است پس این

جوهری که با صورت باید از احکام بیوی گویند پس از این تقریر واضح شد که در تعینات خارجی
 بیوی محتاج بصورت است و صورت محتاج بیوی و فرق در میان بیوی و صورت
 بآنکه تفکر معلوم میشود مثلاً اگر قدری آب در ظرفی باشد پس جسم آب در آن ظرف صورتی
 دارد و بسبب اتصال بآن ظرف و هرگاه همان آب را در ظرف دیگر کنند آن صورت
 اول منقود و صورت دیگر نمایان شود و حال آنکه جسم آب همان است که در ظرف اول بود
 پس واضح شد که در هر جسم جوهری موجود است که محسوس نشود و آنچه محسوس میشود اعراض است
 فافهم و تامل از حقیقت م در صحبت آن کسی که اهل نظرات کر زهر خوری توان بهر شکست
 لیکن نفسی بهم نداد آن بودن در خلد جهان بود که نارفت است از تحاسبه
 آدمی باید که بیدار باشد و بیاید که لب اگر خندان نباشد چشم را بفرم لا ادرست
 صاحب نظر آن آینه بگرداند چون آینه از هستی خود بفرم کر روشنی بطلی آینه وار
 در خود دست که تا به در تو گزید از حیات م هر روز که میرود بشی دنبالش
 چون نیک کنی تفحص احوالش مرکبت که میرسد ز صحرای عدم غم است که میرود با استقبالش
 تامل رسول الله صلی الله علیه و سلم ان المجنون حق المجنون المتبحر ترفی مشیر
 الناظر فی عطفیه المحرک جینه عینک بیه یقنی علی الله جانش و هو یعصیه و عنه
 صلی الله علیه و سلم حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا و مهتدوا لهما قبل ان
 تعذبوا و تزودوا للترحیل قبل ان ترعجوا فانما هو موقف عدل و قضاء حق و لقد
 ابان فی الاعلاء من تقلد فی الا نذار لا ادرست انتخاب از جنک مجنون که در علم
 بر چه خواهی باش تا اندکی بپایانیش اری شیخ سعدی رحمه الله در باب گنوی که نعمت است بد
 کاین دولت ملک میرود دست بد عرفای حکما در معنی حدیث شریف من عرف نفسه فقد عرف
 ربه گفته اند که از شناختن خود شناختن اعضا و جوارح مقصود نیست چرا که این شناخت بآنکه
 مهارت در علم تشریح معلوم میشود و شناختن جوارح ضروری مثل اینکه وقت که منکی طالب
 غذا بود و وقت تشنگی آب خواستن و وقت شهوت خوابش زدن نمودن و غیر ذلک چه
 درین شناخت تمام حیوانات با انسان شریک اند بلکه شریک غالب پس ظاهراً شد که مقصود
 از شناختن نفس این است که از حقیقت وجود آگاه شوی که از کجا بجای آمده و آخر کجا خواهد
 رفت و مقصود از خلقت تو چه چیز است و سعادت و شقاوت تو در چه چیز است و خالق

اثری و لا یقننون بعل وصق و لا یؤمنون بغیب و لا یعرفون عن غیب الجاون
 فی الشبهات و یسیرون فی الشهوات المعروف فیهما معرفوا و المنکر عندہما
 انکروا و امقرعہم فی المفضلات علی انفسہم و تاویلہم فی المہمات علی اراہم کان کل
 امر منہم امام نفسہم قد اخلتہما فیما بری بصری و ثبقات و اسباب محککات و قال
 علیہ السلام فی حدیث اخر افا مرہم الله بالاختلاف فاطاعوه ام ہما لم عنہ فعضوہ ام
 انزل الله تعالی دنیا فاقضوا فاستعان بہم علی اتمامہم کا فواشرکاء و ظاہر ان یقولوا
 و علیہ ان برضی ام انزل الله دنیا فاما فقصر الرسول تبلیغہ لا ادرے

اول در پی عشق این است ہنوز و در عمر گذشتہ در کان است ہنوز گفتیم کہ ما و دل ہم ہر شوم
 ما ہر شوم و دل جوان است ہنوز سیر ز اسیدل کر طبع نہ از اہل ادب زکر ہر شوم
 میدان یقین کہ سرکش کم شد از سجدہ بیچاکس نیکو دایا کر شیطان مجتبی با دم سید
 و کہ کہ با فتنی اسرار قدم پیش بخور و رفہید می لفظ معنیش کمر
 تا طبع تو نوقت فضل بکشد کلمات درین بہار می بیند من قول الحکا اقلد من

معرفۃ الناس و انکر من عرفہم و ان کان لک مائتہ صدیق فاطرح تسعة و
 تسعین و کن من الواحد علی حد و ما الناس الا مع الذنبا و صاحبہا فکلما انقلبنا
 یوما باندقلبو یعطون اخا الذنبا فان وثبت یوما علیہ بما لا یشتمی و ثبتوا بما
 رایت بنی الزمان و ما بہم خلا و قیا للشداید صطفی فعلت ان المستحیل ثلث الغول
 و العنقاء و الخلد الوفاء التوائب الذنبا حیث انک فانک لک یا نا من جملة النوام
 اعلی الصراط ترجل و رقتہ کر بنی ام فی المعاد تجود بالانعام فی الحدیث تہاد و اتجاہوا

و فی المثل اذا قدمت من سفر فاهد و لو حجا ارنج ہدی مرا ہر دانی مرث شہاب
 دو اندرز فرمود بر روی آب یکی آنکہ بر خویش خود بین باش دوم آنکہ بر غیر بد بین باش
 و کہ عبادت با خلاص نیت نکوت و کہ نہ چہ آید بر غیر دوست
 ہر داری مرغ در میان جد دل کہ در پوشی از ہر سپرد خلق مگر کثمت مددی خود تراش
 ہر مددی نبودن فداست بیا شہر باندازد بود باید ہمسود خیانت خبر دانی کہ نمود و بود
 حکیم کہ بد کہ ما بن مجرور ہوم کہ خدا یان گنت بودہ نال کہ سن کہ خدا شدہ او مجرور ان کشتہ نام
 شکستہ کہ کہ خدائی یکا شادی است و یک نمر غم من قول ہنیکا من نظری خواہد

الامور سلم من نواصب الدهور و قبل الا فانه حصن السلاطه و العجلة مفتاح النكا
 في الخبز اذا قضى الله لرجل ان يحوب بارض جعل له اليها حاجة و انشد و اذا ما
 حمام المر كان به يلد و عند اليها حاجة فيطير و في الحديث اكل الفتان مهمو
 الفتاه امي الحوداج ^{از شيخ فريد الدين كنج شکر} کيرم که نمازهای بسیار کنی
 و زرتوز دهر خوش بسیار کنی ^{تا دل کنی ز غصه و کینه کنی} صد خرمن گل بر سرکت خار کنی
 قال رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم لا يحل لمؤمن ان يجر اخاه فوق ثلثه ايام
 يعني منرا و اريست هر مؤمن را که زياده از سه روز کينه برادر مؤمن را در دل دارد و از شيخ نباء الدين علي
 مانج حلوا حيت قيل و قال تو ^{وين زبان پر از می لي حال تو} کوش بکش لب فرو بنداز مقال
 هفت هفت هفت ماه ماه و سال سال ^{صحت عادت کن که از یک گفتار} ميشود تاراج اين سخت الحيات
 امي خوش انگور رفت در حسن سلط ^{لبسته دل در ياد حق لا يموت} روئين خاموش چندان امي غلا
 که فراموش شود نطق و بيان ^{خاموش باشد مقال اهل حال} که سجن بنادب گردند لال
 چند با اين ناک ان لي فروغ ^{باد و سپر لي فروغ اندر دروغ} و اربان خود را اين بجهت
 جمله حمت بند و دين تو گمان ^{صحبت نيگان گرت بنود صيب} باري از همه صحتان بد شکيب
 لا آدر ^{کيرم که فلک بدم و هم راز آيد} ناسازي هر بر سر سر آيد
 يار ان موافق از کجا جمع شوند ^{وين عمر که شسته از کجا باز آيد} شيخ سعدی عليه الرحمه گويد
 همان پيري بودم در ديار بکر که مال فراوان داشت و فرزندى خوب و پيشى حکايت کرد که مرا
 در عمر خوش بجز اين فرزند نبوده است درختي در اين وادى نيست که اه است که مردمان
 بجا جت خواستن آنجا روت سببهامى دراز در آنجا بخت ماليد اعم و روى در پاي آن درخت
 ماليد دعا کرده ام تا حق تعالى و اين پسر بخشيد است شنيدم که پسر آهسته بار فيقان ميگفت چه
 بودى که من آن درخت را دانستى که گياست تا بر رفتى و دعا کردى که پدرم بميرد و خواهر شامى گمان
 که فرزندم عاقل است و پسر طعن زمان که پدرم فروت ^{سالها بر تو بگذرد که گذر}
 نكجى سوي تربت پدرت ^{تو بچاي پدر چه کردى خير} تا همان چشم دارى از تربت
 في التودتر يابن ادم من اصبح حريصا على الدنيا لم يزد من الله الا بعدا و في الدنيا
 الا كذا و في الآخرة الاجمدا و الزم الله تعالى قلبه هما لا ينقطع عنه ابدا و شغلا
 لا يفرغ منه ابدا و فقر لا يئال غناه ابدا و املا لا يبلغ منه ابدا يا ابن كل يوم

همه جا حاضر و ناظر اند و در وقت ثروت و فقر نعمت مقرر شود و مقرر کنند و به کام ضیق است
 دست نماند و در صبر و کار فرماید و آب و پیش خلق نریزد و فرج و کشتایش از خدا طلب نماید
 و ظلم بر کسی نکند روان دارد و از حساب نفس خود غافل نشود و مرکب را نصب العین دارد از حافظه
 در ره منزلت لیل که خطر است درو شرط اول قدم این است که بچکان کلمه عشق بنهد و بتوان سهولت
 و در نه چون بگری از دایره بیرون کشی کار و این وقت و تودر خواب میماند کی دوی و نه که برسی چکنی چون باشی
 تاج شاهی طلبی جوهر ذاتی بنما و ز خود از گوهر بشی و نویسی تا فی التورق بر این من فتع
 شیع و استغنی و من ترک الحسد استراح و من اجتنب الحرام اخلص دینه و من
 ترک الغیبه ظهرت محبتی فی القلوب و من اعتزل عن الناس سلم منهم و من قل کلامه
 کمل عقله و من رضى بالقليل فقد رضى باللذو و من رضى باللذو رضى من الله بالقليل
 من الرزق فقد رضى الله عنه بالقليل من العمل یا بن آدم انت بما تعلم لا تعلم
 فكيف تطلب علم ما لا تعلم یا بن آدم اذا افنت عمرک فی طلب الدنیا فمتی تطلب
 الجنة از حدیث و ارد است که الصلوة معراج المؤمن و علمای عراق در معنی این حدیث تفسیر
 نبوی صلی الله علیه و آله و سلم گفته اند که آن نمازی است که بعد از طهارت ظاهر و باطن و صلی
 چشم از ماسوی اند پو کشیده و سجاده عبودیت عابدانه گسترانیده و قدم بندگی عارفانه بران
 نهاده و از خود و غیره فراموش کرده و بجنباب حدیث روی نیاید آورد و بحضور قلب کبیر
 افتحاح گوید و تا خیمه نایب خیل تنو به نشده و چنان داند که در مقابل پادشاه جبار قیام نماید
 و بهر تن متوجه بندگی او باشد که هر قدر توجیه بجانب او جل شانہ بیشتر است قرب ببارگاه
 احدیتش زیاده تر خواهد بود و بهر این است معنی معراج فافهم از حافظ علی رحمه الله
 طفیل هستی عشقند آدمی و پرکی ارادتی نماید سعادت بی بری می صبح و شب خواب صبحه مر تاجند
 بعد نیم شبی کوش و ناله سحری چو سحر نظر نیستی وصال نبوی که جام جم نکند سود وقت الی صبحی
 در قیاس کلمات عشقه که در الهام سطور و بحضورت موسی علی نبینا و علیه السلام نازل شده
 بود اختلاف است و اصح و شهرین است که نوشته میشود لبسید الله الرحمن الرحیم هذا
 کتاب من الله الملك الجبار العزيز القهار و بعد از تفسیر موسی بن عمران سبجخانه
 و تقدس لا اله الا انا فاعبد و لا تشرك فی شئنا و اشكر لی و لو الدیك الی
 المصیر احییک حیوة طینه لا تقنوا لنفس القحرم الله الا بالحق فتصیق علیک

لسانك

السموات باقطارها والارض بوججها ولا تخلف باسمي كاذبا واني لا اظلم ولا اذكي
من لا يعظم اسمي ولا تشهد ما لا يعنى سمعك ولا يحفظ عينك ولم يقف عليه قلبك فاق
واقف باهل الشهادات على شهاداتهم يوم القيمة فاسالهم عنهما ولا تحسد الناس
على ما انتم من فضلي ورزقي فان الحاسد عدو نعمتي ساخط لنعمتي ولا تزن ولا
تسرق فاحجب عنك وجهي واغلق دون دعوتك ابواب السموات ولا ينج غير
اسمي فانه لا يصعد الي قربان الا ما ذكر عليه اسمي ولا تقذرن حيله جارك فانه
كبير مقتا عندي واحب للناس ما تحب لنفسك واكره لهم ما تكره لنفسك والسلام
عليك ورحمتي وبركتي وحضرت سبحاني مضمون اين كلمات زاد قرآن حيث ورفا
محمد در سه آيه بيان فرموده است چا كه مي فرمايد قل تعالوا اتل ما حرم ربكم عليكم الا تنشروا
في شينا وبالوا الدين احسانا ولا تقتلوا اولادكم من ملائكتكم نزلتكم وانا لكم
ولا تقربوا الفواحش ما ظهر منها وما بطن ولا تقتلوا النفس التي حرم الله الا بالحق
ذلكم وصيكم به لعلكم تتقون ولا تقربوا مال البيتم الا بالتي هي احسن حتى
يبلغ اشته او فوا الكيل والميزان بالقسط لا تكلف نفسا الا وسعها واذا قلتم
فا عدلوا ولو كان ذا قربى وبعهد الله اذ فوا ذلكم وصيكم به لعلكم تذكرون
وان هذا صراطي مستقيما فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله
ذلكم وصيكم به لعلكم تتقون قال النبي صلى الله عليه واله وسلم من صحت نخي قول
امير المؤمنين عليه السلام سكوت اللسان سلامة الانسان كرجل يمشي في صحراء خشن كفتار
خو آشي بهتر است زان كفتار
از خاقاني
بهر نودبناست بر دم لوح تعليلش
كه طوفان چو بر دراست وى كرداش
كه كين خضر معلى است اسير چو نوس
تعليلش اشكال كه نافرست بر باش
قال امير المؤمنين عليه السلام ما كل ذي قلب بلييب ولا كل ذي سمع بصممع ولا كل ذي
ناظر بصير فيا عجباه من خطاه هذه انفرق على اختلاف حججها في دينها لا يقنقون

تو گشت بعد از آن در یافت بمصداق آیه کریمه و ما خلقت الجن والانس الا ليعبدون
بنده کی را طاعت و عبادت خالق و مالک خود مشغول شوی و حلال خدا را حلال و حرام او
تعالی را حرام دانی چه لازمه خدا شناسی طاعت او و سجده است از قبول او امر واجب است

از نواهی آرزوهای جامع این اوراق میر محمد حسین موسوی عفی الله عنه متخلص با قسر
حاشا که من ز روی تو قطع نظر کنم در شرح عشق که فرم این کار کردم هر شنبه آنجا که بلبل خاک گرفته است
گر نپندارم صحن بتو انهم بدر کنم عاشق مخاشش آنکه گریز جزو بدست من مشنا و کتبت آن سیر کنم
گر بگذرند خیل سپی از سفلد لم کی با تو من نظاره بسوی تو کردم کفتم بگناه و وصل بهم شرح در بحر
چون دیدمست از شوق سخن قصه کردم هر دم طلب کنم بدعا و صلت از خدا فریاد از آنکه نیست دعا از تو کردم
و فسر ز کوی دوست سخنانم بگفته باور مکن که از سر کوشش منفر کنم فی الحدیث القدسی پابین

ادم لا تکن ممن یطوی التوبه بطول الامل ویرجوا الاخره بنیة العمل و یقول قولوا له
و یعمل عمل المنافقین ان اعطی لم یقنع وان منع لم یصبر یا مر یا الخیر و لا یفعله و ینهی
عن الشر و لا ینتهی عنه و یحب الصالحین و یبغض المذنبین و هو منهم
لا ادرست زمان عالمه ای مرد بشمار اگر در وقت زادن بار زانید

از آن بهتر نیز دیکت خود مند که فرزندان ما بنجار زانید بدانکه نزد حکما مشایخ عقل
ده است که عقل و عشره عبارت از این است و سیکویند خدای تعالی واحد محض است و از
واحد محض غیر واحد صادر نمیتواند شد و آن واحد که از خدای تعالی صادر شده عقل اول است

که حکمای فرس را بر این گردید و از عقل اول با حتمت صادر وجود و امکان و وجوب بالغیر عقل ثانی
و فلک طلسم نقش او صادر شده و از عقل ثانی عقل ثالث و فلک و بروج و نفوس او پنجمین
تاده عقل و نه فلک و نه نفوس پیدا شد و موجود شدن عقل یا نفس از عقل مثل آنست که چراغی

از چراغی روشن کنند بی آنکه از چراغ اول چیزی کم شود و از عقل عاشر که مابین شرح میرسل
است بیولای عناء و صور و اعراض و نفوس و قوای آنها صادر شده این است قول شایعین
حکما و اما مقولات عشره بقول حکما باین تفصیل است که جوهر یک مقوله است و عرض نه

مقوله اول کم و آن عرضی است که بذات خود قابل قسمت باشد و دویم کیف و آن عرضی است
که بذات خود قابل قسمت نباشد و اقتضای نسبت نکذتیم وضع و آن هیئت است که عرض
شیئی بود بسبب نسبت اجزاء یکدیگر و با مور خارجیه چهارم اضافیه و آن نسبت متکرره است

تخم این و آن میثقی است که عارض جسم شود بسبب حصول او در مکان ششم می و آن میثقی است
 که عارض جسم شود بسبب حصول او در زمان هفتم ملک و آن میثقی است که عارض میثقی شود بسبب
 خیزی که محیط اوست و منتقل با انتقال و هفتم فعل و آن تاثیر است تخم الفعال و آن تاثیر است
 و حواله بصیرت و سی رحم الله بقولات عشره را در این یک بیت که نوشته میشود جمع کرده بیت
 مردی از نیکو در شهر خویش امروز با خواسته نشسته و زکوه خویش فروز و قطب الدین
 علامه شاکر دخواجده کور کورید کل بستان دوش در خوشتر با شمی خفته بود یک نیم از کوخ
 جانان حالت خرم تر شگفت لا ادرست خرم دل آن کس که تو بارش باشی

شب بهرم در و درنگارش باشی در خواب رود روی تو عین به شب بیدار شود تو در کنارش باشی
 از خیت م خوابی که تو را رتبه ابرار رسد میبند که بر کس از تو آزار رسد
 از مرگ میزدیش و غم رزق محوز کاین بر دو بوقت خوش لاچارست قیل لبعض العرفاء ای المجالس
 الذ و اسمی قال الجلس مع القلب فی بستان المعرفه نشتم و ایضا لانس و یستقی من
 کاس الحبه و ینقل با شمار الابهام و فی نهج البداغه القلب مصحف البصر از غلام
 از نزل کفر تا بدین کیفیت است و ز عالم شک تا یقین کفایت این کفیس عزیز از خوش سیدار
 که حاصل عمر با همین کیفیت است و له نه لایق مسجدم نه در خوردت نه لایق مسجدم نه در خوردت

ایزد اند کل مرا از چه سرشت چون کافر درویشم و چون قهرمت نه دین نه دنیا و نه دوزخ نه هست
 من دیوان المنسوب بسید الوصیین و امیر المؤمنین و افضل قلم الله للمع عقله
 فلیس من الخیرات شیء یقادی اذ اکمل التمجیر للمع عقله فقد کملت اخلاقه و ما ربه
 یعیش الفقی فی الناس بالقله لیا العقل بحری علمه و تجادیه یزین الفقی فی الناس صحه عقله
 و ان کان محصورا علیه مکانه من کان غلبه العقل و نجاه فذل و الحد فی امر المعیشه غلبه
 دیشن الفقی فی الناس قل عقله فان کرمت اعراقه و من صبا از فردوسی

جهان را سر اسب فوسنی و باد بتو نیست مرد خردمندش بگردارهای تو چون بنگر م
 فوسن است و بازی نماید برم نهانی مذاقم تو را دوست گیت بر این انگارست بیاید که گیت
 آری شیخ بهانی رحمه الله نان حلوا چیت این اعمال تو جبهه تشمین دایم شال تو
 این مقام فقر خورشید قیاس کی شود حاصل کسی را در لباس زین رد او جبهه ای کی چ نهاد
 این دو بیت ششوی آمدیاد ظاهرت چون کور کافر بر حلل و اندران قهر خدا عز و جل

متابعت شهود کنی خود را از افراد انسان شمار و گفت آدمی در وقت عزت و رفعت باید آرمود
 نه بهنگام خواری و نبات و گفت بدینسان واجب است که دل خود را از کبر و خند طشت پاک کند چنانچه
 جامه خود را از لوث نجاست پاک بپسازد و هم او گوید که چنان شیرین بهاش که تورا فرو برد و پستان
 جگر تلخ شود که از دایست بنوازند از مشتاق بگوئی دوست مرا بار در کل افتاده
 افتاده و مار من اما بمنزل افتاده اگر چه فضیلت علم در چند بابی این اوراقی سمت بخار من یافته باز
 در اینجا از کتاب فوائد السلوک که یکی از فضائل در برابر نشسته کلید و دهنه نوشته است بانه کن تغییر
 ثبت میشود و بی هذو را بخار واد است که هر کس بآبی از علم و فضلی از دانشش تعلیم نماید و از طریق
 بحث بر کیفیت آن و توقف حاصل کند اگر بر مقتضای آن عمل کند یا نگیرد بجز در استن آن فاضل تر است
 از هزار رکعت نمازی که مستقیم می خاضع و متورخی خاش بگذارد و اگر بدان علم عمل نماید بیکری آموزد
 ثواب عمل آنکس که آن علم از وی آموخته باشد تا روز قیامت در نامه اعمال معلم نویسد امام محمد
 ادریس شافعی رضی الله عنه گوید صبر علی الایام و الصبر مفرجی و وادقت علما اقسا
 العلم مفرجی و بر عقل ظاهر است که هیچ چیز بعد از عقل شریف تر از علم نیست و هیچ نعمتی از دانش
 خفیه تر نه فردوسی رحمه الله گوید بر آنکس که دانش نیایی برش کن نماید در پلزد بر درش
 و بر فضل او شن است که فرق میان علم و عقل است که عقل غریب است که کثرت کوار و کج و کوشش
 بر آن قادر نتوان شد مگر بر اندکی که آنرا عقل معیشت گویند اما علم گبی است که کجرت تجار و شققت با عمار
 و مجالست علماء و ذاکرت حکما و صحبت استادان و ملازمت دانشمندان بدست آید و عاقل از دشمن
 علم استنگاف نماید و اگر گمانیکه بجای و مرتبه و حسن و حرمت که از او باشند استفاده کردن را عارض
 و بنظر اعزاز و احترام در پیش آن نبرد را آموختن نیک دارد کسی که بهره ندارد و دانش بی افلاطون
 الهی گوید که من لم یصبر علی تعب التعلم فلیصبر علی سفاهة الجمل و قواعد علم لا تعد و لا تنسی
 و همین قدر در تعریف علم بر که حق سبحانه تعالی فرموده هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ
 لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولَ الْأَلْكِابِ یعنی آیا سوا میباشند آنچنان که نیک میدانند این
 و جز این نیست که بنده یکم بنده می فاضل جان خرد قال امیر المؤمنین علیه السلام ان الله عبدا
 تخضعهم ما لنعم لمنافع العباد فیقرها فی بدجهم ما بدلوها فاذا منعوها نزع علمهم
 ثم حولها الی غیرهم و قال علیه السلام شکا الحاجه الی مؤمن فکما شکاها الی
 الله تعالی و من شکاها الی کافر فکما شکاها الله تعالی کذا فی هیچ البلاغه از

شیخ سعدی علیه الرحمہ جهان ای پسر ملک جاویدیت ز دنیا و فاداری امید نیست
 نه بر باد رفتی سحرگاه و شام سریر سلیمان علیه السلام با خرد ندیدی که بر باد رفت
 شکست آنکه بادانش و داورت کسی زین میان کوی دولت ربود که در بند آسایش خلق بود
 بکار آمد آنکه بر او آشتند نه کرد آوریدند و بکند آشتند قال سید الا نام علیه

الصلاه والسلام لقول ابن آدم مالی ما لی هل لك من مالک الا ما تصدقت
 فامضیت او اكلت فافینت اولیست فابلیت وقال فاضل اعلم ان مثل الدنيا
 مثل حیثه فیها سم وقریاق وامساک وانفاق وفوائد وایامها وغوائلها سم و
 فمن عرف غوائلها وفوائدھا امکن ان یحترف من مفاسدها ویصد منها خیرها
 ویبعد عنه شرھا وخیرھا ثم اعلم ان الدنيا سرور ولا غرور ونعیم ولا آثم
 عظیم وملك لولا انه هلك وفرح لولم یعقبه ترح ولذات لولم تبعه آفات ترج بها

ان و حلوا بیت ای نیکو سرشت این عباد دنیا می تو بهر بهشت نزد اهل دین بود دین کا ستم
 در عبادت مزدوار حق خواستن روح دیش با عجز آن ای فقیر از کلاه شاه مردان یار گیر
 چشم بر اجر عمل از کور نیست طاعت از بهر طمع مزدوری است خادمان بی مزد که بنیان کرده
 خدمت با مزدی دارد شکوه عابدی کو اجرت طاعت خواست کج عبادت کر نمی باشد روست
 تا کی بفرزدادی چشم تیز نزد دین بهتر چه خواهی ای عزیز کو تو را با لطف و با فضل مزین
 از برای خدمت خود آفرید با همه آتو کی قدرت نکاست به قدرت که شریف خدمت کرد

قال امیر المؤمنین علیه السلام اوصیکم بخمس لو ضربتم الیها آباط الابل لكانت
 لذلك اهلا لا یرجون احد منکم الا ربّه ولا یخافون الا ذنبه ولا یستحییون احدا اذ
 سئل عما لا یعلم ان یقول لا اعلم ولا یستحییون احدا اذ لم یعلم الشیء ان یتقلد بالصبر
 فان الصبر من الایمان کالزمن من الجسد لا خیر فی جسد الا من معه ولا فی
 ایمان الا صبر معه وقال علی بن ابی طالب الشیخ احب الی من جلادة الغلام ان غزل از

جامع این اوراق است هر کس نیست نظر بجائی ما را بجائی تقریبات بروی بیت خود آری
 جز صبری نبود و جز در دگر چوین هر کس کار دل ما با صبر خود آری که چه در بحر طایف غوطه بین جز دم یک
 شکر که بگفت آخر کمر کتانی چه کند که نشود خاک آیین بر درو آنگه را غیبه را و نبود ما و ای
 هر که شد طالب عشق بخود یکد کعبه و بنگره و آخرت و دنیا یکی سرور از یکپاشش بنده درو

بر که را در دل عشق نباشد بجائی	در ره دوست شود از غم خشم دشمن	بسر دوست که هرگز نکشم پروائی
افشخته کبوی تو که باشد دانی	بی نصیبی از دین باخته شد	و که فی الزبانه
ای درد مجتبت دواي دل من	بیار می عشق تو شغای دل من	دل خون شد و از دین بدمان آمد
این بود عشق مدعای دل من	و که ایضا فی المناجات	هر چند که من کنه کار آمده ام
با جرم زیاده از شمار آمده ام	کر عفو کنی از گزست نیست بید	خون بر در تو اسید و آردم
قال مؤلف کتاب خزانة الحیال یا اسراء الامال	و عطفاء الاموال و محلة	الا و دار و عبدة الدنيا و خدام الشهوات و طلاب الشبهات و اولاد الاموات
و بقایا العظام الرفات و عشاق الحياه و الاماده	و عبیدا النفس الاماره	الحذار
الحذار و الفرار و الفرار من الدهر الغدار و فتنه	الاغترار و بهذا العمر المستعار	فانظروا ایها المختار و اعتبروا یا اولی الابصار ان الدنیا دار فناء و منزل عناء
و جسر عبور و قنطرة سرور و بحر لا یدرک ساحله و بحر لا تطوی سراحله فالتقوا	فیها بزیاد و تزود و الیوم المعاد و اتقوا مواقع الردی و السلام علی من اتبع الهدی	و که ایضا یا طالب نفائس الفنون و خاطب عرایس العیون علیک بدوا مر
التحصیل و التزام شرائط التکمیل و السعی البلیغ الجمیل و ترک البطالة و	التعطیل فی هذا العمر القلیل و استغراق الاوقات علی جمیع الحالات فی فهم	المسائل و النکات و درک الفنون المشکلات و کسب العلوم و الکمالات التقوی
و اس السعادات و اربح التجارات و اخادم اصغمانی	بر که منظور خود از غیر خدامی طلبد	چون کدایت که حاجت کدایت طلبد
از راهب	از رفیق	از مؤلف این کتاب
دل تو ز رفت از دل	شکل ز تو خوش شود دل	دادند بیاد حاصل
هر چند که رفتی از نظر لیک	مهر تو ز رفت از دل	جز روی تو در وقت بل
فمن و یار کی جدایم	جس است میان ما	فی القودة یا موسی بن عمران صاحب البیان اسمع کلامی الوانا انی انا الله الملك
الوهاب لیس بینی و بینک تو همان بشر آکل الریاء و العاق الوالدین بغضب الرحمن		

و مقطعات النيران يا بن ادم اذا وجدت قساوة في قلبك وسقمافي بدنك وهوامانا
 في رزقك فاعلم انك تكلمت فيما لا يعينك يا بن ادم لا يستقيم دينك حتى لا يستقيم
 قلبك ولا يستقيم قلبك حتى لا يستقيم لسانك ولا يستقيم لسانك حتى لا تستحي من
 ربك واذا نظرت في حبوب الناس ونسيت عيوبك فقد رخصت الشيطان و
 عصيت الرحمن يا بن ادم لسانك اسدان طلقته اهلكك وهلاكك في طرف
 لسانك وفيه ايضا بشر كل محسن بالجنة وكل مسيء بالنار وكل مسيء هالك و
 من عرف الله فاطاع محبي ومن عرف الشيطان فعصاه سلم ومن عرف الحق فاتبعه
 امن ومن عرف الباطل فانقاه فاز من عرف الدنيا فذمها خالص ومن عرف
 الآخرة فظلمها ان الله يهدي من يشاء واليه تقلدون يا بن ادم اذا كان الله تعالى
 قد كفلك الرزق فظولاهما لك لما ذا وان كان ابليس عدوا فاعفله لما ذا و
 ان كان الحساب والمرور على الصراط حقا فالجمع لما ذا وان كان عقاب الله تعالى
 حقا فالمعصية لما ذا وان كان ثواب الله تعالى في جنة حقا فلا سراحة لما ذا و
 ان كان كل شيء بقضائي وقد ربي فالجنم لما ذا الكيل اما سوا علي ما فاتكم ولا تفرحوا
 بما آتاكم **از آرمب** جدا فكن چون نقش قدم نرين با **از رفسنيق** به پيري بر جواني عاشقم كه شوقان
 از كلمات شيث عليه السلام است كه بهترين شاد بها قراح وليست و بطنه منتهى و فاضل ترين اعمال
 و شريفترين اقوال است كه در دنيا شتر ثامي خوب و در عيني موجب نجات باشد و بزرگترين
 صيب بشتا عدم عقل و حكمت است و قلت رغبته در تحصيل آن و هم از سخنان اوست
 كه هر كرا خداي تعالى بشروت و غنا مخصوص گردانيد لائق بكارم اخلاق او است كه كبر نمايد و
 بر ديگران تفاخر بنجويد و شكر نعمت را بتواضع و محاسن بفقرا گذارد چه تو انكرو فقير در يك
 يك خدمت و بعبوديت معتقد از مولا سلطان علي شهدي است كل در بار از آن رخ گلگون چو ماه
 چون شك بر كه از اديبون نموي **از عفو ان سفوف حكيم** است كه گفت بيدارم از كسي كه بواسطه
 نون و خنر زانكورت را به چشمتاب بنهاد و از عقوبت ترس آخرت از اركاب دنوب
 و اركتاب فضيحت چيست ب نمي نابد **از صيب** ما را از ياد مي توان برد
 و از خاطر نمي توان رفت و نه حاشا بكي حكايي از تو كنم **با شكوه بي نهايتي از تو كنم**

آنکس که بداد من بد بخیریت پیش تو مگر شکایتی از تو کنم از طیب
خوش نغمه بیدان من چه شکایتی بر شاخ گل نشسته و فایا میکند از جلد و صایای حضرت امیرالمؤمنین
علیه السلام که بحسین علیهما السلام فرمود در وقتی که ضربت زد این ملجم ملعون بر سر مبارک آنحضرت
علیه السلام اوصیکما بتقوی الله وان لا تبغیا الدنیا وان تبغیا اولادکم ولا تأسفا علی شیء منها
زوی عنکما و قولا بالحق واعلموا للاحر و کونا للظالم خصما و للمظلوم عوناً و صیکما و
جميع ولدی و اهل و من باغنه کتابی بتقوی الله و نظم امرکم و صلاح ذات بیتیکم فان
سمعت جدک رسول الله صلی الله علیه و الد و سلم یقول صراع ذات بین افضل
من عامة العصابة و الصیام الله الله فی الایتام فلا تغبوا افواههم ولا یضیعوا حننکم
والله و الله فی جیرانکم فانهم و صیته بیتیکم ما زال یوصی بهم حتی طشتنا الله سیورثهم
والله و الله فی القران لا ینبغکم بالعمل به غیرکم و الله و الله فی الصلوة فانها عود
دینکم و الله و الله فی بیت دینکم لا تخلوه ما بقیت فانه ان ترکتم تناظر و اواله و الله
فی الجهاد باموالکم و انفسکم و السنتکم فی سبیل الله و علیکم بالتواضع التبادل و
ایاکم و التدابر و النفاطع لا تترکوا الامر بالمعروف و النہی عن المنکر فیولی علیکم اشارکم
ثم تدعون فلا یتجاب لکم پس فرمود آنحضرت یابنی عبدالمطلب لا انصینکم تخو
دماء المسلمین خوضا تقولون قتل امیرالمؤمنین الا لا یقتلن بی الا قاتلی انظروا اذا
انا مت من ضربت هذه فاضربوه ضربته بضربته ولا یمثل بالرجل فانی سمعت
رسول الله صلی الله علیه و الد و سلم یقول ایاکم و المثلثة و لو بالکلب العقور کذا فی
لہج البلاغہ از حاج میرحج محمد خاں که فرمود علی از باغ رومی است
در هر مکان که نیکویم اوست عجب که در هر زبان که میگویم گفتگوی است
در دیده جاوید پیوستگی است تنامرا بدین انشا در و درویش است
جمع که گشته اند در این حلقه بیدار دارند حالتی که بریشان چو می است
کوید سخن که گریه در کلمه است حاج میرحج میرزا کفیر در جام
فی الکافی عن ابی جعفر علیه السلام قال قال رسول الله صلی الله علیه و الد و سلم قال الله
عز وجل اذا اردت ان اجمع لیسلم خیر الدنیا و خیر الاخرة جعلت لرجلی قلباً خاشعاً
ولساناً ذاکراً و جسداً علی البلاء صابراً و زوجة مؤمنة تسره اذا نظر الیهما و تحفظ

[illegible]

درودند و در سجاده نماست افتاد آنکه عاقبت را دیده دیدند و در خسران ابد با نذا آنکه در ریاست
 رسیده و انداد طوبی لمن سعی فی فکاک نفسه قبل ضیق الانفاس چون حاصل عمل تو فریبی و سعی
 برودا مکن گریست بجز دم ستمی است مغرور شو بخود که اصل من تو کردی شراری و نسیم دمی است
 برای عاقبت کار را اگر نیست عاقبت کار بگو نیست و هر که نقد اعمال خود بسوخت بنابر چه سوخت
 و هر که از راه انصاف بگذرید شایسته هدایت نگردید و هر که نقد عیال بپسرد طریق خذلالت
 سپرد طوبی لمن تجلی بالانصاف و رضی بالکفاف در کتاب عقل خود کتاب بنویس
 و فکر سوال حق جواب خود بپوش در پای حساب تا نمانی فردا زندها امروز حساب خود بپوش
 و که عالم سر از زمین افتاده کی مانند درختی که بر دارد و بر ندارد و عارف دل را که بدرگاه معبود روی نیاز
 آرد جز در حق اگر سنگت یلایش بسراید نسراید و براه خطا از چین و فزکات گزاید نکراید ان الدنيا
 دار عناء و فناء و غیر و غیر دانی ز بهیجا بپسندد صبح افکند زنج نقاب بپسندد صبح
 این نغمه چون مقام خدیو نیست بر خنده آفتاب بپسندد صبح فی التوبة یا بن آدم اکثر
 من الترادف ان الطریق بعید بعید و جدد السفینه فان البحر عمیق عمیق و خفت
 الحجل فان الصراط دقیق دقیق و اخلاص العمل فان الناقد بصیر بصیر و اخبر
 نومك الى القبر و فخرک الى المیزان و شهوتك الى الجنة و راحتك الى الآخرة
 و لذتک الى جود العین و کن لی اکن اکون لك و تقرب الى استمهانت الدنيا و تبعد
 عن النار و تبغض الفجاء و حب الابرار فان الله لا یضع اجر الحسنین عن مولانا
 امیر المؤمنین علیه السلام لسان العاقل و داء قلبه و قلب الاحق و داء لسانه
 صاحب تفسیر زویری از کتاب غده الداعی نقل نموده که از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
 منقول است که فرمود شبی خضر نبی علیه السلام را در واقعه دیدم و بوی گفت که تقایم کن مرا چیزی
 که بواسطه آن بردشتم مظفر و منمور کردم فرمود که یا علی بگو یا هوی یا من لا هوی الا هوی صبح این
 حال را بحضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم عرض کردم فرمود که او اسم عظم بتو تعلیم کرد و همین
 اسم در روز بدر بر زبان من جاری بود و حق سبحانه تعالی بمرت این اسم مرا نصرت داد
 و از حضرت سید الشهدا علیه السلام منقول است که از حق سبحانه تعالی درخواست که اسم
 عظم من تعلیم فرماید در واقعه من نمودند که بگو اللهم انی استسئلتک باسمک الله الله الله
 الله لا اله الا هو رب العرش العظيم و بمرت این اسم هر چه خواستم گرامت فرمود

آری شمع بعدی علیه الرحمه
 زوید ابرهیم تا سخی می رمان
 سر آمد بر او روزگار ان عیش
 شبستان کورش در اندوده
 یکی شمع بزرگندش از روی کور
 زد و رفات بدر پیش لال
 جا کرده ایام بندش زبند
 پیمان شد از کرده و نویشت
 که دهرت نمادین از وی بی
 عجب که تو رحمت نیاری بر او
 که بروی بسوزد دل دشمنان
 بجائی رسد کار سر دیروز
 بکوشش آدم ناله دردناک
 در تفسیر زواری در تفسیر رب العالمین بقرب این حدیث را ذکر نموده که حضرت امیر المومنین علیه
 السلام روز جمعه بر سر خطبه میخاند و جامه کهنه پیچیده پوشیده و شمشیری که خلفاش از لیلیف
 خرما بود در دست مبارک داشت مگر که ابن عباس در خاطر آورد که این لباس و غیره الباقی
 امیر المومنین علیه السلام حضرت با علم و لایت دانسته فرمود اقتدر فقت مرفعی حتی استجبیه
 من راقها ما العلی و زینة الدنيا کیف اقروح بلذة تغنی و نعيم لا یبقی و کیف اشدیع
 و حول الحجاز بطون غری و کیف ادخی بان اسسی امیر المومنین و لا اشدکم
 فی خشونة العیش و شدائد الضو و البلوی لا ادری
 چندی دارم چو حسن شیرین بهر
 جسمی دارم چو جان مجنون بهر
 بانی بنری چند بهر بغر و شی
 تاکی بکسان بهیمه تر بغر و شی
 در چشم جهان خلیل و مکر و حکمت
 از حضرت رسالت تاب صلی الله علیه و آله روایت که فرمود
 سر از کبر بر یکدگر چون پلنگ
 یکی را اجل بر سر آور جیش
 بکورش پس از مدتی گرد یاد
 ز روی عداوت باز نوی نمود
 بدو چشم جهان بینش اگر خاک
 کف دست و سر بنجه زورمند
 که بر شست بر خاکش از کبر کل
 مکن شادمانی بمرک سکه
 بنالبد کاسی قادر کرد کار
 تن باشد و نیز در می چنان
 چو بیند که دشمن بجشاید
 ز دم تیشه بکرو ز بر قل خاک
 که چشم و بنا کوش و رویت و سر
 بجای دارم چو چشم خرم و بهر خواب
 جانی دارم چو زلف ایلی و تاب
 خرم بهر بهشت کمر بغر و شی
 ایقت
 در که شکانی که در این باز آید
 از حضرت رسالت تاب صلی الله علیه و آله روایت که فرمود

ثلثة لا یکلهم سم الله ولا ینظر الیهم یوم القیمة و لیس عذاب الیم شیخ زان و ملک
 جبار و مقل مختال خلاصه معنی این است که کسی اندک خدای تعالی در روز قیامت با ایشان
 سخن نمیکوید و بنظر رحمت بسوی ایشان نمی بخرد و ایشان راست عذابی در دوزخ که می میرند
 که از خود جدا شد و جبار ستم درویش صاحب استکبار در کتاب ابواب الجنان سطور است
 که در زمان صاحب بن عباد مردی را با شخصی علوی معا مله بود و علوی برو ستم مینمود آن مرد شکایت
 نمود نزد صاحب برد صاحب این دو بیت نوشت نزد علوی فرستاد و لعن الله ما
 الانسان الا بدینه فلا تترك التقوی الاتکال علی النیب فتدفع الاسلام
 سلمان فادس و قد وضع الشوک الشریک الی طلب یعنی قسم بجان تو که نیست بزرگ
 انسان مگر بدین داری پس ترک کن پرستشکاری را با طمس همان نیب خود که اسلام مرتبه
 سلمان فارسی را با وجود دانات نیب بلند ساخت و شرک ابولهب را با آن شرافت از
 در جهنم و سر بلندی انداخت و در همین کتاب از حضرت امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب
 علیه السلام اندو صلوات مرویست که الشرف بالفضل و الادب بالاصل و النیب
 یعنی بلندی مرتبت و برتری منزلت بصفات حمیده و اخلاق پسندیده است نه باصل نیب
 از نظیری است نسب چه بود و چون قبیله ذاب جو چه برش تنهایی چو بی را
 از صایب ترک عجب که کن تا فک عالم شوی سیرت بسین پاک از تا آدم شوی
 لا ادری چشمه که سیر اید ازین خاکدان اشک مستقیمان دل خاکدان
 ترکس مثل نبود هر بصر آنکه بروید بلب خویشار چشم بتان است که گردون
 بر سر چوب آفر و از کل برون ایض ز نمار بهک و مال دل شاد مکن
 از حرف جهان بجز فایده مکن مانند جاب بجز یکجای حیات از کبر و غرور کله پر باد مکن
 از حضرت خیر الانام علیه الصلوة و السلام منقول است که فرمود افتخار مردمان در دنیا پرستش
 نوع است اقل بروی نیکو دوم بفضاحت ستم باصل و نسب چهارم بال و فرزندی خیم بقوت
 و شجاعت ششم پادشاهی و حکومت و حق سبحانه تعالی فرموده که ای محمد مرا بگو آن کس که
 بروی نیکو میازد که قلع و جوهر هم ندارد یعنی کسی که نیکو تر از منی اعمالشان از حسنات سبک
 باشد بیوزر و رویای ایشان ز آتش و بگو آن کسی که بفضاحت میازد که ایوم تخم علی افوا هم سعد
 یعنی در قیامت هر میز نیم بردنهای اهل محشر و بگو آن کس که باصل و نسب میازد که فاذا النفخ

فی الصور فلا انساب بلیدها یعنی چون امید شود و در پس نباشد پس بنا بر این در بیان ایشان و بگویند
 کسی که بهال و فرزند فرزند میکنند که یوم لا ینفع مال ولا جبن یعنی روزی که فایده و ترساند هیچ ماله
 و بجای کسی نباید پیران و بگویند آن کسی که بزور و قوت مینازد که علیها ملئکة غلاظ شداد یعنی موکلان
 بر آن جنم فرشتگان درشت کلام یا درشت اندام سخت کاران و توانایان در تخریب و در زحمت
 که با ایشان جنگ و ستیز و از چنگ ایشان رهایی و گریز امکان نداشته باشد و بگویند آن کسی که پادشاه
 فرزند کند که لمن الملك الیوم الله الواحد القهار یعنی حق سبحانه و تعالی در روز ستیزه نذا فرماید
 که لمن الملك الیوم انکی است پادشاهی و فرمان روائی امروز پس همه گویند الله الواحد القهار
 یعنی من خدا پر است که یگانه و بی مثل و بی نظیر است و غالب است بر جمیع منازعان و مدعیان ملک
 و سریر پادشاهی را اداری فرود که معاملات هر فن طلبند خشن عمل از شیخ و بر همین طلبند
 آنکه که درود و جوی ستانند آنکه که ناکشته بخشن طلبند لا ادرست
 غافل شود که مرکب مردان مرد را در سنگلاخ با دین پی با بریده آید از شیخ محمد رقیع واعظ
 با خلق صلح کل کن و با خود جنگ با فیروز جنگ سرگرد نام و ننگ پیش و نه ایض
 زمان خویش بهترش و زنی با پسران شکر تبلیغ ممنون شدن نمی آید از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
 خون خود را میتوان در پای دشمن ریخت آبروی خویش پیش و دست توانان
 مرویست که فرمود کیف یملاک الودع من عیلمک الطمع یعنی چگونه مالک میتوانی شد و رع و پرست
 کاری را که یک طمع ناک است او شده است اینجا از آنحضرت است که فرمود لا ذل کالطلب و فرمود
 لا شیء اذل من الطمع حاصل معنی این کلمات این است که هیچ خوارمی و مذلتی عظیم تر و دشوار تر از
 خوارمی طمع و مذلت طمع نیست از او حدی است درین دو مورد که از خود بیخبر باشد
 از ملک قناعت اگر مقام کنی یکی دو کا و دست آوری و مغرور یکی امیر و یکی را و درین راه که
 نمان خشک حلالی گزین شود و قناعت از لشکرین لقمه حرام کنی هزار مرتبه بهتر که پیش هیچ خودی
 می بیند دوست از آب طلا گزیند در کتاب ارشاد القلوب از حضرت رسالت مآب این روایت
 صورت است که رایت علی باب الجنة مکتوب است محرمه علی کل بخیل و مرائی و عاق و غلام
 فی دیم بر و در پشت نوشته که تو حرامی بر بخیل و بر هر کسی که عبادت بریا کند و هر که عاق پدرها در
 شده و هر که عین یعنی نیت بخیل و مرائی و عاق و غلام و هر که عین یعنی نیت بخیل و مرائی و عاق و غلام
 نیت عین یعنی نیت بخیل و مرائی و عاق و غلام و هر که عین یعنی نیت بخیل و مرائی و عاق و غلام

نجات را خواهی ای منم بدیشان مگر بیزش باین باران مگر بر آتش فرخ زنی آبی از صایب
 سایه لطفی فکن بر فرق خورشید فسر ۲ چتر اگر بر فرق سر روز بزم اعیانیت از مؤلف ابواب الجان
 حج درست خواهی کام شکفتان و اما آن کعبه خواهی ست قنادان مگر از حضرت رسول صلی الله علیه
 آله و سلم مرویست که والذی نفس محمد بیده لایؤمن من بی عجب بدیدت شعبان و اخوه او قال
 و جارا المسلم جالع یعنی مستم آن کسیکه جان محمد بدست اوست که ایمان ندارد بمن بنده که شب
 سیر کند اند و برادر سلمان او را فرمود همسایه مسلمان او که سینه باشد لا آدوی فان لجمع الافات
 فانخل شره و شره من النخل الموالعید و المطل یعنی اگر همه آفتها جمع شوند پس ازین آنها نخل است
 و بعد از نخل و عده کردن و وفای آزار هر روز بروز دیگر انداختن است لا آدوی لا تظلمن اذا ما کنت
 مقتدرا فالظلم مصددة تقضی الی اللندم تمام عیناک و المظلوم منهنها یدعو علیک
 و عین الله لم تنم خلاصه معنی اینکه زهار ظلم کن در وقت توانائی که آخر آن نداشت و پشیمانی است زیرا
 که در شبها چشم تو در خواب است و مظلوم را با دیده بخواب و چشم اشکبار لب بقرین بر تو باز و دست
 پاک جناب سبحانی از حقین بر او ناله مظلوم را شنواست غریب شخه عدلش سباحت آن مظلوم شیخ
 قمر باز و بسرای آن تور اجبرت عالمیان سازد از سعدی علیه الرحمه دینی اندر ندارد که بر او رشک برین
 یا وجود و عدلش را غم پیوده خورده نظر آنکه نکرده بر این شستی خاک الحق انصاف توان او که صاحب
 عارفان هر چه بقالی و شبانی کند که همه ملک جهانست بیچس نخزند تا تقاول نه پسندی که بکمر کنی
 که خدا را چو تو در ملک بسی جانورند این سرانیت که لبسته غلخ از این خنک آنقوم که در بند سرای کرند
 دوستی با که مشندی که بر سر در جهان حق عیان است ولی طایفه بی بصرند امی که بر پشت زینتی همه وقت آن توان
 دیگران در شکم مادر و پشت پدرند کو سفندی بر دین کرک دعا از کله کو سفندان در کر خیره در او پسندند
 آنکه پای از سر سخاوت ننهادی بفان عاقبت خاک شد و خلق بر او میگذرند کاشکی قیمت انفس بر اندیشی خلق
 تا دمی چند که ماند است غنیمت شمرند کل بیچاره نشود در بستان کل بیچاره جهان مردم نیکو سیرند
 سعد یا مردم نگو نام نمیرد هرگز مرده است که تماش بکوی بزند از حضرت امیر المومنین علیه السلام
 مرویست که فرمود داس الافات الوالد بالموت یعنی سرزمینها و اله و شقیفه لذتاشدن است و
 درین معنی یکی از شعرای عرب گفته اذ اغدا ملک بالله و مستغدا فاحکم علی ملکه بالویل الخرب
 اما تری الشمس فی المیزان هابطه لما عدا و هو بوج الله و الطوب خلاصه معنی آنکه چون پادشاه
 مشغول امور و لعب و مستغنون لذات نفس گردد و اوقات خود را مصروف بآن سازد پس حکم کن بر این ملک

او نهاده و ویران خواهد شد آیینی که آفتاب وقتی که برج میزان که برج لهو و طرب است برود زود در

اش با فل و مرتبه شش نازل میگردد

این خدا بر کوش می آید هر روز آرد

هم بضر بخور و هم بضر بشت

همی تو ما در را چرا کشی بجو

کشش چون خاک مستاردی است

کشتم او را رستم از خونهای خلق

که فدا او ست در بهر ناحیت

از وی این دنیای خویش برتین

کس تو را دشمن نماند در دیار

بست دریا نیکه پایانش نیست

ولا ایض

تا بتوان نیازت و لطف کن

ما را خاکی خلقی بعالم در کش

بیشتر خاکی زمین کبریا می چید

آن طلب امروز بهر کوشش

بر کن ره و توشه منزلت

ایده وصال تو بجز در گفت

که لطف کنی تو او شود دوست

چون غنچه مباحش اندرون ار

که او منت از لوث هوس پاک شود

ترایق چو زهر و زهر ترایق شود

پاک که اسیر حسیا جم حکم

لا ادرے

ایض

تا با لطف دوست تو در داد آرد

بگذر طبعیت که چو خواهد ایرد

در سخت و کبر لا اعلام حکم

من عاشق معشوقی مزاج حکم

که امروز گشت رست و داد و

بر عالمیان گشت در حمت بار

لا ادرے

مشتنوی مولوی

آن کی گفتش که تو بدگوهری

او چه کرد آخر بجوای رشتن

گفت آن کس را بکش ای محشم

بای او بر تم بر است از نامی خلق

پس بکش آنرا که بعد آن دنی

از پی آن با حق و با خلق جنگ

لا ادرے

بهر آن دون بهتان افتاد و اند

در راه خدا دو کعبه آید منزل

کا قرون ز هزار کعبه با ش کدل

کا قدر یکدل دو دوستی نای خوش

خشم بر چند که افتاد بود سهل

کرنی خردات بود توشه

از شیش محمد علی حزن

از صاحب فرج بعد از شد

از لطف کسی نشد پشیمان

خندان بد برای چون گل از بوست

در چشم تو بیم و ز کم از خاک شود

از سید جلال ملکه امی است

میر حزن نیاز و ناز و کج نکشم

بکار آنچه داری چه کند چه جو

تا با لطف دوست تو در داد آرد

ایض

ایض

ایض

را و تو دور آمد و منزل دراز

زهر غم بجز تو سبحان کار که افتاد

دشمن چو پناه بر تو آو رود

با دشمن و دوست لطف نیکوت

لا ادرے

بگذر طبعیت که چو خواهد ایرد

در سخت و کبر لا اعلام حکم

من عاشق معشوقی مزاج حکم

که امروز گشت رست و داد و

بر عالمیان گشت در حمت بار

پیرانه سر این کس جهان کرد طمع
 امی گشته تو را سندان قابل نظام
 در تربیت ابله هنر کوشش مدام
 با هر که نه دوست شرح این غم ندی
 از منو چه شصت کلمه
 فخر است جهان با بجهان اری تو
 د با ن مرده بمعنی سخن سببی کوب
 بخوابد بت بصورت کذاشت بکذاش
 پس اعتماد مکن بر دوام دولت
 وفای عهد ندارد تو دوست شمارش
 از منطق الطیر
 گفت برخوان خدا نام بخونم
 و ز مسلمانان بخیر تو بستی نیست
 که تو را کفتم که دنیا را گذار
 کی توانی داد آسایش ز دست
 هر دو عالم در لباس نصرت
 آرزویش بر تو جانت ببرد
 گاه قارون کرده طی بگذاشته
 تو چنین آویخته در دام او
 تو بمانده روز و شب حیران و
 کی بود ممکن که او مردم شود
 کار دنیا چیست بی کاری همه
 هر زمان خنقی در کرا سوخته
 هر که چون پروانه شد آتش پست
 ورنه چون پروانه زین آتش بوز
 گریخت جوان تو جوان کرد باز
 رای تو امور ملک را داده نظام
 از شوقی یزدی
 مرغ غم او بچید شد ما را را هم
 ای کرده سپاه اختران اری تو
 بخت همه نهفته شد ز بیداری تو
 اگر چه نیست بصورت زبان گفتش
 دروغ کاسه زین و شربت پیوم
 که آلوده عقل است خوی غدا
 و کرش کوفه بخت ز باد نوروزی
 مالک دنیا را گفت ای عزیز
 پس همه فرمان شیطان بزم
 در غم دنیا گرفت آرامی
 این زمان میگویمت محکم ندارد
 ای ز غفلت غرقه دنیای آرز
 اشک طیارند و تو در محضیت
 چیست دنیا آشنای حرص و آرز
 گاه شد او شل بشدت داشته
 رنج این دنیای دون کی قرار
 ناهید بگذره زین لاشی دست
 هر که بگست از لاشی دم
 چیست بی کاری گرفتاری همه
 چون بود این آتش سوزنده تیز
 سوختن را شاید آن مغرورست
 این همه آتش تو را در پیش پس
 الحیف
 خواهی که شوی در دو جهان نیکو هم
 شوقی غم عشق را با عالم ندی
 زنهار که مرغ را هم را هم ندی
 مستند فغانان به شکاری تو
 لا ادر سے
 که زنهار بدینا و مال غره مشو
 دروغ گنج بقا کردی این آتش
 کرت بشد و شکر پرورد زانند
 که خون بی و دازید با می از آتش
 می ندانم حال خود جانی تو نیز
 دیوار زه برد لا حولی بستی نیست
 خاکت بر غرق که مر در آمدی
 چون بدو داری تو بر دولت هست
 می ندانم که چه سیدانی تو باز
 حب دنیا ذوق ایمانت ببرد
 مانده از فرعون و از مغرور باز
 حق تعالی گفت لاشی نام او
 لاشه نابود زین لاشی تو را
 هر که در یک ذره لاشی کم شود
 او بود صد باره از لاشی که
 هست دنیا آتشی افروخته
 شیر مردی که از و کیری گریز
 همچو شیران چشم زین آتش بدوز
 نیست ممکن که زین آتش بپزد

در گزاف است جامی آن قورا
 خدا چه میگفت در وقت نماز
 گفت رحیمی می پوشی زود اوز
 منطری سر بر فلک افروخته
 رحمت آتجاک بود بر کوی رحمت
 که چو من بیکت کرده نیست دانی
 کینفس نماید آن حال وی

کایچین آتش بسوزد جان قورا
 کای خدا رحیمی کن و کارم بر
 قورنا خود بکنی در جهان
 چار دیوار مثل بزرگ داشته
 نکت بکرتا قوبا این جمله کار
 آنکسی تو جای رحمت داری
 روی کنون می بگردان زنده

و که البت

این سخن دیوانه بشنود از و
 میخراعی از بکتر سر زبان
 ده غلام و ده کیزن کرد و بست
 جای رحمت داری آخرش م
 تا کرد آن ز ملک و مال روی
 تا شوی غریغ چو مردان از به

منت خدا می را که حسب الامر کار نواب مستطاب مرتضوی آفتاب

مجدد سید یار جگست جبار و داد قباله ناس حق را الجوامع بیور

شیخ حسن کشت و اعتقاد پذیرفت در چایخانه

علوی واقع در بندر سموره بمبئی کتبه

عبدالمذنب اله اصی میرزا دادا

الذی یزلی فی نیات یوم

عبد غایر

۱۳۰۵

CALL No. 25743

ACC. NO. Y. 1. 2

AUTHOR

AUTHOR شوشتري، محمد علي محمد حسين الميرزا

TITLE

TITLE فتاوى الجوامع

[illegible]

MAULANA AZAD LIBRARY
ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:—

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of **Re. 1-00** per volume per day shall be charged for text-books and **10 Paise** per volume per day for general books kept over-due.

